

Purchased for the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO
from the
KATHLEEN MADILL BEQUEST

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

40 570

BAR-KOGBA.

BAR-KOČKA.

BASEŇ

JAROSLAVA VRCHLICKÉHO.

(1894—1897.)

V PRAZE
NAKLADATEL JOS. R. VILÍMEK
SPÁLENÁ ULICE Č. 13.

PG
5038
F8 B3

SLOVO ÚVODNÍ.

Zhadná postava Bar-Kochby či Bar-Kosiby, posledního samostatného vladaře Israele, vžící se na poslední životní vzplanutí židovství jako samostatného státu proti ohromné přesile světoborné moci římské, zajímala mysl původce této básně již od drahých dob. Autor těchto řádků v hrdých snech mládí snil rovněž o velké epopeji celého lidstva, v které měla historie o Bar-Kochbovi býti článkem, asi tak jako jest jim z jeho provedených prací »Hilarion« nebo »Julian Apostata«. Nabytou zkušeností let pozdějších padl celý plán, roztržtiv se na pouhé větší menší »zlomky epopeje«. Látka o Bar-Kochbovi stále odkládána hlavně pro nedostatek a nepřístupnost pramenů.

Avšak někdy jest i otálení výhodou. Pro mne bylo aspoň výhodou, že jsem konečně přistoupeni mohl k Bar-Kochbovi aspoň s relativní průpravou, po zralé úvaze

let dospělejších a že mohl jsem jej napsati zcela volně v poměrech přiměřenějších, aniž bych musil se omezovati jakkoliv. I forma, v jaké jest proveden, byla pro mně vskutku vejcem Kolumbovým — nepřekdží v ničem rozvoji myšlenky základní.

Přesně zjištěných historických údajů o této smutné pro židovstvo době jest poskrovnu a o Bar-Kochbovi zvlášt jsou zprávy buď velmi kusé nebo si rozhodně odporující. Jsou i hlasy, které jsoucnost jeho jako individua docela popírají, jméno jeho hromadně jako jméno »vůdce« všeobecně vykládajíce.³ Ale právě toto přitní mezi historií a legendou má pro básníka největší pŕavaby, dá se v něm volněji tvořiti a nejsou také i prohřešky proti skutečné pravdě historické tak těžké a plně zodpovědnosti.

Pro širší kruhy čtenářstva načrtávám zde krátce, co jest historicky zjištěno o této poslední křeči životní israelského národa, odkazuje k vysvětlivkám na konci knihy umístěným.

Asi šedesát let po hrozném krveprolití při dobytí Jerusalema Titem, začaly se v lidu židovském jevití nové známky nespokojenosti s nadvládou římskou přivoděné hojným utiskováním a vysídlováním lidu římskými místodržiteli a legaty. Odpor připravoval se dlouho, silěn byv hlavně myšlénkou Messiašskou, která byla Israeli nevyčerpatelným pramenem síly a vždy nově kličící naděje na obnovení staré samostatnosti a moci národní. Duševním otcem hnutí tohoto byl znamenitý učenec rabbi Akiba, který celý život takřka věnoval myšlénce této, apoštoluje s ní po všech koncích země mezi rozptýlenými syny kmene svého. Za Tinaea Rufa, místodržitele Hadriánova, vypukl odboj dlouho připravovaný a tutlaný zjevně. Hadrian zprvu dle tradicet hebrejských nebyl hnutí židovskému zásadným odpůrcem, patrně asi proto, že neznal do podrobnosti zámysly židů při tom. Ale jelikož rád sám o všem na vlastní oči se přesvědčil a proto hojně cestoval, unikl v době svého delšího pobytu v Syrii hlouběji do poměrů a insti-

tuci národa toho a tu znamená se v názorech jeho o židovstvu patrný převrat, jehož výsledek směřoval k úplnému zničení a vyhlazení Israele jako politické moci, k úplnému potlačení všeho, co na ideu židovství ze slavnějších dob mohlo připomínati. Tak proměněn Jerusalem na římskou kolonii a nazván »Aelia Capitolina«, (jméno sestrojené z předejmi Hadriana a z epitheta Joviše na Kapitolu) postaveny tam chrámy pohanských bohů a město zalidněno cizinci. Přísné edikty zakazovaly pak obřizku, tento nesmazatelný výraz židovské pospolitosti a jednoty.

Tím byl dán signál k vypuknutí vzpoury, která asi 20 let po předejších na Cypru, v Egyptě a Mezopotamii vždy s větším nebo menším úspěchem potlačených, nabyla kolem r. 133 a 134 rozměrů neobyčejných a hrozivých.

Akiba, jehož 'výmluvné, ohnive slovo nalézalo až na malé odchytky některých škol rabinských u davů velkého ohlasu, potřeboval silnou paž k provedení

zámyslů svých, pevnou ruku velkého válečníka a vojévůdce. Tím byl Bar-Kochba, kteréž jméno Akiba vykládal jako »Syn hvězdy« odvolávaje se na slavný slib Messianský (4. kniha Mojžišova XXIV. 17.) »Hvězda vstane z Jakuba a rozptýlí nepřátele jeho a Israel bude statečně pod jeho vedením bojovati.« Akiba byl Bar-Kochbovi tím, co byl druhdy Davidovi Samuel. Dal jej provolati za krále a Mesiáše a sám prvý držel střemeny oře jeho, když při slavnostech neb výpravách válečných na koně vstupoval.

Podle novějšího bádání neměl více Jerusalem podílu na této válce poslední. Za střeidiště nové říše zvolil Bar-Kochba město dnes zaniklé, jehož zeměpisnou polohu těžko jest bezpečně udati. Opevnil je a opatřil průkopy podzemními na dovážení potravin a k snadnějšímu spojení s jinými opevněnými městy. Zdá se, že v těchto podzemních chodbách bylo těžisko válečné taktiky Bar-Kochbovy. Město to slulo Betar, dle jiných Bether, Betherra či Bitter. Eusebius klade je v dost

blízké sousedství Jerusalema, tradice na vzdálenost čtyř milliarii od moře. Talmudské prameny (Guittin fol. 57, Mišna de Uxor suspect. cap. VIII. § 1 nota 12) tvrdí ovšem hyperbolicky a obrazně, že v Betaru bylo 400 škol, z nichž každá měla 400 učitelů a z nichž každý učitel opět 400 žáků. Třeba přehádnó, ukazuje to v jádru nejen velkou rozlehlost města, nýbrž označuje je přímo jako střed veškerého ruchu odbojného.

Boj zahájen byl dle Dia Cassia (lib. LXIX in Hadrian §. XIII. Reimar p. 1161.) teprve po návratu Hadriana do Říma. Tradice páchí vojsko Bar-Kochbovo na 200.000 mužů. Válka trvala více než tři léta. Krutý místodržitel Tinaeus Rufus byl záhy poražen a stejně se dařilo jeho několika nástupcům. Bar-Kochba dobyl v krátkce celou řadu měst a důležitých posic a povolán prý králem, dal raziti i vlastní mince. (Vlastně dal jen přerážeti k své potřebě mince starší z doby Trajana a Simona Makabejského. Některé

exemplary těchto se zachovaly v kabinetě královské biblioteky v Paříži). Bar-Kochba hledal spojence. Myslím, že nechybují, když soudím, že z počátku i vzmahající se křesťanství bylo mu vítaným, ale že brzy seznav ne-spolehlivost jeho vůči Římu, zahořel hněvem a zdštím k němu, jak svědčí sv. Justinus (Justini ad Anton. Euseb. lib. IV. cap. VIII.) Vzpouira nabývala dle Dia Cassia rozměrů netušených, Hadrian poslal v tisni nejvyšší nejlepšího svého vojevůdce Julia Severa, odvolav jej z Brittanie a dav mu své nejlepší válečníky za legáty. Taktika Severova šla v stopách Vespasianových. Neukvapil se útokem, vyčkával, spíš se srážkám vyhýbal. Když však dobyl města nějakého, řádl tam s ukrutností všemožnou.

Po dlouhém obléhání, kde žízně a hladu obležení zakusili v míře nejvyšší, padl i Betar, nejsplše asi zradou a těmi průkopy, které býti měly hlavní jeho silou. Pád města i pád Bar-Kochby se hali v šero. Jisto jest, že Bar-Kochba padl v boji. Co následovalo, najde čtenář

vypsané v epilogu mé básně nadepsané »Akibovo vidění a Kadiš«.

To jest historický rámec mé skladby. Historie podává jen kontury a i ty ne vždy dost přesně a ve všem spolehlivě; tradice, zvlášt rabínská a pozdější, leccos přehání a zveličuje. (Tak mnozí zaměňují mnohé domnělé případy a udalosti Betarské s dřívějšími Jerusalemskými). Myslím, že úlohou básníka jest hledat vysvětlení a spojení, budovati na jistých aspoň pravdě přibližných základech celý velký obraz a řídit se při nanášení barev tak daleko svým vnuknutím, pokud neodporuje zjevně historické možnosti. Ale v rámci tomto jsem pro úplnou svobodu jak v spojování a vysvětlování fakt i duševních processů hrdin tak i v rozvrhu a rozčlenění celé látky.

O dvojím jest mi promluvíti při této práci. Neznáme příčiny pravé a pohnutky, proč padl Betar, a zde jest volné pole tvůrčímu duchu otevřeno. Bar-Kochba jistě zavínil, aspoň částečně pád svůj, jednak osobním vystupo-

váním, které k vůli ideí ohledů neznalo, a jednak odporem ze strany vlastních lidí. Sváděti to na zápletky docela konvenční, zdálo se mi laciné. Jádro odporu tkvělo asi hlouběji. A tu myslím, že lze předpokládati a že to asi nebude na úkor historické pravdě, že celý nezdar Bar-Kochbův závisel na jeho posici k rabinům. Již při památné schůzi v údolí Bét-Rimmón, jejíž průběh líčím ve II. zpěvu, byla část rabinů proti myšlence vzpoury hlásané Akibou. Tam jsem navázal nit k rostoucímu odporu rabinů a kruhu jejich proti Bar-Kochbovi. Židé byli zvyklí na vedení státu theokratické, král byl vždy spolu velekněz; třeba byl Bar-Kochba Akibou Mesiašem prohlášen, mnozí přece mu nevěřili. Svědčí tomu mimo jiné nový výklad jeho jména na Bar-Kosiba místo Bar-Kochba syn lži místo syn hvězdy. Snadno se mohl Bar-Kochba dopustiti proti rabinům násilnictví v přísném provádění své taktiky, a na tom jsem založil obrat básně v zpěvu IX. Nemyslím, že by se byli rabbini stali zrádci a vydali Betar Římanům,

nebo aspoň cestu k němu jim ukázali. K tomu byli příliš velkými vlastenci, oni jen opustili Bar-Kochbu a tím usnadnili pád jeho morálně.

Ale k faktickému pádu by to ovšem ještě nestačilo a zde jsem byl nucen, chtěje podati něco nového, tvořiti zcela samostatně, ale doufám, že se to dělo vždy v rámci svrchu vytčeném. Rabiny opuštěný Bar-Kochba vrhne se v zoufalství svém v náruč »černé magie«, sveden hlavně fanatickou chotí svou, mnou rovněž vybájenou Juditou, dopustí se vraždy na nevinném dítěti a tento čin přivolá pak jeho pád (Zpěv X. Stín Seolu.) Zodpovědnost za tento zpěv spadá jedině celá na můj vrub. Že bych při tom snad hájil nebo schvaloval vraždu rituelní, mohla by jen zlomyslnost a neznalost věci tvrditi. Bar-Kochba jest sveden k činu neblahému fanatismem své ženy a sám jej hned po vykonání zatracuje a i v posledním zpěvu rozhodně odsuzuje. Ostatně nebyl kult ofitický, jemuž Judita holdovala, původu židovského, spíš egyptského a já potřeboval

jeho předvedení, abych básnicky vysvětlil motiv legendy, která vypravuje, »že před Julia Severa (dle jiných před samého Hadriana) byla přinesena mrtvola Bar-Kochby ovinutá obrovským hadem.« Tento údaj jsem nedovedl jinak zprostředkovati, než kultem ofitickým u Judity. Je-li to chybou, pak ji беру na sebe v plném vědomí svých básnických svobod.

O některých menších odchylkách od historie, čerpaných ze zpráv rabínských a jiných, najde čtenář poučení v poznámkách a vysvětlivkách na konci knihy umístěných. Mohu jedině to říci, že vše i detaily jsem budovati hleděl ne-li vždy na premissách bezpečných a jistých, aspoň vždy pravdě podobných.

Na konci jest mi zvlášt milou povinností vytknouti vděčně všem, kteří dílo to od prvotních počátků provázeli vřelou účastí. Je to především kazatel a rabín obce židovské v Praze pan Dr. Armand Kamínka, učenec stejně hluboký jako kritický, s nímž jsem konféroval a jenž mne na mnohý detail se stanoviska

moderní vědy laskavě upozornil. Milý přítel a kolega universitní Dr. Rudolf Dvořák, který dal mi mnohý vzácný pokyn, a pak zejména redaktor kalendáře česko-židovského pan Karel Fišer, který od počátku jevil pro věc velikou účast, mnohé prameny pro mne ochotně sháněl a prvním ukázkám této skladby hostinného krovu v svém kalendáři popřál. Mohu říci, že bez jejich pomoci účinné leckdes byl bych váznul při vzdálenosti a odlehlosti látky tak křehké a choulostivé. Vyslovuji všem za to zde své upřímné a srdečné díky. A nyní kladu »Bar-Kochbu«, velký sen svého mládí, provedený ve věku mužném, s plnou důvěrou k ostatním »zlomkům své lidské epopeje« s přáním, aby všade přijat byl s tou láskou, s jakou na něm po léta bylo pracováno.

V Praze, dne 16. února 1897.

Jar. Vrchlický.

PROLOG.

U ZDI CHRÁMOVÉ.

Zříceniny chrámu Jerusalemského. Mezi troskami zdí sem tam bují býlí a keře. Hlavní zeď táhne se přes jeviště. Kolem ní leží a klečí skupiny židů obého pohlaví a různého stáří. Matky děti kojící, starci s poutnickými holemi a tlumoky na zádech, muži majíce ruce řemeny otočené v posách modlitby. Někteří leží na zemi a bijí čelem o zdivo neb zem. Jiní v němé bolesti skláceni sedí a tupě před sebe zírají. Je pozdě na večer, zvolna se tmí.

JEDEN HLAS.

Kde je tvůj chrám, ó promluv konečně! Kde je tvoje archa úmluvy, kde tvé kouřící se oltáře? Kde zpěvy žalmistů v zdech posvátných? Kde tvůj velekněz, jenž prosil za celý národ v den smíření? Kde tvoji proroci, kde tvůj král, kde síla tvého lidu?

DRUHÝ HLAS.

Mlčíš a zříceniny mluví za tebe; kde archa byla, jest pelech lišky a v kamení zbořených oltářů přebývá zmije. Místo zpěvů žalmistů zní nárek vyhnanců a hladových poutníků, místo velekněze a proroků davy žebráků bijí blavou o zeď mlčící. Král tvůj v Šeolu a síla tvého lidu jest jeho výsměchem.

VŠICHNI.

Běda! Běda! Běda!

JEDEN HLAS.

Jako obilí pod nohou žence padáme bez odporu, cizí plameny tráví města a vsi naše, cizinec zasedá za stoly otců a krmí psy své večerí dětí našich, náš pláč bije v brány nebes a ty mlčíš ustavičně.

DRUHÝ HLAS.

Římský voják chodí tam, kde levité koupali se před svatou obětí. Tvé slunce dívá se v hrady města a chrámu tvého a nezahalí tvář, měsíc tam pouští své stříbrné slzy, ale ty nepotěší a nepomohou.

VŠICHNI.

Běda! Běda! Běda!

JEDEN HLAS.

Přece nelhaly sliby a proroctví tvoje o Mesiáši, jehož příští čekáme? Či snad byl jím onen Jošua Nazaretský, který byl zde ukřižován před lety? Nevím a věřiti nemohu. Čekám pravého posla míru a vítězství, který by s větší slávou a nádherou dokázal, že ty's náš Bůh a že nás neoklameš. Ó, pošli jej, pošli!

DRUHÝ HLAS.

Onen s málomocnými a žebráky spolčoval se, sám chudas jedl u stolu chudiny a proto nemůže býti poslem tvým, který blesky opásán mezi serafy a cherubimy panuješ. Kdy zjevíš se nám v slávě své? Ta přece musí předčiti moc Titovu i slávu Hadriánovu! Proč mlčíš? Promluv! Přece nelhal jsi, to jediné jest, co ještě věříme. Ó pošli jej, pošli!

VŠICHNI.

Ó pošli jej! pošli!

Vystoupí *Akiba* a *Meir*, projdou mlčky řády klečících a sedících a zastaví se u levé strany chrámové zdi.

AKIBA.

Zde opět vidíš celý úděl náš,
jen věčný nářek, věčné kvílení.
O chrámu zdivo tlukou hlavy své
a přec jim za to žehnat musíme,
neb zoufalý ten bol jest jediný
a živý svědek, že jsme posud živi!

MEÍR.

Mne údiv jímá, odkud každým dnem
se nové zde vždy najdou zástupy?
Máš pravdu, mistře, dobře, že tu jsou,
jsem k slzám dojat jejich kvílením,
toť zjevný důkaz: jsme a žijeme!

AKIBA.

Nechť v potupě a stálé žalobě;
však jako řeka proudí pod ledem,
pod svorem tady římských tyranův
živ *celý národ*, kdo jej umlčí?
Před touto zdí led náhle protržen,
jsme, žijem, dýcháme a cítíme,
jsme národ zas — a to je hlavní přec.

MEÍR.

Však jaké v budoucnost zde vyhlídky?
 Dnes ještě hnisá bolest stlumená,
 a tyto poutě k chrámu Jehovy
 jsou její průduchy, v nichž burácí
 a k světlu dere se. Jak bude zítra?
 I nejbystřejší zub se otupí
 hlodáním stálým. Rána zcelí se,
 a mrtvý klid pak všady zavládne.

AKIBA.

To neřek' bych. Mně zdá se, tyto poutě
 k zdem chrámu že se denně zmáhají;
 zříš cizí tváře tady každým dnem,
 jdou z Idumeje sem i z Babylonu,
 myšlenka jednoty vše objímá
 a bídou jedinců všech síla vzrůstá.
 Ó Meíre věř, ta stará proroctví
 o Mesiáši klamat nemohou,
 on přijde ještě, jak jen vzplane čas,
 a velký, větší, než náš o něm sen!

JEDEN HLAS.

Přece nelhaly sliby a proroctví tvoje o Mesiáši,
 jehož příští čekáme? On přijít musí, jinak by lhali
 tvoji proroci, ústa tvoje, a lhal bys ty o Bože, který
 lhát nemůžeš! Čekáme jej denně, by vyplnil království
 tvé, by vzkřísil z rumů chrám a lid tvůj, by dokázal,
 že's nás neklamal a klamati nemůžeš. Proč otálíš?
 Ó pošli jej, pošli!

RŮZNÉ AČ JIŽ UMDLÉVAJÍCÍ HLASY

Ó pošli jej, pošli!

AKIBA.

Nu slyšel jsi? Zde pravý lidu hlas
a ten je boží! Přijde, musí přijít!
Ó věř mi, k čemu k vetchým stáří dnům
byl by mne dochovati mohl Pán?
Nač byly cesty mé a strádání?
Svět celý objal jsem a objímám.
Ó jmenuj město jen anebo ves,
kde nesbíral jsem tyto staré zkazky,
v Zefiriu tak jako v Aramei,
na Eufratu jak v Aethiopii,
jak v knize v myslích všech jsem jasně čet',
co z cizích končin bludní poutníci
dnes hlaholí zde znavenými rty.
Ó pošli jej! On přijde, přijít musí!
Lží jinak jeho velký zákon jest,
lží úmluva, již s námi uzavřel,
lží všechna svatá slova prorokův,
lží předzvěsti vše, zkazky, symboly,
lží celý svět, on sám lží největší!
Věř hlasu lidu, přijde, přijít musí!

MEÍR.

Snad byl zde již a my jej nepoznali,
stál mezi námi povržen a chud,
my nevěděli. Ne to nebyl on,
on, musí přijít v slávě, v nádheře,

sta, tisíce andělův před sebou,
jak soudce sedne mezi národy,
kam šlápne, řeky trysknou k nebesům,
svět zachvěje se ve svých základech.
Tak vidím jej . . .

AKIBA.

To v starém bludu dlíš,
on může přijít, ale přijde z lidu,
bez předků bude, za to potomstvo
mít bude nesčetné, svůj národ celý.
Tak tuším jej . . .

MEÍR.

Jak šťastný jsi v své víře!

AKIBA.

Ne vírou, já jsem šťastný jistotou.
Ó pozoruj vše, co se kolem děje!
Jak na všech stranách pučí to a *raší*,
pár ještě roků a myšlenka moje
se stane skutkem. Dnes nám dostačí
to staré zdivo chrámu Jehovy,
kde obnovujem denně bolest svou,
a bolest výborným je kvasem skutků.
Jen muž zde chybí čacký, plný síly,
muž skutku jako já jsem myšlenky,
a vyplní se, co zde ždám a tuším.
Však najítí jej! Vše se blíží k zvratu,
dél nelze snášet zpupnost římských vládců

a vydírání drzých konsulů,
již mají Říma masku jen — ne tvář.
Již odboj zvedá hlavu krvavou
na stranách všech — jen míti člověka,
jenž silou ducha svého řečiště
by jisté určil mu a vykázal.
I zbraní máme víc, než tušíš sám.
Na rozkaz Říma byly zdělány
našimi lidmi, když však odevzdány
být měly, shledáno, dle předpisů
že leccos schází, Řím je zaplatil,
však zůstaly nám. V slujích hlubokých
a v skrýších hor a chodbách tajemných,
kde Říman pouze naše hroby tuší,
jsou uloženy, čekají, až lid
se zmocní jich ku velké odvetě.
Ó veliké to bude vzkříšení,
jen muže mít, by chápal je a ved'
k světlému cíli mojí myšlenky.

(Přejdou.)

Vstoupí *Mirsam* v chudém obleku, za ruku vede malého *Bar-Kochbu*.

MIRIAM.

Vidíš, dítě! Jsme u cíle dlouhé své pouti! Zde chrám Boha tvého, zde pláčeme a kvílíme bez útěchy!

BAR-KOCHBA (hoch dvanáctiletý).

Vidím jen zříceniny a v nich stíny — podobají se lidem národa mého. Co tu chtějí a dělají, ó matko?

MIRIAM.

Pláčí nad zříceným domem Jehovy.

BAR-KOCHBA.

A on to strpí? Jemu to vhod, že pláčí?

MIRIAM.

Zlý Říman zapálil chrám otců tvých, dítě!

BAR-KOCHBA.

A Bůh to strpěl?

MIRIAM.

Jak vidíš.

BAR-KOCHBA.

A proč sem putujem všichni?

MIRIAM.

Abychom *cítili* tu bídu, dítě!

BAR-KOCHBA.

Že Bůh náš moh' strpěti pohanění naše! To nechápu, matko!

MIRIAM.

Snad jsme to zasloužili, hochu. Snad máme z bídy té vstáti silnější a lepší. Snad proto sem putujeme. Nevím, ale byli zde otcové naši a proto i my sem jsme přišli v utrpení a bolestech.

BAR-KOCHBA.

Abychom viděli zbořenou zeď a slyšeli nárek tisíců! — Ne, jak může býti někdo tak zlý a necitelný? Tys přec mi říkala, jak nádherný, krásný a velký byl Sion. A ty přece nelžeš, matko? Proč viděti jej musím v zříceninách a lid jeho v ponížení? Chci odpověď! Mohl býti tak *zlý* člověk a tak *lhostejný* Bůh, že mohli přijíti dnové zkázy této?

MIRIAM.

A přece vidíš, že přišli . . .

BAR-KOCHBA.

Pak se ptám, proč jsi mne vedla sem?

MIRIAM.

Abys plakal a naříkal s lidem svým.

BAR-KOCHBA.

Plakal a naříkal! (Zachvěje se a klesá.)

MIRIAM.

Jsi unaven dlouhou cestou, mé dítě?

BAR-KOCHBA.

Ano unaven a ospalý velmi.

MIRIAM.

Poshov ještě chvíli a vykonáme svou pobožnost.

BAR-KOCHBA.

U těch zdi?

MIRIAM.

V těch zříceninách jako ostatní.

BAR-KOCHBA.

Jako ostatní — tedy plačme a naříkejme!

(Vmísí se mezi hořekující lid. Nářky pomalu ustávají. Lid se zvedá a opouští zříceniny. Tmí se víc a více. Brzy zůstane na místě jen Miriam a Bar-Kochba. Ona klesne vysílená, hoch stulí se k ní, opře hlavu o její prsa a usne. Mrakem kmitne velká hvězda zrovna nad čelem Bar-Kochby.)

Z druhé strany vrací se *Akiba* a *Meír*.

AKIBA.

Ztich nářek jich i žalmů kvílení
a ruinami opět kráčí noc.
Již odešli, jen samota zde bdí.

MEÍR.

Kdos, mistře, zbyl zde.

AKIBA.

Ano, ženu vidím.

MEÍR.

A dítě nevidíš jí po boku?

AKIBA.

Máš pravdu. Spí zde, tichý zázrak nebes.
Pojď pomalu, ať jen je nezbudíme,
sen dětí, nejsvětější na zemi.

MEÍR.

Spí opravdu — i matka ze snů dýchá.

AKIBA.

Jim dobře jest. (Zadívá se na Bar-Kochbu.)

Toť čarokrásný hoch!

MEÍR.

Hled', hvězda zrovna nad čelem mu svítí!

AKIBA.

A její odlesk v jeho tazích hraje,
to podivné, jak sladké jsou a měkké!
Viz rusé kadeře ty splývající
mu přes čelo! Snad slyšel jsi tu pověst,
jak v Byttumii císař Hadrian
tak našel hochu lesa na kraji
spát — smál se ve snu a slul Antinous.
Toť podobný je zázrak! — Jaká krása
ta hvězda v jeho tazích plá a svítí,
ne, naopak *on* hvězdě krásu dává
a svit a půvab.

MEÍR.

Věru, divný zjev!

AKIBA.

A odkud asi přišel s matkou svou?
Kdo poví nám to? Dosti, že je *naš*
a že tak sličný!

MEÍR.

Jeho tvář je bledá.

AKIBA.

To utrpením. Ale vidím sílu
v ní Samsonovu!

MEÍR.

Máme zbudit jej?

AKIBA.

Nač? Jednou jistě probudí jej Pán.
Ten hoch jest volán k skutkům velikým,
Pán divy rukou jeho vykoná,
a šťastný jsem, že dnes to říci mohu.

MEÍR.

Však zeptati se nechceš, čím je syn?

AKIBA.

Jest Hospodinův a to dostačí,
s ním sejdu se, to tuším v této chvíli!

(Skloní se a políbí spícího Bar-Kochbu.)

Spi, synu hvězdy, než tě zavolám!

MEÍR.

On usmál se — však matka zavzdychla.

AKIBA.

Je proto matkou. — Pospěš, půjdeme!

(Odejdu. Akiba ještě na odchodu se zadívá na spícího Bar-Kochbu. Mrak se převalí a zastíní hvězdu na jeho skrání. Tma. V pozadí občas za velkou zdí chrámovou se míhají velké blesky bez hromu. Lehké zemětřesení, přes scenu letí *Asmaveth*, jezdec apokalyptický, anděl smrti a zničení. Jest ohromný, tvář v mlhu splývající, z šerého roucha trčí bílý hnát s kosou.)

ASMAVETH.

Jste odsouzeni všichni — všichni — všichni!

(Znikne.)

ZPĚV I.

SETKÁNÍ NA HOŘE GARIZIM.

Úbočí hory Garizim. V mlze večerní v tmou houšnoucí lze vystihnouti
obrysy chrámu. Rozmetané balvany. Strhanými mračny kmitají sem tam
kalné hvězdy.

Hadrian v obleku římského patricia sestupuje po skalné stezce opíraje
se o vysokou berlu. Na ramenech má řasnatý hnědý plášť s kapucí, která
však dle zvyku jeho jest spuštěna na záda, tak že kráčí s hlavou holou.

Za ním *Antinous* v prostém hávu s krátkým mečem po boku.

HADRIAN.

Sám cítím již, jak týráš tě, můj hochu,
to není pro tebe, vše tobě cizí
na čem tou cestou tak mi záleží.
Při veškeré své lásce k tobě cítím
tu hořkou všeho žití zkušenost:
Jak sám jest každý v strmé dráze žití!
Jsi znaven, vid'? Dál nechci tebe štvát.
Měl v úmyslu jsem, sejít k patě hory,
však nedosáhly by tvé síly tam,
líp bude, zde — když strávíme noc dnes.

(Ukazuje k skupině skal.)

Zde tábor náš! (snímá plášť s beder) Zde tobě ustelu
jak matka děcku znavenému chůzi
a vřavou dne, již ani nechápalo.

(Rozestýlá pláště pod skalou.)

Šem ulehnu a možno-li jen, spí,
já budu bdít, jsem dávno zvyklý tomu,
v své mysli dojmy vše si urovnám
z té pouti své a hvězdy nebes vlídně
mi posvítí, než vzplane Helios.
Své oči sotva můžeš udržet,
můj drahý hochu — usni — pravdu mám,
to není pro tebe! V Alexandrii
já měl tě nechat v středu krásných žen
a sladkých mudrců, do plných číší
kde vonných růží květ se otrhává
a modrý lotus, zapomnění květ,
jenž s dívek očima jde ve zápas
svou líbezností; v hovor sofistů
do fléten nyjícího hlasu vpad
by vesele tvůj zdravý, dětský smích,
tvůj vtip by zlatá křídla otevřel
jak včela attická — ó tam bys žil,
zde živoříš . . . Čím tobě jsou mé cíle
a snahy mé, ty dítě Hellady?
Tak sobeckými činí láska nás,
však není mou to vinou, ví sám bůh,
že bez tebe víc dýchat nemohu,
že provázet můj všady musíš krok.
Dnes symposion je to veselé,
a zítra vojska, loďstva přehlídka,
a jindy jako dnes mé bludné cesty,
neb o všem na své vlastní oči rád
se přesvědčím, jen svého úsudku

vždy pečlivý — Tak hochu (ukládaje Antinoa) ulehni,
spi bez strachu — bdí caesar nad tebou
a víc, bdí přítel.

ANTINOUS (v polospání.)

Děkuju ti, pane,
mně dobře jest, když vím, že u mne jsi.

HADRIAN.

Dík za to slovo, to mi dostačí
a za všecko mi dává rozřešení,
čím během dne jsem hřešil na tobě.

ANTINOUS.

Ach, ničím, pane! (usíná.)

HADRIAN.

Nech, to dobře vím.

(Pozoruje se zálibou odpočívajícího.)

Ty útlé nohy, které nohám gazel
nic nezadají v horách Libanských,
já přes ostrá jsem smýkal skaliska
jen k vůli sobě, k vůli zájmu svému!
Ty uši — škeble z Afrodity vln —
já týral hádkou starých rabbinů,
jíž rozumět jsi nemoh ani za mák,
jež nemohla tě, drahý, zajímat;
ty oči, zvyklé krásu pouze pít,
já nutil zadívat se v bídu lidskou

a špínu zavržených. Však mi věř,
co caesar na tobě se prohřešil,
to přítel stokrát tobě nahradí.

Spí, drahé dítě! (přikryje ho cípem pláště)

Ani netuší,

jak mně je sladká tato chvíle bdění
v mých myšlenkách, při věčné záři hvězd.

Spí, ani tuchy nemá v duši své,
čím jest mi, jakou silou, útechou

v ten otravný boj vlády, života.

Však musí vědět, kdo nám dobré dává,

že dává je? Snad kouzlo největší

jest dobro brát, když dárce o tom neví.

(zamyslí se a pohledne k nebi, kde se vyrojilo množství hvězd zářivějších.)

Ó plaňte číré lampy etheru

u lože jeho, jemu v sladké sny,

mně v přísnou dumu — také nevíte,

čím komu jste, a sladký jest váš svit!

(Pausa. Po skalách sestupuje *Akiba* a *Meir* oba o berlich, *Akiba* se cestou o *Meira* podpíraje.)

AKIBA.

Tak slyšels je, na vlastní uši slyšel

ty proroky na hoře Garizim!

Neobřezanci tupých smyslů jsou,

jen písmena se drží — co jim duch?

Jim velké pravdy stružka vody jsou,

jež štěrskem jde, pro písek nevidí

ten živný proud a žízní umírají.

Kaž bludným, rozbij lebku šedivou

o valy jejich chrámu, dokazuj,
v svůj důvod volej hlasy prorokův
i hlasy písma — darmo, neslyší!
A horší co jest, starý onen drak,
to záští odvěké jim dýchá v mozky,
to úzké vlastenectví domácí,
z kad vyprostit se výše nemohou.
Jim Samaří jest všecko — toť jich svět
a centrem jeho jejich Garizim,
ne proto, že to vlast a domov jich,
leč proto, Jerusalem proti nim
že v odvěké se slávě pozvedá.
To, synu, naše rakovina jest
a touto jednou zhyne Israel.
Já celý život vsadil na tu hru,
ty smířit protivy — a prohrál jsem!
Já ústupky vše činil nejkrajnější,
já prosil, domlouval a zapřísahal,
já hotov byl jim stejný podíl dát
ve správě obce, v státu budoucím,
jen údy aby jedním tělem byly,
vše nadarmo! Jak stádo špačků vždy
svou vedou si o hoře Garizim
a proti Jerusalému jen soptí.
Nás dostatečně dnešek poučil,
spíš s Římem půjdou, nežli by šli s námi,
jen z odporu, že Sion v čele všech.

MEÍR.

Měls, otče, věřit mně, jak suchou větev
bych odtal je od kmenu života,

•

a s nimi věru nepočítal víc.
 Vždy byli proti nám, vždy těkaví
 a ve všem nespolehliví, kde blud
 se cenil, hravě přisvědčili jemu,
 kde sekta jaká, zatleskali v souhlas,
 kde rozkol, tam byl všady domov jich.
 A skoro věřiti jsem nakloněn,
 co bájí pověst, chrámu pod dlažbou
 že tají modlu, sochu Ašery
 foinické Venuše té neřestné,
 již v noci holdují pak v orgiích.
 Ó stopuj celé naše dějiny
 od staletí, vždy byly záporem
 všech velkých, silných, sjednocených snah.
 Pryč s nimi proto s kmene života,
 nač počítati s nimi? Utni je
 a vrhni v oheň, nezaslouží víc!

AKIBA.

To pravda vše — však naši bratři jsou
 a naše krev, jak nepočítat s nimi
 při velkém díle, jež nám nastává,
 a jehož blahozvěstné červánky
 popříti nelze. Toto jitro jen
 má naděj poslední a sen můj zlatý
 mi síly dodává, že vytrvám.

(Uzří Hadriana, zarazí se a vstane.)

Však nejsme sami — Zdař Bůh, cizinci!

HADRIAN.

Buď, starče, zdráv, jak hlubé ticho noci
jen dovolilo, z tvojí žaloby
cos zaslech jsem — já nejsem vyzvědač,
jen poutník jsem, jenž řeku života
v dál klidně nechá téci před sebou,
vše pozoruje, nemíchá se v nic.

AKIBA.

Ó pak jsi jistě spravedlivý muž!

HADRIAN.

Jsem rhetor římský, Lucillus mé jméno,
pro poučení světem cestuji
se synem svým; (ukáže na spícího Antinoa)
jej mdloba schvátila
a oba noc.

AKIBA.

I to mým údělem.

HADRIAN

Dál hodláš jíti ?

AKIBA.

Věru, šel bych rád,
však síla ta se nedá ovládati
a mdlému tělu službu vypovídá.

HADRIAN.

Tož odpočinek bude milý tobě
a pohovor snad — třeba s cizincem.
Tak osud lidí svádí, lupeny
neznámých stromů větry urvané.

AKIBA.

To světa běh a jiný nebude.

(Usedá na balvan.)

Však nebes hvězdy svítí v cestu jim,
ať kamkoliv se schýlí jejich krok.

(Pausa)

Ty's tedy Říman — Říman na cestách!
Já celý život mnoho cestoval,
a dobře máš, že hodně cestuješ,
toť živá kniha, cesta neznámem.

HADRIAN.

Ty rabbi jsi?

AKIBA.

To nelze zapřítí.

HADRIAN.

Byl's v synagoze dnes?

AKIBA

Tam v Garizim?

Byl, cizince, a smutných zkušeností
si nesu hořké plody odtamtud.
Věř, veliká jest bída v Israeli,
ty's mého nářku slyšel zlomky jen,
ó nechtěj slyšet celou eposej!

HADRIAN.

Jsem cizinec a věru těžko mi
jest, posouditi spory domácí,
však celkem jestli všecko uvažuji,
vy židé máte nejmín příčiny,
dnes bouřit se a sobě stěžovat.
Jen uvaž vše. Od Tita vítězství
jen něco málo přešlo nad půl věku
a zmaháte se v novém rozkvětu,
a Řím vám nepřekáží v rozvoji
a nechce překážet, vše na vás jen,
se smířit se skutečným stavem věcí.

AKIBA.

Stav věcí skutečný! Toť hravý míč,
ať chytá dítě jej, ó cizince!

HADRIAN.

Co chcete víc? Rci, kdo vám překáží?
Své školy máte a své synagogy,
i synedria obnověnou moc,
váš obchod kvete a vy mohutníte,

to viděl jsem na vlastní oči své;
 ten chmurný kult, kterého ty jsi kněz,
 svou hlubou poesíí, byť nám cizí,
 tak jímá duchy římských barbarů,
 že v samém lůnu císařského dvora
 své máte stoupence a přítelkyně.
 Ó ženy vaše silná stránka jsou,
 a ženy vedou muže v celém světě.

AKIBA.

Na Domitilly případ narážíš
 a Clemense? Či na spor Kleonyma?
 To vlaštovky, jež nedělají jaro.

HADRIAN.

Co vlaštovky, vám příznivo i slunce
 a slunce dělá jaro, příteli!

AKIBA.

Ty Hadriana myslíš?

HADRIAN.

Císaře,
 — jej neznám osobně — však mohu říci,
 že, k vaší každé snaze spravedliv,
 vám neublíží. Skutky mluví zaň.
 Což Quieta, jenž pruty železnými
 vás šlohal, neodvolal z vůdcovství?
 Což nezastavil při tu neblahou,
 již s Julianem Pappus odsouzen?

To skutky jsou, ty rabbi neupřeš!
Ba on šel dál, neb on jest mudrcem,
on horu Sion volnou vydal vám
a dovol, zdá se, krátkou paměť máš,
jím Akyl, člověk váš, jenž pentateuch
nám přeložil, dozorcem pověřen
nad novou stavbou Sionského chrámu.
Byl někdy povolnější Řím? Co řekneš na to?

AKIBA.

Jak všecko znáš, mne plní úžasem.

HADRIAN.

Však můžeš říci, že to pravdou není?

AKIBA.

To vše jest pravdou, moudrý rhetore,
však to jsou všecko ždibce maličké
se stolu boháčova Lazarovi.

HADRIAN.

Vy tedy chcete víc?

AKIBA.

My chceme všecko.

HADRIAN.

Co všecko je ti? Co můž' Řím vám dát,
dá vždycky rád.

AKIBA.

Ne, Řím dá, jen co *musí*.

HADRIAN.

Tak všickni asi lidé nesmýšlejí.

AKIBA.

To dnešní na Garizim schůze snad
ti pověděla — ale malá část
tam promluvila — *národ* smýšlí jinak.

HADRIAN.

Ne jako Jochanan a Jošua?
Jak Jose Kisma, jako Samuel,
jak Elieser, Hyrkanův to syn?

AKIBA.

Ty's poslouchal jen ústa *menšiny*;
těch několik jest, v sporu mezi sebou
ku zhoubě vlasti, ústa *většiny*
jsi přeslech patrně, tou mluví *národ*.

HADRIAN.

A ústa jeho slují Akiba.

AKIBA.

To nevím sám, však skoro věřil bych,
že Judea v něm mluví, pravý národ
a nejstarší všech . . .

HADRIAN.

Pak štír rozkolu
zle zuří mezi vámi, přáteli,
neb dříve srovnati lze oheň s vodou,
než se Samařím srovnat Judeu,
než Sion s Garizimem v souzvuk svést.
Ó věř mi, věř, Jochanan pravdu má!
Co pravil dnes na hoře Garizim,
to zapište si dobře do srdcí:
»Dřív tráva zroste, tráva z čelistí
ben Akiby, než přijde Mesiáš;
ba Jose Kisma, pravdě ještě bližší,
vám Mesiáše přímo naznačil;
však vy jej, hluší, uznat nechcete,
je tady již, vám podává se sám.
Ó uvěřte a procitněte již!

AKIBA.

Má Mesiášem tím být Hadrian?

HADRIAN.

Vždy spíš jím bude nežli Akiba,
neb vládne *mocí* a ta rozhoduje.

AKIBA.

On vládne *mocí*. Co jest všecka moc?
V tom velký blud jest, neb náš Mesiáš,
jak pevně vím a věřím poučen
již zkušeností, třeba život dlouhý
jsem opácného býval názoru,

jsa sveden bible, věšteb obrazy,
dnes, jistě vím, on s trůnu nepřijde,
jen z lidu bude, z davu zvedne se
jak velký mrak, jenž v sobě tají slunce.

HADRIAN.

Pak sobě samému jen odporuješ,
neb přišel již, však neznali jste jej,
že z *lidu* vyšel, prost a bez slávy
jen dobro činil a lid uzdravoval
a za vše na kříž jste jej přibili!
Za Pilata . . . máš krátkou paměť, Rabbi!
Já římský rhetor mám ti připomínat,
co řekl prosté ženě u studnice
on z lidu syn? Ne hora Garizim,
ni hora Sion jemu nepostačí,
kde lidský *duch*, tam bude jeho chrám,
neb Bůh je duch a kdo mu sloužit chtějí,
to činit musí v duchu jen a pravdě.
Ten tesařův syn, rabbi učený,
byl Mesiáš, žel, vámi zneuznán!
On vykřvácel za svou pravdu velkou,
však stále Sion, stále Garizim
se o pravého boha hádají.
To zjevno jest a jako slunce jasné:
Vám židům nepostačí Mesiáš,
ať z lidu jde, ať s trůnu sestoupí,
jste tvrdošijný lid a úporný
a vlastní svoje věštce křížujete!

AKIBA (hluboce dojat).

V tom pravdy mnoho, moudrý rhetore,
však skoro řek bych, že jsi přívržencem
té nové sekty tesařova syna . . .
tak horlíš pro něj . . .

HADRIAN.

Nejsem křesťanem,
ó moudrý rabbi, ryzí pohan jsem
a to má pýcha, jsem však člověkem
a to mne učí snášenlivým být!
Co vaše spory, co mi celý Sion
s tou zářnou minulostí velebou,
co věčně vzdorující Garizim?
Ač Říman všady — hledám člověka
a marně hledám jej. Chci pravdu jen
a k právu toužím, věčné hvězdy tam
jsou mými svědky! Já přál židům též,
jak přeji všem.

AKIBA (podává mu ruku).

Pak budiž pozdraven,
či myslíš, Akiba že jiného
kdy zamýšlel?

HADRIAN.

Což Akibu ty znáš,
že jeho jménem mluvíš? (odtahuje ruku.)

AKIBA (zaražen).

Což ty snad
znáš Hadriana, zaň že hovoříš?

HADRIAN.

Já pravil ti, jsem prostý poutník jen,
nad řekou který stojí života
a pozoruje proudů běh i sklon.
Nic víc, nic míň. Mně jedno líto jen,
že všecko co můž Řím vám poskytnout,
jest málo vám, však neklamte se jen:
Řím jesti moc a velká, příteli!

AKIBA.

My starší jsme a silou naší Bůh.

HADRIAN.

Tvou silou snad, ne silou ostatních,
pak svorni byste byli především.
Leč to jsou věci, které budoucnost
můž' rozhodnout, ne my dva prostí chodci,
jež svála k sobě plachá náhoda.
Já rhetor římský, ty židovský rabbi
tkát pásmo lidských losů nebudem.
To jiných mocí úkol jest a cíl.

AKIBA.

Však oba nitkou v tom být můžeme
a já bych nechtěl, věř, tou černou být.

HADRIAN.

Snad černě dopadne kdys příze tvá,
však bílou nití budeš vždycky v ní,
ó Akibo!

AKIBA.

Jak ty mne, pane, znáš?

HADRIAN.

Toť právě celý rozdíl mezi námi.
Já musím znáti ústa většiny,
však Lucilla, jenž prostý rhetor římský,
Akiba věru znáti nemusí.
Jsi příliš stár a moudrý, Akibo,
než abys rady cizincovy dbal;
však cizinec zná Řím a poměry,
jež tvoje božská, orlí zřítelnice,
ač světy objímá, přec nechápe,
neb přehlíží v své ryzí velikosti.
Za tuto chvíli tobě děkuji,
mně světla dal's víc než jsem čerpat moh'
ve školách vašich v Jabne, v Tiberias
i v Betaru, na hoře Garizim.
Vám tedy dobrá vůle Hadriana
a snaha jeho ve všem ryze lidská
víc nestačí, vy chcete všecko mít
moc, svobodu a vládu docela?

AKIBA.

Ne nad světem, již osobí si Řím,
leč na té hroudě, kterou vlastní zvem,
a k tomu právo máme.

HADRIAN.

Ne však moc.

AKIBA.

Mně mocí největší jest právo samo.

HADRIAN.

Co platno právo, když je bez moci?

AKIBA.

Já ducha většího jsem hledal v tobě.

HADRIAN.

Jsem Římanem, to nesmíš zapomenout.

AKIBA.

Hled', když jsem přišel, kalným okem hvězdy
sem patřily mlh clonou nevlídnou,
a nyní kol jen samý čistý azur
a samá hvězda s ohně plápolem!
Kde, pověz, váš jest Bůh a kde jest můj?
Proč na té hroudě, která zrnko písku
se ztrácí v mhách a tmě, se nesvářit
a potírati mají národy
jak stádo jepic na řek pobřeží,
když mlhami již hrozí listopad?
Proč tyto staré boje úskočné,
ty žárlivosti plemen, nástrahy,
ty války krvavé, ta tma a noc,
v nichž celá tápají pak pokolení,

proč matek slzy, nářky kojenců,
kvil opuštěných, tolik neštěstí?

HADRIAN.

Což *já* to mohu všechno zodpovědit?
Ó pomni jen, což nezří okem *svým*
v rej dějin, světa *každý* smrtelník?
Ty otázek se věčných dotýkáš,
ty sám — však hmota váže ostatní,
ne hmota jen i poměry a čas.
Tak mnohý rád by zvrátil osudy,
chtěl nejlepší, co sám ty na mne chceš,
však má-li k tomu prostředky a moc?
Lze smířiti ty nářky, protivy,
jež jako neprostupné balvany
se namanou ti v dráze pojednou?
Tak mnohé mudrci se snadné zdá,
co prakticky pak čirou nemožností.
Jen toto jedno dám ti za příklad:
Ty žid jsi, Říman já, nuž vyrvi, prosím,
si žida z útrob a mně Římana
a milerád ti v souhlas přisvědčím.
Ty mlčíš k tomu, moudrý rabbíne?

(Podává mu ruku.)

Teď ruku já zas tobě podávám,
a klidně pravím — prosím, přijmi ji,
jest čista jako tvoje! Jedno jen,
co řekl jsem ti, připomínám zas:
Jsem Římanem a tím vždy zůstanu.

AKIBA (třímaje ruku jeho).

Však dřív byl's člověkem než Římanem!

HADRIAN.

I v mudrci spí často sofista.
 A to by věděti moh' Akiba,
 jenž tolik cestoval a tolik zná,
 že ryzí člověk — zjev je zázračný!
 Kdy najde se, kdy probudí se v nás?
 Ted ozval se a usne na dlouho
 a Říman, Hebrej, Sarmat, Gall a Řek
 zas budou mluvit z něho tím, co jest.

AKIBA.

Ó vzácná chvíle, v které v člověku
 se ozve člověk! — Dík můj za ni vem!

HADRIAN.

Již blednou hvězdy. Sladce spí můj hoch.
 Dík za tu chvíli, Akibo, buď zdrav!

AKIBA

(k Meirovi, který stál opodál).

Pojď, synu můj, tu nezapomeň chvíli,
 kdy zjevil se ti člověk v Římanu.
 Jest vzácnější, než lze si pomyslit,
 ji drahokamem ve své srdce vlož
 a ostříhej pro všechny příští časy!
 Ó jak to vzácné býti člověkem
 a vzácnější, se *jednou* k tomu znát!

(Odchází, opíraje se o Meíra a zmizí mezi skalami.)

HADRIAN.

Van vzduchu ostrý jitro zvěstuje.
Ó jaká noc to byla poučná
a plná divů! Jako slunce rozum
z ní vychází. Ti židé vespolek,
ať Sion, Garizim jich štítem jest,
jsou nepřátelé Říma napořád!
A blázen já se v Římě domýšlel,
že klidný svět pod mojím žezlem spí,
že možno žít klidně jako mudrc?
Já mince razil s pyšným nápisem
kde »Tellus stabilita« hlásat měla
můj velký blud, mou lichou domněnku!
Ne Sion více ani Garizim,
Zde *celý národ* stojí proti mně
a dlouho, vidím, již se připravuje
v boj zoufalý, snad jeho poslední!
Teď stisknout třeba člověka v své hrudi,
dost ozval se, ba víc než potřebí
Annia Rufa ihned pošlu sem,
na kovadlinu patří kladivo!
Sám Rómy osud věkožizný sem
mi poslal toho rabbi. Vidím teď
a jasně vidím

(Skloní se nad Antinoem.)

O čem, hochu, sníš?
O tanečnice lehkém krůčku vzdušném,
jenž mezi růžemi, jichž půda plna,
se proplétá, o hetair úsměvu,

o zvuku fléten, řečech symposia,
jimž božský Plato, duch sám, předsedá,
či o mé ruce, jež tvé skráně hladí
v tom, v kolese co lidských osudů
po zralé zasahuje úvaze?
Spi, hochu, spi, spát štěstím největším!

ZPĚV II.

V ÚDOLÍ BÉT-RIMMÓN.

ÚDOLI BÉT-RIMMÓN.

Slunné odpoledne v údolí Bét-Rimmón. Amfitrealní svahy jeho plny jsou zástupů židovských. Sedí po balvanech a v stínu cedrů. Na vyvýšeném místě v středu údolí kol velkého balvanu členové synedria. Rabíni a zákoníci mezi lidem, jehož hlučné skupiny živě rozmlouvají. Velké vzrušení na všech patrné.

Vřava roste.

JEDEN Z DAVU.

Ať mluví Jošua!

JINÉ HLASY.

Ať mluví Gamliel,
on hlava synedria.

JINÝ HLAS.

Co nám dnes
jest synedrion, národ celý zde
chce mluvit!

JINÉ HLASY.

Kde ústa národu?
Ať mluví Akiba!

JINÉ.

Ne, ať Kisma mluví!

Zmatek stále větší. Jednotlivé hlasy stále rušivější. *Rabbi Gamliel II.* vystoupí na balvan a volá mocným hlasem do zástupu, který se na okamžik ztiší.

GAMLIEL II.

Měl pravdu ten, kdo pravil, synedriion
že malou váhu má, kde celý národ
chce hovořit, však z mraku zmatků všech
když zaplanout má slunce poznání,
řád pevný musí zástup ovládat.
Vám vnucovat se nechci, přátelé,
že patriarcha synedria jsem,
však jako nejstarší všech právo mám,
vám říci, opakovat zas a zas,
bez řádu k cíli nikdy nepřijdem.

HLASY.

Má pravdu,
ať Gamliel nám tedy předsedá.

JINÉ HLASY.

Ne Gamliel, ať je to Akiba!

JOSE KISMA.

Ctím Akibu — on sám to nejlíp ví,
však prosím, ať předsedá Gamliel;
máť Akiba své jisté zámysly
a stranu svoji v shromážděném lidu,

však beze stran tu stojí Gamliel,
on řidiž schůzi, spor i jednání!

AKIBA.

Má Kisma pravdu. Zcela souhlasím,
ať předsedá nám rabbi Gamliel,
však jedno vyžádám si, volné slovo.

HLASY.

To každý má!

JINÉ.

Jsme národ svobodný!

GAMLIEL II.

Zda všichni souhlasíte?

VĚTŠINA HLASŮ.

Souhlasíme,
buď patriarcha Gamliel nám hlavou!

GAMLIEL II.

Mně zdá se, jak jsem pravil, přátelé,
ta synedria věc se netýká,
leč všech nás stejně, ne jak patriarcha
jak prostý Israele syn zde stojím
jen poctěn vaší valnou důvěrou.
Však prosím, mírněte se vespolek,
jen z kmenu rozvahy lze kliditi
všem vítané a sladké ovoce.

HLASY.

Má pravdu Gamliel!

JINÉ.

Ať řídí vše!

GAMLIEL II.

Proč sešli jsme se v tomto údolí?
 Hlav tisíce tu vidím po stráních,
 jež synedria nízké místnosti
 by nepojaly ani synagoga
 ať v Betanii, v Jabne, v Tiberias.
 Zde stojí celý národ shromážděn
 pod širým nebem. Jeho úsudku
 se každý podrobí, však snažně prosím,
 by bez vášně byl každý vyslechnut,
 kdo vstoupí na mé místo. Jádru sporu
 nám nejlíp vysvětlit můž' Jošua,
 syn Chananjův. On z Říma vrátil se,
 ať hovoří, klíč k rozpravě dá nám.

HLASY.

Ať žije Jošua, syn Chananjův!

JINÉ HLASY.

Ať mluví již!

JOŠUA BEN CHANANJA

(předstoupí na místo, jež opustil Gamliel II.)

Vy chcete a já mluvím.

Jdu z Říma k vám a dím vám ryzí pravdu.

Kdo myslí, Hadrian že přízniv nám,
ten hluboce se mýlí.

JOSE KISMA.

Důkazy!
Ne podezřívát, plevou ve větru
jest podezření, pravda platí jen.

HLASY.

Má pravdu Kisma, chceme důkazy!

JOŠUA BEN CHANANJA.

Všem zdálo se — kdo nevídal to rád?
že Hadrian jest přízniv snahám našim,
však mluvil jsem s ním dvakrát, přátelé,
jak v Římě tak i v Alexandrii,
a brzy dozvíte se s vyšších míst,
jak s námi smýšlí . . .

JOSE HAGLILI.

Ústa rádců zlých
mu jedu nakapala do uší,
jsem přesvědčen, vždy věrně při nás stál.

JOŠUA BEN CHANANJA.

Dnes nestojí! Bud žalováno bohu!

NATHAN.

To pro nás věru obrat žalostný!

GAMLIEL II.

Do řeči neskákejte rabbimu,
ty Jošua sám hovořil jsi si s ním
nuž vypověz . . .

JOŠUA BEN CHANANJA.

Hadrian nevěří
nám více dnes.

AKIBA.

A v tom jen pravdu má.

JOSE KISMA.

Jak pravdu má?

AKIBA.

Lze oheň sloučit s vodou
a s ledem slunce žár? To nemožno!

GAMLIEL II.

Ať rabbi Jošua se vysloví!

JOŠUA BEN CHANANJA.

Jsme všichni v jeho očích: odbojný,
chcem víc než může a než chce dát Řím,
on žádá od nás plné pokoření
a určité mi body naznačil,
v nichž setkáme se — nebo rozejdem!

SIMON BEN JOCHAI.

Ba rozejdem! To's řek' to pravé slovo!
Sion a Řím se nikdy nesetkají!

HLASY.

Ach, římská přízeň!

JINÉ.

Ticho! Dále mluv!

JOŠUA BEN CHANANJA.

Byl z počátku nám přízniv Hadrian,
však víc v něm tenkrát mluvil filosof
a lidumil, dnes mluví politik
a samovládce velké říše římské.
Chtěl znovu svatý chrám nám zbudovat,
to ze všech nejlépe ví Akyles
i jiní též . . . Však v mysli císaře
se náhle obrat stal, jej nechápu
a soudím jen, co sám jsem od něj slyšel.
To bylo hrozné . . . Brzy Rufus, legat
to oznámí vám ústy hlasatele,
co říci dnes již mohou bezpečně.
V tom asi vše se, bratři, soustředí:
Žít nechá nás — však jen jak otroky
a nástroje své vůle všemocné,
nic víc ni dál, on myslí, pomalu
že v celé tělo státu římského
jak povolná krev i my splyneme . . .

HLASY.

To nikdy! Nikdy!

JINÉ.

Tot ví Jehova!

JOŠUA BEN CHANANJA.

Chce vystavět chrám na Sionu zas,
však Joviši má patřit nová stavba,
Aelia Capitolina se zvat,
má zorána být hora chrámová

DAV.

To nikdy! nikdy! To se nestane!

JOŠUA BEN CHANANJA.

A cizinci a nejvíc pohany
má Jerusalem býti zalidněn

DAV.

To nikdy, nikdy! V tom se cesar mýlí!

JOŠUA BEN CHANANJA.

Za hlavy lidu, strůjce odboje
on považuje všechny rabíny
a lidu učitele, zákoníky

ELEASAR BEN SIMON.

V tom nemýlí se!

SIMON BEN ASAI.

Ba to dobře uhád.

JOŠUA BEN CHANANJA.

A proto zakazuje rabínům
lid učiti a thoru vykládat

HLASY.

Tot neslýchané!

JINÉ HLASY.

Cesar nezná nás
a klame se!

JOŠUA BEN CHANANJA.

My všeho vzdát se máme,
co souvisí s tím, že my národ jsme
od Boha vyvolený, obřizku
on zakazuje i vše obřady,
kterými silný posud Israel
všem nepřátelům čelil, vzdoroval.
My splynout máme s všemi národy,
jež pod své prsy tulí vlčice,
v tom všecka moudrost jeho jest a cíl.

HLASY.

To nikdy! Nikdy!

JOŠUA BEN CHANANJA.

Po všem jednání
to všeho výsledek. — Teď jedněte
a suďte sami! Já jsem domluvil.
Však mohu-li vám ještě něco říci,
on křesťanským jest bludům mnohem blíží,
než Israeli. To můj úsudek!

(Odstoupí z řečiště.)

Velký shon a vřava tisíce hlasů. Rabbi Gamliel II. zaujme jeho místo
a praví:

GAMLIEL II.

Zde slyšeli jste všichni svatou pravdu;
 teď sudte sami, sami rozhodněte!
 Tak vůči Římu stojí Israel
 po šedesáti letech pokoření,
 kdy Titem zžehnut vzplanul Sion náš.
 Já odstupuji, soud jen patří vám,
 a každý rád se jemu podrobí.
 Kdo mluvit má?

HLASY.

Ať mluví Akiba!

AKIBA.

(Předstoupí za balvan vedle Gamliele.)

Mám mluvit a volně, ze srdce?
 Je potřebí zde ještě mluvit
 kde všecko věrně řekl Jošua?
 Co chcete více? Nevidíte ještě,
 že od Říma nám nekyne již nic
 jen zmar a zhouba? Mohu více říci?
 Chce naši smrt a k té jen pracuje.
 Chcem vyčkati ji, klidně, v klínu ruce?
 Je možno tupě hledět tomu vstříc?
 Či myšlénka na velké otce naše,
 na všecka dávných věků proroctví,
 na Mesiáše, který přijít musí,
 na vlastní sílu dlouho zdeptanou
 však zmohutnělou v letech posledních,
 to vše jest ničím? Hadrian jen lhal

své city k nám, svou přízeň, laskavost,
strh skrabošku a mluví dnes jak tyran,
zda zůstati mu dlužno odpověď?
To prosím uvažte, tím hotov jsem,
zde není cesty třetí, Řím neb Sion!
Kdo jiné ví, ať vstoupí místo mne,
však pozor dej, ať není zrádcem vlasti
a zrádcem Boha svého, dědů svých,
ať hrob nekopá vlastním potomkům!

JOCHANAN BEN NURI

Ty zjevný odboj hlásáš proti Římu?

AKIBA.

Ty's vyslovil to. Je to poslední,
co zbývá nám, buď vítězství neb smrt!

SAMUEL MLADŠÍ.

Pak radíš k smrti svému národu
a to jest zradou na něm, Akibo!

AKIBA.

A radit v okovy a pod žernov,
to zradou není?

JOSE KISMA.

Podle poměrů
se vždycky rozvázný muž zařídí,
vše uváží a zváží v duši své,
vše »pro« i »proti«, než se odhodlá.

GAMLIEL II.

Však zrádcovati proto předčasně
se nemá nikdo, proto tady jsme,
by vyslechli jsme každé »pro« i »proti«.

HLASY.

Má pravdu patriarcha synedria.

GAMLIEL II.

Hlas lidu jestli božím hlasem jest,
vše uváží a odhlasuje lid.

SIMON BEN JOCHAI.

Jen stačí-li lid k tomu, patriarcho.
Lid oči má, jež za něj patří dál,
kam nevníkne zor jeho zkalený,
to jeho rabíni jsou, učitelé
a velekněži, mistři, zákoníci,
a jestli z těch kdo zvlášt je povolán,
být lidu ve tmách světlou pochodní,
pak je to jistě rabbi Akiba.

HLASY.

Zdar Akibovi, Akiba buď zdrav!

JINÉ HLASY.

Ať mluví Akiba!

AKIBA.

Já řekl své.

ISMAEL BEN ELIŠA.

Pak jestli dobře chápu Akibu,
on hlásá zjevný odboj proti Římu,
zpít vidinami svými v bludné dráhy
chce svéstí národ . . .

ELEASAR BEN SIMON.

Třeba důkazů
na také obvinění!

JOCHANAN BEN NURI.

Třeba důkazů!
Co vidiny jsou? Zde jest skutečnost,
s tou dlužno počítati především
a rabbi mluví jen dle zkušenosti.
Svůj celý život, dlouhé cesty své,
vše strádání a klopoty svých dnů
on obětoval jedné myšlénce:
tož povznešení svého národa
a lepší jeho budoucnosti kdys.

HLASY.

To svatá pravda!

BEN SAKAI.

Tak co křičíte?
Co zakřikujete vše jednání
v počátcích jeho?

JOCHANAN HASSANDLER.

Sami mluvte již,
my pokojně vás chceme vyslechnout
a soudit pak . . .

TARFON TERAPON (povrživě).

Kdo zde se po vás ptá!

ELEASAR BEN SIMON.

A po vás kdo?

HLASY.

Má pravdu Akiba! —

JINÉ HLASY.

Pst, ticho!

GAMLIEL II.

Je tu návrh Akibův,
by národ povstal v odboj proti Římu,
neb není podle něho cesty jiné
nám k záchraně. Jak ovce řezníku
jsme dáni pod nůž . . .

JOSE KISMA.

Máme vykrváčet
dle zdání Akiby.

AKIBA.

To neřek jsem,
dle zdání vašeho se máme vzdát

a zbaběle se vzdáti, to jest vražda
na vlastní krvi a k té nepřisvědčím.

HLASY.

My rovněž ne!

BOUŘNĚJŠÍ HLASY.

My nikdy, nikdy ne!

JOCHANAN BEN TORTA.

To zdá se jen, jest jiná skutečnost
a jiné vidiny jsou Akibovy!

JOCHANAN HASSANDLER.

Tak objevte již vaši skutečnost,
ať známe ji!

JOSE BEN CHALEPTA.

Jsou Římem koupeni!

JOSE KISMA.

To odmítáme!

SAMUEL MLADŠÍ.

To jest hanebné!

ELIESER HYRKÁN.

A podle víc, než možno vyslovit!

HLASY.

Však pravda to!

JINÉ HLASY.

Ne, bídná, prostá lež
a utrhačství!

HLASY.

Zrádcové,
 pryč s nimi odtud!

JINÉ HLASY.

Zrádcové jste vy
a skvrna Israele!

Všeobecná vřava, vstávají ze sedadel a zatínají pěstě na sebe a zuby skřípají.
Patriarcha Gamliel II. křičí do vřavy velikým hlasem.

GAMLIEL II.

Zde *radíme* se, zde se neválčí!
Ó stará zášti v krvi rodných bratří,
kdo otupí tvá hadí žahadla!
Já ticho velím! Na své místo každý,
zdus na okamžik vášeň v nadrech svých,
vše vyslechni a rozumně pak suď!
Znám obě strany a ctím obě stejně,
vím, obě chtějí blaho lidu svého
i vlasti drahé, všem nám společně;
jeť Akiba jak Jochanan ben Torta
syn její věrný stejně jako Kisma
a jako Nathan, Sakai, Chalepta.
Jen zrádcování nechte především,
jen v lásce svorné přijďte sobě vstříc
a setkáte se jistě v půli dráhy!

HLASY.

To svatá slova!

JINÉ HLASY.

Dávej slovo mužům,
a v tichu vyslechnem jich mínění.

(Utišení, na řečniciště vystoupí rabbi)

JOSE HAGLILI.

Když hvězdozárný sklenul baldachyn
svou mocnou rukou velký Adonai,
do středu jeho slunce postavil,
tu věkodyšnou výheň plamennou,
sta drobných hvězdic kolem rozsypal,
by sloužily mu, neb je provázely
na dráze věčné. V země květnici,
jež květů miliony závodí
o smrtelníků obdiv prchavý,
všem za královnu žhavou růži dal,
jak symbol slunce mezi hvězdami:
Tak v zvoleného lidu svého střed
Akibu jediného postavil,
jak symbol slunce, růže zároveň.

HLASY.

To pravda svatá!

JINÉ.

Ticho! Dále mluv!

JOSE HAGLILI.

Co říci víc lze k chvále Akiby?
 On slunce Israele, jeho růže,
 on jeho žár i vůně zároveň;
 a tak i my se jemu koříme.
 Kde pravda, kterou on by nepoznal?
 Co Mojžíš věděl, vše ví Akiba!
 On srdce lidu, vřelé, žhoucí jest
 a vonné při tom Sionská jak růže.

SIMON BEN JOCHAI.

Za tímto medem přijde žahadlo!

JOSE HAGLILI.

Však slunce často příliš pálívá,
 a růže zastiňuje sestry svoje,
 až obyčejným prostým smrtelníkům
 zrak často přechází a s zrakem čich.
 To slunce a tu růži mírniti
 v jich poslání, jsou drobnější zde hvězdy
 a květy spolu. Akiba jest slunce
 a růže Israele zároveň,
 však přejte v tomto sboru nádherném
 hlas také hvězdám, květům drobnějším.
 Každému není dáno orlí křídlo,
 i krtci jsou, již těžce chápají,
 co nad nimi se děje v prostoru.
 Tím urážeti nechci Akibu,
 čest jemuž vzdal jsem právě v chvíli té,

však o slovo jen prosím pro krtky,
již vidí pouze na krok před sebou.

JOCHANAN HASSANDLER.

A proto vždycky krtky ostanou.

JOSE HAGLILI.

Však stejné právo mají k životu.

NATHAN.

Tu předmluvu si mohl uspořít.

MEÍR.

Kam vlastně míří?

JEHUDA BEN BABA.

K jádru věci jen!

JOSE HAGLILI.

Hned přijdu k jádru. Jak stav věcí byl
až posud, nežli mluvil Jošua,
Řím velkým lvem byl, tlamu otevřel
a sliboval a lákal všeličíms,
až v jícen jeho malá ovečka,
náš Israel, svou hlavu strčila.
My uvěřili Římu. Že to pravda?

HLASY.

To pravda jest!

JINÉ.

A věřili až příliš!

JOSE HAGLILI.

Však sotva hlavu cítil v chřtánu lev,
tu přitisknul jen trochu dásně své.
Co oznámil nám rabbi Jošua,
to právě ono jemné přitisknutí,
však *citíme* je dobře.

HLASY.

Příliš dobře!

JOSE HAGLILI.

Co nyní zbývá dělat ovečce?
Má déle vytrvati v tlamě lví,
má škubnout zpátky?

HLASY.

To je otázka!

JOSE HAGLILI.

Kdo jednou stisk, ten stiskne po druhé
a důkladněji . . .

HLASY.

Proto hlavu ven,
neb pravdu jedinou děl Akiba!

JOSE HAGLILI.

To věděl jsem, neb Akiba chce víc,
on nechce hlavu vyndat z tlamy lví,
on do lví tlamy chce se zakousnout.

HLASY.

V tom jeho velkost, živ buď Akiba!

JOSE HAGLILI.

Však změřil před tím všechny síly své?
To, přátelé, jest jiná otázka!
Ať orlí zřítelnici v oku má,
ať sluncem jest a růží Israele,
co platno ovce ovcí, lvem jest lev.
My budme rádi, toto stisknutí
té tlamy lví že postihli jsme teď,
vytáhněm hlavu z tlamy potvory,
to prozatím — co další, poví Bůh.
Však předčasně se chtějí zakousnout
ovčími zuby v hlavu netvora,
a tím jest Řím, kdo můž' to schvalovat?
My na tom dosti mějme dosavad;
co říci chtěl jsem, řek jsem, domluvil.

(Odstoupí.)

Vzrušení mezi davy, tvoří se skupiny stlumeně rokující. Na řečníště vstoupí
vedle Gamliela

JOSE KISMA.

Ó jistě moudře mluvil Haglili
a důkazem jest němý souhlas všech;
však dobře, kdo chce soudit, přátelé,
i tlamu lví si dobře prohlédne,
než k rozhodnému činu odhodlá se.
A mám-li zde vám čirou pravdu říci,
mně nezdá se tak hrozná, strašná být,
jak Akiba ji okem věštce zří.

HLASY.

To ne, to ne!

JINÉ HLASY.

Z úst jeho mluví Řím,
jej dále poslouchati, hříchem již!

VŘAVA.

Ať odstoupí! — Smí on tam mluvit,
kde mluvil Akiba?

GAMLIEL II.

Ať mluví dál,
zde volné slovo práno každému,
kdo poctivě to smýšlí s lidem svým,
a rabbi Kisma jistě! (k rabb.) Pokračuj!

JOSE KISMA (s úsměvem).

Ta tlama lví že není hrozná tak?
Zle chundelatá s hřívou báječnou,
dvě čelisti, jež světy drtí v ráz
a zuby v nich, že při vzpomínce jen
to praští v hlavě — ano to jest Řím!
Moc, velká moc, jež pokrývá kol svět
a hne-li ohonem, se třese země.
To *vždycky* dlužno na paměti mít
a potom soudit.

HLASY.

Ano, pravdu má!

JINÉ.

Řím taký jest
a býval vždycky taký!

JOSE KISMA.

Nač klásti odpor těmto čelistem?
Jen jeden stisk a zdrtí oběť svou.
Kdo odpoví mi na tu otázku,
já klidně čekám, věci své jsa jist!
Co světy stojí a kam rozum lidský
se dopnouti moh' ve svém bádání,
dvě věci vždycky rozhodují jen,
tož prostor s číslem. Síla jen a moc.
Řím obé má, my jsme jen malý prášek
pod tlapou kolossa. Kdo zvrhne to?
Svou hlavu nechám za odpověď zde.
Řím největším dnes vládne prostorem
na kouli země, největší má číslo
v svých poddaných a provinciích všech,
co proti němu muška Israel?
I přirovnání s ovčí kulhalo,
jen muška jsme — zda všimne si jí lev?
A proto klidně tak bych soudil dál.
Kdo dějiny zná a jich věčný pochod,
mi přisvědčí, lva moucha nezastaví,
ať tedy lev jde drahou určenou
a moucha vyhne se mu opatrně,
on ani nezví o ní — půjde dál,
a moucha v slunci zabzučí si zas!
Řím rozhodně má svoje poslání

na dráze věků — sama zkušenost
a dějiny to učí dostatečně.

To nestavíme, líp mu s cesty jít,
jej obejít — však v sobě žítí dál!
Já domluvil, kdo můž, ať namítá!

MEÍR.

Pak vyvoleným nejsme národem,
jím pouze Říman jest — nač všecken boj?
Pak lžemi byla všecka proroctví
i věštby Mesiáše příštího,
pak hnojivo jsme příštích pokolení
a jedno jest, ať děje se, co děje!

HLASY.

Má pravdu rabbi Meír — Tak to jest!
Nač všecka snaha, nač tu hádáme se?
Řím zvítězil již tím jen, že jest Řím!

BEN NURI.

A Jahvé nelhal přece lidu svému!

JUDA BEN ILAI.

A věštby svoje přece vyplní!

JOSE KISMA.

Já domluvil a na svém trvám dál.

(Odstoupí z řečnické.)

HLASY.

Pak otrocky jen poddejme se Římu,
Co platni vše nám byli proroci,

co všechno utrpení dlouhých věků,
vše marné jest . . .

JINÉ HLASY.

A co náš Mesiáš?

JINÉ HLASY.

Pak lži je všechno — Nač zde prodléváme?
Líp rozejdem se za svým obchodem
a k rodinám svým, nechme v pospas volný
legiím římským starou celou vlast!

Hlasy odporu a reptání. Nepokoj v celém shromáždění stále rostoucí, jež
Gamliel II. se darmo snaží ovládati. Vystoupí opět Akiba.

AKIBA.

Dnes jestli anděl lidských osudů
se vznáší nad údolím Rimmónu
tu váhá, kam dnes v dějích Israele
list obrátí! Teď rozhodná je chvíle,
buď »všecko nebo nic« jest platné heslo.
Ó lide můj, ó sám se rozhodniž,
dnes odboj Římu všechno znamená:
tvou minulost, dědictví otců velkých,
tvých bohatýrův velikolepé skutky,
tvých žen a dětí dlouhé strádání,
tvé věštby mesiánské, naděj tvou,
tvou sílu, která vírou živa jen,
tvou budoucnost, trůn mezi národy!
Dnes chabé rukou ve klín vložení
je tupé nic, tvé tiché odříkání,
tvá dobrovolná beze slávy smrt.

Vol sám si, lide, zmlkla ústa tvá,
 tví rabíni a tvoji učitelé,
 neb cesty jich se v sváru rozcházejí
 a potírat se nechtí před tebou.
 Vol sám si volnou volbou, vol jak chceš.
 Když zvolíš vyčkání a tupý klid,
 jenž roven samovraždě zbabělce,
 já v žalobě a nářku prorockém
 tvář zahalím, prach střesu s obuvi
 a neuzří víc nikdo vyhnance!
 Své cesty prokleji, svá strádání,
 svá utrpení na pouštích a mořích,
 své práce, učenost svou neplodnou,
 dny žití svého vzrostlé nad počet
 dnů žalmistových. — Vol si, lide, sám,
 však potom nežehrej a nežaluj!
 Pán nevymazal tebe z knihy živých,
 sám vymazal's z ní stopy ducha svého,
 sám sedl's v hrob svůj, spustil kámen mdloby,
 na víčka svá, sám volal jsi svou smrt!
 Já rovněž domluvil — co říci ještě?

Hluboké vzrušení. Mnozí k slzám dojatí vrhají se v náruč svých sousedů
 a se s nimi objímají. Vzlyk a štkání po celém údolí. Strana rabbiho Kismy
 stojí odzbrojená a zaražena. Strana Akibova v živém stlumeném hovoru
 mezi sebou rozmlouvá. Akiba zahalí tvář rouchem svým a klesne zdrcený
 bolem na balvan. Dlouhá pauza.

GAMLIEL II.

vztáhne obě ruce k nebesům a vztyčí se k modlitbě.

Ó duchu, který's břehy chaosu
 kdys upevnil a od tmy světlo dělil,
 jenž vodil's první otce naše pouští

za stády jich, jenž dal's jim Mojžíše,
 by v národ zcelil rozptýlené prvky,
 jenž velikostí byl's v duši Davidově
 a v duši Salomona moudrostí
 a silou v pážích Judy Machabejce:
 teď neopouštěj lid svůj stísněný!
 Jsme jako vrak na moři zmítaném,
 víc vesla praskají, víc stožáry
 se hroutí v divém vichrů nárazu,
 teď při nás buď, teď ukaž divy své,
 ať silní vstanem z toho zkoušení!
 Ó jsi-li s námi, teď jest vhodná chvíle,
 a chceš-li v nevyzpytné moudrosti
 nám seslat spásu, naděj století,
 již Mesiášem zveme, teď jej zjev!
 Lží nemá-li být věno na tvém lidu
 a cizinec když nemá svěřepý
 tvůj zdeptat svatý v zříceninách dům!
 Ó dej nám Pane, vůdce, náčelníka,
 jsme stádo kmetů, obec vetších třtin
 a chybí štít nám, chybí pavéza
 a síla chybí nám i důvěra.
 Teď promluv ty, ať poznáme tě zas!

Zabalí tvář a klesne zdrcen vedle Akiby. Hluboké ticho jen dlouhým štkáním a hlubokými vzdechy přerývané. V tom za jasného nebe se ozve táhlé dunění hromu, které se stupňuje v silný úder hromový, ohlas jeho valí se skalami a doznívá v tichu.

GAMLIEL II.

Zda slyšeli jste? Zda jste rozuměli?
 Co děl ten hlas? — Tot Bathkol nebeský!
 kdo četl v něm, co pravil?

MNOŽSTVÍ HLASŮ Z ÚDOLÍ I STRÁNÍ.

Akiba!

BEN JOCHAI.

(Předstoupí a mluví vášnivě.)

Hlas Boha promluvil a lidu hlas
jej dobře pojal a mu rozuměl,
jak hromu řev se tříštil o skály
a zanikaje chvěl se v prorvách jich,
v něm znělo v sluch z něj jmeno Akiba!

(Předstoupí a mluví vášnivě.)

Vstaň, smutku příkrov s čela svého shrň,
vstaň silný tímto hlasem Bathkolu,
buď lodivodem naším!

MNOŽSTVÍ.

Buď jím, buď!

Ohromné nadšení se zmocní zástupu, obléhají Akibu, který vstane a rozhlíží se s bledou, prorocky vznícenou tváří kolem.

AKIBA.

I já hlas slyšel v hrobu dunění,
však neslyšel jsem tam znít Akiba!
Jsem příliš stár, bych národ boží ved
ku velkým bojům.

GAMLIEL II.

A cos slyšel v něm?

AKIBA.

Já slyšel duněti tam: Bar-Kochba.

HLASY.

Co znamená to jméno? Kdo to jest?

AKIBA.

On, který přijde, hvězda z Jakuba,
naš pravý spasitel a Mesiáš!

HLASY.

Ty znáš jej?

JINÉ.

Rci, kde nyní prodlévá?
Proč otálí? Ať mluví k lidu svému,
ať ukáže se!

AKIBA.

Nevím sám, kde dlí,
však přijde jistě v čase potřeby.

GAMLIEL II.

Než přijde on, ty zatím vůdcem buď!

MNOŽSTVÍ.

Buď vůdcem ty!

AKIBA.

Jen rádcem mohu být,
však poslouchati rádce musíte,
než přijde on, v dlaň jehož odevzdám
pak vůli vaši, by vás dále ved.

MNOŽSTVÍ.

Co žádáš na nás?

AKIBA.

Poslušnosti slib
a slovo, že nepodniknete nic
bez mého vědomí.

MNOŽSTVÍ.

To přísaháme všichni!

AKIBA.

Kdo souhlasí s myšlénkou odboje,
již Bathkol právě stvrdil hlasem hromu,
se připoj k nám, kdo nesouhlasíš s ní,
na thoru svatou aspoň přísahěj,
že překážeti nechceš skutky, slovy,
lstí, podskokem, a nebo čímkoliv
na díle Akiby a Bar-Kochby.

(Zvedne ze skály thoru v černý šat zahalenou.)

Zde thora svatá, všichni přísahajte,
jak děl jsem vám! (Předřikává.)

Buď svědkem Jehova,
že pokud první nezdar nepotrhá
vše počínání Akibovo, k spáse
jež čelí všech, k získání svaté pravdy
a svobody pro děti Israele,
že ani skutkem ani slovem zlým
se neozveme v odpor proti němu,
leč pokud můžem, chceme ze všech sil

jej podporovat v jeho konání,
stát chceme mlčky stranou, dokavád
nás nepřesvědčí skutků výsledek,
že v bludu byl a právo měli my!
Na dětí, žen svých krev to přísaháme,
ta padni na všecky, kdo přeruší
ten svatý slib! Kdo nechceš přísahat,
máš volný odchod odtud bezpečný,
však nechtěj zvat se synem lidu svého,
jsi znamenán jak Říma stoupenec!
Nuž chcete přísahati?

ZÁSTUPY.

Přísaháme!

Zvedají ruce k nebi a kladou je na thoru, která koluje mezi nimi.

JOSE KISMA.

A kde tvůj mesiáš jest, Akibo?

AKIBA.

Já řek jsem, přijde, a to dostačí,
Pán jistě neoklame svého sluhu
a Bathkol jistě v slovu dostojí!

GAMLIEL II.

Však teď co počnem, porad', Akibo!

HLASY.

To porad' nám!

HAGLILI.

To věru zvědav jsem!

AKIBA.

Vy slyšeli jste, s novým rozkazem,
že Hadrianův legat obmyšlen
a s jakým : zorat horu chrámovou
a pohanské tam město založit.
Tož radím vám, než k tomu přistoupí,
dva pošlete tam muže z lidu svého,
ať v pokoji a míru odvrátí
jej od tohoto skutku zpupnosti,
ať vyloží mu Israele stav
i jeho snahy, tužby, naděje,
ať naznačí mu, jaké následky
by z toho vzešly, takto ničeho
si vyčítati potom nemůžem.
Když vyslechne je v míru, tím jen líp,
když vyžene nás a svou provede,
pak klidně ruce sobě umyjem
a odboj půjde dále cestou svou!
On horu nezorá! Spíš naše krev
ji odplaví, přes naše mrtvoly
spíš půjde zákázonosné železo,
však Sion nezorá! To přísahám!

HLASY.

Má pravdu Akiba!

JINÉ.

To ústa boží!

MNOŽSTVÍ.

On horu nezorá!

VŠICHNI.

Ne, nezorá!

Svým životem my za ni stojíme!

AKIBA.

Však nyní zvolte svoje vyslance
ku legatovi.

HLASY.

Ty jím, rabbi, buď!

Ty jediný!

AKIBA.

Ne, prosím o soudruha,
je dobře při všem svědka s sebou mít,
ať Kisma jde!

JINÉ HLASY.

Ne, ať jde Theradion!

HLASY.

Ať Theradion jde tam s Akibou,
hlas medový i hromné kladivo!

GAMLIEL II.

Má Theradion jít a Akiba,
zda souhlasíte?

VŠICHNI.

Ano, souhlasíme!

GAMLIEL II.

A teď se klidně domů rozejděte
a tiše chovejte se napořád,
až bližší označí vám Akiba.

HLASY.

Bud' Akiba, bud' Gamaliel zdrav!

Odcházejí v hlasném a živém hovoru na všechny strany.

AKIBA (k rabb. Meírovi).

Mě doprovodíš?

MEÍR.

Otče, s radostí.

Kam půjdeme?

AKIBA.

Hledati Barkochbu!

MEÍR.

Ty o něm víš?

AKIBA

Ví o něm Hospodin,
v čas jistě nám jej pošle do cesty.

MEÍR.

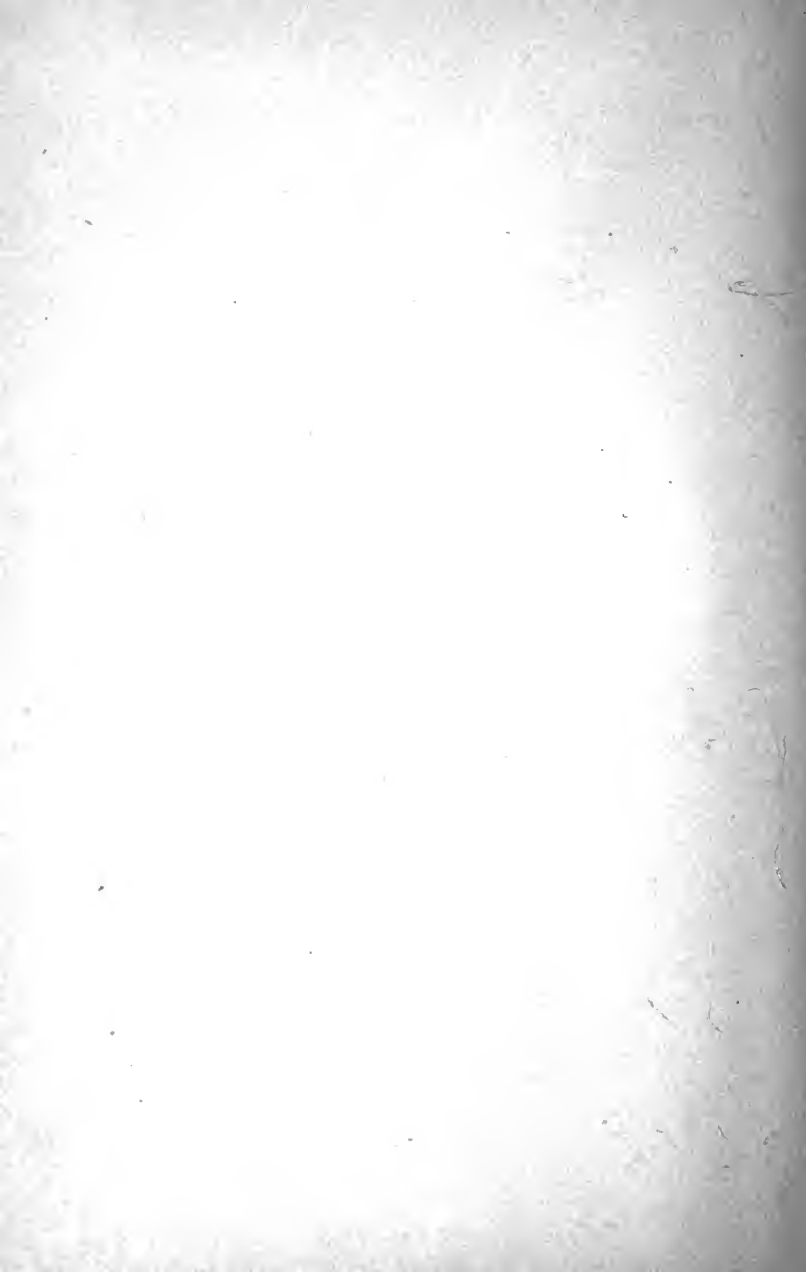
Ó silná víro, nejsi naposled
ty světa pákou, nejsi ty sám Bůh?

(Odchází podpíraje Akibu.)

ZPĚV III.

MEZI HROBY.

Židovské hroby v údolí Josafat. Skalné tesy hloubí se v jeskyni, která jest otevřena. Před ní na balvanu sedí *Bar-Kochba*, oblečen v dlouhé bílé roucho na prsou roztržené; dlouhé přes prsa mu splývající vlasy a vousy má posypané popelem.

Je smutný večer v dubnu. Slunce zapadá. Dlouhé stíny vlekou se po stráních v úzké údolí.

BAR-KOCHBA.

Bych velkým byl, já musil býti sám.
Jak druhdy Ježíš probděl na poušti,
jak Jan žil medem lesních včel, jak všickni,
kdo ducha potkali kdys ve snách svých.
Mně nezjevil se. Třicátá dnes noc
a nepřichází. Sám si připadám
jak onen černý kozel Israele,
na hlavu jehož vložil velekněz
v den smíření vše hříchy svého lidu.
Vím, *něco* chci a vím, to *velké* jest,
však zda též *dobré*, říci nemohu,
to ukázati můž jen budoucnost. —
Šel na poušť druhdy Ježíš a šel Jan,
já *dále* šel, já vstoupil mezi hroby
a ptal se mrtvých. V řadách leželi,

já cítil, jak jim dobře v tupém snu,
 a burcoval je. — Co mám z toho dnes,
 jen hořkost novou k starým hořkostem.
 Co mrtvé, mrtvo. Mrtev i můj lid.
 Já chci jej vzkřísit — proč, a zda to *smím*?
 Zda nebylo by lépe starý prach
 smést k prachu staršímu a říci: Spi!
 co z prachu může býti — než zas prach?

(Pausa.)

Sám žil jsem tady jako mrtvola,
 já nechtěl o životě vědět nic,
 já proklel jej a stále zapíral,
 však stále on se tlačil ke mně přec,
 zněl v rolničce na hrdle bludné kczy,
 jež zabloudila smrti údolím,
 zněl v křiku dívky, jež ji volala
 a lákala, by vrátila se zpět;
 stín v skály skryt, já viděl jej se smát
 z těch očí, kučer, ňader mladistvých,
 jež pod hrubým se rouchem vlnila . . .
 On z cvalu mezků zněl a těžkých koní
 vezoucích náklad, zboží východu,
 k velkému městu v prachu tíhnoucích.
 Ten život, jež jsem v sobě zapíral,
 i v lístku břečtanu, jenž skalinou
 se prorval svěží, jazyk zelený,
 mi hlásal: Jsem, proč ty mne zapíráš?
 A já se chytil na tu výčitku,
 já pěstě zafal, obrátil je k nebi,
 a ptal se tebe, v mracích skrytý Bože,

jenž život jsi a všem jej dáváš rád,
proč nechceš dopřáti jej *mému lidu*?
Chce všecko žiti, ptáče na větvi,
brouk v prachu cesty, zmije v štěrku skal,
proč nesmí člověk žít dle vůle své,
dle vlohy své, dle darů tvých, ó Bože?

(Pausa.)

Já sešel k málomocným, náказы
já nebál se, skrz mříže ve skalách
já mluvil s nimi; i ti chtějí žít
a žijí všichni, třeba sobě v hnus
a ostatním, já viděl bídu všech
a změřil vše a soudil — nadarmo!
Já cítil, vůli mám, leč — kdo mi poví,
co chybí mi — že nemohu se vzpnout
v své celé síle, provésti, co chci?

(Pausa.)

Já prošel školy všechněch mudrců.
Ví Akiba, co jsem jen procítil,
ví Theradion, co jsem promyslíl.
Ti oba v dumách svých jsou blaženi,
já raněný jen orel zpět se vracím
z jich říše, třeba sobě protivné,
závratné stejně. — Kdo je Bohu blíž?
Jsem bližší dnes mu po svých dlouhých postech?
Kdo odpoví mi? V kraj zas padá noc,
v mé duši stálá jest a jitra nemá.

(Pausa.)

Však *jedno* jasno. Národ můj chce žít,
a proto že chce, také *musí* žít

a bude žít! — Já zajdu jako jiní
jak první paprsk zory ve skalách,
jak první motýl v sněhu dubnovém,
jak flétny zvuk, jež zněla, sama neví,
kdo zvuk ten lákal, kdo ji k ústům tisk',
však zvuk zní dál . . . Zní — ohlas najde kdes,
a zní v tom ohlase, o stěny skal
se třepí tu, tam v cedry zapadne
a stále zní . . . vím *zníti*, to je všecko.
Jen zbudit zvuk a všecko s ním pak zní,
jen zbudit národ a je živý hned,
jen pochopit a najít — aby zněl.
Tak satyr v starých řeckých pohádkách
na kosmatá si stehna vložil hocha,
a učil, jak má neumělé prsty,
klást na syrx, neb flétnu dvojitou,
by ozvala se v sladkém souzvuku.
Hoch dlouho nechápal, neb tvrdošíjně
se prsty zpouzely a dechu neměl,
však satyr neustál, až prsty zvykly
na otvory si v dřevu zpívajícím,
že hrály samy, sotva prstů mih
ve blahé chvíli zřely nad sebou.
Svou flétnou učiniž mne, Hospodine,
hraj na mé duši, ať svůj vzbudím lid,
tou písní naděje a — vítězství!

(Pausa.)

Noc kráčí kol. Tká hvězdy ve svůj háv,
je tichá, smírná, vlídná, konejší
a dává vše, co vzal mi před tím den.

Jen sílu míti, jak ji cítím v sobě,
 ji vlíti všem, kdo zápasí a touží,
 jí hřmíti proti všem, kdo v temnu hluší!
 Své *já* jen učiniti duší *všech*,
 by stejně myslili a cítili,
 v tom všecko jest. Tím veliký byl Saul
 a David jako Juda Makabejský,
 jak Samson vůči Filištínským kdys.
 Je taká síla — ale, bože, v čem?
 Jen *vědět* o ní a pak jistě *jest*,
 v tom *vědomí* jest, velká, ohromná
 a vítězíci: *věděti je moci!*
 Zda k této výši vzplane síla má?
 Toť hnízdo orlí na vysoké skále,
 jež bleskům vzdoruje! Svou cenu znát,
 a *dospět* k tomu, *věřit* v to — je všecko!
 Kdy budu *v sebe věřit*, velký Bože,
 jen to mi dej a přemoci chci svět!

Meteor letí a zajiskří se tmavou oblohou a zapadne v dešti jisker.

Má tato hvězda v bezdno letící
 a tříštící se v světlý prach — však prach! — —
 být odpovědí na mé otázky?
 Ne! já jsem víc! — Ó bloude, proč to myslíš?
 V své nitro hled' a ptej se dřív, *kdo* jsi,
kdo tebe zná, *kdo* je to Bar-Kochba?
 Zvuk, prázdný zvuk a ty chceš vzbouřit *národ*?
 Leč *kdo* byl *Saul*? — Zvuk jako Bar-Kochba.
 Co jméno jest, jen prázdná váza ducha,
 do vázy ducha hod a uvidíš,
 zda zaplá jím. — S však *jak* jej hodím tam?

Já vstanu dnes a kdo mne poslechne?
 Zvuk mnoho jest a zaniká přec v tmách
 a potřebuje *echa*, aby zněl.
 Kde, Hospodine, najdu echo své?
 Ty mlčíš v tmách a zoufá duše má!

Zahali si obličej šatem a ponoří se v myšlení.
 Nad krajinou vstává plný měsíc. Stíny jsou ostřejší, mezi nimi jest viděti
Ben Akibu o holi tápajícího, *Rabbi Meir* vede a řídí jeho krok. Bar-
 Kochba splyne v silhouetty skal.

AKIBA.

Do města máme ještě daleko,
 má noha umdlévá —

MEÍR.

Jen strpení
 a dojdem cíle. Oč jsme bohatší
 svou dnešní poutí, to nás sílit musí.
 Jen vzpomeň toho, hned ti bude líp.

AKIBA.

Máš pravdu, Meíre. Divy veliké
 Pán uchystal a překvapil své sluhy,
 ten národ není mrtvý, který věří
 a doufá jako nyní Israel.
 Vždyť národ, jenž se k boji hotoví
 je skoro vítězem již.

MEÍR.

Proto sílu,
 jsme brzy doma.

AKIBA

Jedno však mne hněte,
ten, na něhož jsem nejmíc počítal,
v nějž největší jsem kladl naděje,
on, útěcha mých pozdních dnů a snů,
můj dlouholetý účelivý žák
se náhle ztratil, zmizel —

MEÍR.

Bar-Kochba?

AKIBA.

Ty's vyslovil, co já se říci bál.
Pad jako kámen ke dnu hlubých vod
a není stopy po něm.

MEÍR.

Je-li v něm,
co tušil jsi, pak objeví se zas,
až potřebí jej bude. Jestli pad'
k dnu velkých vod, jež jmenujeme život,
neb sobectví, pak věru za to nestál,
by u něho tvůj orlí prodlel let.

AKIBA.

Však vždycky, věř, mně bylo by ho líto.

MEÍR.

Ty velký jsi již svojí dobrotou.

AKIBA.

Ne, příteli — však já se nerad klamu.
Hleď, jak plá měsíc!

MEÍR.

Svíí mezi hroby . . .

AKIBA.

Však z hrobů nový život kvete zas!
Ó chtěl bych volat v tyto žluté skály,
jež hostí dávných otců svatý popel,
by ožily. Nám divů zapotřebí . . .
Ó kdyby všichni mrtví Israele,
jež posvátné to hostí údolí,
vstát mohli, jako druhdy ony kosti,
jež suché volal prorok v nový život,
a kdyby všichni, kteří tady spí,
od Seta k Adamu vstát mohli teď,
ký zástup, jaký voj by s námi byl
a vedl svatou Israele věc!
Ó kdyby jeden, mrtvý ožil stín
a vystoup' z hlubin hrobů posvátných,
co síly hned by trysklo v žíly všech
a v celý národ! — Pohleď, Meíre,
tam skála hýbá se, tvar lidský má,
já darmo nevolal!

MEÍR.

To stínů hra
v úplňku luny. — Pojď, dál půjdeme!

AKIBA.

Ni o krok dál! Stín bílý zvedá se
a vstává, k nám jde —

MEÍR.

Přelud v měsíci . . .

AKIBA.

Ne — mrtví vstávají již z hrobů svých,
nám třeba jich a nelže tucha má!
Kdo, stíne, jsi, jenž z hrobky své jsi vstal
a bílý v cestu mou se staviš? — Mluv!

Stanou. Meír podpírá Akibu, Bar-Kochba stojí proti nim v plné záři měsíce.

BAR-KOCHBA (v prorockém vytržení.)

Dík Hospodinu! Ty jsi echo mé,
já flétna jsem, hrát může Hospodin
a Israel znít bude naší písní!

MEÍR.

Toť šílenec jest nebo málomocný,
ti v hrobech bydlí — nech jej, pojďme dál!

AKIBA.

Ten hlas mi povědom — ta postava,
tak plna veleby a síly lví, —
já neklamal se — Ty jsi Bar-Kochba!

MEÍR.

Jak Bar-Kochba?

BAR-KOCHBA.

Máš právdu — Bar-Kochba!
 Však jiný dnes, než v škamnách vašich škol,
 dnes *vím*, co chci, a *v tom* jest síla moje!
 Sám Bůh dnes poslal tebe, Akibo,
 já dobojoval obrovitý boj,
 boj proti sobě — všechny pochybnosti
 k mým nohám lehly jako lační psi,
 jsem pánem jejich dnes. A silný jsem,
 neb tebe mám, ty echo duše mojí!

Padne mu k nohám, jež v pláči objímá.

AKIBA

se skloní k němu a hladí jej něžně po tváři.

Ó dítě snů mých, povstaň, z prachu, vstaň . . .
 na vlasech tvých a vousech vidím popel . . .
 Ó dobře máš a dobře učinil's,
 že v pokání a púst a poušť a noc
 vzdal's Bohu v oběť mládí svého květ!
 Hoch zmizel jsi nám, muž se navracíš . . .
 Ó s pláčem hledala tě matka tvá
 i učitelé tvoji. — Kam jsi zmizel?
 Ó chápu tebe, na poušť, mezi hroby,
 zde ssál jsi sílu z prsů samoty,
 a vzrost jsi v obra! — Budiž požeňnán!

Klade ruce na jeho hlavu.

Ó znej svou sílu, této síle věř,
 a můžeš všecko! Samson v kšticích kdys
 ji skrytou nosil jako talisman,
 ty nos ji *v čisté hrudi* — Bar-Kochbo!

buď synem hvězdy, kterým v skutku jsi
a uzřím v štěstí zase národ svůj!

Padne mu v objetí.

BAR-KOCHBA.

Můj drahý otče! Pláče na jeho nádrech.

AKIBA.

V čas pravý krok náš ved' sem Hospodin!
Již doba zkoušky tvojí minula,
Ive Judy vstaň, čas k činům nadešel!
Což myslíš, že jsi dlel jen mezi hroby,
že se stíny jsi marný hovor ved'
To mýlíš se! Kdo *jednou* žil, *dnes* žije
a *bude* žít, jeť nesmrtelné žití!
Jeť síla jeho všady! Tyto hroby,
kde mnil jsi, s Bohem svým že hovoříš,
jsou našich zbraní jisté skladiště
a bezpečné, jsme silní, Bar-Kochbo!
Jak myslím já a ty — ó rozkoši!
tak myslí národ — víš, co je to národ?
Jsi hrdý na srdce i jeho tluk,
na svaly své, svou vůli? A teď myslí,
že tisíce jich myslí jako ty,
tluk srdcí jejich s tvým že v souzvuk jde,
že tisícový sval se napíná
v tom, jako tvůj — ó to jest velká věc,
to pravý zázrak!

BAR-KOCHBA (na nádrech Ben-Akiby.)

Jehož otcem ty's!

AKIBA.

Ne pouze já, však ve mně Hospodin!

MEÍR.

Ted' s námi pojď. Noc kvapí.

AKIBA.

Zítřka již

ukážeš lidu svoje poslání.

Má zorána být hora chrámová
a nové město, město pohanské
tam založeno!

BAR-KOCHBA.

Nikdy nebude!

AKIBA.

To věřím ti, neb *ty's* to pověděl.

Jen věřit v sebe vždycky — to jest všecko!

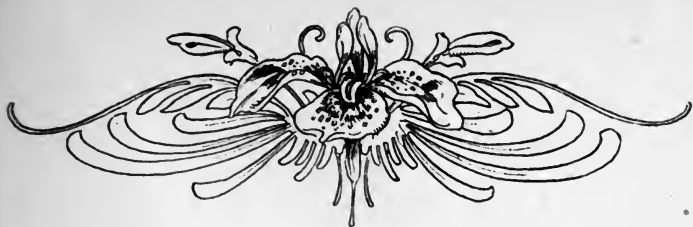
Opiraje se o Meíra a Bar-Kochbu odchází. Měsíc se pomalu zahalí v mrak,
jenž brzy zastře silhouetty zvolna odcházejících.

ZPĚV IV.

VYVOLENÝ PÁNĚ.

VYVOLENÝ PÁNĚ.

Stan na úpatí hory Sion. V pozadí opona, kterou lze vyhrnouti do širé krajiny. Na levo lože, na pravo stůl a křesla. Na stole listiny a mapy vojenské.

Quintus Tineus Rufus sedí za stolem pohřížen v studiu map. *Titus Annius* stojí u velké zadní opony.

TITUS ANNIUS.

Jsou poslové zde obce židovské
a ždají za poslední slyšení,
než splněn bude rozkaz císařský —

RUFUS

(nepozvedne hlavy z listin.)

Co chtějí zas? Co mohu činit pro ně . . .
Ať domů jdou a mlčí —

TITUS ANNIUS.

Ctihodní

a velební to, pane, kmeti jsou,
zář plane z očí jim a duma věštců —
to nejsou buřičové —

RUFUS.

Věřím rád,
však nelze jim nic k vůli učinit,
zde pevné rozkazy jsou císaře,
krok stranou každý, *naše* záhuba.
A — kdo v jich čele?

TITUS ANNIUS.

Starý Akiba.

RUFUS.

Ó znám jej, znám! »Kam Mojžíš nemohl,
vnik Akiba,« tak zní to po kraji,
kdo vedle něho?

TITUS ANNIUS.

Rabbi Theradion,
on rozumu led, kde žár citu onen.

RUFUS.

Vím, znám jej — oba *celý* Israel!
Dál s nimi?

TITUS ANNIUS.

Třetí muž jest neznámý,
leč vzrůstem, krásou tváře roven bohům,
prý výmluvný jak sopka chrlící
a k činu hotov —

RUFUS.

Sluje?

TITUS ANNIUS.

Bar-Kochba!

RUFUS.

Ten neznám jest mi. Tři jsou. Akiba
jest obraznost a rozum Theradion,
čím býti může onen Bar-Kochba?
Ať vejdou tedy — škoda hovoru . . .
Však budiž! — Ale poslyš, hochu můj,
ne najednou je vpusť sem v tento stan,
leč pořadem, jak's mně je jmenoval.
To nevadí, by rozkaz Hadrianův
byl *zatím* vykonán; co s nimi zde
se bavit budu — zcela rhetoricky —
ty zatím vykonej ho! Seber vojsko,
kryt jím dej zorat svaté místo, kde
stál druhdy Šalamonův slavný chrám,
tam základ polož k městu novému,
jak velí rozkaz. — Jdi — zda rozuměls?

TITUS ANNIUS.

Co mohu a jak mohu, vykonám . . .

(Odejde.)

RUFUS.

Lid houževnatý, tvrdý, úporný!
Jsem přesvědčen, že Řím jej podceňuje,
však Řím si může *všecko* dovolit,
to dobře ví a kráčí cestou svou —

Já konám jen, co on chce a co musím.
Zde Akiba! —

(Vejde Akiba.)

AKIBA.

Zdar s tebou, legate,
a boží mír!

RUFUS.

Buď vítán, Akibo.

Žel, jinak že tě nelze uvítat,
jak stáří tvé a tvoje učenost
a věhlas tvůj by toho žádaly.
Jdeš strmou, příkrou stezkou, Akibo,
a čím výš stoupáš, tím je větší pád.
Řím nehne se, věř, železné má nohy,
ač vychrtlá jest jeho vlčice,
Sinaiským deskám umí vzdorovat;
měj v paměti to, starý mudrci!

AKIBA.

Ba, starý pane, toto jisté jest;
však jestli mudrc jsem, ví Hospodin;
chci dobro svého lidu, pane, jen —

RUFUS.

A cestou odboje?

AKIBA.

Ne, pane můj!
Co odboj zveš, dřív dlužno vysvětlit —

Řím velký jest a to ví každý z nás,
my mravenci —

RUFUS.

A lvy přec chcete být!
Věř, rabbi, každá moudrost má svou mez;
tys učený a starý, však tím spíš
moh' nahlédnout bys, jak tu marný spor.
Moc má dnes Řím a vy jste — *otroci!*

AKIBA.

To slovo nemělo z tvých vyjít úst.
Kdo otrokem zve bratra, otrokem
jest sám v té chvíli vlastní zbjnosti.

RUFUS.

Řím nemá třeba takých hříček slov,
moc máme my — a vy jste otroci!

AKIBA.

Řím velký jest — ó pravdu jsi to děl! —
na váze lidských losů velký jest,
na božské váze *my* však větší jsme,
to nechápeš, ty pohan! My jsme víc,
my dali světu *Boha*.

RUFUS.

Ale svět,
jak vidíš, s *bohy* dál si pomůže.
To, rabbi učený, jest hříčka slov.

Kde moc, tam právo. Rci, kde váš byl bůh,
 když poprv Říman v kraje vaše vtrh,
 když Titus první vrhl pochodeň
 v chrám jeho svatý? Naši bohové,
 jimž smějete se a jichž nechápete,
 již vám jsou stvůry hlav jen střeštěných,
 nad mračným zvítězili Jehovou. —
 A platí výsledek. Jste mrtví dnes.

AKIBA.

Ne docela tak, pane, jak se zdá.

RUFUS.

Co chcete ještě? — Ve prach zdeptáni
 a roztrfštěni?

AKIBA.

Co jest právo všech,
 jimž slunce svítí, pane! Chceme žít!

RUFUS.

Kdo brání vám v tom? Žijte, jak vám libo,
 však *poslouchati* musíte, v tom všeco!

AKIBA.

Se vzdáti pane . . . značí *poslouchati*,
 tož Boha vzdát se, vlasti, jazyka . . .

RUFUS.

Bůh, jazyk, vlast — o jdi mi, slova, slova!
 Ty učený, jenž celý svět jsi shled,
 jak můžeš *k slovům* upoutati *ducha*?

Duch vítězí a dnes to duch je Říma,
ne hebrejský váš malý, úzký duch,
jenž o Sion a Garizim se hádá.
Dnes vládne světem Řím a jeho duch,
a vy jste malé, bludné sektářství
jen v cestě jeho vozu kolesům,
on rozdrtil vás — jiné rozdrtil
a jiné zdrtil, proto sluje Řím.

AKIBA.

Tak malý, pane, není ten náš duch,
jak ty jej vidíš s Říma cimbuří,
před kterým druhdy chvěl se Hannibal.
Vy Scipiony máte, Caesary
i Augusty — buď sláva jim i čest! —
Však ducha na váze — ó pane, odpust',
nám nezadají! Malý národ jsme
a štvaný od věků. Jak malý ostrov
od počátků do moře cizoty
nás Věčný postavil. Boj neustálý
jsou naše dějiny, my vždy jsme laň,
již na smrt ženou nenasytní lovci.
My nechcem nic, než možnost: být a žít,
a rozvíjet se v mezích zákona,
jenž od věků dán v ňadra člověka.
Vy silou větší jste, rád přiznávám,
my duchem větší.

RUFUS.

Síla, též je duch!
Kde vzala by se, moudrý Akibo,

bez ducha v svalech? My dobyli svět,
 vás potkali jsme na té dlouhé cestě,
 vy vzdorujete, proto smetem vás,
 jste cizí klín ve našem ústrojí,
 ten musí ven! To, mudrci, jest jasno.

AKIBA.

Ne docela. Nač mohl vzkřísit nás
 a postaviti na kolbiště dějin
 duch neznámý, ježž jmenujeme Bohem?

RUFUS.

To *jeho* věc, ne naše, příteli!

AKIBA.

Jej tedy uznáváš sám, legate,
 on tedy jest, i *Římem* uznán jest,
 on velký Jahvé nezmožených vojsk,
 ježž Saula ved i Judu Machabea,
 ježž vede nás a k tobě mluví mnou.

RUFUS.

Já znám jen boha, který vítězí,
 dnes sluje Řím — proč mlčí ten *váš* bůh?

AKIBA.

Snad zhřešili jsme, nechce znáti nás,
 však my jej známe a znát budeme!
 Což mohly lháti desky Sinajské?

Což byla sláva Davidova sen?
Což velikost Šalamouna marností?
Nás nezkrušila léta vyhnanství
u Babylonských řek, nás Titus nezmoh,
jsme stále národ, malý, zdeptaný
a vysmívaný, ale národ jsme;
tak žijeme, byť třeba dnes náš Bůh
víc nechtěl vědět o nás. To, že jsme,
že cítíme se býti národem
a lepším všech a nad vše vyvoleným,
jest naše síla, triumf, vítězství!
Pod spárem vaší dravé vlčice,
jež prsy svými skryla světa půl,
my dýcháme a jsme, my dosud žijem!
To upřít nemůžeš mi, legate!

RUFUS.

Ta vlčice, jíž vysmíváš se teď,
spár nevztáhla, by rozdrtila vás
tak docela a v prach, vždy jiné losy
a jiné úkoly jí kynuly;
jste příliš malí, rabbi učený,
by po vás vztáhla ocelový spár.
Když taký netvor jednou dá se v běh,
a hltá prostor volný před sebou,
což jemu trn, jenž jako náhodou
v spár vdere se mu? Šelma letí dál,
rve, hltá, deptá, co jí v cestu přijde,
trn, pozděj, po triumfech bojů všech
si klidně vylízá — to Řím a vy!

AKIBA.

Děls netvor, pane, to mi dostačí.
 Svět bude soudit, až my oba, prach,
 tlít budem zapomnění. Odpusť mi,
 že na chvíli jsem porušil tvůj klid.
 Nás chcete zničit dnes. Nu zničte nás!
 Však jedno zbude, ne vám zrovna k chvále,
 že *světlo* nesli jsme do světa stran,
 kde *násilím* jste vládnout chtěli vy!
 To světlo dál v nás hoří napořád,
 to z Mojžíšova, pane, trysklo keře
 a věčné jest! Víc říci nelze mi;
 vy zoráte snad Sion posvátný,
 vy zbudujete nové město tam,
 kde archa vládla kdys úmluvy,
 snad římské, řecké město, ví to Bůh,
 snad nový Babel zločinů a vin,
 to vše jest možné. — Vy nás vyplejete,
 jak bejlí z kořene na místě tom,
 kde druhdy rozkvítal prut Aaronův,
 leč Žida nezničíte, ten jest věčný,
 jak věčné lidstvo . . .

RUFUS.

Odstup, blouznivče,
 tvé stáří jedinou tvou ochranou . . .

AKIBA.

Mé stáří? — Ne. Mým štítem Hospodin!

(Odejde.)

RUFUS.

To blouznil — kmet — ať vejde Theradion!

(Opona se rozhrne, vejde Chanina Ben Theradion, postoupí vpřed, ukloní se a stojí před Rufem.)

RUFUS.

Ty, Theradion?

THERADION.

Ku tvým službám, pane!

RUFUS.

Co na mne chceš?

THERADION.

Co ty chceš, na nás, pane!?

RUFUS (podrážděn, určitě).

Já zorati chci vaši horu Sion,
kde stál váš chrám, tam založit chci město,
Aelia Capitolina má slouti
vám na výsměch a věčnou výstrahu!

THERADION.

To *všecko* chceš? To není moudré, pane.

RUFUS.

A co jest moudré, rabbi učený?

THERADION.

Co *možná* provést, slavný legate!

RUFUS.

A já to neprovedu?

THERADION.

Sotva, pane!

RUFUS.

A, rabbi, proč, když k tomu moc mám v ruce?

THERADION.

Moc není všechno.

RUFUS.

Co jest více?

THERADION.

Síla.

RUFUS.

I sílu mám!

THERADION.

Tu rovněž máme my!

RUFUS.

To zamezit?

THERADION.

Já neřekl to, pane!

RUFUS.

Nač máte moc? O chrámu zdivo staré
své bíti hlavy a své žalmy skučet,
štvát lid, jenž klidný bez vás moh' by žíti
a vděčen vládě, jež jej dýchat nechá.
Ó mlč, ó mlč — to víme z paměti:
Vy rabbini jste zhoubou této země,
jste jedovatou hlízou, z které šíří
se otrava do končin nejzazších,
jste morem Říma. Jasně vidím teď,
vás nejdřív dlužno zkrušit, zdeptat, zničit,
pak bude mír — leč s vámi nikoliv!

THERADION.

To můžeš zkusit!

RUFUS.

Také zkusím, rabbi!

THERADION.

Máš proto moc, jsi legat Hadrianův,
však co to *nám*?

RUFUS.

I znám já dobře vás!

THERADION.

Nás neznáš, pane! Nemáš tušení,
co lidu proroci jsou —

RUFUS.

Buřiči!

THERADION.

Ne, buřiči jsou jeho *svědomí*
a jeho *síla*.

RUFUS.

Však vás zdeptáme!

THERADION.

Nás, možná, pane, neb nás málo jest,
však národ nikoli — ten nesmrtelný!

RUFUS.

S blouznivci nejednám jak Akiba.

THERADION.

Jsem Theradion, pane, proti němu
jsem chladný rozum, druhá točna světa.

RUFUS.

To jedno mi; co chceš, mluv, čas můj kvapí.

THERADION.

Já nechci nic.

RUFUS.

Pak proč jsi přišel sem?

THERADION.

Ty něco chceš a to, co nechcem' my.

RUFUS.

A rabínům já mám se zodpovídat?

THERADION.

Ne rabínům — jen sobě a pak Bohu.

RUFUS.

Co sobě? — Nic — vždyť, rabbi, přece víš,
že legat Říma jsem. Co bohu? — Neznám jej,
mí bozi — bozi Říma jsou a těmto
se zodpovím již.

THERADION.

Na tom máš-li dost,
já rovněž mlčím.

RUFUS.

Tedy mluv, co chceš!
mne zdržeti snad od mých úkolů?

THERADION.

Ne, pane, chci jen tebe *varovat*.

RUFUS.

A před čím, rabbi?

THERADION.

Pouze před tvou mocí,
již silou zveš.

RUFUS.

A jak to, rabbi můj?

THERADION.

Tak zcela prostě. Malou parabolu
 ti k tomu dám. Lev kdysi vyšel z hor,
 za kořistí si vyšel, nádherný
 a plný síly, skákal po horách,
 po pláni běžel přímo ke brodu,
 kde v záři luny pily ghazely.
 Zpít silou svojí ani necítil,
 že malý hnědý štír se zavěsil
 mu v pracku kosmatou — a běžel dál
 a cíle dostih, celou krásnou laň
 na pospas nesl svým mláďatům
 a hrdý u brlohu v stínu skal
 jim složil ji — však v tom pad vedle ní, —
 štír neúhledný uštknul v pracku jej,
 a co on těkal plání vítězný,
 jed zuřil zatím v tlapách mohutných
 a rozlival se tělem dál a dal,
 až schvátil jej, u vchodu brlohu,
 pad mrtvý vedle svojí kořisti.

RUFUS.

Tu bájku známe, Řím jest lev, štír vy!
 Však mohutnému tělu toho lva,
 ta kapka jedu, věř mi, neuškodí,
 tu přemůže a stráví — snesl víc.

.....

THERADION.

Kdys vlezl komár v ucho Nimroda,
a Nimrod zšílel, neb mu vyžral mozek.

RUFUS.

Na bajku bajku — s bohem, rabbi buď,
než Akiba ty o nic lepší nejsi.
Kdo je ten třetí, který venku čeká
a sluje Bar-Kochba?

THERADION

(odchází).

To ihned zvíš.

RUFUS.

Ten žárem výmluvnosti plamenné,
a druhý dětských bajek důmyslem
chce zastaviti kolo rozjeté
osudů světa — blázni . . .

(Z venku se ozývá hluk stále rostoucí).

Jaký hlahol? . . .

snad Titus Annius již vykonává
mé rozkazy a snad se bouří lid? . . .

(Vrazí do stanu Titus Annius sdrán a bez meče).

RUFUS.

U Marta, co se děje?

TITUS ANNIUS.

Vykonat
chci rozkaz tvůj, zapřažen pod jho býk,

by zoral horu, čeká u pluhu,
dám signál na tuby a hlasatel
čte Hadrianův rozkaz — mrtvé ticho . . .
Jak stěny bledí stáli do kola
muž vedle muže, jen rty chvěly se,
neb ruce rvoucí rusé kučery.
Je přečteno a voják trhne uzdou,
a z davu vystoupí muž obrovský,
a zvedne pěst a praští býka v čelo, —
ten svalí se, jak bleskem sklaný kmen,
a hrozný ten muž volá hlasem soudu:
»Tak stane každému se, drzí rukou
kdo této posvátné se dotkne půdy,
jež patří Jehově!« . . . Křik jásavý
byl odpovědí — velím, vojáci
by zapřáhli se v jho a táhli brázdu,
však jako býka před tím jednou ranou
on k zemi srazil, začal řídit
nadlidskou silou mezi vojskem kol,
co rána, smrt a za ním bouřil dav,
a kamenů déšť vojsko rozehnal
a dokončil, co jeho začla pěst.

RUFUS.

Ó hanba vám i tobě!

TITUS ANNIUS.

Jdi, sám viz!

Mne postav před legie Hannibala,
před pouště lvy a lačné hyeny

a brvou nezachvěju — s blouznivci
a střěštěnci však jednat neumím;
vím jedno jen, my horu nezoreme,
neb celý národ stojí proti nám.

RUFUS.

My zořem horu, kdyby legie
tam klesnout měla vedle muže muž
pod pěstí toho židovského obra,
jenž v posled zemdlí přec. My zořem horu!

(Rostoucí hluk válečný, vstoupí Bar-Kochba, beze zbraně v prostém šatě
hustý vous ryšavý splývá mu v bohatých vlnách přes prsa a dlouhé vlasy
objímají jako rámcem mohutnou hlavu lviho výrazu, jde klidně k Rufovi,
jenž k němu vzhlíží bez pohnutí.)

BAR-KOCHBA.

Ben Akiba i rabbi Theradion
sem přišli prosit; než's je vyslechl,
v tom drží námezdníci začli již
tvé konat rozkazy.

RUFUS.

Co tobě po tom?

BAR-KOCHBA.

Muž poctivý tak žádný nejedná,
to římský podskok byl a já ti pravím,
jdi domů, legate, a vyříd' tam:
Řím kdyby celý se svých sedmi hor
a s velmocí svou šírou v světě celém

sem přišel k nám, Sionem nepohne
a nezorá lán chrámu Jehovy!

RUFUS.

Já sám jej zorám! (Chce k oponě stanu).

BAR-KOCHBA

(vztáhne ruku).

Zpátky, legate!

(Opona celá klesne stržena, lid židovský valně ozbrojen hrne se za hlasitého křiku a volání na scenu, v jeho čele Akiba, v pozadí jest viděti prchající vojáky římské, u vchodu leží mrtvoly vedle poraženého býka a překocného pluhu.)

BAR-KOCHBA

(ukazuje vztyčenou pravici v pozadí, Rufus ustupuje).

RUFUS.

Kdo jsi, barbare?

AKIBA

(předstoupí u vytržení).

Vyvolený Páně!

Vstal nový Saul a nový David vstal,
a nový Simson mezi zástupy,
roh síly své naň vylil Hospodin,
svůj hrom do jeho mocné pěsti vložil,
své blesky v oko jeho, andělů
sta postavil mu k boku, a ti kryjí
skrání jemu stookými perutěmi;
jej rána nedotkne se nepřátel,
on velký kráčet bude v středu malých

a šlapati po hlavách ještěrů;
v prs zakousne se staré vlčici,
až vykrvácí jemu u nohou!
Bar-Kochba to, on veliký syn hvězd!
Tvůj, lide, nový král a Mesiáš!

(Lid obklopí ze všech stran Bar-Kochbu, klekají před ním a líbají lem roucha jeho. On stojí, skříživ ruce na prsou, bez pohnutí.)

AKIBA.

Já žehnám ti! Já, který prošel svět
a viděl ponížení lidu svého,
teď vítám v tobě jeho vzkříšení!
Tys judský lev, tys hvězda Jakuba,
ty žhoucím dechem úst svých zabiješ
i satana, jak věstil Isaiaš,
tys Nasi náš, ty kráčíš bez meče
neb všecka síla je v tvém rameni,
však já tě opásám již mečem síly,
na bílého, pojď, oře vystoupíš,
já pokorně ti střemen podržím
jak svému králi! (K Rufovi) A ty, legate,
spěš Římu říci: Povstal Israel,
dnes není více tělem bez hlavy,
Pán smiloval se nad svým lidem zas,
o chrámu zdi leb tlouci nebudem,
však zajásáme svému králi vstříc,
jenž sluje Bar-Kochba a syn je hvězd!

(Lid odvádí za rostoucího křiku Bar-Kochbu. Rufus a Titus Annius hledí za nimi v němém ustrnutí.)

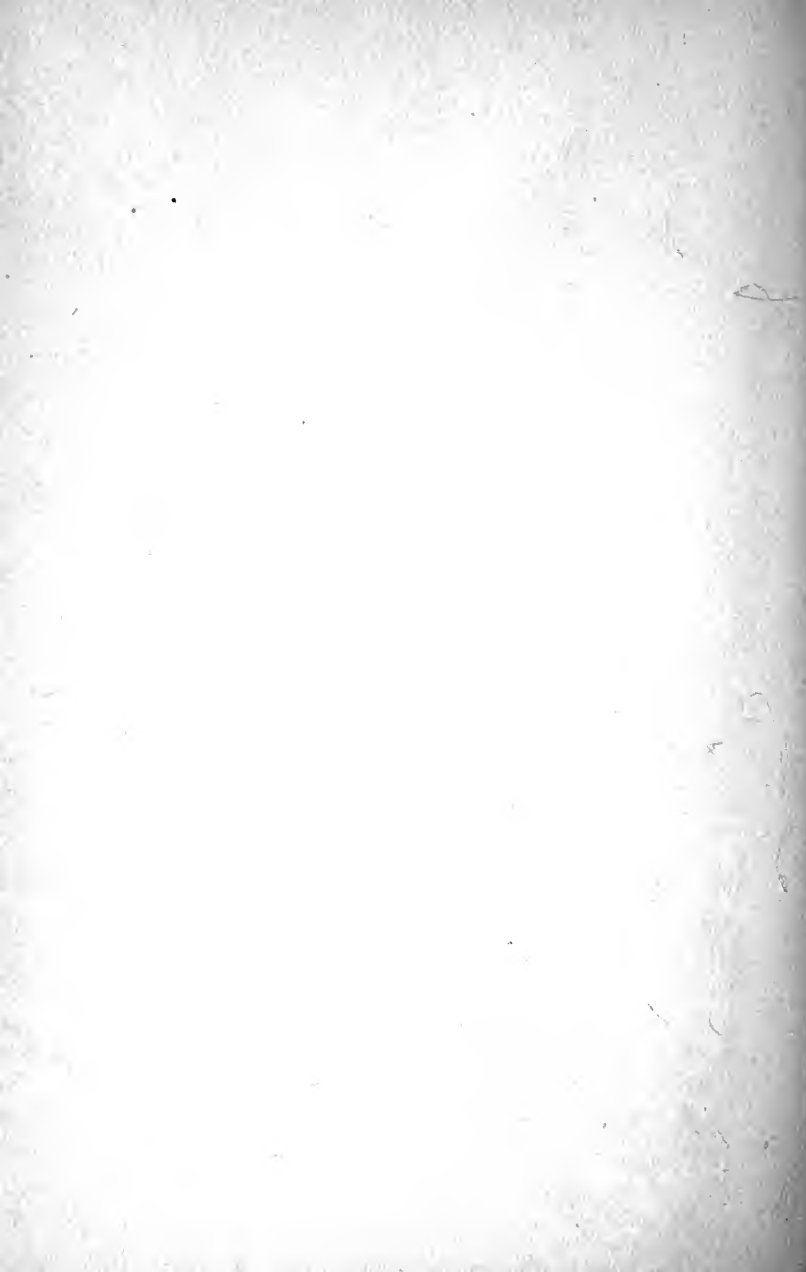
RUFUS.

Hned třeba dáti zprávu do Říma;
ten požár větší bude než se zdá.
Cit Akiba byl, rozum Theradion,
však Bar-Kochba je více všech — je čin!

ZPĚV V.

VOJSKO HOSPODINOVÓ.

VOJSKO HOSPODINOVO.

Vojenský tábor Bar-Kochbův mezi Betarem a Jeruselemem. Stany, mezi nimi vozy s potravinami. V prostředí hlavní stan Bar-Kochbův, před ním na vztýčeném místě zástava, pod ní lavice. Skupiny vojáků v hlučné poradě. Ženy a děti u vozů v pestrých skupinách.

Válečné signaly. Opona stanu Bar-Kochbova se po nich otevře a vystoupí hlasatel.

HLASATEL.

Všem shromážděným bojovníkům Judy
Bar-Kochba vzkazuje své pozdravy,
je v tábor vítaje.

HLASY.

Zdráv Bar-Kochba!

JINÝ HLAS.

Pst! Ticho! Hlasatele nerušte!

HLASATEL.

Ku velkým skutkům ústy Bar-Kochby
i Akiby a synedria volá
vás Jehova a celý Israel.

HLASY.

Mluv, co chceš na nás! Rádi posloucháme!

HLASATEL.

Že k velkým věcem Pán vás povolal,
 chce znáti lid svůj, zda-li hoden jest,
 té velké práce, jež tu kyne všem.
 A toto Bar-Kochba dí ústy mými:
 Vzplát k velkým činům šlechetné
 však dokáží, že ten svatý žár
 hrou nerozmaru a okamžiku,
 jest první vždycky muze povinnost.
 Z úst Abrahámy jste všickni slyšeli
 i Bar-Kochbu, ký úkol veliký
 nám nasazuje, však hodné síly jen
 chce Israel mít k jeho vyplnění.

HLAS.

Vždy pevné slovo muze stačilo,
 co může žádati víc Bar-Kochba?

JINÉ HLASY.

Chceme zvědět to, nech jej, ať již mluví!

HLASATEL.

To ústy mými praví Bar-Kochba,
 syn Hvězdy, Judy velký Mesiáš,
 a souhlas Akibův jest s jeho slovem:
 „Kdo Hospodina chceš být bojovníkem,
 dej důkaz síly dřív a odvahy,

neb silné pouze potřebuje Pán,
 ne slabochy a podlé ženkyly.
 Kdo sílu cítíš ve svých útrokách
 za boží zákon, svobodu a právo,
 až v poslední dech věrně v boji stát,
 dej tomu výraz v pevnou záruku,
 že vytrváš, že síly v tobě jest,
 vše snést a vydržet, co přikvačí.
 Jho Je^hovy jest těžké jako žernov,
 a silny pouze dál jej může nést.
 Tož Bar-Kochba dí toto mými ústy:
 Kdo chceš se božím bojovníkem zvat
 a přijat býti v Hospodina voj,
 ty podej důkaz síly, odvahy:
 na špalku, který bude přinešen,
 si dobrovolně utni jeden prst
 na vlastní ruce. Kdo to vykoná,
 je hoden vojínem slout Bar-Kochby.

(Nové hlaholy trub. Ze stanu Bar-Kochbova přivlékou vojíni špalek, v nějž je zaražena sekera, a postaví jej před lavicí pod zástavou. Skupiny v lidu, hovor a reptání, mezitím vystoupí ze stanu Bar-Kochba, jest bez brnění a bez meče, kráčí s hlavou nepokrytou k špalku a zvedne sekeru položiv svou ruku na špalek.)

BAR-KOCHBA.

Já, vůdcem vaším mám-li vskutku být,
 sám první podstoupím, co vyžadují.

(Utne si prst levé ruky.)

Kdo síly má, ať následuje mne!

Odstoupí pod zástavu a skříží ruce na prsou. Úžas a strnutí v lidu. Různé hlasy souhlasu i nevole.)

BAR-KOCHBA.

To první zkouška božích bojovníků,
jste stádo bab či zástup hrdinův?

HLASY.

Má pravdu.

JINÉ.

Pojďme, to jest okamžik!

JINÉ.

To nelidské, dost příští boj nás schvátí,
nač napřed komolit se?

JINÉ.

Zbabělci!

má pravdu Bar-Kochba!

JINÉ.

Nuž k špalku jen!

PRVNÍ VOJÍN

(předstoupí a položiv prst na špalek utne jej).

Tvůj první bojovník jsem, Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

Ne můj, však Hospodinův, příteli!

(Obejme jej a posadí na lavici vedle zástavy.)

HLASY.

Nuž za ním, za ním!

JINÉ.

Vše pro zákon boží!

(Davy se hrnou k špalku a prsty si utínají, Bar-Kochba každého obejmě
a políbí.)

JINÝ VOJÍN.

Krev volá krev — *zde* první krůpěj dám,
kde poslední pro zákon Jehovy?

(Utne si prst.)

BAR-KOCHBA.

A pro svobodu, velikost Israele?
měls doplnit; ó synu můj, buď zdrav!

MNOHÉ HLASY.

Žij Bar-Kochba!

JINÉ.

Náš nový Mesiáš!

JINÉ.

A spása naše!

JINÉ.

Vše pro slávu Judy!
Jest velký Bůh, Bar-Kochba jeho syn!

(Davy vojínů se hrnou k špalku a prsty si utínají.)

MNOŽSTVÍ.

Jak málo to pro zákon Jehovy,
jak málo to pro spásu lidu jeho!

SBOR LEVITŮV V STANU BAR-KOCHBY.

Je oběť všechno, nelze bez oběti
 si myslit velký čin.
 Ó spějte v náruč boha, moje děti,
 sem pojďte, kdos boží syn!

HLASY.

Já býti chci jím!

JINÉ.

Jsem jím Pane již!

Vojín mladý (Bar-Droma) vrhne se k špalku a zvedá sekeru. V tom vyběhne od vozu žena prostovlasá (Judita z Cyreny) a zadrží mu ruku ze zadu, když chce si prst utnouti.

ŽENA.

Já nikdy k tomu nesvolím, tvá matka!

VOJÍN.

Mám hanbou býti synům Israele?
 to, matko, na mne žádat nemůžeš!

ŽENA (se vztyčí).

Já nechci tomu. Já to zakazuji!
 Snad proto jsem tě nesla pod svým srdcem
 tě porodila v těžkých bolestech,
 jež skoro život stály mne, snad proto
 jsem kojila tě v sladkých matky snech,
 tě odchovala léta v odříkání,
 bys zmrzačit měl krásné tělo své?

Ó hledte naň — toť přece krásný hoch!
 Můj syn, mé dítě! — Proč má zmrzačit
 se dobrovolně v cizí rozmar jen?
 Já nestrpím to, utni ruku *mon*,
 však sebe nesmíš, synu, zohavit!
 Dost bědy bude a dost neštěstí,
 až udělá to Říman sveřepý,
 a udělá to, vím to bezpečně,
 však tenkrát zákonem to bude války,
 tvé zmrzačení v boji, ba tvá smrt,
 ty spečetí tvou lásku k otčině
 a k Bohu dědů, budou velkým činem,
 za který žehnat bude tobě vnuk.
 Však toto zmrzačení dobrovolné
 jest přepych odboje a pýchy jen!

(K Bar-Kochbovi.)

Tvé pýchy Bar-Kochbo! — Nu, jen se směj,
 já nedám svoje dítě zmrzačit!

VOJÍN.

Zpět ustup, matko, to jest zákon boží,
 a blah jen ten jest, kdo mu poslušen!

ŽENA.

To šílenství jest! Zpátky, hochu můj!
 Svou hlavu položím spíš na špalek,
 než dala bych své dítě zmrzačit!

BAR-KOCHBA (předstoupí klidně).

Tvé city ctím, ó matko šlechetná,
 a chápu je, však vyšší zákon boží;

i tobě, hochu, plně rozumím
a cením krásnou tvoji zmužilost.

HLASY.

Má pravdu žena!

JINÉ.

To jest zbytečnost,
kdo bojovati chce pro zákon boží
a Judy svobodu, ať přísahá,
to dostačí, nač takých obětí?

JINÉ.

To rouhání jest proti Jehově,
za jeho zákon máme bojovat,
však dřív si usekati máme ruce! ?
To divný zápas!

JINÉ.

Ticho! Zmlkněte!
Bar-Kochba mluví!

JINÉ.

Což snad on je Bůh?

BAR-KOCHBA

(Velkým hlasem, důstojně.)

Já nejsem Bůh, jen jeho sluha jsem
a poslední a věru nejmenší,
však jestli ústy mými hovoří,
on pravdu dí, již nutno poslouchat.

Já ukáži vám, co jest zákon Páně!
 Ctím dobrou vůli toho mladíka
 i svaté city jeho matky ctím,
 však nejvíce ctím nad vše zákon boží.

(Položí ruku na špalek a utne si druhý prst.)

To snad vám stačí! Pojd' sem, synu můj,
 teď spokojena bude matka tvá
 a neztratím dobrého vojína,
 jímž býti slibuješ!

(Zvedá vojína a objímá jej.)

VOJÍN.

Ó králi můj!

ŽENA.

Jeť velký Bar-Kochba, jeť Mesiáš!

HLASY DAVŮ.

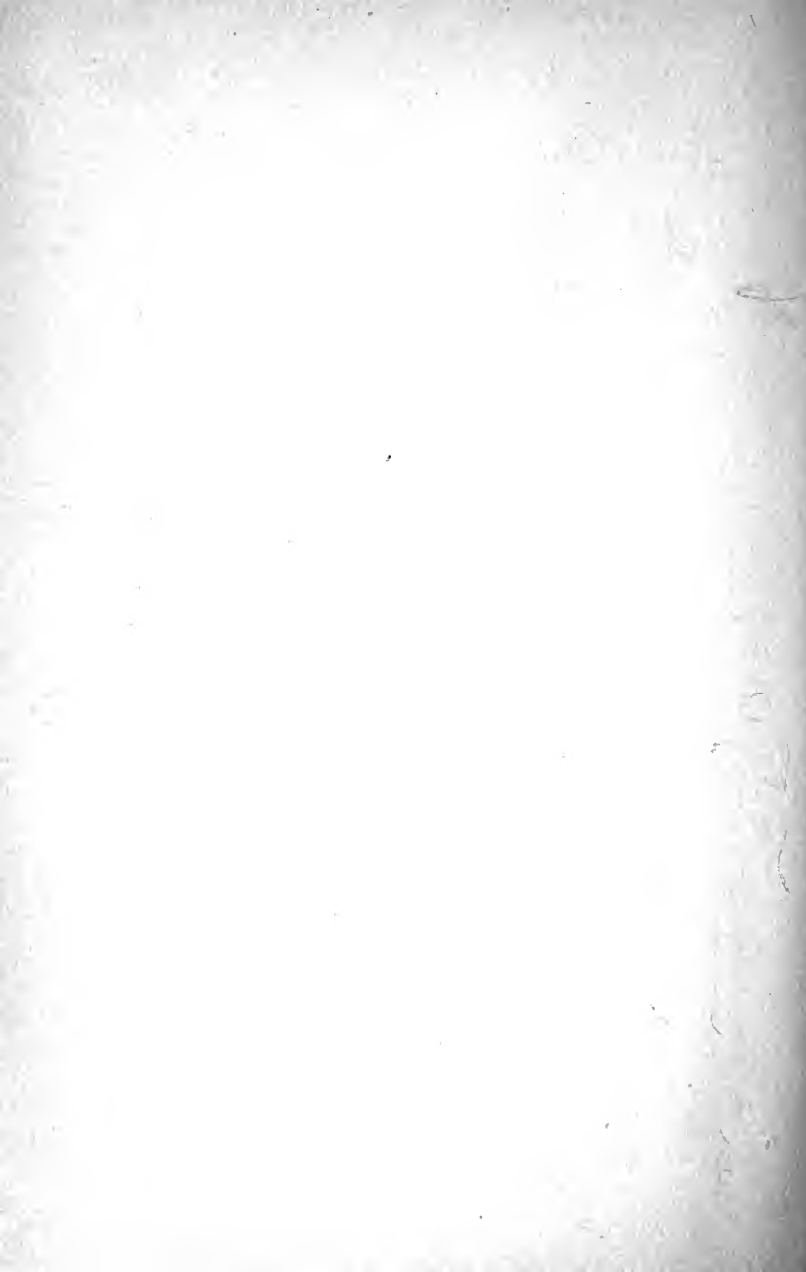
Bud' požehnán a naším vůdcem bud'!

Vojín libá lem roucha Bar-Kochby, který jej usazuje na lavici pod zástavu. Všeobecné fanatické vzrušení. Muži a ženy se objímají, vojini se hrnou k špalku a klekají, nemohouce se pro nával k němu dostat. Jásot a ryk.

MNOŽSTVÍ.

Jest velký Bůh a velký Bar-Kochba!

ZPĚV VI.

TUR-SIMON.

Val pevnosti Tur-Simonu. V pozadí ploché střechy domů a věží. Na valu stan vůdcovský, proti němu vztyčují římsští vojáci sedm křížů a jiní vykopávají sedm jam, vždy jednu pod každým křížem. Před stanem křeslo polní.

1. VOJÍN ŘÍMSKÝ (zaměstnaný u křížů).

Kdo asi bude vbit na tyto kříže?

2. VOJÍN ŘÍMSKÝ (zaměstnaný u jam).

A kdo as bude vbit do těchto jam?

CENTURIO.

Možná, že vy sami, zlíbí-li se tak vůdci a nebudete-li v čas hotovi. Jinak jsou kříže ty a jámy pro zajaté Židy, které včera pochyťaly naše stráže a kteří mají vypovídati před vůdcem.

1. VOJÍN (u křížů).

Jsme hotovi, pane. (Slézá s kříže).

2. Vojín.

My rovněž, (vylézá z jámy) pane!

Signály na tuby, opona stanu se rozhrne, vyjde *Quintus Tineus Rufus*,
za ním legionáři a centurionové se signy a tubami.

RUFUS (usedaje).

Jak že mi říkají? Tyrannus Rufus!
Nu, chci si toto jméno zasloužit,
co posud konal jsem, jen předehrou
těch bylo hrůz, jež teprv započnou.
Zlou druhdy nechal pověst Quietus,
já nechám horší, ať mne pamatují
• a zpupní, tvrdošíjní poznají,
že s Římem žertovati, neradno.
Sem přiveďte ty židy zajaté,
ať vypravují, však jim otevřem
již ústa (k vojsku), mučidla si připravte
a dříví pod vše kříže k hranicím!

Zatroubení. Vojáci římsí předvádějí spoutané Židy. Jest jich 14, mužů a žen
různého stáří, ruce mají na zad svázané a spojeny jsou jedním provazem.

RUFUS.

Chci dvojí od vás, než vás odsoudím
a vykonati trest dám na výstrahu
všem buřičům po celém Israeli.
Ty zříte kříže! Tur-Simonu val
ať hlásá v dálku celé Judei,
že Řím se vaší vzpoury neleká.
Ať mluvíte již ochotně a pravdu,
ať lžete, tvrdošíjně mlčíte,

vždy viset budete, kdo muži jsou,
kdo ženy po pasy až zahrabány
pod muži budou v pospas šakalům.
Jen muka můžete si ušetřit,
vyznáním přímým, nikdy ale smrt.
Mluv, starče, hlavou zdáš se býti všech,
rci nejdřív, jak ta hádka povstala,
jež první byla srážky příčinou
římského vojska s luzou Israele?

STAŘEC.

Co mluvit mám? Ty sotva uvěříš,
však pravdu povím. Včera v chvíli tu
byl šťastný otec jsem a šťastný tchán,
my svatbu měli v domě, průvodem
jsme k posvátnému táhli obřadu,
kdy sobě v zmar jsme cestou potkali
tlum římských pěšáků. Ti surově
se vrhli na družby, již k oběti,
jak posvátný náš velí obyčej,
dva nesli ptáky, bílé holubice;
jim vyrvali je, chřtán jim zadržli
a s žerty hrubými je házeli
po sobě druhu druh a do prachu.
Jen malý odpor našich, meče bleskly,
a kamení jim v odvet fičelo,
sbor římský pobit byl a rozehrán,
náš průvod seřadil se k obřadu,
jenž vykonán pak bez vší překážky;
však v noci při svatebním veselí
když seděli jsme, větší počet přítřh

a střechy zapáliv nám nad hlavou
s nahými meči vpadl do jizby,
vše vraždil, co mu přišlo do cesty,
ostatní spoutal a sem odvedl.
Toť podle ryzí pravdy věci stav.

RUFUS (směje se).

Tak máme celou svatbu pohromadě,
nu o důstojnou svatební vám noc
se postaráme! Jaká drzost, starče,
římskému odporovat vojínu?
Ctí má ti být, když tebe osloví
a ráčí zažertovat s prašivinou;
pár holubů a k vůli tomu vzpoura!
Je viděti, záminky hledáte,
nic jiného! A nyní pověz mi,
kde vojsko židovské je táborem?
Kde zdržuje se hrozný Bar-Kochba?
Jak velký počet mužů naverboval?
A všecko vůbec, sám co o tom víš.

STAŘEC.

Já nevím ničeho, tož těžko říci,
a kdybych věděl, říci ještě hůř;
já nezradím přec zákon Hospodinův,
ni jeho lid, zde nadarmo se ptáš.

RUFUS.

Pověste Žida hned na první kříž,
pod nohy oheň jemu rozdělejte,
však začne brzy mluvit ještě rád.

STAŘEC

(mezitím, co jej odvádějí).

Je veliký Bůh, vladař zástupů,
buď sláva jemu z věků na věky!

RUFUS

(kyne muži, který stál za starcem).

Tys šťastný ženich?

MUŽ.

Ženich smrti teď.

RUFUS.

Mé slyšel's otázky, teď odpovídej!

MUŽ.

Ty více neuslyšíš ode mne,
než předchůdce, můj tchán, ti pověděl.

RUFUS.

Pak viset budeš stejně jako on.

MUŽ.

A stejně chválit pána zástupův.

RUFUS.

Jak libo ti (k vojákům), jej na kříž přivažte,
a oheň rozdělte pod křížem!

Mezitím přivázán byl kmet na kříž a oheň rozdělán pod jeho nohama.

STAŘEC NA KŘÍŽI.

Sud' Hospodine s těmi,*)
kteří se soudí se mnou,
a bojuj pane s těmi,
již se mnou bojují!

S pavézou štít vem na se,
mně ku pomoci povstaň,
s kopím se v cestu polož
táhnoucím proti mně!

Ó promluv k duši mojí,
spasení tvoje já jsem,
ať zapýří se hanbou,
kdo hledají můj zmar!

Ať zahanbeni prchnou,
jak přede větrem plevy,
a Hospodinův anděl
je rozptyl do stran všech!

RUFUS

(k ženě, která stála za mužem).

Tys nevěsta ?

ŽENA.

Tos lehce uhádnul.

RUFUS.

Jsou z pravidla vždy ženy povolnější
a proto, doufám, budeš mluvit líp.

*) Žalm 34. 2-6.

ŽENA.

Nic víc, nic míň, než ženich a můj tchán.

RUFUS.

Ó zbujné plémě! Nyní patrnó,
jste všichni spiklenci! Šat strhněte
jí s údů a jí vražte do jámy
pod onen kříž, kde úpí její choť.

ŽENA.

Jsme aspoň v utrpení sloučení,
bud' chválen za to věčný Sebaot!

Vojini zatím přivázali muže na kříž a zapálili oheň pod jeho nohama. Jini
se vrhli na ženu a trhají s ní šaty.

RUFUS (k vojínům).

Aj, krásné tělo dívčí! pohár sem
bez Baccha nemůže být Venuše!

Dva vojini odejdou do stanu a přinesou amforu a pohár, nalejí do číše a
jeden v kleče podává plný pohár Rufovi.

MUŽ NA KŘÍŽI.

Bůh jest mé útočiště i má síla*)
v soužení každém hotová pomoc,
ať puká země, bát se nebudu,
ať do prostřed se moře hory svalí!

*) Žalm 45. 2—4.

RUFUS (píje)

Noc pěknou svatební mít budete,
o půlnoci zde šakal s hyenou
tvým bude ženichem a krkavec
u hlavy jemu zašeptá cos v sluch,
až všecka krev mu ztuhne ve žilách!

(Odevzdá číši vojínu, který ji znova naplní. Rufus pije. Mezitím vrazili vojáci nahou ženu až po prsy do jámy.)

ŽENA V JÁMĚ.

Ó vysvobod' mne, Bože!*)
k mé duši vlhko sahá,
jsem pohřížena v bahně,
dna nemá, v hloubi hlíny
mé hrdlo vyschlo již,
a zemdlely mé oči,
tím, že jsem po Tobě
se ohlížela jen!
Ó z bláta vyrvi mne,
a Pane nedopust',
by tato prohlubeň
se nad mnou uzavřela!

RUFUS.

Hoch je tam ještě, ať přistoupí blíž!

(Strážce odpoutají hocha a postaví jej před Rufa. Hoch má svrchní šat sedraný, dívá se vzdorně v tvář legatovu.)

Ty pískle aspoň budeš mluvit!
Kdo jsi? Tvůj drzý obličej mne dráždí.

*) Žalm 68, 2—4, 15—16.

HOCH.

Jsem bratr oné ženy, kterou mučíš.

RUFUS.

A kolik je ti roků?

HOCH.

Jedenáct!

RUFUS.

Viz tam ty kříže, jeden bude tvým,
a stejnou dostaneš též hranici
pod nohy, jestli mluvit nebudeš
a nezodpovíš všechny otázky,
jež otci tvému dal jsem i tvé sestře.

HOCH.

Těch nezodpovím, Bůh jest nade mnou!

RUFUS.

Tak s tebou řeči nemám, s dětmi přec
se chvíli zdržovati nebudu.

HOCH.

To věc je tvá, jak trpět věc je moje.

RUFUS.

I děti odboj stáh v své síť již?

HOCH.

Ty první vždy v ní byly, legate,
je vidět, neznáš naše dějiny,
pak znal bys jistě osud Makabejců.
Ti nevymřeli posud v Israeli,
sám, chceš-li důkaz toho tobě dám!

STAŘEC S KŘÍŽE.

Můj hochu, drž se jen!

MUŽ S KŘÍŽE.

Bud' chválen Bůh!

ŽENA Z JÁMY.

Jen vytrvej, můj bratře, pro Boha
a jeho zákon.

HOCH.

Bar-Kochba jej splní!
Co život můj, kde otec trpí tak
a sestra má a její choť? — Zde jsem!

(Sám se svlékne z šatu a vstoupí mezi vojíny, tito jej chopí a vlekou k třetímu kříži.)

RUFUS.

To šílenci jsou!

VŠICHNI ZAJATÍ.

Ano, Hospodina
jsme šílenci, bud' chválen Sebaot!

RUFUS.

Tak, mluvit nebudete ?

VŠICHNI.

Ani slova,
jen jediné: Jest velký Hospodin,
zpod spárů lvích nám podá ruku svou,
zpod žernova skráň naši vytrhne,
by posadil nás na trůn slávy své,
kde bude v bleších trůnit Israel!

RUFUS.

Tak na kříž s všemi, s všemi do jámy,
zapalte ohně, dolů šaty z nich,
ať zvědí, co jest Řím a jeho moc!

ZAJATCI.

Všech silnější jest pán Bůh Zástupů.

RUFUS.

Nu, uvidíme, kdo jest silnější!
Sem víno, hoši!

(Vojín mu podá plný pohár, on jej zvrátí a odhodí.)

Nyní skřížím ruce
a budu pásti se na mukách vašich!

(Vojáci odpoutali ostatní zajatce a svlékli je, muže přivázali na kříže, ženy naráželi do jam pod ně, rozntili ohně pod nohama ukřižovaných. V tom ruch v pozadí. Tlum vojska vstoupil na hradby.)

CENTURIO

(oznamuje Rufovi):

Již vrátili se naši vyzvědači.

RUFUS.

Ať předstoupí, ti ihned poví nám,
co zdráhají se tito vyjeviti.

CENTURIO

předvádí tři vyzvědače Římské, kteří se hluboce uklánějí před Rufem.

RUFUS.

Mluv, Sergie!

I. VYZVĚDAČ.

Zlé zprávy nesu, pane,
tvá dcera jela včera vesnicí
blíž Betaru, náhodou nešťastnou
jí zlomila se voj, neb do skály
vjel prudký náraz ořů. Na štěstí
bez úrazu — ji bozi chránili —
se skokem rychlým s vozu spasila.
By novou k vozu opatřili voj,
po prvním stromu sáhli u cesty
tví lidé, sotva topor vzduchem švih,
tu luza židovská, jež nečinně
ba škodolibě k tomu přihlížela,
ni rukou nehnouc v pomoc ochrannou,
se dala do vojska, ty stromy prý
jsou posvátné a svatokrádež páchá,
kdo prý se dotkne drzou pěstí jich.

RUFUS.

Co posvátné vše není této luze,
jen za vším hledá, za vším záminku
ku odboji a vzpouře. Pokračuj!

VYZVĚDAČ.

Toť jeden z oněch svatých stromů byl,
jež, sotva že se děcko narodí,
v zem zasazují, rostou s dítětem
až k době svatby jeho, v předvečer
pak při zpěvu a hudbě posvátné
je utnou teprv, aby z kmenů jich
tyč udělali k skvostným nebesům,
pod nímž vedou hochu s nevěstou
v chrám k obědu, kde čeká jejich kněz.

RUFUS.

To samá pověra a samý blud!

VYZVĚDAČ.

Tví lidé nechtěli tak rozumnět,
strom skáceli, však v tom již celý dav
se vrhnul na ně, zaplál divý boj
a krutá seč.

RUFUS.

A dcera má?

VYZVĚDAČ.

Ta prchla,
jak první začlo fičet kamení.

RUFUS.

Dík bohům všem! A lid můj?

VYZVĚDAČ.

Leží zbit
ve krvi své, jež volá o pomstu!

RUFUS.

A tato hromem s nebes přikvačí.
Až v nebe roste smělost chátry této!
Ty odstup, Sergie, — mluv, Licie,
co o vojsku jsi zvěděl, Bar-Kochby?

II. VYZVĚDAČ

předstoupí a ukloní se legatovi, druhý vmísí se mezi vojsko a prohlíží si mučené Židy.

To stále roste, velký legate,
již dvě stě tisíc mužů počítá,
těch, kteří utali si po prstu
pro zákon boží!

RUFUS.

Synu psí, ty lžeš!
Jak, dvě stě tisíc? Cos to pravil, chlape,
je možno to, že dvě stě tisíc jich?

II. VYZVĚDAČ.

Když o muže míš, ať mne zhltní zem!

STAŘEC NA KŘÍŽI

(slabým, ale přece slyšitelným hlasem).

Jak veliký jsi Bože Zástupův!

II. VYZVĚDAČ.

Jak potopa se valí, duní zem
pod tíhou jejich kroků, prachu sloupy
se k nebi zvedají, zní jejich zpěv,
v jek pozounů, jež jícny zlatými
se sluncem závodí a v čele jich
jde Bar-Kochba, sám v rámci vlasů svých
rozhněvanému slunci podoben.
Ó prchni, pane, smím-li raditi,
jich dvě stě tisíc, sotva třetina
je celá římská tady posádka!

RUFUS.

I tebe nakazilo šílenství
té chátry zběsilé? Vbít tě na kříž dám.
Však dřívě rci, co o Bar-Kochbě víš.

II. VYZVĚDAČ.

Tvůj nechci, pane, déle nítit hněv.
Jest velký jako bůh a hrozivý,
lva potká v poušti, pohledne mu v tvář,
lev krotký schoulí se mu u nohou,
a když se neschoulí, on vytrhne
mu čelist jako houžev zpuchřelou
svou jednou rukou, z které prsty dva
si uťal lidu svému na příklad.

MUŽ NA KŘÍŽI
velkým hlasem.

Ó nový Samson povstal v Israeli!

JINÝ NA KRÍŽI.

A pravdu pravil o něm Akiba:
 »V něm vstala velká hvězda z Jakuba,
 v něm povstal z Israele mocný kmen,
 jenž zkruší pyšné hlavy Moabu
 a všechny syny Setha rozdrťí!«

ŽENA Z JÁMY (hlasem velikým).

»Jen málo toho jemu potřebí,
 on nebesy i zemí otřese,
 on skácí v rupy trůny boháčů
 a zahladí moc zpupných pohanů,
 on hvězdy syn, náš pravý Mesiáš!«

RUFUS (vztekle).

Žhavého olova jim vlejte v chřtány,
 ať vytí jejich zde nás neruší!

(Vojáci nahřívají pánve s olovem nad ohni a vykonávají mezi dalším rozkaz
 legatův.)

RUFUS

k III. vyzvědači.

Co ty víš, Sixte? Bez váhání mluv!

III. VYZVĚDAČ.

Dřív opravití musím Licia,
 děl dvě stě tisíc vojsko Bar-Kochby
 že mužů čítá, řek jen polovičku.

RUFUS.

Což spikli jste se, neb jste šílení?

III. VYZVĚDAČ.

Mou zprávu vyslyš, velký legate,
a po radě pak učiň Licia
a jak jen můžeš, dej se na útěk!

RUFUS.

Na útěk? Nikdy! Rychle vypravuj!

III. VYZVĚDAČ.

O prstů utínání Licius
již pověděl, já jinou zprávu mám.
To kruté nařízení Bar-Kochby
na tuhý odpor brzy narazilo,
a rada kněží hned se sestoupla,
neb mnohé matky, mnohé manželky
tak nechtěly dát děti, muže své
víc mrzačit. Však Bar-Kochba stál na svém,
chtěl důkaz síly míti na každém,
kdo vstoupiti měl v zástup Hospodina,
jak ztřeštěnců těch voj se nazývá.
Tu někdo v synedriu návrh dal,
jež přijat hned byl s velkým jásotem,
(já svědkem skrytým toho divadla
jsem, pane, byl za žida přestrojen,
a Joviš ví, že pravdou jest má řeč.)
Zněl výrok kněží, k němuž Bar-Kochba
též přisvědčil: Kdo chce být k vojsku vzat,
má vlastní pěstí cedr poraziti,
neb v běhu vyvrátit jej ze země.
Od Betaru, co kámen dohodíš,

se táhne odvěký hvozd cedrový
po mírné pláni v hlubé údolí,
na stráni vojsko sestouplo se v šik,
pod strání na omšené balvany
usedli starší, kněži, zákonníci.
A nyní začlo děsné divadlo!
Z řad mužů první vystoup Bar-Kochba,
šel klidně mezi kmeny odvěké,
z nich největšího obra vybral sobě,
jej klidně změřil od hlavy až k patě,
pak napřáh pěst svou jako hromoklín
a brvou ani v tváři nepohnul,
a rána zaduněla jako hrom,
to rána jeho pěstě mohutné
a druhá na to ještě dunivější
jsouc dlouhým provázena praskotem,
a cedr třistaletý, hvozdů král,
jenž bleskům čelil v tolikerých bouřích
a vichrům vzdoroval, se zhroutil v ráz
pod mocné jeho pěstě úderem.
Zem zatřásla se ve svých hlubinách,
když na kmen jeho blesky zbrázděný,
on vložil nohu svoji pokojně
jak na šíj skáceného otroka,
a sterý povyk vzpjal se k obloze,
tož z dvou set tisíců židovských hrdel:
»Tot' Bar-Kochba! Syn Hvězdy! Messiáš!«
On klidný stál a patřil s úsměvem
na úžas všech, pak odstoup o sto kroků,
v tom druhého si soka vyvolil
svou orlí zřítelnicí v sboru tom,

dal v prudký běh se s výše v hlubinu
a v běhu ku kmenu když dorazil,
jej páží objal — strom se bránit zdál,
on nepovolil, dvakrát zakroužil,
až v praskotu jej divém s kořeny
vyvrátil z rodné půdy a jím šloh,
až hlíny, štěrku celým přívalem
se stmělo nebe a strom děsně hýk
jak měl by duši, když dopadl v zem!
A nový pokřik, nové jásání:
•Tys Bar-Kochba, Syn Hvězdy! Messiáš!«
A nyní měls to, pane, viděti!
S mohutným rykem jako vichrů rej
když rozpoutá se hustým pralesem,
že praská to a sviští do kola
a praští, puká, houká, hvízdá, fičí,
se za Bar-Kochby vrhli příkladem
na kmeny všichni. Zápas obrovský!
Tu pěstě kmeny kácely jak třtiny,
tam v běhu mihaly se ramena,
šat vlající a klubko lidských těl
se svíjelo kol těla starých stromů,
a rvali je a z hlíny trhali,
až tmou se zakryl blankyt sálající
a slunce utonulo v prachu mračnech.
Kmen padal za kmenem, ten skácen ranou,
ten vyrván, odhozen jak dětská hříčka,
a dolů střemhlav se to válelo,
jak obnoven by starý byl tu boj
gigantů dávných! Člověk s kmenem srost,
e nerozeznals, spolu váleli

se dolů strání v divém praskotu
a řvaní divokém! A ptactvo nebes
mníc, bouř že hrozná lesy bičuje,
se vzneslo k výši s hlasným krákáním
a hýkáním a vytím tisíce
tu hlasů zvířecích se mísilo
do hlasů lidských, zvuků vichřice!
Sup holohlavý, orel, výšin král,
výr, noci host, a sokol hltavý
a mezi nimi menších opěřenců
mrak celý zděšen vzlétl k nebesům,
a perutěmi v skřeku splašeném
zakrýval slunce jako v zatmění,
co divá zvěř, již hostí onen prales,
se s řvaním lýtým dala na útěk
a vrhala se vztekem vznícená
na muže, kteří lesa čelisti
zde otvírali s divým výskotem.
Dvě lvice na Bar-Kochbu vrhly se,
v prs každý se mu jedna zakousla,
on jak dvě kočky chyt je pod krkem
a odhodil sto kroků od sebe,
co šakala, jenž chtěl mu nohu hrýzt,
jak krtka odkop, jej si nevšímna.
Tak jako on i jiní řádili,
a nežli slunce kleslo k západu,
kde prales byl, tam byla mýtina;
sta kmenů vykácených, vyrvaných
se válelo přes sebe v neladu,
nad kterým ptactva mrak v dál ulétal.
Pak začli kněži kmeny počítat,

co kmenů povalených, tolik mužů,
jen na Bar-Kochbu přišlo kmenů sto!
Pak začli velebiti boha svého,
v šik srazili se, mocný, pod nimi
že zaduněla země, k Betaru
se obrátili jako živý hvozd
a Bar-Kochba v jich čele jako král!

RUFUS.

A kam se valí?

V tom v pozadí ruch a křiky zděšení, vrazí sem posel a bezdech klesne
před Rufa.

POSEL.

K Tur-Simonu sem!

Ó pane, rychle dej se na útěk,
jdou jako velkých vod jde potopa
a hrůza před nimi!

RUFUS

vyskočí z křesla.

Vojsko na valy,
a praky vše a katapulty ven!
Je přivítejte deštěm kamení,
je rozežeňte tříští balvanů,
když bestie jsou — o krok ne však zpět!

Ruch a vřava mezi vojskem, signály tub, vojsko se šikuje a odchvátá.
Z hloubky je slyšet praskot a temné údery, ryk a jásání, zkad se vždy urči-
těji ozývají jednotlivé hlasy volající: Sion! Bar-Kochba!

STAŘEC NA KŘÍŽI.

Bůh zástupů již vyslyšel náš pláč,
ó děti, radujte se, veliký

jest starý Jahvé v plášti síly své,
a smilování jeho bez konce!

OSTATNÍ.

Alelujah! Alelujah!

JINÝ POSEL (vrazi udýchán).

Co katapulty všecky, legate!
Jdi podívati na hradby se sám,
tam celý šik těch stojí netvorů
a chrlí vodopády kamení
do temné mužstva zdi, jež dole vyje
a zmítá se a ječí zběsilá,
a s posměchem a šklebem vítají
tvých tormentů třískavé pozdravy
a škorpiónů šípy okuté.
Však největší div, v čele živé zdi
jak skála stojí obr Bar-Kochba
a chytá deskou svého kolena
vše balvany a zpět je odhazuje,
jak dítě by si s drápky hrálo jen!
Tví onagři tam marně hýkají,
jsou židovské té luze k šklebu jen!.

III. POSEL (vrazí za ním).

Ó, prchej pane, město ztraceno,
jsou hradby ztečeny, tvé vojsko prchá,
děs po nich sáh svou pěstí obrovskou,
i odhazují meče, přílby, štíty,
jak stádo ovcí běží bezbranných
a křičí: »Kdo jen můžeš, spas se, spas!«

Z hloubi stále rostoucí vřava válečná a silnější pokřiky: »Sion! Bar-Kochba!«

RUFUS.

Na chvíli ustupuji přesile,
však navrátím se s větším vojskem sem
a běda všem!

VOJSKO ŘÍMSKÉ

na útěku bez zbraně žene se v zmatku na valy s pokřikem.

RUFUS.

Ni o krok zbabělci!
a chcete-li již ovčí životy
si zachrániti podlým útěkem,
ty židovské psy zde mi dobijte,
ať mrtví padnou v ruce vítězům!

CENTURIO

odstrčí na útěku legata.

Ty, máš-li času, dobij si je sám!

Nový přival utikajícího vojska strhne Rufa do svých vln, ze střech Tur-Simonu vyvali se hustý oblak dýmu. Hluk boje větší a větší.

STAŘEC NA KŘÍŽI.

Já v tebe doufal, Bože na věky . . .

MUŽ NA KŘÍŽI.

Víc nebudu zahanben před tebou!

ŽENA.

Má pevnost jsi i skála, Hospodine!

JINÝ.

Tvá chvála bude vždycky v ústech mých,
tys vytrhl mne ze všech přístrachů . . .

HOCH.

Bud' veleben náš velký Sebaot!

*Vojsko Bar-Kochbovo hrne se na jeviště, Bar-Kochba s mečem v pésti
hned za ním Akiba, Meír, Elesar.*

MNOŽSTVÍ.

Zdar Bar-Kochbovi, sláva bud a zdar!

BAR-KOCHBA

vrhne se na kolena a políbí zem.

Dík Hospodinu vzdejte, vedl nás
a sílu vdechl v naše ramena
on bojoval, on vítěz jediný!

STAŘEC NA KŘÍŽI.

A jeho Messiáš, tys Bar-Kochba!

MNOŽSTVÍ.

Tys Messiáš, tys král, ó Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA *(uzří mučené).*

Ty nejdřív osvobodte! *(Vojíní poslouchají jeho rozkazu.)*

Požár v městě

pak spějte uhasiti. Tur-Simon
klíč k ostatním jest Judy pevnostem.
Pak valy vše obsadte strážemi,
by na noc nevrátil se nepřítel.

AKIBA

(objímaje Bar-Kochbu).

Já neklamal se v tobě, synu můj!

BAR-KOCHBA.

A Věčný dá, že nesklameš se již.

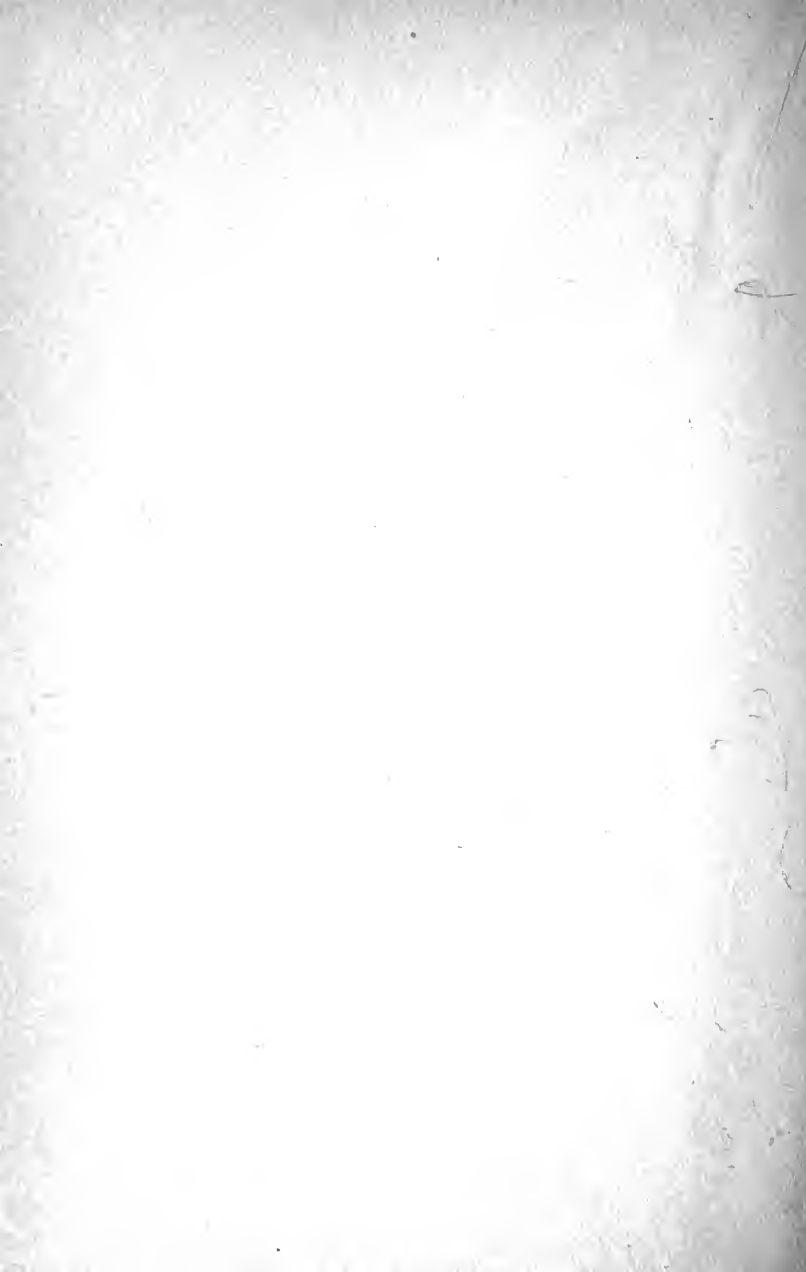
(K lidu.)

Až vykonáte, co jsem nařídil,
sem všickni přijďte k slavné modlitbě
a díkůčinění, ať loutna zní
i harfa s citerou v ples Hospodinu,
on vítěz jest, bud sláva mu a dík!

MNOŽSTVÍ.

A jeho Messiáš jest Bar-Kochba!

ZPĚV VII.

NOVÝ JERUSALEM.

(Siň v Betaru ve vkusu doby. Za stolem *Akiba*, proti němu *Bar-Kochba*.)

BAR-KOCHBA.

Tak pokračuje svatá naše věc.
Den ke dni rostem, zjevný důkaz to,
že s námi celý národ, jeden muž.
Po pevnosti se vzdává pevnost římská,
voj římský prchá jako bez smyslů,
a sám nám všady klestí volné dráhy.

AKIBA.

Jen Jerusalem posud vzdoruje.

BAR-KOCHBA.

Já nedbám oň — co jest mi Jerusalem?
Mně postačí, že Sion nezorán,
tím spokojím se — celý Jerusalem
jest minulostí, co chrám zbořen v něm.

AKIBA.

A přece Jerusalem pro nás všecko.

BAR-KOCHBA.

Jak děl jsem v minulosti, příteli.
 Kde synedriion dnes? — To v Jabne jest.
 Kde synagogy? — V Tiberias jsou.
 Kde pevnost židů? — Tady v Betaru!
 Nechť nezorána hora chrámová,
 přec Hadriana město dnes je tam,
 Aelia Capitolina — nic víc!
 Nač k jedné hroudě tak se připínat?
 Vlast větší jest a rád bych věru věděl,
 proč Betar můj by nemoh během dob
 být pro lid nový — nový Jerusalem?

AKIBA (podrážděn).

Již proto ne, že Betar v zpupnosti
 zapálil v posměch ohně vítězné,
 když Jerusalem padl. — Ty to nevíš,
 já zažil to a věci takové
 je těžko zapomnit i po letech.

BAR-KOCHBA.

Toť také vaše zvláštnost, rabbini,
 vše pamatovat a nic zapomenout!
 Ne dosti Garizim že jeden sok,
 má Betar druhým býti? — Nesouhlasím.
 Vše dobu květu má i dobu pádu,
 kvet Jerusalem věky — nyní pad
 a kvete Betar teď.

(Vstane a přistoupí k oknu a dívá se dolů do města.)

Svou polohou
jest povolán být středem nové vlasti,
jak hnízdo útulné zde v horách leží,
lev ku útoku schystán, příteli!
Tam Caesarea a tu Diospolis,
on v středu jich jak věčná pevnost Judy
v skal štíty vbita, nový Jerusalem!

AKIBA.

Co platno? Chrámu nemá Jehovy.

BAR-KOCHBA.

Chrám není všecko, moudrý Akibo,
však srdcem lidu mého Betar jest.

AKIBA.

To divné srdce, nemá minulosti,
čím drahé může býti srdcím všech?

BAR-KOCHBA.

Však budoucnost má a s tou počítáme.
Jím tepna Judy jde, ves obchod zde
se soustředí a všechny školy naše,
hled', čtyři sta zde trčí synagog,
tím chlubit se dnes nemůž Jerusalem.

AKIBA.

Nad čtyři sta zde nových synagog
jest jediná zeď chrámu Hospodina,
o kterou hlavou tluče Israel.

BAR-KOCHBA.

Máš v něčem pravdu. Ona stará zed'
jest dějin částí, ale dávnó již
jdou tyto jinou drahou, příteli!
Ustoupil dřív již starý Jerusalem
novému Jahvé a též Tiberias
dnes víc má škol než celý Jerusalem.
Ty přfliš v minulost jen nazíráš,
ó Akibo a ta již hrobům patří.

AKIBA.

O Jerusalem ani nestojíš ?

BAR-KOCHBA.

Mám říci pravdu? — A ta nade vše,
ne, nestojím, já založil si nový.

AKIBA.

Však bez chrámu a v *něm* přec Israel!

BAR-KOCHBA

(přistoupí k němu a položí mu ruku na rameno).

Můj otče drahý, ty jsi velký mudrc
a velký věštec — miluji, tě, ctím,
však, odpusť, dnes kdy o vlast vedem boj,
čím skupina těch mrtvých balvanů,
tříšť starých zdí — již zvete Jerusalem ?

AKIBA.

Pak s oním ze Samaří souhlasíš,
jenž potkal pod platanem Jonathana

a ptal se, kam jde? — Ke zdi chrámové,
dal v odpověď mu. K spoustě zřícenin,
děl Samařský, ty za to nestojíš,
líp putovati k hoře Garizim.

BAR-KOCHBA.

Zas ohříváš zde starou žárlivost;
můj Betar není žádný Garizim,
by v tom chtěl Jerusalem sokem mít.
Až jednou Říman prchne z těchto krajů,
až Judy prápor jen zde bude vlát,
až volna ve všem bude celá vlast,
já první budu, který starý Sion
pozvedne z rumů — dnes to není možné;
již proto ne, že Řím si domýšlí,
že s Jerusalemem též celý národ
má v hrsti své, to, Akibo, jest klam!
Ať podrží jej, jestli takto smýšlí,
my brzy nový, větší vztýčíme
zde v Betaru. A proto pouze jen
by Říman přiveden byl v taký omyl,
ó Jerusalem, rabbi, nestojím.

AKIBA.

Byl vždycky Jerusalem hlavou Judy,
ty pouštíš hlavu — dobře uvaž to,
co ostatní jsou údy proti hlavě?
Ta zdráva — celé tělo zdrávo jest,
tak tělo bez hlavy — tvá bude říš!

BAR-KOCHBA.

Já hlavu k tělu přidám naposled,
 chci dřív mít nohy pevné, železné
 a těmi vlast je celá, potom srdce
 chci zdravé mít, a tím má Betar být,
 na hlavu také dojde naposled
 a k vůli tobě — chceš-li — Jerusalem
 pak hlavou udělám, leč rci mi sám,
 co hlava bez těla?

AKIBA.

A bez hlavy
 co tělo jest — to věru otázka!

(Pausa.)

BAR-KOCHBA.

Tak vidíš shodli jsme se. O tu hlavu
 se tedy jedná. Srdce Betar jest,
 však hlava, hlava — vidíš již to mám,
 já srdci hlavou jsem.

AKIBA.

A Jerusalem?

BAR-KOCHBA.

Kdys této hlavy bude korunou!
 Jsi srozuměn s tím?

AKIBA.

Ty jsi Messiáš,
 tož pravdu díš, kéž dá tak Hospodin!

BAR-KOCHBA.

Dá, jistě dá, nač byl by dosavad
v tak malé době přál nám vítězství,
jichž Řím se hrozí? Zda-li víš, že Rufus
byl odvolán již odsud? Přišla zvěst,
že vojevůdce nemá Hadrian,
jež s odvahou by poslati moh' sem!
Sám prý chce přijít a nás zkrušiti,
tím vidíš, kterak denně rosteme.

(Vstoupí stráž.)

Co přinášíš?

STRÁŽ.

Bar-Droma stojí venku.

BAR-KOCHBA

Ať vstoupí dál! (Stráž odejde, a vstoupí Bar-Droma.)

BAR-DROMA.

Jdu pro tvé rozkazy.

BAR-KOCHBA

(jde mu vstříc a dívá se mu upřeně v tvář).

Znám tebe, znám!

BAR-DROMA.

Jak neznal bys, o pane
a kdybys právě zapomenout moh',
prst ruky tvé by ti to připomněl.

BAR-KOCHBA (rozpominá se).

Jenž uťat za tebe! To dobře máš.

(S živým zájmem.)

A kde jest nyní, pověz, matka tvoje?

BAR-DRAMA

(měkce).

Ty nehněváš se na ni, pane můj?

BAR-KOCHBA.

Já na ni hněvat se a pověz proč,
že hájila snad matka svého syna?
A *mého* syna, jdižič Bar-Dromo!
Jen pravdu měla — my se uhádli
v té chvíli tenkrát, milý příteli,
já právo měl a ona stejné též,
já *vojína* chtěl, ona *syna* mít,
ó pověz, kde tvá matka nyní dlí?

BAR-DROMA.

Zde se mnou v Betaru.

BAR-KOCHBA.

To dobře jest,
jak jmenuje se, hochu, tvoje matka?

BAR-DROMA.

Má jméno Judita.

BAR-KOCHBA.

A vdova jest?

BAR-DROMA.

Při prvních vzpourách v Cyrenei pad
můj drahý otec.

BAR-KOCHBA.

Chrabrý jako syn.
Slyš, Bar-Dromo! Já zavolal tě sem,
bych položil ti něco na srdce.

BAR-DROMA.

Na srdci mém, ty pane ležíš jen.

BAR-KOCHBA.

Dík, hochu, za to, ale dovolíš,
k té tíži nepatrné abych směl
přiložit větší?

BAR-DROMA.

Nerozumím, pane!

BAR-KOCHBA.

Svou pevnost Tur-Simon — ty přec ji znáš,
tys vnikl po mém boku na valy,
kde sedm křížů sedm střežlo jam —

BAR-DROMA.

Můj první pane, krvavý to křest!

BAR-KOCHBA.

Tur-Simon tobě nyní odevzdávám,

mně drahý jest, to první trofej má,
zda chápeš to?

BAR-DROMA.

Jak nechápal bych, pane,
i moje zároveň.

BAR-KOCHBA.

To oko Judy,
když srdcem Betar — rozumíš mi, synu?

BAR-DROMA.

Ó hrdý rozumím a ručím zaň!

BAR-KOCHBA.

Jdi v Tur-Simon — tys jeho velitelem
a celý jednou na srdce mi vlož,
jak tobě kladu jej, tvůj otec, král.
Tu nepatrnou mám-li zásluhu,
že za tebe jsem dal prst ruky své,
chci za to víc — ty chraň mi Tur-Simon!

BAR-DROMA.

(klekne před Bar-Kochbou.)

Svůj život za tvůj — mohu říci víc?

(líbá mu ruku.)

BAR-KOCHBA.

Jdi, vůdce můj. — Však nežli odejdeš,
svou matku pošli sem, chci mluvit s ní!

BAR-DROMA.

Dík, pane dík — nebudu nevděčným!

(Hluboce dojat odchází.)

AKIBA.

Ty umíš jedno — podmaňovat srdce.

BAR-KOCHBA.

Co srdce jiných proti *tvému* jsou?

AKIBA.

Mé podmanils již dávno — docela.

BAR-KOCHBA.

Však jestli pro vždy — jiná otázka!

AKIBA.

Kdo víc než sto let stár, ten, příteli,
na delší všeho jsoucnost počítá.

BAR-KOCHBA.

Mžik může zrhoutit snahy nejlepších.

AKIBA.

Ta pochybnost, věř, mne se netýká.

BAR-KOCHBA.

Hned uvidíme starý, moudrý rabbi!

AKIBA.

Chceš zkoušet mne snad? — Já se nelekám.

BAR-KOCHBA.

Jen malou předložím ti otázku.

AKIBA.

Jsem věru zvědav a již prosím, mluv!

BAR-KOCHBA.

To otázka jest vážná, příteli
a velký dosah její. Moudrý muž
s vším počítá, co v cestu přijde jemu,
tys jistě moudrý a mne pochopíš.

AKIBA.

Před pravdou neuzavru očí svých.

BAR-KOCHBA.

A pravdou jest, již nelze zavřít zrak,
že křesťané jsou zde, jež Nazariny
lid nazývá a Minim rabbini.
Ti učedníci syna tesařova
na sektu vzrostli, kterou přehlédnouti
dnes nelze víc, dost zjevných mají členů
a tajných přívrženců ještě víc,
jichž sladkým slovem vyznavačů svých
a ještě více smrtí rekovskou
si dobyli po světa okrsku.

AKIBA.

Co s těmi chceš? — My nemluvíme s nimi.

BAR-KOCHBA.

To nemohlo z úst vyjít Akiby.
Řím s nimi počítat dnes nucen jest
a vzdálen jest, my v středu svém je máme,
tož *musíme* též s nimi účtovat.
Zde mlčení a pouhé pomíjení,
jež pěstovaly vaše školy k nim,
jest rovno počínání toho ptáka,
jenž před bouří když skryje do písku
svou hlavu, mní, že sebe zachránil.
Je trpěti, jest podat ruku jim.

AKIBA.

A vyhladit je přece nemožno.

BAR-KOCHBA.

Tož *něco* v nich jest, co se vymýká
našemu soudu. — Pokud mlčeli
a trpěli jen v cirkách sápaní
a upálení v žhavých smolnicích,
i vy jste mohli mlčet, rabbiní,
však sestrojeným ženou útokem
dnes na váš zákon, světlou zbraní ducha
i na váš dorážejí Pentateuch
ti, s posměchem jež zvete »filosofy«.
Víš přece, kterak rabbi Gamliel
a jeho sestra Emma Salomon
na křesťanského přišli biskupa
s tou historií svícnu zlatého?
I děla žena: »Pane, dědictví
po otci mém je tento zlatý svícen

a stejné právo naň mám jako bratři.« —
 »Tož v právu jsi,« děl biskup křesťanský,
 »tak svícen prodejte a rozdělte se!« —
 Však Eliesera dceř pravila:
 »Ne, pane, můj jest psáno v zákonu,
 kde syni jsou, tam dcera nedědí.« —
 Však biskup pravil: »Toto platilo,
 kdy zákon platil, co jste ztratili
 vlast, domov, zákon pozbyl vlády své
 a pouze Aven platí křesťanův
 a tam jest psáno, dcery jako syni
 o dědictví se stejně rozdělí!« —
 S tím odešla a druhého dne hned
 k biskupu přišel bratr Gamliel
 a lybického osla přived s sebou
 řka: »Otče můj, zde celé dědictví
 jest po otci, jak dělití se máme?« —
 Tu křesťanský byl biskup v rozpacích,
 však rychle doved sobě pomoci,
 neb nelze živého přec dělit osla,
 i pravil v našem Aven psáno jest:
 »Já nepřišel jsem zákon Mojžíšův
 snad uvolnit, ba sesílím jej spíš,
 a v tomto stojí: Kde jsou synové,
 tam dcery nedědí.« — Tu dívka pravila:
 »Nu tak si rozsvět zlatý svícen přec!«

AKIBA.

A Gamliel hned k tomu doložil:
 »Zde zlatý svícen oslem poražen.«
 To hračky jsou, co s nimi, Bar-Kochbo ?

BAR-KOCHBA.

Ne pouhé hračky, jak se z dálky zdá.
Chci říci jen, že přímým útokem
na zákon boží křesťan žene dnes,
vliv jeho v rabbinech že podkopává
a z hraček proti »Epikurejčikům«
že velké pravdy pučí nejednou.
Nám dlužno počítati s křesťany,
však mudrci, vy moudří rabbini,
vše styky s nimi přímo proklínáte
i lékařskou zhrdáte pomocí,
když křesťan jejím jesti nástrojem.
Vám Ježíš pouhým odštěpencem jest,
co bohem začíná být Nazarinům.

AKIBA.

Co vlastně zamýšlíš s tím, Bar-Kochbo?

BAR-KOCHBA.

Proč odvracíš se stále od toho,
co jednou jasné má být především?

AKIBA.

A to by bylo?

BAR-KOCHBA.

Naše stanovisko
ku křesťanům — ne vaše, rabbinův
to, jak jsi viděl, znám až příliš dobře;

leč naše, zbouřeného Israele,
jenž proti Římu odbojně se zved.

AKIBA.

Já rozdílů jsem posud neviděl,
co »naše« a co »vaše« nazýváš,
já myslím posud, naše, vaše jest
a také bude i v té otázce.

BAR-KOCHBA.

To slyšet chtěl jsem. Dobře, otče, víš,
že nemám příčiny přát křestanům,
ni choutky nadbíhat jim v čemkoliv,
leč věci stav to žádá bezodkladně
k nim stanovisko zajmout určité,
a rozhodné a na něm setrvat.
Ne přehlížet je, jak jest zvykem vaším,
ne mlčet, ale přímo ptát se jich,
jak stojí k nám a tím se řídit pak.
Jen slepým nebýt v pravý věci stav,
to první požadavek na mudrci
i státníku. — Co na to odpovíš?
Ta sekta sílu má a velkou sílu,
hled', patnáct biskupů již křestanských
se vystřídalo v křesle Salemu,
rabbini naši více nejsou tam,
leč křestanský tam biskup dále vládne
nad tichou obcí skrytých členů svých.

AKIBA.

Co s nimi chceš — co s nimi svéstí lze?
Věř zkušenému, spíše s pohanem

se v půli cestě potkáš v souhlasu
než s Nazarejcem. Tomu pro vždycky
my jeho boha na kříž přibíli,
a to nám nezapomene, my krev
jsme jeho v pýše volali — ó žel! —
na sebe i své syny pod křížem
a ta nás — třeba bychom v hrdosti
se nepřiznali — pálí dosavád
a bude pálit v nader útrobě.
To cizí živel — skoro cizejší
než Říman sám, než samo Samaří.

BAR-KOCHBA.

Však *mluvit* dlužno s nimi přes všecko,
neb jedno, co nám s nimi společné,
ty právě naznačil jsi, moudrý rabbi,
jich k Římu nenávist jest jako naše,
to článek spojující řetězy,
kde možno zavěsit je na místě,
kde od sebe se v dálku rozbíhají.
To záští nám, jim stejné společné
my využítkovati musíme
v zdar vlastní a to čím dřív také lip.
Ať ve zásadách víry, mravnosti
se různíme, zášť proti Římanu
jest společná a musí sklenout mosty
přes propasti tak valně odlehlé.

AKIBA.

Ó pak se mýlíš, neznáš křesťany,
jich nauka jest láska a ne záští,

i vlastních bratří krev prominou rádi,
 a ústrky vše klidně zabudou
 a konejšit se budou průpovídkou
 jež v modě byla v časech Nerona:
 »Krev mučenníků símě křesťanů!«
 Té síly naší oni nemají,
 a Řím dnes kdyby sobě rozuměl
 a ukázal jim pouze vlídné oko,
 je všecky, všecky na své straně má.
 Ó naše štěstí je to, nechápe
 a nevidí. — Co počítí však dnes?

BAR-KOCHBA.

Jak rabbini jste ústy lidu svého,
 jsou biskupové ústy křesťanů.
 Kdo s ústy mluví, zná pak smýšlení
 všech údů těla, proto delší dobu
 jsem vyjednával s jejich biskupem,
 jenž patnáctý dle počtu od Matěje
 na křesle jejich sedí v Salemu.
 On sluje Judas.

AKIBA.

I mně dobře znám.

BAR-KOCHBA.

Ví o mých plánech, pevné nabídky
 jsem dělal mu, on slíbil přednésti
 je obci své i hlavě jejich v Římě,
 zda chtěli by se s námi spolčiti

naproti Římu, Judas vykonal
své poslání a čeká venku dnes,
by určitou mi o tom zprávu dal
a jisté rozhodnutí křesťanů.

AKBAI.

Tak zavolej si jej a vyslechni!
Co mně je po tom? V řeči Minimů
já zalíbení přece nenajdu.

(Odchází.)

BAR-KOCHBA.

O stará nesnášenlivosti zlá,
kdy ustoupíš před sluncem poznání?

(Zadrží jej.)

Víc nežádám od tebe, Akibo,
leč abys byl mi svědkem hovoru
s tím biskupem. Mlč při tom, nebo mluv,
to jedno jest, jen prosím při tom buď,
ať svědka mám, že vše jsem vytěžil,
zkad Israeli spása kynula.

Nu, rozumíš mi, starý příteli?

Ne láska k nim, kde tady lásku vzít,
jen věci stav a nutnost z něho jdoucí
mne nutí počítati s křesťany

a k ukojení svého svědomí

se zeptat jich, jak vlastně smýšlí v tom.

To právě má mi říci biskup Judas,
nic víc, nic méně, chci jasně věděti
jak příště chovati se k nim, co začít,

jak počínat si s nimi v dalším boji.
To přece nutno jest a potřebné,
to nahlížíš přec?

AKIBA.

Budsi, posečkám,
jej zavolej, však brzy uvidíš,
a neznal-li jsi posud křesťany,
je poznáš teprv.

BAR-KOCHBA.

Díky; uvidíme!

Akiba se vrátí a usedne na své místo, Bar-Kochba udeří na kovový štít visící
u vchodu. Vejde stráž.

BAR-KOCHBA.

Ať vejde biskup Judas!

STRÁŽ.

Čeká již.

Stráž odejde. Vejde Judas, biskup Jerusalemský.

BAR-KOCHBA.

Mně vítej, biskupe! Jak pevně doufám,
vzal's v úvahu vše moje vzkázání
a poradil se s všemi lidmi svými,
na jaké stanovisko vůči nám
se můžete neb chcete postavit.
Mluv otevřeně, rabbi Akiba
můj přítel jest, do všeho zasvěcen;
jej svědkem chci mít této rozmluvy

ne pro sebe, leč pro své okolí
a pro budoucnost. Víím, že nevražíte (s úsměvem)
jak slunci sporných dvou dva králové,
však vůči velikosti doby zde
i úkolů, jež ona podniká,
se na tu chvíli spolu snesete.
Mluv otevřeně, vše uvážím rád.

JUDAS.

My všecko uvážili, pane můj,
však mluvíti zde, velké nebezpečí . . .

BAR-KOCHBA.

Já nejsem přece Říma náhončí,
mluv jako před svým bohem, biskupe!

(S pokynem na Akibu.)

Vy spolu sotva byste mluvili,
tak velké záští mezi vámi vládne,
žel Bohu, obě obce posvátné
jste jedním vrahem stejně napadeny,
a přece proti sobě stojíte
jak soci od věků — kde láska jest,
již v štítu svém váš mistr stále ved?
Na učenníky, zdá se, nepřešla,
když v svrchované chvíli nebezpečí
jest ještě možné také nevražení.

JUDAS.

Mne netýká se taká výčitka,
sám bývalý jsem Israele syn

a pevné cením svazky mezi námi,
 jež nezruší ni nový věci stav.
 Máš pravdu, pane, v mnohém, co jsi děl,
 nám společný jest *jeden* nepřítel,
 však přes to nemůže nás sloučiti,
 jak tobě zdá se.

BAR-KOCHBA.

Proč by nemohl?

JUDAS.

Cíl jiný máme každý. Za svou vlast,
 za svobodu svou bojujete vy.

BAR-KOCHBA.

Vy nikoli?

JUDAS.

Co nám jest, pane, vlast?
 Vlast, svoboda — a co s tím souvisí
 na hroudě lpí a co nám hrouda jest?
 My z ducha jdem a říší naší duch.
 Ten mezi nezná, krajů, národností.
 Jsme křesťané, jsme dítky říše boží,
 sta trůnů kol se může vystřídat
 a vystřídá — co všechny trůny nám?
 Což nepravil náš božský spasitel
 »z tohoto světa není moje říš?«
 a neřek oné ženě u studny,
 že Bůh je duch a co s tím souvisí?
 Co nám je Hadrian, co Bar-Kochba?

jen stíny na zdi, světa na scéně
jen herci, kteří přijdou, odejdou;
my jdeme dále z věků do věků
na světa konec, ba i za něj dál.
Co panství světa u nás znamená?
Co moc a vláda, krajin hranice?
Co sšlapané, v jho spjaté národy?
Co peníze a skvosty, přepych světa?
To všechno bezvýznamné cetky jsou.
Z dvanácti apoštolů-rybářův
kdo zbohat posud, kdo z jich dědicův?
Kdo zval se králem neb se chtěl jím zvat?
Kdo po úradech bažil, po slávě?
Co nám to vše? Jen prach a prach a prach!
Ten duch jest v nás, jest z Krista Ježíše,
enž povolal nás k žití věčnému
jen v duchu, v pravdě. Tím jsem domluvil.

BAR-KOCHBA.

Tak odmítáte všechno spojenství,
jež nabízím vám?

JUDAS.

To jsem neřekl.
Žid rodem sám já stejně s vámi cítím,
však ruky podati vám — nemohu.
Řím dnes jest moc, vy proti moci té
jste mečem povstali — to neupřeš.

BAR-KOCHBA.

Jen k obhájení vlasti, národa
a víry dědů — je to špatné snad?

JUDAS.

Vlast — národ pro nás prázdna slova jsou,
 nám národem a vlastní celé lidstvo,
 kde Kristův kříž se zvedá v slávě své
 a víra, na kterou ty narážíš,
 jen dvojí nás, nepoutá, Bar-kochbo!
 A proti moci, jakou dnes jest Řím,
 vstát s mocí zase, káže násilí,
 a přece pravil Kristus k Petrovi,
 když na Malchusa vytasil svůj meč.
 »Meč schovej do pochvy, kdo bere meč,
 ten zhyne od meče« — co zbývá nám?
 Řím strpíme, neb strpěli jsme víc,
 Caesarův cirky, Nera pochodně,
 vše ostatní — však zabilo to ducha?
 Ten přehoup dál se přes vše protivensví
 a tím jen rostem. Pokud naše církev
 jen duchem založena, jenž jest Bůh
 stát bude na duchu, jest nesmrtelná,
 neb co jí potom, prostor jest a čas?

BAR-KOCHBA

(v hlubokých dumách).

Pak špatně znát bych musil člověka.
 Zřím v budoucnost a věř, se neklamou,
 že v tomto sporu pravdu budu mít.
 Dnes moudře soudíš, věřím ti to rád,
 dnes pouze duch jste, který nad vodami
 se vznáší vědom svého poslání,
 však na jak dlouho? Také lidmi jste,
 a člověk jestli jednou promluví,

vy horší budete pak nežli my.
Duch — krásné slovo — ale je vždy duch,
on mluvit má-li k celým zástupům
a obnoviti celou světa tvář,
se vtělit musí, v co se vtělit může,
by vládl světu, pouze v sílu, moc,
jak ta se jeví, moudrý biskupe ?
Jen hmotnou silou — my říkáme vlast
a národ — o víře když nemluví —
však i ta víra bude hledat jednou
to ztělesnění vlastních symbolů
zas v moci, síle, vládě, nazvi to
jak sám jen chceš. — Co tomu odpovíš ?

JUDAS.

Jen co jsem řekl, co pravil spasitel:
»Má říše není z toho světa zde.«

BAR-KOCMBA.

Však její vyznávači, ti v něm jsou,
v něm žijí, něco chtějí a zápasí.
Přec nejste stíny jen a mátohy,
jste lidé a ti přece mají vlast
a národ mají. —

JUDAS.

V duchu, v pravdě jen.

BAR-KOCHBA.

Pak řeči není s tebou, biskupe.
V ta zámezí se s tebou nepouštím,

můj rozum nesahá tam. Uvaž jen,
dva zde jsme přece, každý něco chce
Řím, Israel — a co vy chcete v tom?

JUDAS.

Jen říši boží chceme na zemi,
jež všechny stejnou láskou objímá,
tož jménem toho, na kříži jenž mřel.

BAR-KOCHBA.

To všecko, biskupe, jsou krásná slova,
však přelož mi je v skutky laskavě!
Já nejsem rabbi, počítám jen s činy
a naposled se ptám a rozhodně:
Jak chcete státi v tomto boji k nám?

JUDAS.

My — nijak, jako svědci divadla,
jež kolem nás hrá s dějinami čas.

BAR-KOCHBA.

Pak proti nám jste, s Římem spolčení.

JUDAS.

To nejsme, nebo Řím náš nepřítel.

BAR-KOCHBA.

Proč nechcete jít s námi proti němu?

JUDAS.

Ten spor se, pane, věř, nás netýká.
Jak řekl jsem, to nerozhodne nic,

kdo zvítězí, zda Řím či Israel,
na díle ducha dále pracujeme
a budeme pro všecku budoucnost.
Na díle ducha, lásce k všemu, všem,
jen Krista vyznává-li. To jest vše.

BAR-KOCHBA.

Vy tedy zhrdáte tou pomocí,
již rukou mou vám podal Israel?
Což kdyby stalo se a stane se,
že z boje toho vyjdem vítězi
za vlast a národ, víru našich otcův,
a karta dějin když se obrátí,
jak má se Juda zachovati k vám?
Pak možná dost, že doby Neronův
se vrátí vám z té ruky Israele,
již zaslepeni odmítáte dnes.
To uvaž, biskupe! Dnes kostky dějin
jsou na vahadle, nedopadly posud,
a nikdo neví, kterak dopadnou.
Jest moudré, mezi *dvojím* nepřítelem
stát nerozhodnut? Zlo je tu i tam.

JUDAS.

Já řek jsem ti, že přítel, nepřítel
nám znamená dnes skoro míň než nic.
Co udělala Říma světová
moc kříži jen? Co tam se caesarů
již vystříдалo a se vystřídá?
Co vše to platí? Já jsem patnáctý
v Salemu biskup — kolik bude jich

tmou věků za mnou? Stíny jako já.
Však jistě stejně každý bude z nich
tak mluvit, jako Judas k tobě dnes.
Co nám jest svět a moc a království,
když naše *jinde*?

BAR-KOCHBA.

Pak jste blouznivci
a s vámi jednati dál nemožno.
Vy stále mícháte to *zde* a *tam*,
my žijem *zde* a s tím jen účtujem.

JUDAS.

Ku zhoubě duší svých, ó Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

Vím, není tebe tajno, biskupe,
co provedli jsme v čase dosti krátkém,
dnes v celém Israeli pány jsme,
Řím neví, koho poslat proti nám,
by zkrušil nás — to všecko mluví přec.
Jak možno vůči skutkům jako naše
své uši zacpávati? Odpověz!

JUDAS.

Vše uznávám, tvým věhlasem, tvou silou
vstal Israel a s obrem, jaký Řím,
se pustil v zápas, hodný úcty věků!
Leč co to všecko proti kříži jest
a proti duchu, který z kříže vlaje?
Jen změna vlajek ve všem nanejvyš.

I kdyby zvítězil dnes Israel
a cele, plně — nám to pouhé nic,
jak padne-li — to netýká se nás.
My dovedeme proto ocenit
vše hrdinství a velké skutky vaše,
my snesem vaši vládu, přijde-li,
jak vládu Římskou léta snášíme,
však duchem církve Kristovy to nehne,
ten z věčna jde, ve věčno ústí zas.

BAR-KOCHBA.

Pak nejlépe by bylo všecky vás
v ráz poslat na věčnost, kam patříte!
Však prosím jedno, děti říše ducha,
se nemíchejte v naše boje zde
a jedno aspoň ctěte: nestrannost.

JUDAS.

V čem ta kdy, pane, byla porušena?
My bránili jen sebe nanejvýš,
nám útok cizí, dáš-li poliček
nám na levou, líc pravou nastavíme,
jak radí vůdce náš a učitel.

BAR-KOCHBA.

To vaše staré jest jen pokrytství;
v to nevěřím, muž vrátí poliček,
pak baby jste, ne muži.

JUDAS.

Jak ti libo,
však ústy mými obec mluvila
a Římský biskup, který o všem ví.

BAR-KOCHBA.

Pak náš pád chcete, on vám vytoužen,
a zjevně ač jste všichni proti Římu,
s ním tajně držíte a proti nám.

JUDAS.

To špatně vykládáš si, Bar-Kochbo,
zášť mluví z tebe vašich rabbinů.
My chcem jen klid a mír a říší ducha,
jíž každá zbraň se z hloubí protiví.

BAR-KOCHBA.

Pak nejste s námi!

JUDAS.

Ne, to nejsme, pane!

BAR-KOCHBA.

Jste proti nám?

JUDAS.

To taky nejsme, pane!

BAR-KOCHBA.

Co tedy jste jen? S kým jste, vyslov se!

JUDAS.

Jsme křesťané, dědici Ježíše
a dítky říše ducha, která přijde.

BAR-KOCHBA.

To samá opatrnost, samá lež
a samá vytáčka, vždy něco musím být,
však obé nemožno.

JUDAS.

My nejsme obé
a Bar-Kochbo, v tom celý je tvůj blud,
že nejsme obé, pouze jedno jen,
jež nechápeš.

BAR-KOCHBA.

Pak prosím, odejdi.
Jsem člověk železný a znám svůj cíl.
Vy na ten cíl přistoupit nechcete,
pak nepřátely mými stejně jste,
jak onen Řím, jenž k tomu hlásí se.
A dvakrát horší jste a nebezpeční.
My domluvili. Vy nemáte vlast,
vám národ pohádkou, jste křesťany,
vám stačí to — však nestačí to mně.
Dnes ve vás zřím o nepříteli víc,
a to je zisk a skoro větší snad,
než s vámi vcházet v smlouvy šalebné.
Jdi, biskupe, co začal Israel,
sám dokoná i bez vás vítězně.

(Odvrátí se rozrušen.)

JUDAS.

Za obec svoji já jsem mluvil jen.

BAR-KOCHBA.

To jedině tě chrání, biskupe,
di, volný jsi — však nevrát se mi víc!

JUDAS.

Já k tobě? — Ze své vůle nikoliv!
Dva světy stojíme zde proti sobě,
jež nesloučí se. Bar-Kochbo, buď zdrav!

(Odejde.)

AKIBA.

Nu, tak jsi slyšel. Co lze s křesťany?
Nic, pouze nic. Já od let zakoušel
ten tvrdý, tupohlavý odboj všech.
Z jiného světa jsou, nuž nech je v něm
a jedno z toho vem si naučení,
že napřed všecko, co chceš podniknout,
již vystihnula moudrost rabbinův.
To cizí lid, to cizí mrav i krev;
lze osvícené hlavy najít v nich,
však jest jich málo, jejich zuřivost
je větší celé naší moudrosti.
Nejeden z nich mne často okouznil
tou říší ducha, o níž hovoří,
však když jsem zkoumal pravé jádro všeho
nic zbylo z něho, slova jen a dým.
Na chvíli doufám, že jsi poučen,

já vyhrál v tomto boji, Bar-Kochbo,
neb zásady jsou mého počínání
vždy víra, národ, vlast má a můj Bůh!
Přemýšlej o tom, noc je dlouhá dost,
a zítra jistě dáš mi za pravdu.

(Odchází.)

BAR-KOCHBA

(stojí zadumán u stolu, pak se dlouho dívá za Akibou.)

To sklamalo a dobro chtěl jsem přec
jen věci boží. Tenkrát pravdu měls
ó Akibo, a ustoupím ti rád.
Ta sekta z jiného jest světa v skutku,
ji pustím z plánu svého docela.
Jen v nás jest síla! *V nás* — co jsem to řek'?
jest *ve mně* jen, že *myslím tak a chci*.
Dnes s křesťany — však zítra s rabbiny
se utkám v boji stejném, ví to Bůh!
Moc proti moci. Na obojku jejich
se nedá voditi duch vítězný,
jenž skutky cení jen, ne hříčku slov.
Za mnohé děkuji ti, Akibo,
za velký vliv na davy národa,
za sladké slovo výmluvnosti tvé,
však otrokem tvým nikdy nebudu.
Zřím jasně dnes, jest mezi námi spor,
kdo rozluští jej a *jak* rozluští?

(Bar-Kochba se obrátí k odchodu a vezme do ruky pochodeň na sloupu zatknutou, v tom vystoupí stráž.)

BAR-KOCHBA.

Co ještě chceš? Chci jít na lože.

STRÁŽ.

V předsíni čeká žena, pane můj.

BAR-KOCHBA

Jak, žena, v této chvíli a co chce?

STRÁŽ.

Já marně vstup jí dále zbraňoval,
chce mluvit s tebou, *musí* s tebou mluvit.

BAR-KOCHBA.

Ať vejde tedy, ale rychle, spěš!

Stráž postoupí ke dveřím a otevrouc' je vpustí Juditu, matku Bar-Dromy. Jest v jednoduchém bílém oděvu, s vlasy rozpuštěnými. Stráž odejde. Bar-Kochba postoupí s hořící smolnicí v ruce a svítí přichozí v tvář. Ona se mu vrhne, štkajíc hlasně, k nohám. On ji zvedne, svítí na ni a dívá se jí dlouho do obličeje, v jeho tváři se jeví velké pohnutí duševní, konečně se odvrátí, jde k stolu zpět a zatkne opět smolnici na sloup.

BAR-KOCHBA.

Tak, Judito, jsme setkali se zas!

JUDITA.

My setkali se dřív již, Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

Dřív — nevím věru . . .

JUDITA.

Tedy nepoznal's
mne v táboře, kdy, podrážděná matka,

jsem vzepřela se proti vůli tvé
a nedala jsem zmrzačiti syna
odnětím prstu ?

BAR-KOCHBA.

Věru, nepoznal,
a nediv se — let prošlo patnáct již
od chvíle, když jsem tobě naposled
se díval v černé oko gazely;
pak jinými jsem zabrán myšlénkami
byl právě v onen den, však syna tvého
znám za to líp . . .

JUDITA

(v tichém pláči.)

Dal's za něj vlastní prst,
a nyní velitelem v Tur-Simonu
jej jmenoval's — to dojalo mne tak,
že všecka hořkost prchla z duše mé,
a roztála jak v horách sluncem sněh.
Věř, Bar-Kochbo, že pravdu mluvím ti,
můj odpor proti tvému rozkazu
vzal matčin cit si pouze záminkou,
šel tenkrát z duše mi, já poznala
tě okamžitě, srdce ženy děl
a více pamatuje, hlubší jest.
Však bohatýrské sebezapření,
jímž vykonal's za mého syna obět,
jej neznaje, mou pýchu odzbrojilo,
já plakala, po letech poprvé

mé tekly slze — ty's mne ponížil,
se záští přišla jsem v tvůj tábor, v zlobě
s msty myšlenkami, téhož večera
já první Messiášem prohlásila tebe,
já přísahala si, jak věrný pes
jít za tebou a tobě neznámá
tvůj nepoznána každý střežit krok,
jak anděl státi tobě po boku.
Až k pláči dojata — ó Bar-Kochbo —
já nechtěla se tobě prohlásiti,
já síly neměla a já se bála,
že podruhé bys moh' mne zamítnout —
Však s tebou, vedle tebe stále být
jsem rozhodla se za tu velkou oběť,
jíž neznámé jsi hrdě prokázal.
A na tom ještě všem jsi neměl dost,
ty velkodušný, pravý boží král,
tys mého syna v paměti dál nes,
jej tenkrát objal jako dítě své
a dnes jej nade všecky povýšil,
dav jemu velitelství v Tur-Simonu.
To příliš řeřavého uhlí jest
na hlavu mou — to nesnesla jsem děl.
Ty měl jsi vidět radost mého hochy,
tu pýchu, jak mu z očí zářila,
když pravil mi: »On po tobě se ptal,
měl účastenství s tvými osudy,
po otci mém se ptal, mně říkal synu
a objal mne a v lásce propustil.«
Tím praskla pouta slední mojí bázně;
jak proud, když vytaženo stavidlo,

se rozlil cit můj srdce útrobou
 a strhal všechny hráze rozvahy,
 a hnal mne sem, padnouti k nohám tvým
 a děkovat ti v slzách, děkovat,
 a za odpuštění tě prosit v tom,
 a žehnati a modliti se v prachu
 u drahých nohou tvých . . .

Klesne na zem před něho a libá lem jeho roucha, Bar-Kochba hluboce dojat
 zvolna ji pozvedá a mluví k ní slavně a tiše.

BAR-KOCHBA

Ó srdce ženy, taji bezměrný . . .
 ó sladké oči, nechte slzí již
 vstaň, Judito . . .

JUDITA.

A ty se nehněváš
 ty odpouštíš? — Jak's velký, Šimone!

BAR-KOCHBA (měkce).

Proč hněvat se a co mám odpouštět?
 A také nevím, zač mi děkuješ?
 Tvůj syn Bar-Droma dobře zasloužil
 si místo své; když padl Tur-Simon,
 se vyznamenal slavně, jednal jsem
 jak tu, tak tam vždy jako dobrý vůdce,
 jenž cení statečnost, nic víc a míň.

JUDITA.

Ó nezamlouvej velkodušnost svou!
 Já nechala tě tenkrát před lety,

já zhrdla tebou, já tě opustila
 pro chudobu tvou bažíc po lepším
 a výhodnějším sňatku . . . Dnes to vím,
 a pláču trpce proto, Šimone!
 Leč kaji se a pykám řadu let . . .

(otírá si oči a zahaluje se v svrchní roucho)

Však hotova jsem se svou úlohou
 a půjdu zase — s bohem, Šimone!
 a vřelý dík vem za vše, za všecko!

(Chce odcházet. Bar-Kochba jí cestu zastoupí.)

BAR-KOCHBA.

Tak odejítí nesmíš, Judito,
 já tebe vyslech, vyslechni mne též!
 Tys dítě byla před patnácti roky
 a rozhýčkané, rozmazlené dítě,
 dceř bohatého kupce v Cyreně.
 Jak's mohla chápat moje myšlenky?
 Jak snahy mé a divé záchvaty,
 má blouznění o slávě lidu mého,
 sny o ztracené dávné svobodě
 a velikosti, jež vzkřísit chtěl jsem zas?
 Já chudý blouznivec byl lidem všem
 a nejvíc otci tvému . . . dnes to chápu,
 a z praničeho tebe neviním.
 Tak zřeli tenkrát všichni v Cyreně
 na sirotka, jenž neměl otce, matky
 a jediného měl jen přítele,
 jež ob čas vídal, — kmeta Akibu.
 Jen přirozeně všecko stalo se,

co stát se musilo — mne's nechápala
ni poslání mé, o kterém jsem snil,
tys otce, přátel čelných domluvám
jak děcko nerozumné podlehla,
a když se naskyt ženich výhodný,
tys brzy zapomněla Bar-Kochbu
a vzala muže volbou rodičů;
slul Droma, vím, bohatý loďář byl
a hodný muž — tys moudře jednala.
Však tenkrát večer, když jsi poprvé,
víš — nepřišla na místo schůzky naší,
já myslil, věř to, že to nepřežiju!
Já vrh se na zem, rval si dlouhé kštice,
bil čelem o cedry, jak zvíře řval
do černé noci — ó to byla noc!
Tvé zasnoubení zatím slavili
při plných číších v osvětleném domě,
já v trávě válel se a rudým rtem
jsem rosu lízal soptě bolestí.

JUDITA

(v pláči stále víc propukávajícím.)

Ó zadrž, zadrž!

BAR-KOCHBA.

S jitrem divný úkoj
se v moji snesl rozbouřenou hrud'.
Já cítil jen, že cos tam děsně puklo,
jak na štít olbřím kdyby udeřil.
Ta rána bolela, cos mřelo v ní . . .
Však za tím sváteční se neslo ticho

a slavné mlčení . . . ó Judito!
dne toho škrt jsem z žití svého knihy
co sluje žena, všechny půvaby
a vděky žen svůj osten ztratily
a propadly se kamsi v hlubinu,
kde, myslil jsem, jsou pro vždy pohřbeny.
Já divoký se stal teď samotář,
cíl jeden pouze maje před zrakem:
Svůj povznéstí lid z jeho úpadku
a vrátiti mu staré slávy lesk
a přísnou velkost jeho proroků.
To dobré bylo pro mne, hořký lék
mé samoty, mých nocí probdělých,
mých světem cest a mého dychtění,
vlil ocelovou sílu v svaly mé
a trpkost žití, bez níž každá velkost
je illusí a horečným jen snem.
Od této doby já žil myšlence,
ta byla milenkou a chotí mou,
a dobře bylo tak, ó Judito,
čist' mohu vrátiti se k tobě dnes
a srdce své ti nazpět podati,
kdes nechala je v oné bolesti . . .

JUDITA.

Já ze snu svého brzy procitla.

BAR-KOCHBA.

Tak šťastné nebylo tvé manželství
Přec žila's v hojnosti?

JUDITA.

Však bez lásky!

Tvůj obraz plašil stále moje sny,
já tékala vždy duchem za tebou . . .
Na leta zmizel jsi mi z obzoru,
pak přišly první bouře v Cyreně
a na Cypru, můj choť ten držel s Římem,
tím větší propast rostla mezi námi.
Já začla chápat tvoje myšlenky
a litovat . . . a leta mójela
nad rusou hlavou mého dítěte.
Pak nová bouře přišla na Cypru,
tvé jméno začlo se již ozývat,
posádka římská za noc povražděna
a lýtý lid se začal mstítí sám,
a první kdo mu padl za obět
byl manžel můj, v náš luza vnikla dům . . .
choť zaškrcen v mém klíně, zázrakem
jsem prchla s děckem v hrozné noci té . . .
Tvá pověst rostla bouří každíčkou
a každá zpráva o tvém úspěchu
mi byla novou hroznou výčítkou . . .
A leta prchla zas — tu jako orkán
to začlo krajem douti, na poplach
jak udeřil by, se statisců
rtů hlaholilo vzduchem: Bar-Kochba!
On zjevil se jak boží archanděl,
on uznán Akibou, vstal jako bůh,
on zorat nedal horu chrámovou,
on národ spojil k odboji a v boj,

kam hnul se, vítězství šlo za ním dál,
 on nový Simson v Israeli byl —
 žel já kdys byla jeho Dalilou . . .
 Tu tekly slze mé, hoch přišel ke mně
 a jásal: »Bar-Kochba jest Messiaš,
 nech odejít mne v jeho tábor, matko,
 chci bojovat s ním za věc Israele!«
 Jak poskočilo pýchou srdce mé,
 já hochu k hrudi silně přitiskla
 a řekla: Poznávám tě, jsi můj syn!
 A druhého dne šli jsme za tebou
 a přišli v tábor . . . Já tě spatřila,
 byl's velký, velebný až příšerný.
 Byl's vůle železná, byl's v moři skála,
 a tím had staré zloby zasyčel
 a v odboj proti tobě hlavu zved.
 Však velkost tvá ji pokořila v ráz.
 Dnes tvojí jsem, tvůj stín a otrok, pes,
 jenž líže stopu tvou, v tvém stínu spát
 a hlídat tebe, přej mi, Šimone,
 a šťastna umru . . . mám-li odpuštěno,
 co mohla jsem kdys v tobě přehlednout!

BAR-KOCHBA.

Spát v stínu mém a proč ne na mém srdci?
 Máš pravdu, železný jsem, tvrdý muž,
 tím udělal mne osud vlasti mé
 a lidu mého; řek jsem, vyrváno
 jest z mého srdce každé něžné hnutí,
 však pro jiné — a nikdy pro tebe!
 Hleď, mládí víc ti nemohu vstříc nést,

ni laciné ty jeho lichotky,
však pevnou páž, o niž se opřít lze,
pro všechny boje — a těch bude dost!
Být silným, velkým, světy objímat,
jest býti sám, však srdce trpí pod tím
a po soucitném vždy se ohledá,
skráň velkých dum chce měkké ňadro mít,
kde sladce sní se po boji a pěst,
jež zvykla drtit, co jí v cestě jest,
po síti ženských vlasů zatouží
ve chvíli samoty, je rozplítat . . .

JUDITA.

Ty mohl's by a chtěl . . .

BAR-KOCHBA.

Co mohu chtít?

My oba jedno musíme chtít jen,
a jinak rozejdem se na věky . .

JUDITA.

A stačím tobě?

BAR-KOCHBA.

To je starost má!

JUDITA.

Čas letěl přes můj vděk . . .

BAR-KOCHBA.

Já nezřím to,
zřím tebe jen, tak mladou a přec lepší.

JUDITA.

A nebudu ti v ničem překážet,
a nebudeš ty jednou litovat . . .

BAR-KOCHBA.

To rovněž moh' bych tobě říci též.

JUDITA.

Však neřekneš to nikdy, Šimone?
Já raděj odejdu!

BAR-KOCHBA.

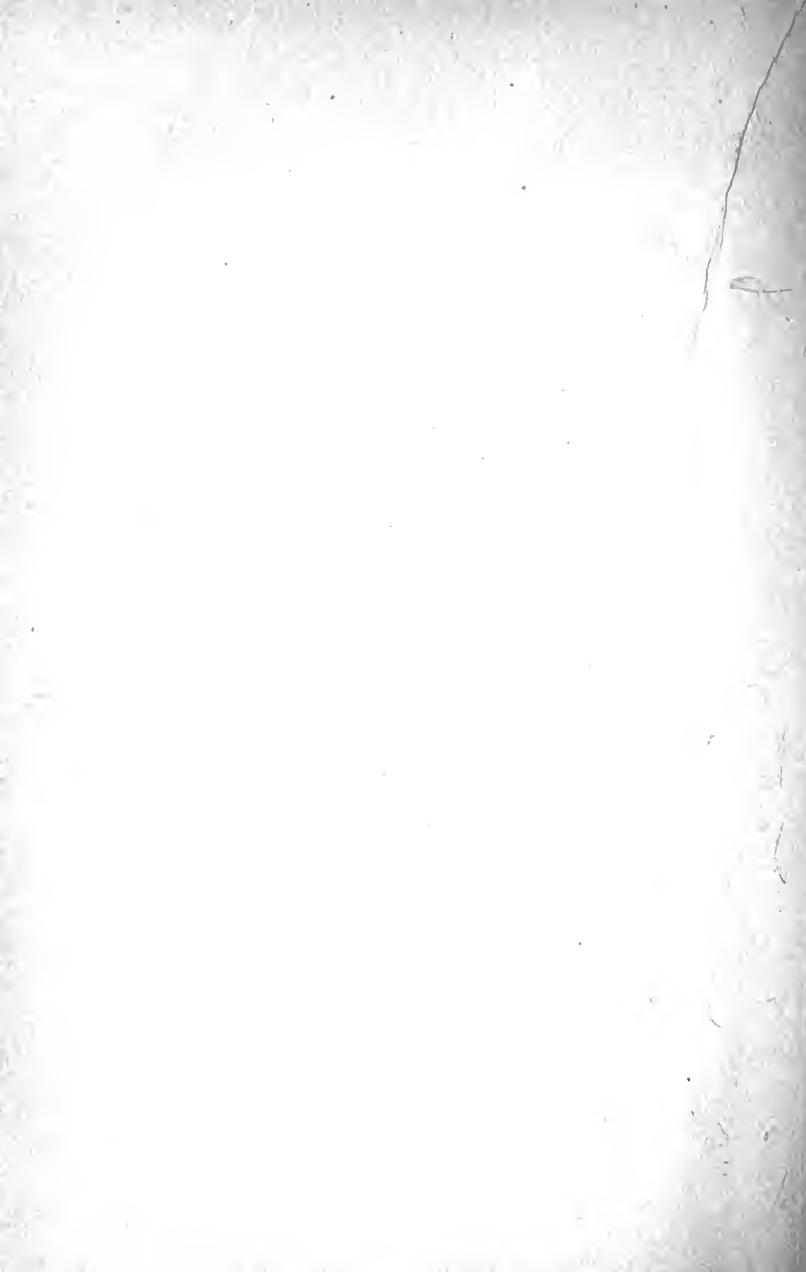
(Skloní se k ní a libá ji na čelo, pól velitelsky a pól něžně.)

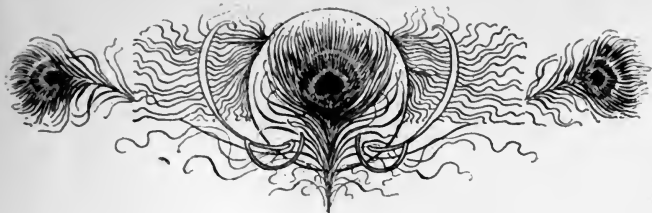
Ty zůstaneš!

ZPĚV VIII.

KRÁL A MESSIÁŠ.

KRÁL A MESSIÁŠ.

(Volné prostranství v Betaru. V pozadí synagoga, brána její otevřená dokořán. Veřeje i zdi ověňčeny. U vchodu skupiny dívek a žen věnce pletoucích. Na náměstí skupiny vojinů v úboru svátečním, přílby a štíty vyleštěné a ověňčené. Davy lidu proudí ulicemi i prostranstvím. Ruch slavnostní na všech stranách. Ze synagogy vycházejí v rozmluvu pohroužení rabbi *Elieser Asaria* a rabbi *Josua Haglili*.)

JOSUA HAGLILI.

Jak chytře doved vše si zosnovat
a nalíčit dle svojí potřeby,
nám přísahou v Bét-Rimmón slovo vzal,
nás umlčel tam jménem národa,
my svědci smíme všeho být — nic víc!

ELIESER ASARIA.

Dnes mlčet musíme. Zaň mluví všecko
a jeho velké skutky přede vším.
Ty samy mluví — co zde chceme víc?

JOSUA HAGLILI.

Však dívat se na jeho slávu? — Ne!
Na jeho přepych, jímž vše deptá v prach,

co není právě podle jeho vůle, —
já nedovedu.

ELIESER ASARIA.

A já rovněž ne.
Co naše moudrost, naše učení
a naše zkušenosti — žvásty kmetů,
dnes mluví síla a té ustoupím.
Ať pyšní se s svých činů výsledkem,
ať opájí se jako druhdy Saul
i Absolon, však jako Nabuko
hrýzt bude trávu — my to užříme!

JOSUA HAGLILI.

Je vskutku vojevůdce rozený,
je bohatýr svou pěstí a svou páží,
to neupře mu ani nepřítel,
však není, není, není Messiáš!

ELIESER ASARIA.

Za myšlénku tu nemůže on sám,
jeť Akibova, ten ji vzkřísil v něm,
ji udržuje ohněm výmluvnosti
a silou svého přesvědčení jen.
To velký blud jest Akibův a v blud
ten zamotá se v pádu Bar-Kochba.
On není Messiášem lidu svého,
můž' Messiáše býti ramenem,
však Messiášem není, nebude!

JOSUA HAGLILI.

Však řekni sám, bez této myšlénky
moh' něco udělat z něj Akiba?
Toť páka jeho síly u lidu,
ten věří posud v příchod Messiáše
a půjde za ním, jak mu uvěří,
až na vrch hory, kam jej vyvede.
Však hlubou propast dole pod horou
tu nezří učitel, tu nezří žák,
až oba sletí střemhlav — hnátů tříšť.
Já věřím, myšlénka to opojná
a velká, krásná, ale jaké síly
a jakého víc sebevědomí
a, řeknu, jaké pýchy, hrdosti
ta vyžaduje na svém vyznávači?
Jak řeknu Messiáš, tu myslím něco,
co s nebes jde — *tím není Bar-Kochba!*
Kdo jeho rod zná a kdo jeho předky?
Jen Eleazar, Méd zván, jediný
jest příbuzný mu; odkuds z Cypru sem
on přišel utečenec neznámý,
pln síly tělesné a odvahy,
však ducha stopy nespátřuji v něm,
jest pozoun jen, v nějž duje Akiba,
nic víc, nic míň.

ELIESER ASARIA.

Bez trestu proto deptá rabíny
zákon boží

JOSUA HAGLILI.

Ba, tak opil lid
 tou myšlénkou o Messiáši všech.
 Ta myšlénka jest nebezpečná zbraň.
 Je krásná, pokud není vtělená,
 však vtělením jest vlastní parodií.
 Jsou také myšlénky, lze s nimi žít,
 lze v samotě se jimi opíjet,
 lze šťastným v nich ba lze i velkým být,
 však nechtěj lákati z nich smělý čin,
 toť hory jsou, jež porodí pak — myš.
 I tato Messiánská myšlénka
 jest horou takou — Bar-Kochba jest myš,
 a Akiba porodní bába její.

ELIESER ASARIA.

Že nezjevil se posud Messiáš,
 dle mého úsudku sám vinen lid
 a národ celý, kdyby za to stál,
 již byl by zde a z rabínův by vyšel.
 Tak moudrým dost je také Akiba,
 že sám se nemůž' Messiášem zvat,
 a proto chytře volil zástupce
 v tom lžíproroku, jímž jest Bar-Kochba.
 Dřív ale, plně, oddaně a svatě
 se k zákonu lid musí obrátit,
 pak teprv z něho vyjde Messiáš.
 Co vystřídalo se jich před ním již ?
 Pád první Israele pamatuje
 sám Akiba — co tenkrát bylo jich,

od syna tesařova z Nazaretu,
jenž Kristus zván a Ježíš v naše dny?
A tento mužem nebyl násilí,
jen synem citu byl a obraznosti,
z všech, věř, byl bližší tomu poslání
než Bar-Kochba, v němž pouze násilnictví
a s pýchou sveřepest jsou vtěleny.

JOSUA HAGLILI.

V tom souhlasím, však s jediným jen ne.
Lid, národ, Israel tu nepomůže,
na soudu božím vše tu záleží
a žádná vůle, touha sebe větší
a vytržení třeba prorocké
ze země nevydupá Messiáše.
On přijde jistě, ne však odměnou,
že zbožný lid ctí plně zákon boží,
leč přirozeným dějin pochodem,
jen soudem božím, jeho vyplněním,
vše ostatní jsou hříčky snů a slov,
a platí tolik jako staré věštby
a jako Daniela číslice.
Cas jeho přijde — posud nepřišel.

ELIESER ASARIA.

A pokud vidím — nepřijde tak brzy;
však lid jej žádá, národ jej chce mít,
proč nevyhověl by mu Akiba?
Co stojí to, pár ohnivých jen slov
a trochu nízké služebnosti jen

a vytrvalé vůle. Pohled' kol,
jak nadšen lid, jak jásá radostí,
jak vije věnce, ladí citery
a loutny vše v oslavu Bar-Kochby!

JOSUA HAGLILI.

Dav roste stále, ztratíme se v něm
jak pcuhé krůpěje . . .

ELIESER ASARIA.

Však *myslicí*,
to nezapomeň.

JOSUA HAGLILI.

Co nám ocean
těch slepých jest, však *nás* přec nezhlítí.

Vmísí se mezi lid, který vyplnil již stále vzrůstaje celé prostranství. Hlava vedle hlavy v čilém hovoru. V popředí několik vojínů, hlasně rozmlouvajících.

1. VOJÍN.

Co pravda pravda a čest komu čest.
Kdo tolik dokázal, co Bar-Kochba?
Zaň jeho skutky mluví především
a netřeba tu ani Akiby,
by rozněcoval naše nadšení.

2. VOJÍN.

To pravdu máš. Jsme prostí vojáci,
však vidíme to, co vidíme, jasně,
to nepopře nám žádný rabbi v světě.
To činy jsou a naše účast v nich,

to naše činy též jsou zároveň
a v Bar-Kochbovi to jsme vlastně my.

3. VOJÍN.

V tom především velebím Bar-Kochbu,
a každý z nás mu vděčen musí být;
on ukázal, ne moudrost starých knih,
leč síla páže něco dokáže
a znamená a silou tou jest vojín.
Jej postavil on v čelo národa
na místo stuchlých starců bradatých,
již o písmeno hádají se jen,
a každý pojem na sta jiných pojmů
dál tvrdošijně chytře štípají.
Byl dosud rabíny a učiteli
na cestě k spáse voděn Israel,
kam dovedli jej? V římské poddanství.
Teď přišel on, s ním přišla doba skutků
a doba mládí, doba jaré síly,
tož doba vojína, nad proroka
je dobrý voják proti Římanu,
nad hloubání a dumy vyrost čin!

Dav seskupil se kolem a hlasně jim přisvědčuje.

1. VOJÍN.

To velké slovo! Bar-Kochba jest čin
a všichni vedle něho slova jen.

2. VOJÍN.

Za necelý rok skoro padesát
on dobyl pevností.

3. Vojín.

Však ovšem, s námi!

1. Vojín.

A k tisíci již opevněných míst
svou dobyl pěstí.

3. Vojín.

Ovšem, ale s námi!

1. Vojín.

Však cení podle toho našince,
jeť z krve naší, z krve vojínů,
a jeho hradbou my též budeme
do vzdechu posledního!

2 Vojín.

Jeho štítem
a jeho páží, pokud potřebí,
on král je náš!

1. Vojín.

A pravý Messiáš!

Lid bouřlivě přizvukuje, vojíni se rozejdou mezi lid. Do popředí vstoupí
rabbi *Ásma* a rabbi *Iurfón*.

KISMA.

Zde úsudek máš lidu.

TARFÓN.

Vojáků,
to není lid, to kasta jako my.

KISMA.

Té kastě však on podal obě ruce.

TARFÓN.

A oběma nás za to odstrčil.
Ó jednou bude pykat Akiba
i Meír i Nathan, Ilai, Chalepta,
že touto dali svést se bludičkou,
jež na slunce si směle zahrává.

KISMA.

Ba na slunce, tos trefně vyslovil.

Sáhne do talaru a vydá minci stříbrnou,

Zda viděl's to již?

TARFÓN.

Posud neviděl!

Vezme mu minci z ruky, prohlíží ji a obrací proti slunci.

Aj peníze? Tu našel pravou cestu
ku srdci Israele! Peníze!

KISMA.

Jež v zpupnosti své sám dal raziti;
dnes tisíce jich mezi lačný lid
po slavnosti rozhází hlasatelé,

to *jeho* peníze, dřív nežli národ
 jej uzná králem, razí peníze
 a písek takto hází v oči lidu.
 Mně směšné je to skoro. — Peníze!

TARFÓN

prohlížeje bedlivě minci mu podanou.

A stejný v tom jest jako ve všem klam.

KISMA.

Co zdá se ti?

TARFÓN.

Co každý *vidí* hned.

To staré mince Trajanovy jsou,
 neb Hadriana mince novější,
 jimž nový vtisknul znak, je zpotvořiv.
 Nad Trajanovým jménem Bar-Kochba
 se nevyjímá špatně, rozdíl jen,
 že cesar dole, lupič nahoře.

KISMA

vytahuje ze záňadří jiný peníz a podává jej Tarfónovi.

Ten pouze nese jméno Bar-Kochby.

TARFÓN prohlíží peníz.

Jak moudrý Kisma sedne na lep hned,
 to vidět, zná jen staré pergameny;
 ten peníz starší ještě o sta let,
 toť peníz z doby Makabejců jest,

zde netřeba již něco přetiskovat,
neb Simon slul též velký Makabej.

KISMA.

A sluje Simon on ?

TARFÓN.

Tak aspoň praví,
kdo věří naň i v jeho poslání.
To hříčka jmen, můž' říkat si též David
neb Juda, ovšem s jmeny velkých těch
nemáme mincí — Simon jako Simon
a stříbro obé stejně unese.

KISMA.

To v posled bych mu za zlé neměl ani,
vždyť stébla chytá se i tonoucí,
leč jedno nemohu mu odpustit,
ač uznávám rád velkou jeho sílu
i odhodlanost, ráznost, statečnost.
Buď vůdcem lidu všeho v boji zlém,
ježž naposled přec rozhodne jen Bůh,
buď králem již, když musí lid mít krále,
však Messiašem není Bar-Kochba
a nebude — zde něco chybí mu,
a něco podstatného, posvěcení
a boží duch a jeho poslání.
Nech vybouřit se klidně zástupy,
jak jednotlivec můž' se opít,
že vidí v snech svých divy, zázraky,

jež střízlivý pak rozum zapírá,
 tak davy mají chvíle opojení.
 Dnes Akiba je opilý Bar-Kochbou,
 ať k duhu jim to jde — to přejde zas!

Zmizí mezi lidem, vystoupí rabbi *Samuel* ml., za ním rabbi *Jochanan*.

SAMUEL MLADŠÍ.

Dnes králem tedy bude provolán!

JOCHANAN.

A co víc platí — Messiášem též.

SAMUEL MLADŠÍ.

Ať křičí, až jim třeba hrdla prasknou!
 ať troubí, nebes hrom že přehluší!
 To platno nic, ten člověk bídně zajde
 v té vřavě divé, kterou vznítíl sám.
 A musí zajít, musí bídně zhynout,
 ať směje se nám, ať nás přehlíží,
 ať ukoval nás k mlčení a k tichu,
 tou přísahou v údolí Rimmónu,
 on zhyne bídně! Po nás rabínech
 kdys aspoň psané slovo zůstane,
 co zbude po něm? Pověst těkavá,
 že vůbec *byl*, se hádat budou lidé
 po staletích a zda-li byl to *on* ?!
 A *musí* zhynout! Musí! Slyšel's kdy,
 že Jehovy se někdy dovolával

a proroků a Thory, rabínů,
když řečnil k lidu, opit vítězstvím?
Ba přísahám, on nezná ani Boha,
on horší jest než kterýkoliv pohan,
jen na své síle všecko buduje,
jen jmenem svým se všady vychloubá,
jen pěstí svojí všecko rozhoduje.
Kdy svolal nás, by v poradu nás svedl?
Kdy předložil nám jeden, jediný
svých úmyslů? Sám všecko vykonal
a nebe přálo jemu na pohled,
a sběhlou luzou ze všech konců světa
se obemknul a tou jen vítězí.

JOCHANAN.

A umí luze této lichotit!
Co jemu lidu mrav a obyčej,
co všecky předpisy a zásady?
To's přece slyšel, brány Betaru
on Idumejské luze otevřel,
dav Foinických sem pustil nevěstek
a v pospas volný dal je vojínům
po bitvě vyhrané; když Akiba
jej z toho káral, drze odvětil:
Pah, hlouposti to, voják bojoval,
ať pobaví se! Svaté manželství,
dal v pospas chtíce neblahého všem
a Betar dnes jest skoro jako Tyrus
a Sidon, jako Alexandrie
pln děvek smilných, lehce prodajných.

SAMUEL MLADŠÍ.

Sám nezůstal též při tom pozadu,
a kůstku v tom též sobě vynašel,
jakousi děvku z Cypru, obstarožnou
prý babu již, jež sluje Judita;
s tou dnes tu půjde v slavném průvodu,
on bude král a ona královna!

JOCHANAN.

Tak Messiášku má též Israel,
ne pouze Messiáše! Jak jsme velcí,
jak nezmoženi proti Římu jsme
a s Římem přece stejní — v jedné věci
ve hospodářství kuběn prodajných!
Tam došlo to a tomu jásá lid!

SAMUEL MLADŠÍ.

Jsme zbyteční zde, pojďme, příteli,
však jedno z prorocké ti duše dím,
on zhyne bídně — my jej přežijem
a povíme si, proč.

JOCHANAN.

To víme již!

Zniknou ve vřavě stále rostoucí. Z pravé strany ozvou se hlaholy pozounů stále mohutnící, lid ustupuje a dělá dráhu volnou ku synagoze. Objeví se řada trubačů se zlatými pozouny k nebi obrácenými, za nimi řada dívek, z košíků kvítí na cestu sypaných. Prapory a signa. Řada levitů, jahnů a kněží, lid provolává slávu Bar-Kochbovi ustupuje.

SBOR KNĚŽÍ.

Byl druhdy velký Saul,
jich pobil stotísíc,
před tváří Jehovy
to pouhý prach a nic.

A větší David byl
kdo ví, co myriad
jich zkrušil, kdo je sčet,
a velký David pad.

A Juda Makabej,
buď věčně veleben!
ten Syrské porazil,
vzal říši jich v svůj plen.

Všech větší Bar-Kochba,
ó pějte Hossana!
v prach srazil vlčici
a zdeptal Římana.

Ohromný jásos a pokřik radosti. Klobouky a šátky lítají k nebesům. Celý zástup opakuje v divokém vytržení, do kterého se mísí hlaholy trub, louten a citer.

Jest větší Bar-Kochba,
ó pějte Hossana!
v prach srazil vlčici
a zdeptal Římana!

Objeví se průvod žen a dívek ověncených růžemi, hrajících na citery a loutny.

SBOR DÍVEK A ŽEN.

Ó netěkej víc plání hor Judských gazelo,
stav okřídlený běh svůj pustinou,
viz, pod čím srdce lidu po věky úpělo,
jest bublinou!

On vrací se dnes v dědictví tvé slávy
Syn Judův, Bar-Kochba, tvůj král i syn,
jak Samson oslí čelistí on dáví
a kruší davy, davy
a Římská moc jest — zdání, přelud, stín!
Ó plesejte, jej poslal Hospodin!

Průvod se pohybuje směrem ku chrámu, kde se rozestaví, při hlaholu trub vystoupí čtyři vojska Bar-Kochbova, lehkooděnci, zbraň nesoucí ověnčenou, vojevůdcové a náčelníci koňmo, v jich středu dvě řady spoutaných Římských zajatců žen a mužů, vedených na řetěze, nové čtyři vojska, těžkooděnci, jichž veliké dlouhé štíty hoří v slunci, nad hlavou mečem v pokřiku mávají, za nimi nové řady kněží v černých talárech, rabini a zákonníci v slavnostním úboru, opět řady žen a dívek ověnčených a kvítí na cestu sypajících, četa skvostně oděných pěšců z osobní stráže Bar-Kochbovy, pod nebesy, jež nesou čtyři nejstarší zástupci kmenů Israelských, kráčí *Bar-Kochba*, oděn v prostý, bílý šat, s krátkým mečem po boku, hlavu nese nepokrytou, zlaté vlasy splývají mu do dlouhého vousu na prsech, přes které ruce kříží; v malé přestávce za ním *Judita* v průvodu paní ověnčených, Za těmi sám kráčí bílý kňz s purpurovou čabakou a zlatým bohatě tepaným postrojem, jež za úzdu vede *Akiba*, četa vojínů lučištníků uzavírá průvod, za nímž se hrnou nové davy křičící a zpívající. Celý průvod se zastavil a rozestoupil před synagogou. Akiba přivedl koně před Bar-Kochbu a postoupil v popředí. Fanfara trubačů, lid se ztišil. Akiba mohutným, stále rostoucím hlasem :

AKIBA.

Ó slunce, odvěkým se nesoucí
dál prostorem, na cestě své teď stůj,
jak druhdy stálo's v povel Josuy,

než vybojován památný byl boj!
Stůj, zlaté velké slunce ohnivé,
a rozlij moře svojich paprsků
na Hospodina vyvolený lid
a na miláčka jeho Bar-Kochbu!
Ty sotva větší síly uvidíš
po světa okruhu, kam skloní se
tvůj zlatoproudny, rozčesaný vlas!
Ó radujte se všickni vespolek
a křičte Alleluja do nebes,
neb nad svým lidem Pán se smiloval,
své milosti dlaň nad ním otevřel,
a k velkým skutkům povolal jej zas!
Ó velejte jej všemi nástroji
a všemi hlasy všeho stvoření,
do úhlů světa všech váš jásos zni
a soustředíž se v slově: Bar-Kochba!
Syn hvězdy povstal velký z Jakuba,
by lid svůj vedl nové době vstříc,
jho Říma rozbil pěstí železnou,
když toho býka druhdy porazil
své ruky vzmachem na Sionské hoře,
a od dne toho v jednu cestu slávy
si upravil svůj pochod válečný!
Ni jedna posud bitva neztracena,
to hlasně volá Římu Tur-Simon,
a Kafar, Charuba to potvrzují,
by Betar, nový Jerusalem náš,
vše korunoval mocí, nádherou!
Nic Rufus nesved, záhy odvolán,
novými nahražen byl legaty

a všichni pobiti a rozprášena
jich vojska v posměch světu celému.
Dnes volná vraha oddychuje zem
v svých synech silná matka vítězná
a hrda Bar-Kochbou! Náš miláčku,
náš vyvolený, nebem seslaný
vstup tedy v otců slavné dědictví,
ku meči, kterým vrahy potíráš,
též přidej žezlo. My ti holdujem!
Ty nemusíš nám ani přísahat,
my víme, jak lid láskou objímáš,
že jeho žití tvým jest životem
a jeho sláva jediný tvůj cíl!
Lve z Judy vstaň a vezmi z ruky mé,
jež předvádí ti posvátností chvíle
se chvějíc uzdu toho bělouše,
z něj bitvy příští řid' a vítěz dál!
Ó vstup již, vstup a projed' město své,
a lidem svým se pozdraviti nech,
slyš jeho jásot v nebe bijící,
slyš jeho Alleluja, Hosanna,
slyš jeho loutny, flétny, citery,
slyš jeho srdce ve všem tam se chvít!
Dni veliký, o slunce planoucí,
o stůjte v dráze své, ten okamžik
se nenavráti Israeli víc!
Vy matky svoje děti vzneste výš
a řekněte jim: »To jest Bar-Kochba!«
ať vštíplí si to pro vždy do paměti,
vy kmeti, jejichž vetché údy již
po kostech dědů touží v chladných hrobech,

své pozvedněte třesoucí se brady,
o berly opřete své údy, vizte
zde Bar-Kochbu, ať v hrobech můžete
dát mrtvým zprávu: »My jej viděli,
stál veliký a Juda pevný v něm
a slávy jeho konec nebude!«
Však vy, jimž dopřáno s ním působit,
žít vedle něho, dýchat jeden vzduch,
přít denně z lviho jeho pohledu
vznik nové síly, nové odvahy,
vy na kolena před ním, bojovníci,
a do prachu, v té chvíli jedině
jej pánem svým a králem pozdravte!
A ňader dech a srdce tluk se spoj
v křik valící se od hor ku horám:
Zdráv Bar-Kochba buď, král a Messiáš!

Skloní se k zemi a poklesna drží střemen bělouše a podává jej Bar-Kochbovi, tento vstoupí na koně. Lid propukne v bouři jásotu, v nějž mísí se hláhol trub. Dvě pažata předstoupí a nesou velké obnažené meče s každé strany. Bar-Kochba vytasí svůj meč a mává jím objížděje provázen pažaty volné prostranství do všech úhlů světa. Lid kleká, tlačí se k němu, vztahuje ruce po něm a po čabrace koně.

MNOŽSTVÍ.

Zdráv Bar-Kochba buď, král a Messiáš!
Buď dlouho zdráv a panuj v slávě své
ku slávě Judy, Sláva! Sláva! Sláva!

AKIBA

roztáhne v modlitbě ruce k obloze.

Mé dílo dokonáno tímto dnem.
Ó, propusť, Pane, nyní sluhu svého,

mé oči viděly tvé spasení!
 Co zbývá mi? Zřím jako v zrcadle
 svůj život celý, všechny cesty své,
 své bdění, bádání a snahy všechny,
 co nesplněné splněno je dnes,
 co vysněné, jest hrdým, velkým skutkem!
 Dnes já svůj světím svátek největší,
 ó díky, díky, Bože zástupů,
 ty hrozný Bože, ke mně dobrý tak!
 Ó dovrš míru svojí dobroty,
 ať slunce svítí vždy v zdar mého lidu,
 víc ruky své ty od něj neodvracej,
 jej dále veď k vod živých studnicím!
 Bud štítem jemu a též pavézou
 a ke mně pošli brzy, brzy smrt,
 bych nedočkal se, Bože, obratu
 a neuzřel víc lidu svého pád!
 Ji kdybys poslati chtěl v chvíli té,
 kdy cítím u cíle že snah jsem svých,
 jak děkoval bych tobě teprvé!

(Pausa.)

Však nový jáсот zas mne probouzí,
 to život volá, slyším jeho hlas
 a jméno jeho dnes jest Bar-Kochba,
 můj odchovanec, můj to žák, můj syn!
 Ne, nesmím mřítí, musím žítí dál!

Obrátí se směrem k synagoze, kam se obrátil celý průvod, Bar-Kochba slezl
 zatím s koně, jehož úzdy se chopil Bar-Droma, Bar-Kochba podal ruku Ju-
 ditě a za jáсотu lidu vešel do synagogy, odkud zní nové hlaholy hudby
 a zpěvu.

SBORU ČÁST I.

Zpěv nový Hospodinu
zní z úst národů všech,
ve slávy jeho stínu
dnes Israel si leh',
leh' silný jak lev pouště,
jenž strhal vazby své,
řev jeho v dál zní, k sobě
lvy sousedních pust zve.

II. ČÁST SBORU.

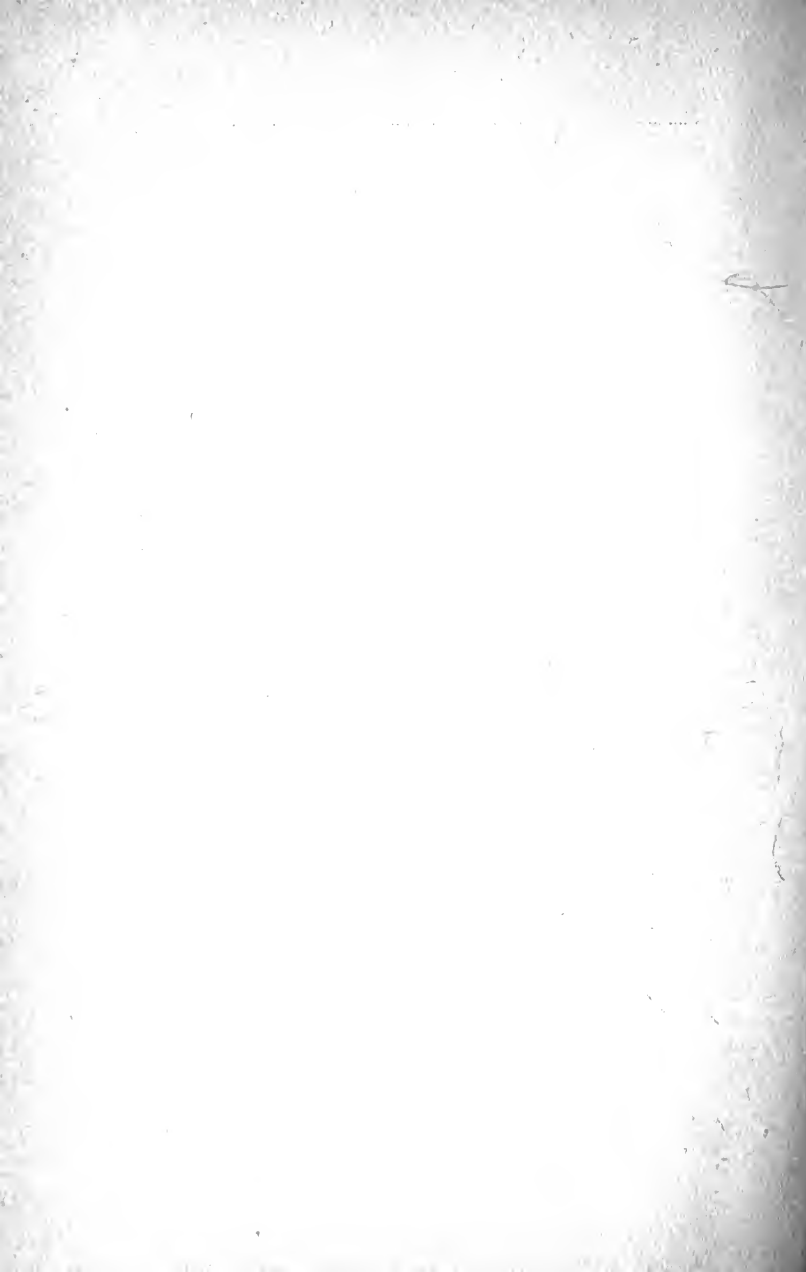
A děl Pán k pánu mému:
Na pravici mé sed',
přivážu k trůnu tvému
nepřátele tvých změt,
já vyšlu ze Sionu
tvé moci žezlo v dál,
tys kněz dle řádu mého,
tys Messiáš a král!

Akiba vyslechl žalm ve hlubokém vzrušení, načež vstoupí sám do synagogy.

CELÝ SBOR.

Tys kněz dle řádu mého,
tys Messiáš a král!

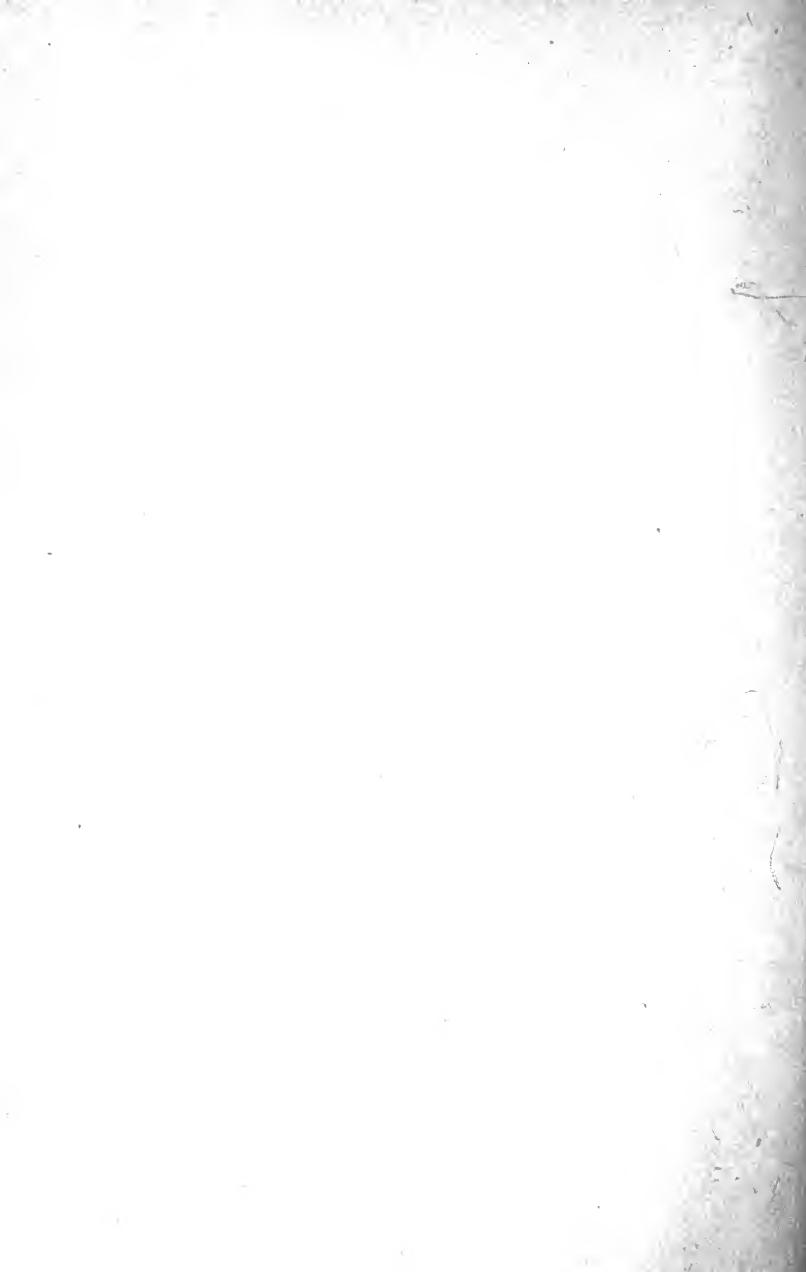

ZPĚV IX.

BAR-KOCHBA A BAR-KOSIBA.

(SYN HVĚZDY A SYN LŽI.)

BAR-KOCHBA A BAR-KOSIBA.

Pevnostní valy v Betaru. Výhled z nich do horské krajiny pusté a kamenité. Po stranách zeď s cimbuřím a střechy ploché nízkých budov. Uprostřed scény ve valu hluboký příkop, z něhož vyčuhují hlavy kopajících v hloubi a občas vzlétají lopaty vyhazující hlinu a kamení. Jest k večeru, těžké mlhy na obzoru, v zenitu kalný měsíc

Na obrubě valu stojí *Bar-Kochba* v prostém šatě bojovníka, hluboká дума leží na čele jeho, po boku má krátký meč, na hlavě přilbu bez chocholu. *Eleazar* zván *Med*, stařec skoro stoletý, stojí vedle něho dívaje se na práci zákopníků.

BAR-KOCHBA

(mluví víc k sobě sám).

Šer leží na všem. Jako olovo
se roztéká a lehá do srdcí.
Noc kvačí již a bude bez všech hvězd.

ELEAZAR.

Jak stíny rostou! Hleď, jak obrovské
se z hloubi týčí mužů nahé pléce
i ramena v té práci úsilovné!
Jak příšerné se stíny mihají

hrob kopajících, hrobů řadu celou . . .
 Na práci svoji skoro nevidí,
 dám pochodně jim zažhnout, v hořlavém
 jich ohni lépe půjde od ruky
 jim těžká práce (volá k domům.) Hola, pochodně,
 a hodně pochodní, ať splášíme
 noc netopýří jejich ostrou září!

Sluhové se vyrojí se smolnicemi, které zatknou do hromad vyházeného šterku
 na valech a pomalu je zapalují, Eleazar obrátí se k Bar-Kochbovi.

Proč tak jsi zadumán, ó Bar-Kochbo?

BAR-KOCHBA.

Tak z otevřených ňader přírody
 cit smutku tajně stéká v lidská ňadra
 jak předzvěst časů zlých a bouřlivých.
 I mně se zdálo, co jsi právě řek'
 a trefně řek' — ne řady vojínů,
 já v chvílce jedné řady hrobařů
 jsem viděl před sebou — jak vidění
 to schvátilo mne, smysly opilo . . .

(máchně rukou).

Však je to pryč, ten smutek přírody
 jest příliš nakažlivý, příteli.
 Dost s příšerami nitra vlastního
 my bojů máme, k čemu s těmi ještě,
 jichž davy příroda nás obléhá?
 Já myslil o lecčems a není dobře
 tak o všem myslit, jak to vletí v mozek;
 jsou ošklivé sny, plné předtuch zlých,
 těm třeba brániti se napořád.

Tak člověk každý dvojí vede boj,
s tím, co jest mimo něj, a s tím, co v něm,
a horší bývá druhý, nežli první.
Však třeba silný býti, otče můj,
a zaplašit v ráz všechny příšery,
jež hrozí z nástrah vzduchu, hmoty nám
a kalí jasný hlavy rozmysl.
Již minuly a prchly s pochodněmi,
jsem opět silný a jsem opět svůj!

ELEAZAR.

Rci, k čemu děláš tyto průkopy?

BAR-KOCHBA.

V nich celý plán jest mého tajemství.
Ty Eleazare, jsi pravý muž,
jsi jediný zde z mého příbuzenstva,
jenž cítí se mnou, vedle Akiby
a vedle Judity jsi jediný,
jenž plně cítí se mnou ve všem všady,
jenž se mnou žije — davu nevěřím.
Tři pouze znáti máte plány mé,
ty's jedním z tří a ty mne nesklameš!

ELEAZAR.

Můj svědek Jahvé, vládce zástupů;
vš, říkají mi duše Betaru,
tu důvěru přec zradit nemožno.

Ozvou se signaly trub z cimbuří krátké a ostré, nová četa vojinů nastupuje k práci a vystřídá dosud ve valech pracující bojovníky, kteří, kloníce se před Bar-Kochbou, odcházejí do města.

BAR-KOCHBA.

Hlas trub jsi slyšel, každou hodinu
jsou tady vystřídáni pracovníci
a v tom jest, otče, dvojí úmysl.
Ten jeden zřejmý, nechci znaviti
je příliš, okamžiku neznaje,
kdy v útěk třeba nastoupiti jim;
však druhý tajný, *můj*; jen hodinu,
když v hloubi pracují a ve tmách skoro,
směr neznají, jenž řídí práci jich,
a kde se průkop znova zahýbá,
jsou novými zas na kvap vystřídáni;
a dále tak a vědět nebudou,
kam podzemních cest zabočuje směr.

ELEAZAR.

A nač to všecko ?

BAR-KOCHBA.

Máme snad jak myši,
jak sysli dát se ucpat v doupěti ?
Já celý Betar s valným okolím
i složení všech skal a vrstev znám,
jak nakreslené leží před zrakem
mé bdící duše! Tuším, k této skále

že připoutání budem na dlouho
jak v středu odboje, výš nemůžem,
na křídlech ptačích — z nebe k zemi zrak
jsem upřel dávno, když ne drahou vzdušnou,
my podzemními žilami ku srdci,
jímž Betar jest, spojíme celou vlast.
To plán jest můj a věř, jej vykonám.
Kdes v poušti náhle mezi keři hlohu
a bodláčí ty stoky ústit budou,
jak otevřené oči Betaru,
však známé pouze *nám* a výhodné
že budou brzy, objeví ti čas.
My jimi dosáhneme spojení,
až ku moři a nazpět k Diopolis
i k Jabne ano k Jerusalému.
Jich útroby budem všady hned,
nad vyzvědače ony lepší jsou;
v ráz keř se zachví, balvan povolí,
a možná dost, že v samém středu plném
římského vojska státi budeme,
jak sama by se otevřela země
a vychrlila bojovníků sta,
a jak se otevřela, zavře se,
a ticho zas a pouště mlčení
kol zavládne a v noci černém pláští
se otevrou zas, aby celé vozy
k nám zásob vpustily a skotů stáda
a sudů s vínem, zbraní nových stohy
a nových vojů vždycky vítaný,
jenž z kraje k nám se přidá, přfrústek.

ELEAZAR.

To, Bar-Kochbo, je příliš důmyslné,
však nejisté, já zrady bych se bál!
Což vypátrá-li Říman tyto chodby,
jak jmenuješ je, oči Betaru,
a náhle vrazí sám v jich stinné koby
a jimi do města?

BAR-KOCHBA.

To nemožno!

Sto vybraných je mužů dobře hlídá,
z těch neví ani jeden o druhém,
má každý jiné heslo své a jiné
trub signaly. Kde průkopy mé končí,
jsou vrata dubová a okována
a u těch opět leží řada mužů
i zrovna jak ti v práci nahoře
se střídají tam v bdělém hlídání,
a v každé hodině se vyměňují.
Se zavázanýma je očima
vést nechávám až ke dnu průkopu,
tam teprv po tmě s očí strhne se
všem páska tmy, když vzplanou pochodně,
tu u vrat stojí těžce okovaných
a dobře zavřených, jež hlídají.
A jak se střídá pořad mužů zde,
tak rovněž signály se střídají,
když přítel jde neb nové zásoby.
Vše toto znát by Říman musil dřív,

všech zrada sotva zde by pomohla,
kde *jednotlivce* zrada nemožností.
Vlastními druhy byl by sesekán
na místě hned, kdo pouze podezřelý
by zdál se v chování svém, znám svůj lid,
vždyť pro sebe to všecko podniká!

ELEAZAR.

To všecko krásné jest a důvtipné
však jednoho se bojím, Bar-Kochbo.

BAR-KOCHBA.

A to by bylo?

ELEAZAR.

Nedostatek vody;
pět pouze studnic živé vody má
náš celý Betar, co tu domácích
co gojimů jest — a když vyschnou studny,
jak lehce stává se, i cisterny,
co pak si počnem?

BAR-KOCHBA.

Právě průkopy
vždy novou vodu my sem dostaneme.
Však nebezpečí toto na oko
jen velkým zdá se, — v skutku také není!
Klid vládne krajem, velký hlubý klid,

až podezřelý skoro, celý týden
od vyzvědačů zprávy nepřišly,
co dělá Říman, posud nevíme,
kdo vojska novým vůdcem jmenován,
a proto dřív než tento dusný mrak,
vím, strašlivou že bouří těhotný,
se roztrhne a vychrlí svůj zmar,
chci hotov býti s všemi průkopy.

ELEAZAR.

Jen opatrnost při všem, Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

Jsem všeho srdcem, vše jest v ruce mé,
víš od prací se nehnu na vteřinu.
Vše vedu sám a za vše ručím též.
Ty se mnou buď a věrně při mně stůj,
jak stojí Akiba a Judita,
víc nežádám!

ELEAZAR.

A já víc netoužím!
Hled, Judita tam z brány vychází,
ó jistě stýská se jí po tobě,
jdi, promluv s ní a vše s ní věrně sděl,
jeť duše tvá a toho zaslouží.
Já modlit se jdu za nás za všechny,
jsmeť všichni ptáci v dlani Hospodina
a síla naše pouze v důvěře.

Odejde, přichází *Judita* v bílém prostém rouchu se závojem.

BAR-KOCHBA.

A síla naše — pouze v důvěře!
Ty ani nevíš, kmete ctihodný,
co vyslovil jsi. Vše jest víra v sebe,
tou hory přenášet lze, jako hračkou,
tou vítězí se . . . Ano, důvěru!

JUDITA.

Jak pokračují práce, Bar-Kochbo ?

BAR-KOCHBA.

Hůř' než jsem doufal, země tvrdá jest
a samý kámen, deset toporů
se zláme vždy, než balván vypáčen
a vyrván z útrob země — však to půjde,
neb *musí* to jít, když jest vůle pevná
a nezvratná, a tou jest, duše má!

JUDITA.

Jen silný dále buď, ó Šimone,
a nedej zviklati se protivenstvím!

BAR-KOCHBA

(potřásá v dumě hlavou).

To všecko jest, má dobrá Judito.
Však vskutku jakbys o všem věděla:
jsou protivenství, jsou a stále rostou,
až v hory rostou . . .

JUDITA.

Co víš o Římanech?

BAR-KOCHBA.

Nic, posud nic, však také neleká
 mne Říman tak jak různé příznaky,
 jež v lidu vlastním začínají tiše
 se jeviti. Když na valy jsem šel,
 šer večerní již na krajinu pad,
 já v stíny vmísil se a poslouchal,
 co tajně v práci vypráví si lid.
 Jsou nezvyklí na takou tuhou práci,
 a reptají a stále mezi sebou
 se ptají, nač a k čemu toto vše?
 Já nemohu přec vykládati všem,
 co celé války mojí tajemství?
 Dřív zvykli byli, když boj nebyl právě,
 si hověti jen líně při číši,
 dnes práce trud jim hnusný, reptají,
 a myslím si, že kdos je ponouká
 a nasazuje bídě proti mně.
 Jen přijít na kloub tomu, toho klubka
 nit najít jen, bych zničil v zárodku
 tu nechuť jich, než v odboj zaplane
 a zjevnou vzpouru! Chovám obavy
 a podezření skoro bezpečné,
 že rabbini ty žáry rozdmýchují,
 těch strana, které kdys v Bét-Rimmónu
 jsme zavázali velkou přísahou,
 když nesouhlasí, aspoň mlčet mají.

I mlčí ovšem, krtek také mlčí,
však ryje dále na svých podkopech.
Ó státi s čelem nahým, Judito,
chci jako Simson proti tisícům,
však bítí se, boj bude spravedlivý!
Leč proti tajné práci úkladné,
jsem bezbranný a jenom té se hrozím!

JUDITA.

Jak můžeš takto mluvit, Šimone?
Či opouští tě vskutku síla lví,
jež vládla davům?

BAR-KOCHBA.

Davům bohatýrů
vždy vlásti chci — ne lišek zástupu.
Tys plna síly posud, Judito . . .

JUDITA.

Z tvé duše přešla do mé, Šimone,
ó dovol, ať ji vlíbat smím tam zpět!

BAR-KOCHBA.

Jen před tebou smí tato slabá chvíle
mou přeletět skráň, vůči ostatním
tam zavládne hned stará jistota,
klid bezpečný a síla vítěze!
Z tvé ruky jejich přijmu škrabošku,
však jedno cítím dnes, ó Judito,

já musím tvrdý, hodně tvrdý být
 jak železo a balvan, tento národ
 chce tuhého jen pána cítit pěst,
 on musí voděn být, kam nestačí
 svou leností a lstí svou zděděnou.
 Zde výstrah třeba, přísných rozkazů
 a okamžitých trestů, ani o píd'
 se nesmí pustit cesty zákona
 a předpisů, neb snadno by mi vzrost
 nad hlavu hned — ba, téci musí krev,
 pak poslechnou, chtějí cítit žernov zlý,
 ať ucítí jej, až je rozmele!

JUDITA.

Být krutým k zlobě válka ómluví,
 leč k dobrým, Šimone, je třeba být
 jich lepším ještě! Kde máš důkazů,
 že vskutku lid se bouří proti tobě,
 jsa několika poštván rabbiny?
 Co zaslechl jsi v šeru náhodou,
 jest několika rozmrzelých řeč,
 ne lidu hlas, ten stále tebe ctí
 a poslouchá tě oddaný a rád.

BAR-KOCHBA.

Ty nevíš, jak lituji, Judito,
 že z šera nevystoup jsem jako král,
 a nekázal hned zatknout zbujníky,
 je nepověsil prvním na stromě
 všem k výstraze! V té chvíli cítil jsem

cos v žilách svých jak mdloby olovo.
Mně napadlo — co všechno nemihne se
ve také chvíli mozkiem zjitřeným?
Ty kdyby si byl vyvolený Páně,
jak o tobě to káže Akiba,
zem sama musila by v jeden ráz
se rozskočit a pohlit to plémě,
jak Danta, Koru, Abirona kdys.
A já v té chvíli čekal, Judito,
že *musí* stát se zázrak takový,
on *nestal* se . . . a to mne schvátilo!
Proč Hospodin, Bůh věčný zástupův,
to neučinil jako Mojžíši
i Aronu to učinil vždy rád?
Červ pochybnosti vryl se v duši mou,
já pryč jsem odplížil se jako stín,
a v sluch mi znělo náhle výčitkou:
oč menší jsem, že divů nehoden?
Proč nezcepeněl jazyk rouhačům,
a ruka neupadla, uschlá haluz,
zrak nezjítřil se hnisem krvavým,
proč šílenstvím hned neztrestal je Pán?

JUDITA.

Ty myšlenky ti ještě scházely,
bys začal pochybovat o sobě,
když teprv začítí máš — silný být!
Ó silným být a cítit velikost svou,
když kolem jása rozvášněný lid
a palmy tobě hází pod nohy

a volá: »Messiáš jsi náš a král!«
 být nezdá se mi těžkým, Šimone,
 leč v protivenství s čelem nesklonným
 stát jako v blescích na skalisku dub,
 v tom pravá velikost a tys schopen jí!
 Ó nedej zakaliti mátohám
 svůj jasný soud a rozum, Šimone!
 V tvém srdci největší tvůj nepřítel,
 tož vlastní k sobě nedůvěry zdroj,
 ten zasypat hled' a čím dřív tím líp,
 než rozvlní se v příval, v kalné moře,
 jež utopí i v sled tvou sílu lví
 a odvahu! Buď silný, Šimone!
 Jen v tobě spása všech jest jediná,
 ty klesneš-li, jsme všickni ztraceni!
 To vésti tebe musí bojem zlým,
 na proti nepříteli, Římanu,
 leč proti vrahům srdce vlastního!

BAR-KOCHBA.

Jak děl jsem, přiznávám se, Judito,
 v té chvíli byl jsem slabý na chvíli.
 Ti měli viset . . . ne, já na valech
 je kamenovat měl jsem národem,
 a první po nich hodit balvanem
 a křiknout: »Takto trestá Bar-Kochba
 již v zárodku svém odboj veškerý!«
 Máš pravdu — třeba silným, silným být!
 Víš, co mi nyní chybí, Judito?
 Boj chybí mi, dnes jedno vítězství

a vrácen jsem své rovnováze zas,
jen boje hluk a vřavu slyšeti,
třesk oštěpů, skřípání beranů,
lom kopí, mečů o štít údery,
a vidět krev, ó krev kol horoucí,
jak tryská ořům v hřívu z mužů ran,
křik slyšet, povel trub a dunění,
jímž zem se chví pod cvałem legií,
prach hltat zvířený a vidět slunce
v odlesku mečů temné krvavých
a zuby skřípat, hřívou třást jak lev
a drtit, prolamovat zástupy . . .
Však v tupý klid jsem skován dlouho již,
o Římanu kol ani památky . . .
kraj jako po vymření tichý jest,
a žádné zprávy žádné odnikud.
Mne zalkne brzy toto příměří,
a babu ze mne udělá mých snů
a děsných vidin. Judito, jen boj!

JUDITA

chopí hlavu jeho v obě ruce a dívá se mu hluboko do očí.

Tak svého lva zas jednou poznávám!
Ó hřívou třes jen, lve můj královský!

Políbí jej na čelo.

Vid, Šimone, již přešla chvílka mdloby?

BAR-KOCHBA.

Jen tobě díky, přešla, Judito!

Táhlé signály trub zazní v pozadí, rudé světlo pochodní rozlije se po celé prostře, v pozadí šum a hluk, stlumené hlasy, lkání a výkřiky, vstoupí strážce, za nimi se kupí davy lidu a vojska. *Bar-Kochba* jde vstříc náčelníku stráží.

BAR-KOCHBA.

Co znamená ten hluk, ten žalný kvíl,
jenž od bran valů v sluch mi zaléhá ?

NÁČELNÍK STRÁŽE.

Ó běda, pane, obrň uši své
ku zprávě zlé, žel, třikrát pravdivé!

BAR-KOCHBA.

Mluv, co se stalo? — Ale rychle mluv!

NÁČELNÍK STRÁŽE.

Kde vzíti slov, ať raděj mluví sami
ti Tur-Simonu reci velební!

BAR-KOCHBA.

Co pravíš — Tur-Simonu reci — co chceš s tím ?

NÁČELNÍK STRÁŽE.

Jak pravil jsem, ať pane, sami mluví,
můj vážne jazyk v němém strnutí.

Ustoupí a kyne v pozadí, vystoupí třicet mužů vojska židovského, všickni plní prachu a sedráni, zranění s obvazky na hlavách, ruce v šátcích, beze zbraně, vlekou se vysílení k Bar-Kochbovi, který sleduje každé jich hnutí zrakem vytřeštěným. V čele jich *Bar-Droma*, krvácející z ran opírá se o dva rovněž raněné vojiny.

BAR-DROMA

mdlým, často bolestí, únavou a slzami přerývaným hlasem.

Tak navracím se k tobě, králi můj,
a víc než králi, otče, dobrodinče,
smrt na jazyku jdu ti zvěstovat —

(s pohledem na Juditu)

— ó matko, neplač, bez viny jsem v tom,
a hrdý čistý štít svůj povznáším,
necht' zdeptán třeba, zbit a pokořen —
pad Tur-Simon. —

BAR-KOCHBA

(vzkypí).

A ty máš odvahy
svou hanbu takto nésti na odiv?

JUDITA

(vpadne mu do slova).

Ó vyslechni jej dříve a pak suď!

BAR-DROMA.

Dva velké dny v mém byly životě,
ó králi můj, a upomínka jich
i tento *třetí* polehčí mi dnes.
Víš tenkrát v táboře, kdy chtěl jsem prst
si useknout přes odpor matky své,
ty sám svůj utals za mne v obět' lásky
a druhý, když's mi pevnost odevzdal,
tvůj Tur-Simon, kdy v mladou ruku mou

jsi vložil klíče jeho! Vem je zpět
dnes z této mojí zkrvácené ruky.

Ukáže na své vojsko.

My bojovali, králi, jako draci,
z tří tisíců ti třicet odvádím,
a zdravý není ani jeden z nich,
jsme všickni syni smrti, nejdřív já;
pět útoků jsme šťastně odrazili
a bili se jak lvové na náspech,
leč ohromné měl Říman katapulty,
jež celé hory dštily proti nám.
Tys nebyl tam, ó velký Bar-Kochbo,
bys kolenem balvany odhazoval,
však my se bili — ví to Jehovah!
Za svoji vlast a, králi, za tebe!
Nás tři tisíce a jich třikrát třicet!
Při šestém útoku — ať Hospodin
mne schvátí v ráz svým bleskem klikatým,
ať země otevře se pode mnou
a zhltní ihned blízkou svoji kořist,
do půle příkopu krev tryskala
jak rudé moře ořům k hřívám až!
Z tří tisíců ti třicet přivádím

(vleče se v kleče k Bar-Kochbovi)

a umřem všlchni dnes neb zítra, umřem —
My mohli do vřavy se rovněž vrhnout
a v krve hrobu tom se pohřbíti,
však já jsem chtěl — byť mroucí, naposled
v tvou patřit líc, číst odpuštění v ní
a matku vidět — to mi nezalší!

Tak vrhli jsme se jako divá zvěř,
jíž smrti blízké jistá předtucha
vše v žilách, krev poháníc v nový var,
na vojsko římské, silou nadlidskou
my změní povalených ořů, těl
se probili skrz davy nepřátel,
z ran bezčetných jsme cestou krváceli,
a stokrát stavili se ztýráni
a bez dechu — sem k tobě, králi můj!
Ó jinak myslil jsem, že navrátím
v tvou dobrotivou ruku Tur-Simon,
že nestalo se tak, jest kletba má,
můj pád a trest!

Strhá si obvazky ran.

Ó plačte, rány mé!
Ó rcete králi mému, v hrozném boji
že padli jsme, však padli jako reci!
To chtěl jsem říci tobě naposled,
neb těžká mdloba, smrti na víčka
mi zvolna klade prsty ocelové . . .

Vytasí meč a vrazí si jej do prsou.

Já urychlím jí práci — Králi můj . . .
Můj otče . . . (klesá) díky, díky za vše vem,
pád Tur-Simonu přežit nedovedu . . .

Obrátí se k davu v posledním napjetí sil.

Však, lide, věz a věř to, Bar-Kochba
jest poslední tvůj král a Messiáš!

Klesne do mdlob.

JUDITA

(vrhne se k němu).

A pro mne slova nemáš, synu můj?

BAR-DROMA

(umíraje).

Jsem bez viny — ó matko — s Bohem bud,
však Bar-Kochbo, vid', že mi odpouštíš?

Umře.

BAR-KOCHBA.

Já odpouštět ti tobě, hrdino?
 Já žehnám ti a velebím tvůj los.
 Tak umřít jako ty ve květu mládí —
 a v plné síle život v oběť klást,
 je triumfů všech triumf největší!
 Ó chápu tebe, s myslí jako tvoje
 moh's vrhnouti se pod komoňů těla
 a hrob si najít v moři krvavém
 u Tur-Simonu! — Ty's však *mne* chtěl vidět
 a matku svou, chtěls říci lidu všemu,
 jaks věřil na mne do poslední chvíle,
 a za to nejvíc tobě děkuji!

Skloní se k Bar-Dromovi a libá jej na čelo, pak vstane a mluví hlasem
 hromovým.

Výš pochodně nad tělem hrdiny!
 Níž prapory a slyš to, lide můj,
 co ústy mrtvého zde znělo ti,
 jest jistě svaté! Kdo z vás malé víry,

jenž myslí klesá v každém nárazu,
tak dovede se bít a mřít, jak on?
Děs chvátí vás a hrůza posvátná?
V prach na kolena všichni, zbabělci
přec nebudete, duši hrdinskou
kde vydech on za Boha a svou vlast?
Zde mluví skutky jeho! — Mlčíte?
Hlas chvějný slyším jako modlitbu
se vznášet kolem — zda-li chápete
tu velikost síly té a oběti,
již přines on a jeho třicet reků?
Pad Tur-Simon a Říman zvítězil,
však ptám se vás, zda lze to strpěti
bez odvety? Sem všichni, na kolena
a přísahajte při těch svatých ranách
Bar-Dromy zde a jeho třiceti,
že žádný z vás se netkne pokrmu,
ni pěnivého kraje plné číše,
ni rtů své ženy, lože sladké něhy,
ni kadeřavých vlásků dítek svých,
on pokud nepomstěn, náš Bar-Droma
a jeho vojsko u zdí Tur-Simonu!
Já přísahám to první za všecky
a přísahu mou slyší Hospodin,
Pán zástupův! Ať přilne jazyk můj
ku dásním mým bez vláhy blaživé,
ať roznese mé kosti pouště sup,
ať šakal vyhlodá je hladový,
a Samum písku vírem zasypá,
když nebude, než slunce devětkrát
se stopí v moře, pomstěn Bar-Droma

a Tur-Simon nám vrácen, třeba v troskách
 a spáleništi, ale *vrácen* přec!
 Ven meče z pochev, hlasně přisahejte,
 ať slyší Jehova to v oblacích,
 ať slyší Řím to zpupný! — Přisahejte!

VŠICHNI

tasí meče své, poklekají, kladou prsty na ně a jimi pak nad hlavou
 mávají.

My přísaháme! Slyš to Hospodine,
 ať zhyneme, ať zhynou děti naše,
 když pomstěn nebudeš, ó Bar-Dromo!

BAR-KOCHBA

(vstane).

Krev nová — jeho krev a reků jeho
 se v žíly naše přelij schvácené!
 Když v útok hřímali jsme vražedný,
 z všech rtů vždy hlasné znělo: Bar-Kochba!
 Dnes bude zníti z rtů všech: Bar-Droma!
 a Tur-Simon! Toť heslo proti Římu,
 toť Israele heslo jediné,
 je opakujte všichni! Bar-Droma!

ZÁSTUPY.

Bar-Droma! Bar-Kochba a Tur-Simon!

BAR-KOCHBA.

Tak znám svůj lid! Ted k práci vstaňte všichni,
 ten zářný příklad reka před sebou!

Ted nových bojů otvírá se brána.
jdu v čele vašem a my zvítězíme,
jen sílu mějte, vůli jako já!

ZÁSTUPY.

Vše pro tebe a všechno jeho jmenem!

BAR-KOCHBA

skloní se k plačící Juditě.

Ted zase já bych sílu tobě vléval,
a rád to činím, moje Judito,
kde druhá matka, šťastná jako ty
tak zřela syna svého umírat?
On dal mi nová křídla, Judito!

JUDITA

vstávajíc od mrtvoly Bar-Dromy.

Kéž vydrží, jak věčný jest můj bol!

☆ ☆ ☆

Jiná část valů a příkopů v Betaru. Zející příkop, v němž pracují vojáci.
Dva rabbiní jdou v tiché rozmluvě kolem nich, zastaví se a hovoří
hlasem stlumeným

1. RABBI.

Nu, to jsou ty hrnce egyptské, o kterých vám
kázal Akiba. Den ke dni kopete a hrabete jako krtci
pod zemí, to není důstojné mužů v boji otužilých.

2. RABBI.

A víte, co kopete a co hrabete? Hroby, samé hroby, pro sebe a děti svoje.

1. RABBI.

Jen křivte záda otrocká, jen se poťte pod bičí Bar-Kochby — patří vám to — chtěl by to od vás Říman?

2. RABBI.

A čím vás přilákal tento syn neznámé děvky, jenž vydává se za syna hvězd? Vstane hvězda z Jakuba, říká Akiba. Kde je ta hvězda, je to Bar-Kochba?

1. RABBI.

Co dal vám za vše? Ulehčil snad bídě vaší? Měl slovo soucitu pro vaše klopoty a strádání? Jde hrdý kolem a nepromluví a každý rys jeho tváře mluví zaň: Dobytku táhni a padni ve službě mé, já neznám tebe víc, jakmile dokonáš dílo své.

2. RABBI.

Jako příprěž volů připoutá vás k pluhu svému, vy táhnete dnes a padnete zítra a on pojede přes těla vaše a smáti se bude slzám vašich vdov a sirotků vašich.

1. RABBI.

Jen pro sebe to všecko podniká vznícen k ješitnosti slovy Akiby, který jest ztracen před okem Ho-

spodina jako pes prašivý a jehož jazyk medový jest pln jedu bazilišků a uštkne vás k smrti.

2. RABBI.

A táhnete dále káru mdloby své a vůz pohanění svého za člověka jediného! A on směje se vám v duši své a vyplivne vás jako shnilý fik, jenž nelahodí víc ústům jeho. Jste hnojem jemu, ale květem, který z vašeho potu vstane, ověňčí on zpupné skráně vítěze a naposled —

1. RABBI.

prodá vás Římu, před nímž neobstojí a nemůže obstát. A kdyby vstal jako Gog a Satan v celé pýše své, padne a vy před ním a jen mrtvoly vaše budou podstavcem k trůnu jeho býčí velebnosti. Ó blázni, ó děti, jen hrabte a kopejte . . . On že jest Messiáš? On Bar-Kochba?

2. RABBI.

Jak chytře překroutil jméno svoje, by zlákal vás v svoje pasti jako zvěř pouště. On zardousí vás osidlem a hodí žernov na šíje vaše. On že Messiáš, on že syn hvězd? Jako zfalšoval mince Trajanovy a Hadrianovy, tak zfalšoval on vlastní jméno své! On že Bar-Kochba? Kdo to čte tak a tak to vykládá?

1. RABBI.

On že Bar-Kochba? Syn hvězd? Což čísti neumíte? Bar-Kosiba se nazývá a jest synem lži a tato vede v pád a zatracení.

2. RABBI.

Což uznává on Boha? Kdo viděl v prachu jej před Nejsvětějším? Kdo viděl jej kdy před stánkem úmluvy, zda obětoval kdy Hospodinu v dnech svátečních? Což není krvelačný a zpupný, což není smilný jako kozel Gehenny? Co s ním? Nač zdržujete se při jménu jeho, nač jdete za ním do tmy Šeolu, kde zní pláč a skřípění zubů?

1. RABBI.

Na jakou horu dovede vás, abyste se modlili k Bohu svému, k Bohu otců a dědů vašich? Bude to Sion či Garizim? Co s ním chcete vyvésti a kam směřujete? Ó blázni, ó blázni! On že Messiáš, či víte vy, co mu pravil kdys rabbi Kisma před tvář Aki-bovou? »Tráva dříve poroste z čelistí tvých, než přijde Messiáš!«

2. RABBI.

Jako v past vlákal vás do Betaru a jako sysly v díře vás zde utopí. A vy si to všecko dáte líbiti pod záminkou zákona a pravdy boží? Ó kdyby s ním byl Bůh, tu divy dělal by ne silou ruky své, již vládne Satan, ale slovem a duchem svým, které on deptá a v prach šlape v svém rouhání. Ó blázni, ó blázni! Bůh, kdyby chtěl vysvoboditi vskutku lid svůj, našel by si jiných nástrojů, nežli jest tento neznámý syn děvky s neznámou děvkou se pářící. Ó blázni, ó děti!

(Zajdou.)

1. Vojín.

Slyšeli jste to? To je řeč moudrých a zákona božího služebníků.

2. Vojín.

Je to pravda. Kdo jest on? Bar-Kochba? — Říman přijde a ovládne svět, co zmůžem proti němu? Na jatky žene nás jako dobytek a vpřáhá nás v jeho služebnosti své pro nic a za nic.

3. Vojín.

A přece slávu křičeli jste mu včera při pohřbu Bar-Dromy.

1. Vojín.

Když je tak velký a velebný jako Messiáš.

2. Vojín.

Kdož tomu rozumí? Já jen tvrdím to, ať si vezme Říman Jerusalem, který beztoho již má, co je nám po tom? Chcem v klidu žítí dětem svým a sestárnouti v pokoji. — Nač to všecko?

3. Vojín.

Rabbini jsou proti němu, že sám z nich nevěšel. Ale kde jest psáno, že jest všecka moudrost světa v ústech rabbinů? I oni tvoří svět pro sebe a co jest jim našinec, jenž v potu tváře o svou kůrku se dře a o doušek vody chudé cisterny? Nejlíp jest nechat všeho a odejítí odtud. Pastýř hor idumejských

aspoň ví, komu hlídá stádo své, v noci lehne pokojně k ženě své, ať již vládne Judou Řím či Bar-Kochba, co je mu po tom?

Signály trub. Nové vojsko jde vystřídat pracující v průkopech.

1. VOJÍN.

Přešla hodina naše, pojďte, ať odpočinem.

2. VOJÍN.

A druzí vstoupí v šlépěje naše a budou sténati pod jhem Filištinských.

3. VOJÍN.

Když to trpí — my také musili!

1. VOJÍN.

A nastoupíme zítra zas práci svou bez reptání.

Odejdou.

NÁČELNÍK SBORU.

Tak heslo znáte, nyní do práce!

1. VOJÍN.

My nepůjdem!

2. VOJÍN.

Jsme vojíni a nejsme nádenníci. S mečem v ruce postavíme se za zákon boží proti Římanu, ale kopati nebudem.

HLASY.

Ne, nebudem, ať vede nás do boje Bar-Kochba!
Ale do krtčích děr nepolezem.

VŠICHNI.

Ne, nepolezem!

NÁČELNÍK SBORU.

Vy vzdorujete? Mám přísné rozkazy. Buď do jam a nebo na šibenici!

1. VOJÍN.

Což jsme zde otroci? Svobodní synové Judy, Galileje a Idumeje sem jsme přišli bojovat za zákon boží a svobodu lidu svého, ale nikdy ne, abychom ryli jako krtci v děrách podzemních, nevědouce proč a zač.

HLASY.

Ano, nevědouce, proč a zač.

NÁČELNÍK SBORU.

Chaso odbojná! Mám k dílu vás mrskati? Mají se v Betaru obnoviti doby staveb faraonských? Luzo, ku práci!

V tom co se vojsko rotí proti náčelníku stráže, zazní křiky a vystoupí dav žen prostovlasých a rukama lomících.

ŽENY

běžící přes scenu.

Ó běda! běda! Dny zkázy a zatracení nastávají!

NÁČELNÍK STRÁŽE.

Co stalo se?

1. ŽENA.

O hrůzo! Neslýchaná hrůzo!

NÁČELNÍK STRÁŽE.

Jste šíleny?

2. ŽENA.

Nejen, že trpíme vody nedostatkem, ale i ta jest otrávena. Mé dítě napilo se a v mžiku zmodravši, zhynulo.

3. ŽENA.

Jed nasypán jest do pěti studnic v Betaru, kde živá voda byla posavád, cisterny vyschlé jsou a plné sežloutlého listí a štěrku. Co píti budem, lze žíti dále?

NÁČELNÍK STRÁŽE.

Co šlíte? Že jsou studny otráveny?

ŽENY.

Jsou otráveny všechny studny v Betaru! Jsme odsouzeny a zhyneme. Kdo to učinil?

HLASY.

Ano otráveny, otráveny jsou všechny studny v Betaru! Ó běda, ó hrůzo!

Vřava stále větší. Zděšení na všech tvářích. Z druhé strany se přihneme nový dav, stráže vedou spoutané dva rabbiny, křik a hluk.

1. HLAS.

Již máme traviče!

2. HLAS.

Zde jsou, my chytli je, jak sypali zelený prášek do cisterny.

3. HLAS.

Jsou to rabbini!

4. HLAS.

Pověste je na první strom!

5. HLAS.

Jsme zrazeni!

6. HLAS.

Pověste je bez soudu!

1. RABBI.

Co se vztekáte? Co jsme učinili? Kdo nás viděl, že jsme tam něco sypali? Jmenem zákona, pusťte nás! —

2. RABBI.

Šli jsme kol cisterny, kde ženy vážily vodu. Byla šedivě zelená s kovovým leskem a divnými kruhy. Já na to ukázal příteli. V tom ženy přišly a čerpaly a jedna dala pít dítěti. A dítě, sotva se napilo, ušklíblo se a kleslo, křeče chytly je a v chvíli skonalo. — Což my za to můžem?

HLASY.

Ano, můžete, nebo jste nasypali jedu do studně před tím.

JINÉ HLASY.

Aby jste odvrátili srdce lidu od Bar-Kochby a vinu vložili na bedra jeho.

ZÁSTUP.

Smrt vám a zahynutí! — Pověste je na nejbližší strom!

1. RABBI.

Jsme nevinni!

2. RABBI.

Ví Jehova, že jsme to neučinili!

HLASY.

Zrádcové jste!

JINÉ HLASY.

Umřete!

ZÁSTUP.

Na nejbližší strom s nimi, jsou proti Bar-Kochbovi a strojí zkázu zemi i městu božímu!

VŠECKY HLASY.

Ať zhynou! Ať umrou! Zub za zub, oko za oko!

1. HLAS.

Co kdy z rabbinů pošlo dobrého? Ať zhynou!

ZÁSTUP.

Ať zhynou za děti naše, které otrávil. Ať zhynou!

Vřava stále rostoucí; stráže, které chtějí bránit oba rabby, jsou brzy udolány, lid se jich zmocní a strká jimi a pěstmi je mlátí, v tom vstoupí ozbrojené stráže a lid rozhánějí, jim v patách *Bar-Kochba*.)

BAR-KOCHBA.

Zpět všichni, ticho, já zde poroučím,
co stalo se a nač ten divý shluk?

HLASY.

Zde traviči jsou — jsi-li ty náš král
a Messiáš, pak potrestáš je hned!

BAR-KOCHBA.

Co traviči? To ještě scházelo!

Stráže předvedou před něj oba chvějící se rabby.

Je pravdou to, co praví lidu hlas?

1. RABBI.

To není pravda!

BAR-KOCHBA

(k strážím).

Dva poháry sem a jdi k studnici,
zkad ona žena vody čerpala,

kde vidění dva byli tito muži,
a odkud její malé dítě pilo.
Hned uvidíme!

2. RABBI.

Co tím dokážeš?
To dvojí přec — když otrávena studna,
pak zhynout musí každý, kdo z ní pil.

BAR-KOCHBA.

Já ptám se ale, *kdo* ji otrávil?
Kdo viděn byl tam, než tam přišly ženy?
Kdo kovovým se lesklým divil pruhům
na vody hladině, kdo s chutí pás
zrak nedočkavý na žen zástupu
z vln čerpajících, na dítěte smrti?
Nu dobrá, uvidíme okamžitě!

Stráž se vrátí a nese dva vrchovaté poháry.

HLASY.

To boží soud!

JINÉ HLASY.

Ať pravda zvítězí!

BAR-KOCHBA

vezme do každé ruky pohár a podává jej oběma rabbim.

Soud boží volám zde na vaše hlavy!
Snad mohlo děcko umřít náhodou,
však po tom neptám se, jen po jednom,

ať dokáže svůj zázrak Hospodin
v tom těžkém sporu! Jestli vypijete
a smrti jestli zmar se netkne vás,
jste nevinní a volnost vaše buď!
Pij, rabbi! Jehova zde při mne stojí,
když nevinen jsi, netkne se tě jed,
ať v studni rozházel jej kdokoliv,
když vinen jsi, pak sám svou piješ smrt!

1. RABBI.

Bůh svědkem mým, jsem nevinen a čist!

BAR-KOCHBA (vztekle).

Tak tedy pij!

HLASY Z LIDU.

Pij! Ať to uvidíme!

1. RABBI.

To věru luze vzácné divadlo!

Pije.

BAR-KOCHBA

podává druhý pohár 2. rabbimu.

Pij, rabbi, pij!

2. RABBI.

Já píti nebudu
a řeknu raděj pravdu, Bar-Kochbo!

HLASY.

On přiznává se!

JINÉ.

Sketa!

JINÉ.

Na strom s ním!

BAR-KOCHBA.

O zrádce nestojím já vyznání,
 pij, nebo skolím svojí pěstí tebe!

2. RABBI (klesne).

O smilování, pane!

BAR-KOCHBA.

Slyšeli jste?
 on přiznává se! —

HLASY.

Ale musí pít!
 Pij, rabbi, pij!

2. RABBI.

Já vám to všechno povím.

BAR-KOCHBA.

Nic nechcem vědět, pouze chcem, bys pil!
 Pij, skolím tě jak bídnou ropuchu!

2. RABBI (píše).

Na hlavu tvou to padniž, Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

Ta snesla víc, tvou kletbu snese též!

HLASY.

Tot on, který nás k vzpouře přemlouval,
když na práci jsme byli v průkopech.

JINÉ HLASY.

Tot on! Tot on!

Mezitím klesl první rabbi v bolestech na zem a zemřel.

BAR-KOCHBA.

Soud boží mluvil!

HLASY.

Mrtev, otráven!

BAR-KOCHBA.

O druhého se rozdělte, jak chcete!
Však jasně vidím, s kým teď účtovat,
ne s Římem tak a velkou jeho mocí,
leč s vlastním lidem. Hanba, hanba vám!

ZÁSTUP.

Div nebes promluvil a Bar-Kochba
v při této vyhrál. — Zmocněte se chlapa!

Vrhnou se, na druhého rabbi, jenž také již se svíjí v křečích smrtelných, rvou s něho šat v jásavém a divokém pokřiku, tlukou jej holemi a pěstěmi, smýkají jím v prachu.

HLASY.

Zhyň, padouchu!

Ó zhyň! Zhyň, traviči!

Kopou zmirajícího.

BAR-KOCHBA.

Zde, lide, zříš, kde nepřítel jest tvůj!
Bůh promluvil, dík vroucí jemu buď!
Jsme opět o krok dále k spáse své.

2. RABBI

(umíraje).

A k zahynutí tvému! Bar-Kochbo!

HLASY.

Ať žije Bar-Kochba, král, Messiáš!

BAR-KOCHBA.

Ted' vidíte, že cizí nepřítel
vás nezmůže a domácí že vrah
je nejhroznější z trestů nebes všech,
jež mohou tady stihnout smrtelníka!
Ted' jasně zřím, co zbývá konat dál,
lid vrátit lidu zas, jej vyrvat psům!

Odvrátil se s hnusem od mrtvoly a kráčí klidně středem zástupu, který mu cestu kleslí a jej hlučně pozdravuje.

ZÁSTUP.

Zdar Bar-Kochbovi, zdar buď synu Hvězdy!

☆ ☆

Síň v Betaru. Cedrový strop i stěny. Zbraně a trofeje. *Bar-Kochba* v plné zbroji, stráž v poušti *Akiba*.

AKIBA.

Snad nevdčas, přicházím ti, králi můj,
však musím s tebou mluvit okamžitě.

BAR-KOCHBA.

Akiba v nevdčas? — Tomu nerozumím.

AKIBA.

Chtěls na hradby —

BAR-KOCHBA.

Kde jest mne potřeba;
však počkám rád.

AKIBA.

Ó jak ti děkuji!

BAR-KOCHBA.

Co neseš mi?

AKIBA.

Jak vždycky myslím, světlo.

BAR-KOCHBA.

Ó jak bych světlo rád ted uvítal,
jak teprv z ruky tvojí, Akibo!

AKIBA.

Je na tobě, bys přijmout je chtěl jen.

BAR-KOCHBA.

Mne otče, přece znáš již řadou let,
zda byl jsem tvrdošijný, zarputilý
a k tobě zvlášť! — Mluv, prosím, budu rád.

AKIBA.

Ty jistě víš, proč k tobě přicházím . . .

BAR-KOCHBA.

Jak věděti to? Nejsem vševedoucí.

AKIBA.

Ta udalost — víš, s těmi traviči . . .

BAR-KOCHBA.

Co s těmi může Akiba mít jen?

AKIBA.

Tvůj rozsudek byl příliš ukvapený.

BAR-KOCHBA.

Můj rozsudek? Zde právě omyl jest,
to rozsudek byl boží — Akibo!

AKIBA.

Že boží byl? — Ne, ten byl sofismatem.

BAR-KOCHBA.

Ó pak jsme domluvili, Akibo!

AKIBA.

Jak to z *tvých* úst? To řekneš vůči mně?

BAR-KOCHBA.

Jak proti pravdě, klidně, rozhodně.
Co zastávat jich chceš se, Akibo?
Přec nebudeš se míchat s traviči
a s nepřátely mými? Uvaž jen,
kam by to došlo, v jaké důsledky!

AKIBA.

Ne k travičům se nikdy nedružím.
A také nepřišel jsem k tobě teď,
bych jejich při tu hájil ztracenou.
Je ztracena — a sám to uznávám.

BAR-KOCHBA.

Co tedy chceš?

AKIBA.

A ty se můžeš ptát?
Jen blaho tvé, tvou spásu, Šimone!

BAR-KOCHBA.

Mou spásu, blaho moje? A v čem jsou?
Bych klidně nechal bujet bujné býlí,
až klidně přes hlavu mi přeroste
a jehož símě v řadách vašich klíčí,
vy rabbini? — Ne, to se nestane!

AKIBA.

Jak lékař směle v ránu zasáhne,
tys rukou smělou v ránu Izraele
sáh', Bar-Kochbo! Buď za to tobě dík!

BAR-KOCHBA.

Jsme bližší sobě zase, Akibo,
co tedy chceš?

AKIBA.

Jen pravdu říci tobě.
My oba pochybili, Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

My oba — já i ty? — Věř, nechápu,
proč v tento smutný případ míchat chceš
mne s tebou zároveň! Já zde jsem král
a spolu při tom soudce nejvyšší,

co konám, jistě konám podle pravdy
a nejlepšího svého svědomí
a uznání — A ty! Jsi svatý muž,
pln moudrosti a věštby, které ctím,
co oba my, rci, máme s traviči?

AKIBA.

Trest vytrpěli již ať nevinně
či podle zásluhy, to ví jen Bůh.
Však jedno jsem ti přišel říci dnes,
co dávno leželo mi na srdci
a k čemu odvaha mi chyběla
neb příležitost, jak to zváti chceš . . .
Ten veliký tvůj pochod vítězný
tvá velká sláva zpily mysle všech —

BAR-KOCHBA.

I Akibovu mysl zpily snad?

AKIBA.

I Akibovu — tys to vyslovil,
že *jedno* přehlédli jsme oba dva.

BAR-KOCHBA.

My něco přehlédli? Toť novinka!

AKIBA.

Zel novinka, co v jádru staré již.

BAR-KOCHBA.

A to by bylo?

AKIBA.

Jak to říci mám,
bych nedotknul se příliš citu tvého . . .

BAR-KOCHBA.

Přec nejsem děcko.

AKIBA.

Právě, že jsi muž
a víš, že dnes jsi pomazaný Páně
a velký vůdce náš a pán a král,
je těžko vyslovit se, Šimone!
My oba chybili jsme v jedné věci,
my oba přehlédli jsme maličkost,
jež v balvan vyrostla nám nad hlavou
a hrozí zdrtit nás.

BAR-KOCHBA.

Jen Říman může
nás rozdrtit — jiného nevidím.

AKIBA.

My sebou navzájem se opili,
ó Šimone! Já tebou a ty mnou!
My přehlédli čas, co je mezi námi,
s čím počítat nám nyní nastává.

BAR-KOCHBA.

Což může vystřízlivět Akiba,
ten orel spitý sluncem? Já i ty,

my oba, že jsme byli opilí?
Ó pravdu-li díš — všeho zanechám,
meč rozlomím a strhnu pancíř svůj,
v prach zdeptám přilbu svou a v ruce tvé
vše vrátím hned, kams v tichou zajdu poušť
a budu tupě, blbě přihlížet
ku konci truchlohry, již započal
můj Akiba — a kterou opouští.

AKIBA.

Již, Bar-Kochbo, dřív nežli lid
tě uznal králem svým a Messiasem,
já upozornit měl tě na jedno,
já pominul to, to jest vina má
a z této může vzkličiti nám pád.

BAR-KOCHBA.

A nyní víš to? Teď jsi prohledl?
Dřív musila se hrozná ta věc stát,
by vlastní lid byl těmi otráven,
kdo měli jeho otci, vůdci být?
O pak jsi špatně ved' mne, Akibo!

AKIBA.

Já přiznal se k své chybě, Šimone,
však nikdy není pozdě chybu znát
a odpykat. — Ten případ s traviči,
mi jasně připomněl mou povinnost,
tož přišel jsem, jak poctivý jsem muž
ti říci vše a k vině své se znát.

BAR-KOCHBA.

Můž' Akiba si viny vědom být?

AKIBA.

A velké viny, drahý synu můj.

BAR-KOCHBA.

A ta by byla?

AKIBA.

Kdysi v Bét-Rimmónu
jsem spáchal ji jen z lásky pro tebe!

BAR-KOCHBA.

Mne déle nenapínej, předmluva
je trošku dlouhá, doufám, otče můj,
že vina sama kratší bude as.

AKIBA.

My jedno přehlédli jsme, synu můj.

BAR-KOCHBA.

Nuž vyslov se! Ať znám tvůj velký hřích.

AKIBA.

Vliv rabbinů, můj drahý Šimone!

BAR-KOCHBA.

Vliv rabbinů? — Což nejsi, otče z nich?
Já, maje tebe stále po boku,

jsem ani ve snu nemoh' pomyslit,
že mohou bez tebe mít jakýs vliv?
To mátoha jen tvojí obraznosti,
vliv rabbinův? — Aj, jdiž Akibo,
to skoro k smíchu — s těmi hotov jsem!

AKIBA.

Já ne, můj králi!

BAR-KOCHBA.

Což sám nejsi z nich?

AKIBA.

Já jsem i nejsem — podle okolností,
a to jsem neměl tobě zamlčet,
v čas pravý tebe měl jsem poučit,
kde pravá mez a hráz — to vina má.

BAR-KOCHBA.

A jaké této viny důsledky?

AKIBA.

Hned historie s těmi traviči
a tajný odpor, jenž vše proti tobě.

BAR-KOCHBA.

Ten pokořím a zdeptám, Akibo!

AKIBA.

To jiná otázka — však vinou mou
jest, Bar-Kochbo, co nyní pykám teď.

BAR-KOCHBA.

Mně nejasno jest, nač tím narážíš.

AKIBA.

Na jedno, králi můj, co podstatné
a důležité, co jsme přehlédli,
jak děl jsem, zpiti vlastním vítězstvím.
Stát Israele — ber to, jak to chceš,
jest *státem božím* a tím *vždycky byl*
od Saula začínaje k Davidu
a Salomonu — toho nevyvrátíš!
Vždy prvním veleknězem byl mu král.
Před archou úmluvy kdys tančil David,
jen k vůli kněžím — král byl vždycky kněz!
Ty nejsi prvním knězem Israele
a proto rabbinů zášť proti tobě.
Já měl to říci tobě, nebo nevíš,
ký rabbinův je v lidu vliv a moc.
Kdy ukázal's se při obřadech svatých?
Kdy's před archou se s ním uklonil?
Kdy's vyznamenal úctou pobožnou
vše učitele lidu, rabbiny,
ty oči všech, ta ústa zákona?
Zda posel's z nich? Čím ty jim můžeš být?
Jen vetřelec a drsný bojovník
a rabbini jsou, králi, citliví,
v nich semeniště svatých proroků
a věštců jest, do dneška vedou lid.
Zvyk rabbi sobě vlády členem být
a míti vliv — a to jsme přehlédli.

Jich váha velká posud u lidu
a zmohou víc, než na oko se zdá.
To vina moje. — Nyní, všecko víš
a jednej podle toho, rozumně.

BAR-KOCHBA.

Pak rabbini jsou špatní vlastenci,
když mohou lidu, který nemůž za nic
a obětavě propůjčí se nám,
i studně otravovat.

AKIBA.

Bohužel,
že tam to došlo!

BAR-KOCHBA.

Mně to dostačí.
Já myslil, Akibo, když tebe mám,
že mám i rabbiny — tys přece z nich
a první z nich — jsem oklamán i zde.

AKIBA.

To nejsi posud. Nejsi oklamán,
ni opuštěn, je, věř mi, posud čas,
kdy všechno dá se spravit, Šimone!
Náš lid je dobrý, Ipí však na svých zvycích
a starých řádech — třeba uznati to,
a jít mu vstříc.

BAR-KOCHBA.

To jinak řečeno,
 já podrobiti mám se rabbinům,
 já odprositi je, popel na hlavě,
 že přehled jsem je a jich necenil?
 Já vítěz v padesáti bitvách mám
 jim pokořit se? — Ne, můj Akibo,
 v té chvíli právě, v zlobě, pravím v zlobě,
 kdy vzpoury hrot vztýčili proti mně
 a klesli, bohužel, až k travičům?
 Proč nestáli v té věrné přísaze,
 jež v Bét-Rimmónu byla přijata,
 když nesouhlasí s lidu většinou,
 že mlčet mají aspoň — k výsledku?
 Kdo porušil zde první slovo smlouvy,
 zda Bar-Kochba anebo Akiba,
 či rabbini? Ať na to odpovědí!
 Ti traviči mi za vše dostačí.

AKIBA.

A přec i tito moji bratři jsou!

BAR-KOCHBA.

Tím hůře pro tebe jest, Akibo,
 i pro mne též. — Však nemohu víc zpět.

AKIBA.

A ty bys chtěl?

BAR-KOCHBA.

Je vypovědit z města,
kam nepatří, kde shnilé údy jsou
zmar sijící a otravu a jed.

AKIBA.

To rozmyslíš si přece, Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

Ne, nerozmyslím, Bůh jak nad námi!

AKIBA.

Když prosím já, bys to si rozmyslil.

BAR-KOCHBA.

Co můžeš ty a co zde mohu já?
Ó pověz sám, jak stál bych před lidem
v té chvíli nadržuje rabbinům?
Z nich povstal odboj a z nich povstal vzdor,
z nich proti průkopům mým reptání,
a nechuť v lidu ke mně, dobře vím,
jak moje mince vykládali lidu
a jaký smích si ze mne tropili,
co klepů, pomluv lichých, nestoudných,
co lží napletli k vůli Judité,
ne, Akibo — to nelze zapomnět
a svážit v jedné misce moudrosti,
byť třeba hvězd se dotýkala — nelze!
Zde marně mluvíš — já je odsoudil

a půjdou z města. Tělo Israele
chci čisté mít — jsou oni vředy v něm.

AKIBA.

Pak též jsem vřed — a nejsem nejmenším.

BAR-KOCHBA.

Že můžeš tak se s nimi stotožňovat!

AKIBA.

Jsou bratří mí — to neměj za zlé mi,
krev hlásiti se bude vždy k své krvi.

BAR-KOCHBA

(temně).

Pak velká propašť zeje mezi námi,
ó Akibo!

AKIBA.

To dávno znamenám.

BAR-KOCHBA.

Pak neměl jsi mne králem provolat
a Messiašem — vina vždy je tvá!
Muž, je-li celý, vždy je celý muž,
měls napřed říci jasně, to a to
a nevím, zda bych tobě přisvědčil.
Dnes moc mám já a dnes jsi přišel pozdě.

AKIBA.

To vděk tvůj tedy?

BAR-KOCHBA.

Ne tak, otče můj.
 Vděk můj vždy s tebou půjde, světa kraj.
 Zde opět chyba *má*, já nevěděl,
 kdo větší v Akibovi, zda-li přítel
 a přítel vlasti mé — aneb zda rabbi.
 Dnes rabbi zvítězil — to jedno jest,
 co pro přítele přítel vykonal
 v tom sladkém, velkém vzruchu myšlenky,
 jest nesmrtelné, věčné, Akibo,
 a nemůž' nikdy odloučiti nás
 neb rozdělit. Mé jméno od tvého
 víc neroztrhne doby nenávist
 a záští červ. — Jsme spolu pro vždycky,
 ať v pádu Israele, vítězství,
 to jedno jest — Bar-Kochba s Akibou
 jsou spjati pro vždy! — Mně to dostačí.

AKIBA.

Však mohl by jsi, kdybys jenom *chtěl*,
 vše svésti ještě v jedno řečiště,
 a proto přišel jsem.

BAR-KOCHBA.

Víc nemohu.
 Já za všechno ti z duše děkuju,
 já líbám nohy tvé i ruce tvoje
 a v pláči líbám je — co mohu víc?
 Však pochop též, zde vladař jsem a král,
 ne *Messiáš*, toho jsem nehoden,

tvůj sluha, žák — však více nemohu
ni o krok dál. — Však ty mi nezazlíš,
až uvážíš vše v jasné duši své.

AKIBA.

A ty mi za zlé mítí nebudeš,
když s bratry půjdu? Vždyť jsem přece z nich!

BAR-KOCHBA.

To bude, věř mi, největší tvůj trest!

AKIBA.

Jež zasloužím za svoji slepotu.
Však, Šimone — nelze to odvolat?

BAR-KOCHBA.

Ne, nelze, otče — krále majestát
by trpěl tím —

AKIBA.

Máš pravdu, mlčím již. (Odchází.)

BAR-KOCHBA.

Tvé požehnání, otče!

AKIBA

(klesne mu v náruč).

Synu můj!

Prostranství před východní branou Betarskou. Brána je zavřená kládamí. Před ní na zemi leží vojsko. Lid různý vlní se v ulicích na všechny strany se rozbíhajících a hlasitě hovoří.

MUŽ (přiběhne).

Zda jste slyšeli?

ŽENA.

Co zas nového? Teď každou chvíli z události nevyjdeme.

HLASY.

Tak vypravuj!

MUŽ,

(kolem něhož se zastavil hned zástup).

Rabíni v synagoze prokleli Bar-Kochbu a vyloučili jej z města a z celé obce svaté.

JINÝ MUŽ.

A Bar-Kochba vyloučil rabíny z města a dá je vyvésti branou Jerusalemskou o polednách.

STAŘEC.

Já bych si nezačínal s rabíny.

JINÝ MUŽ Z LIDU.

Bar-Kochba si může všeho dovoliti, je proto král a Messiáš.

ŽENA.

A dokázal zázrakem, že rabíni otravovali nám studnice.

STAŘEC.

Nesmysl! Rabíni budou otravovat vlastní lid svůj? Slyšel kdo, že by ruka něčí bila zlostně do vlastního břicha?

MUŽ.

A kdo otrávil tedy studnice v Betaru?

STAŘEC.

Římští vyzvědači chcete-li, ale nikdy ne rabíni, mistři a učitelé dědů, otců a dětí vašich.

JINÁ ŽENA.

Ale já byla při tom, když oba napili se z číše, již jim podal Bar-Kochba, a oba klesli, pod očima zmodravše s rty popukanými; jed byl jistě v studnici.

STAŘEC.

To každý byl by musil se otrávit a ne pouze odsouzení rabíni. I Bar-Kochba, ač je Messiáš, by se otrávil.

MUŽ.

Oni ale pili ze soudu božího za důkaz nevinu své.

STAŘEC.

Jak to chytře skroutil Bar-Kochba, aby se řeklo, že zázraky dělá a že je soud boží s ním všady a napřád!

ŽENA.

Což tys také proti Bar-Kochbovi?

STAŘEC.

Nejsem, já jen se na vše dívám a vše klidně pozoruji.

MUŽ.

Tedy jsi s rabíny?

STAŘEC.

Nejsem s rabíny, ale tvrdím, že není dobře chápati se násilnosti a že by nikdy rabíni neublížili lidu svému, zrovna jako nikdy by mu neublížil lidu svému Bar-Kochba.

JINÝ MUŽ

(přiběhne z druhé strany).

Byl zde již hlasatel?

HLASY.

Jaký hlasatel? — Co chce a oznamuje?

MUŽ.

Bude tu tedy co nevidět.

Hlasy trub a shon lidu v pozadí.

HLAS (z dálky).

Ustupte s cesty, králův hlasatel se blíží!

MUŽ.

Teď to uslyšíme!

Dva trubači, pět mužů stráže s vytasenými meči, v jich středu královský hlasatel se svitkem pergamenu otevřeným. Lid učiní hráz kolem vojska a hlasatele. Trubači zatroubí fanfáry.

HLASY.

Teď buďte ticho!

HLASATEL.

Lide israelský! Toto vzkazuje tobě Bar-Kochba,
syn hvězdy, tvůj král a Messiáš!

HLAS V POZADÍ

(posměšně).

Král a Messiáš!

JINÝ HLAS.

Skolte rouhače!

(Část davu se vrhne v pozadí na muže.)

TŘETÍ HLAS.

Již stalo se, chlap ani nepiskl.

JINÉ HLASY.

Teď slyšte hlasatele, to jest důležitější.

JINÝ HLAS.

Ale dřív skolte taktó každého, kdo se dotkne
jména Messiášova! Každého bez výjimky! Ať zhyne,
kdo jest nepřitelem jeho a zákona božího.

STAŘEC.

Pak panovati bude Bar-Kochba hrůzou a krve-
prolitím, bude strachem Israele a ne jeho radostí více!

TRUBAČI

(opět troubí, lid se ztiší).

HLASATEL.

Lide Israelský! Toto vzkazuje tobě Bar-Kochba,
syn hvězdy, tvůj král a Messiáš!

Jelikož soudem božím se potvrdilo, že zákeřným způsobem otráveny byly všechny studně v Betaru, z čehož v podezření byli dva rabíni školy Samuele mladšího, z které školy přichází, jak se král sám přesvědčil, nedůvěra k osobě jeho a k jeho posláním mezi lid bojovný, jej ochromujícím a od úkolu jeho odvracujícím, ustanovili jsme pevně a takto věrnému lidu svému prohlašujeme :

Nechťice, aby trpěl nevinný s vinným a nemající též v době války času k vyšetřování a vyhledání těch, kteří odboj a nedůvěru rozsévají mezi rabíny, kteří pustili zcela z mysle přísahu z údolí Bét-Rimónského a nemohouce rozlíšiti koukol Satanův od pšenice Hospodinovy, netrestáme v spravedlivém hněvu jednotlivce, ač mnozí svým o nás smýšlením příliš dobře nám známi jsou, a proto takto nařizujeme a určujeme:

1. Zavíráme dnešním dnem všech 400 škol rabínských v Betaru až do doby, kdy úplný mír s Římem bude po dokonání boje umluven.

2. Vypovídáme z města všechny rabíny, zákoníky, kněze, učitele zákona, předčítatele písma a předčítatele modliteb a to do doby slunce západu, výstrahu jim dávající, aby se neomeškali v hradbách Betarských. Zaručujeme jim spolehlivý průvod až na dva hony za bránu východní. Zboží i majetek svůj každý může volně si odnésti, nebo nechce zbohatnouti obec boží poklady rouhačů a výtržníků.

Lide israelský! Napomínáme a vyzýváme tebe, abys vyslechl v klidu naše rozkazy, jakož abys přál volný průchod městem a z brány vyhostěncům,

v ničem jim nebránil a nepřekážel, na zboží a osobách jich nepoškozoval, nebo krev krve tvojí jsou, třeba poloudilí, a tělo těla tvého jsou, třeba hnisající a oblezlé.

To vzkazuje tobě s pozdravením Bar-Kochba, syn hvězdy, král a Messiáš!

Nové fanfáry, hlasatel a strážce se vzdalují.

MUŽ.

To jest příliš kruté na rabíny.

JINÝ.

Ale rána musí se vypálit železem. A rabíni jsou rána na těle Bar-Kochbově.

TŘETÍ.

Ale kdo jej pozved z ničemnosti a prachu, jej neznámého? Rabbi Akiba to byl, on děkuje všecko rabínům a takto nyní se jim odvděčuje.

ŽENA.

On děkuje všecko síle své a moci ducha svého. Akiba držel přec střemeny koně jeho, proč se nespokojil s tímto holdem, co chce ještě více?

JINÝ MUŽ.

Zpupný jest a zpupnost jeho roste k nebi jako silný sloup kouře, ale přijde vítr a odvane a srazí kouř, jenž rozplyne se po kleči a třasaviskách bažin v chumáčích víc a víc mizících.

2. ŽENA.

A povážit přece měl, že rabíni jsou kmeti a neduživi.

3. ŽENA.

Kam se vrhnou nyní, když kraj plný římského vojska ?

STAŘEC.

Sám je vhání v náruč Římanů ! Co jim zbude jiného ? Hlad na ně dolehne a choroba je přinutí zaklepati na dvěře nepřitele.

MUŽ.

Jsou přece otcové naši!

JINÝ MUŽ.

A učitelé dětí našich!

STAŘEC.

Jsou oči zákona, které pronikají smysl všech tajů, jsou jazyk výmluvný, jímž k lidu svému mluví Hospodin!

ŽENA.

Jsou dobří a spravedliví, jsou plní soucitu k bídným. Ústa jich přetékaají medem výmluvnosti a mlékem dobré rady a srdce jich jsou plna pečeti střežících tajemství lásky a rodinného života.

MUŽ.

Jsou oči Israele!

JINÝ.

Však Bar-Kochba jest paží Israele. — Co je víc?

STAŘEC.

Páž mohutná proti očím se postavila, chce je vyloupiti z důlků jich a vrci daleko od sebe. Ale co si počne páž bez očí? Jsou oči tlumočnický ducha a paž jest tlumočnickem hmotné síly jen. Ó lide Israelský, vol! Boj ducha a hmoty vidíš před sebou, kam se přidáš ty třtino, větrem se chvějící?

ŽENA Z LIDU (přistoupí k starci).

Tys zakuklený rabbi!

STAŘEC.

Nejsem!

MUŽ.

Kdo jsi? Mluvíš jako soudce světa a jsi v šatu sedraném. Bída má hnízdo v obočí tvém a zoufání přebývá v tazích obličejů tvého. Jsi v stáří svém velký a nadlidský a trpěl jsi mnoho především.

HLASY.

Kdo jsi? kdo jsi?

STAŘEC.

Což na tom záleží, kdo já jsem? Hlas propasti chcete-li mne slyšeti, ale vy neslyšíte.

MUŽ.

A jméno tvoje? Mluv!

STAŘEC.

Jmeno? Co je to? — Zvuk. Zní prázdný a vyzní na prázdno do propasti věků. Jediné jen jmeno jest věčné — Adonai. To plní věky a propasti, to jediné jest nesmrtelné, nemělo začátku a konce, jest rozlito všehomírem zorou i záplavou večerní, chvěje se na rtech třtiny a šeptá v zralém klasu báj a pohádku života a syčí v louči krbu tvého, když ji zžírají plameny. To jmeno jediné jest jmeno Hospodinovo! Vše pleva je a trus zbytečný vydán v pospas větrům z čtyř uhlů světa vanoucím a moje jmeno jest ze všech jmen nejmenší.

MUŽ.

Však znát je chcem!

JINÝ MUŽ.

To starý třeštil jest a blouznivec. Jej nechte být!

MUŽ.

Ať nezapírá jmeno své!

HLASY.

Tvé jmeno, starče, pověz, kdo jsi, mluv!

STAŘEC

(obklíčený davem ze všech stran).

Já sluji *Ahasver!*

Všickni ustoupl jako bleskem omráčení, tak že stařec sám v jich středu stojí.

MUŽ.

Švec Jeruzalemský!

JINÝ.

Jenž odkopnul proroka Jošuu a nedovolil, aby s těžkým křížem na zádech spočinul u prahu domu jeho.

TŘETÍ.

A Jošua, zván Kristus pozděj křesťany, syn tesaře z Nazaretu, zvedl k němu krví a slzami zakalený zrak a řekl:

STAŘEC

(mrtvým hlasem jako z hrobu znějícím).

»Já půjdu ovšem dál, než ty budeš putovati do skonání věků a do vyplnění všech věcí.« A já, Ahasver, švec Jerusalemský, jdu a putuji do skonání věků a do vyplnění všech věcí. Ale toto není ani skonání ani vyplnění všech věcí, co zde se odehrává, to jest jen vzruch slabé vlny proti proudům vln větších a slabá vlna bude roztríštěna v objetí sester svých a pouze prach z ní vzletí ku hvězdám. Ale ani ten nedolétne k jich zářivému týnu, rozpadne se a rozpráší jako závoj rosy letní před sluncem poledním.

Všickni od starce ustupují jati divnou hrůzou.

MLADÍK (předstoupí).

Jen nedejte utonouti světlu rozumu ve vlnách zděšení svého. Je to šibal a podvodník, jichž mnoho tu obchází v nynějších dobách nejistých. Lze snadno to rozpoznat, dovolte mi k němu několik otázek.

ZÁSTUP.

Ó ptej se, ptej!

STAŘEC.

Já rád ti odpovím!

MLADÍK.

Jak stár jsi byl, když padlo město boží?

STAŘEC.

Přes šedesát roků.

MLADÍK.

Dnes od pádu Jerusaléma čítáme let šedesát čtyři; jak stár jsi byl, kdy rabbi Jošua z Nazaretu byl ukřižován?

STAŘEC.

Dvacet tři roky.

MLADÍK.

To by souhlasilo . . . Jsi sto dvacet čtyři roky stár, to může být.

STAŘEC.

Sto dvacet Akiba je stár, jež všickni znáte, proč já bych nemoh stár být sto dvacet čtyři? Však budu starší ještě a budu dále živ, když z prachu vašich vstane nový svět!

MUŽ.

Jej nechte, šibal není, to jest patrné. Však podivný jest, až jde z něho strach.

JINÝ.

Však pověz nám, co soudíš o Bar-Kochbě?

STAŘEC.

Já řek to již, jest pouhá bublina, dnes nadýmá se a zítra praskne již, však v proudu věku blabuň nepatrná, on zmizí jako vystoup a bude noc.

Hlasy ze strany levé, ruch a křik zmatený, stále bližší a mohutnější odvrátí pozornost od starce, který užije té chvílky a zmizí v zástupech.

HLASY.

Již jdou, již jdou!

HLAS.

Kdo přichází?

JINÉ HLASY.

Jdou rabíni v smutném průvodu k bráně východní. Jdou vyhostění krev krve naší a tělo těla našeho. Jdou oči zákona a pravdy boží.

HLASY.

Ó běda! běda!

Dav se rozstoupí. Řada žákův a levitů zpívajících žalm. V středu jich rabíni s hlavou odkrytou. *Jochanan Torta, Josua Haglili, José Kisma, Samuel mladší, Ismael ben Eliša, Jose ben Chalepta, Tarfón Terafon, Elieser Assaria.* Poslední nese thoru zahalenou v černý šat.)

ŽÁCI A LEVITI

(zpívají).

Mrak černý spustil Hospodin na hlavu Israele jako závoj noci a zoufání. Vyrval oči lidu svého a vrhl je v prach psům za kořist. Ó běda! běda!

Jdem cestou vyhnanství a kdy se vrátíme? Kdo nápoje dá žíznivým a chleba hladovícím? Kdo berlu ruce umdlené v boji za zákon boží? Nikdo! Nikdo!

Jdem branou východní a jdeme na západ v smrt
a zahynutí. Ó běda! běda!

MUŽ.

To dělati přec neměl Bar-Kochba.

ŽENA.

Jsou naši otcové to, naše oči!

JINÝ.

A jak jdou odevzdáni v osud svůj!

HLASY.

Ó hrůzo! hrůzo!

HLAS.

Jsem zvědav, Akiba půjde-li též. Já nevidím jej
v druhých zástupu.

MUŽ.

Ten nepůjde přec, celý Bar-Kochbův.

JINÉ.

Však rabbi jest a půjde s bratry svými.

HLASY.

Ne, nepůjde!

JINÉ.

To brzy uvidíte!

A Eleazar, duše Betaru
ten odtud nesmí, na svých vetších rtech,
jež dnem i nocí kvílí k Hospodinu,

on osud nese všeho národa
i Bar-Kochbův — ten neopustí nás!

ZÁSTUPY.

Nás nesmí, nesmí, nesmí opustit!

VŮDCE STRÁŽE NA KONI

(rozežene lid a klesí cestu rabínům a stráží).

Již spusťte řetězy, otevřete bránu,
jich čas se blíží město opustit!

BAR-KOCHBA

(vystoupí z lidu a postaví se těsně u brány. Mnozí jej poznají a ustupují).

Nu slyšeli jste? — Otevřete bránu!

Stráž se vzchopí a spustí závory. Výhled do pusté kamenité krajiny, kde
slunce krvavě zapadá.

LEVITI A ŽÁCI

(zpívajíce).

Mrak černý spustil Hospodin na hlavu Israele.
Vydal srdce lidu jeho rukoum násilníka, ale jak na
dlouho? Nesklame nás Hospodin, jeť věčný v slibech
svých a nesklame ty, kdož doufají v něho.

Vejdou v bránu, za nimi vcházejí rabíni po dvou s hlavou vztýčenou, uzří
Bar-Kochbu a k němu se obracejí s pohledy opovržení a hnusu.

JOCHANAN BEN TORTA.

Máš sílu v paži své — my odcházíme,
však naší silou Hospodin a Bůh!

(Zmizí v bráně.)

JOSUA HAGLILI.

Strh's boží purpur na skráň hříšníka,
chléb s tebou lámat — kletba jest a hřích!

(Zmizí v bráně.)

JOSE KISMA.

V plen dáváš boží stádo Israele,
však nevíš o tom, zaslepen a mdlý!

(Zmizí v bráně.)

SAMUEL MLADŠÍ.

Vzdal's násilnostem celé srdce své,
a zhyneš silou svou a mečem svým!

(Zmizí v bráně.)

ISMAEL BEN ELIŠA.

Já brzy umru. Ale to ti pravím,
ty ochromil jsi rámě Israele,
tys vyloup' oči jeho, rabíny,
a proto souzena jest paže tvá
a vyloupanuté vlastní tvoje oko!

(Zmizí v bráně.)

JOSE BEN CHALEPTA.

Tíž věků, již svých nesu na bedrách,
ti hlásá zřejmě, jak jsi maličký
přes všecku sílu lví ve páži své.
My jdeme, ty také půjdeš. Bar-Kochbo!

(Zmizí v bráně.)

TARFÓN TERAPON.

Prach strásám lehce se své obuvi,
kde vládneš ty jen pouhým násilnictvím!

(Zmizí v bráně.)

ELIESER ASSARIA

(blasem velikým).

Já odcházím, však jedno říci musím
ne tobě, Bar-Kochbo, neb ty to víš

leč lidu, který tebou zaslepen
 sám řtí se ve zkázy černou noc.
 Ty nejsi prorok, nejsi Messiáš!
 Bar-Kochba zveš se? Špatně znáš své jméno,
 a špatně Akiba je vykládá.
 Ty synem hvězd — Bar-Kochba? — *Kosiba*
 se čísti má a to znamená *lež*,
 ty's *synem lži* a tím vždy zůstaneš!

(Zmizí v bráně.)

Lidem prodere se *Akiba*.

AKIBA.

Ó nezavřete bránu, poslední
 chci vyjít z ní, kam první jsem kdys vkročil!

HLASY.

Jak Akiba?

JINÉ.

On opouští jej též?

BAR-KOCHBA.

Stůj, Akibo! — Ni o krok! — Prosím, stůj!

AKIBA.

Já nemohu, svých bratří slyším hlas
 a musím s nimi.

BAR-KOCHBA

(měkce).

Ty mne opouštíš?

AKIBA

Jdem každý za svým cílem, Bar-Kochbo,
já nemohu přec bratry opustit!

BAR-KOCHBA.

Ty odcházíš, kde vzítí sílu pak?

AKIBA.

Kde bral's ji, vydav tento krutý příkaz?

BAR-KOCHBA.

Tak neodcházej, počkej do zítřka!

AKIBA.

To zradou bylo by na bratrech mých.

BAR-KOCHBA.

Pojď, smluvíme se, vysvětlí se vše,
ty přece neodejdeš, Akibo!

AKIBA.

Já musím s nimi!

BAR-KOCHBA.

Pak mne opouštíš.

AKIBA.

Ty *dříve* opustil jsi zákon boží,
jen důvěřuje v sílu paže své
a podceňuje příliš sílu ducha.

BAR-KOCHBA.

Co udělal jsem tobě, Akibo?

AKIBA.

Mně? — *Lidu* svému co jsi udělal,
se dříve ptej!

BAR-KOCHBA.

Ty tedy odcházíš?

AKIBA.

Ve prospěch tvůj, vždy budu při tobě.

BAR-KOCHBA.

Však odcházíš — a na tom je mi dost.

Zahálí tvář.

Tak všemi, všemi, všemi opuštěn!

Akiba zmizí v bráně. Davem se prodere Eleazar Med.

ELEAZAR.

I já chci s nimi!

HLASY.

Nikdy, nikdy, ne!

MUŽ Z LIDU.

Tys duše Betaru — ty neodejdeš!
tys lidu svědomí, v nás boží hlas,
ty neodejdeš!

ZÁSTUP

(dere se k Eleazarovi a objímá jeho kolena).

Ty neodejdeš, ty nás neopustíš!

ELEAZAR.

Což mohu já, kde velí přísný zákon?

JINÝ MUŽ Z LIDU

(k Bar-Kochbovi).

Jej nepustíme! Slyšel's to? Zde viz!

Jej nepustíme! Naše duše on!

On pokavad se modlí, silní jsme

a vytrváme v boji veškerém,

jej nepustíš ty z brány Betaru.

On musí zůstat a on zůstane!

ČETNÉ HLASY.

On zůstane! On duše Betaru!

BAR-KOCHBA.

On zůstane, on, duše Betaru . . .

Co já jsem pak? — (po dlouhém boji).

Nuž bránu zavřete,

On zůstane!

LID.

At žije Bar-Kochba!

náš jediný král. Sláva, sláva mu!

Kupí se kol Eleazara jej podpíraje.

ELEAZAR.

Co zmohu já? Co jste to chtěli jen?

Kmet nad hrobem modlitbu pouze mám.

LID.

A ta buď naší, otče! Strážný duch

bud Betaru!

BAR-KOCHBA.

Již bránu zavřete!

Stane se, závory a řetězy se spustí.

My tedy dva a náhle *proti* sobě . . .
 Já synem lži dnes nařknut veřejně,
 ó krutá ráno! — Muselo se stát
 a stalo se. Jsem opuštěn a sám,
 kde v tom si najdu pramen nové síly!
 Co chce ten lid? — Nač civí ještě kol?
 Zřel přece pohanění svého krále
 a svého Messiaše. — Co chce víc?
 Ať rozejde se!

LID.

Zdráv buď Eleazar!

BAR-KOCHBA.

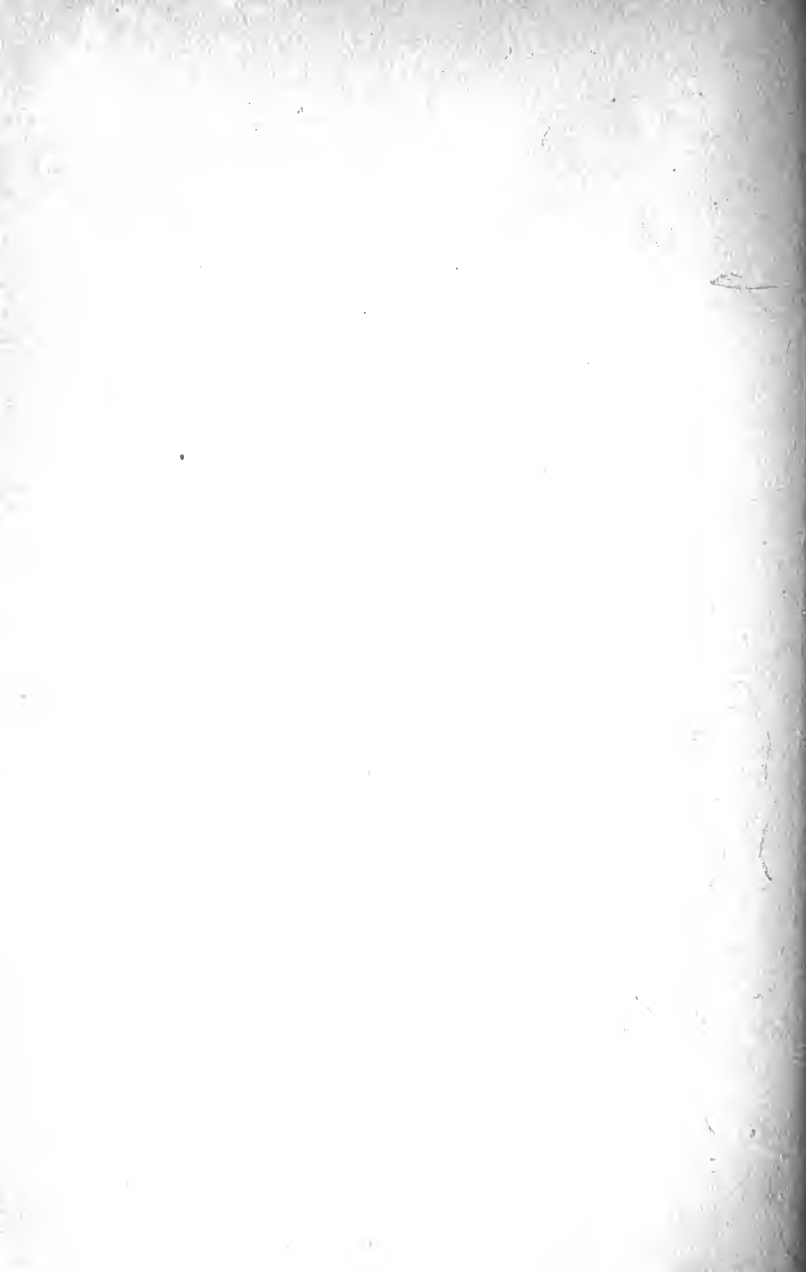
Jak? — Eleazar? — Proč ne Bar-Kochba?

Zmizí v davu, který obklopuje Eleazara.

ZPĚV X.

STÍN ŠEOLU.

STÍN SEOLU.

Komnata hradě Bar-Kochby v Betaru. U stolu při poháru sedí *Bar-Kochba* v hlubokých myšlenkách, proti němu sedí *Eleazar* Med. V zadu na rohoži choulí se *Judita* zdánlivě jich hovoru si nevšímajíc, zatím však bedlivě jemu naslouchá a každé hnutí Bar-Kochby hltavě pozoruje. Noc. Od stropu visí lampa rozlévající sporný svit po stěnách, tak že přítomní spíš stínům než lidem se podobají.

BAR-KOCHBA

(po dlouhém mlčení).

Tys jistě moudrý muž a zkušený
a jistě velký znalec kabbaly,
já proto požádal tě v tuto chvíli
ku hovoru a prosím jedině,
bys upřímný byl ke mně; rci, co víš,
ne pro sebe to ždám, jen pro svůj lid,
pro město boží a pro spásu všech.
Já ptal se již — ty tvrdošijně mlčíš!
V tom všichni jste si rovni rabíni.
Byl Akiba přec pravý přítel můj,
rád o všem všudy se mnou rozmlouval,
byl otcem mi, ba skoro víc, než otcem,
můj život před ním neměl tajemství,

leč sotva dotknul jsem se narážkou
 či otázkou té říše záhad všech,
 tu ústa, jindy medem výmluvnosti
 jež přetékala, oněměla v ráz.
 Na pozděj, jindy, na budoucí čas
 mne odkazoval, lepší příležitost,
 vše zamluvil, se nechtě vyslovit.
 Mluv tedy ty, jak o to prosím tebe!

Eleazar mlčí, zrak k zemi sklopený, šedou bradu hubenými prsty probíhaje.

Či mezi vámi je to úmluvou?
 či přísahou jste k tomu zavázáni,
 že nesmíte nic z toho vyradit?
 Pak pověz sám, ký účel má ta věda,
 ký smysl v tom, když tajemstvím má být
 a zůstat jím? — Dej aspoň odpověď!

ELEAZAR MED.

Ty jedním dechem tolik se mne ptáš,
 že celým dlouhým, strastným životem
 bych k odpovědi tobě nestačil.

BAR-KOCHBA.

Já určitě své řekl otázky:
 Jest onen Jahve, jak jej hlásáte?

ELEAZAR MED.

O tom přec pochybovat, víc než hřích.

BAR-KOCHBA.

Tak dobře jest, i já to věřím rád,
 však je-li, jistě vládne říší svou,

jak my zde svojí, jeho bez konce
se prostírá přes věky v budoucnost,
co naše omezena prostorem
a časem jest, jen výkroj nepatrný
a zakalený k tomu jeho říše,
však jako jeho, dobře náš *jest* svět,
a já se táži, rci, zda spojení
jest možné mezi tímto dvojm světům ?

ELEAZAR MED.

Jest spojení a maličký svět náš
a zevní, který smysly chápeme,
jest odrazem jen světa vyššího
a vnitřního a jeho výrazem.

BAR-KOCHBA.

Pak jmenuj pásku, jež ty světy víže!

ELEAZAR MED.

Vše stvořené má k sobě příchynost,
ať dnes či před věky, jde z jednoho
a cítí v sobě toho jednotu.
Tam světla říše a zde říši tmy,
a člověk, třtina, mezi oběma
je schopen obé chápat —

BAR-KOCHBA.

A proč tedy
tak úzkostlivě tajíte ten spoj?

ELEAZAR MED.

Že pro každého nejsou tyto věci.

BAR-KOCHBA.

Což já jsem *každý*? — Rozvaž, co jsi řek'.

ELEAZAR MED.

Jsi velký vůdce, vládce zástupů,
jsi lidu král a boží bojovník,
však nejsi zasvěcený v nauku,
bys chápat mohl obsah mojích slov.
Ty vědy temné jsou a hluboké
jak bezdné studně, třeba stoupat hloub
a stále hloub až ke dnu bytostí,
by mohli zasvěcenci z noční tmy
tam trysknout lesklé hvězdy poznání!

BAR-KOCHBA.

To slova jsou — a já chci skutky znát.

ELEAZAR MED.

Jak nerozumné dítě hovoříš.
Ó příliš dobře znal tě Akiba,
že z těchto tajů všeho posledních
ti ani první nenazvednul cíp!
Těm věcem dlužno vzdáti celý život,
pln studia a svaté vážné práce
a bádání a nocí probdělých,
kde s rozumem se sváří šílenství
ve úzkém boji na nůž poslední.
Jeť první v celém Israeli dnes
v těch vědách Akiba a jediný,
a jest-li on neuznal za dobré,
tě zasvětit a v tomto poučit,

jak mohu já to svést? On slunce vidí,
kde pouze matně chytám jiskerky
Já, jako druhů jiných zástupy.
Ty věci tak jsou přísné, příšerné,
že zšedivěti nad nimi lze dřív,
než dna se dobrat, k němuž lidský rozum
by sestoupit moh, kovkop nesmělý.
jen nejlepším svým žákům mistr smí
po tuhých zkouškách postu, odříkání
a dlouholeté práci v svatých knihách
těch věčných tajů clonu odhalit
a šeptem pouze, do ucha jim jen
těm nejstarším a nejlepším z všech smí,
je strašnou závázav dřív přísahou,
to říci, k čemu žitím dospěl sám.
Snad mudrců pět v celém Israeli
zná svaté vědy celou podstatu,
však nesmí tomu, zasvěcen kdo není,
z té vyzraditi ani písmeny,
neb hříšnou bylo by to profanací.
K té nestrhuj mne, dovol, abych šel.

BAR-KOCHBA.

To hračky slov, za jejich hradbu vy
že skrýváte a já bych skoro řek,
se halíte jen vtipně šírým davům
v hav tajemství, co sami neznáte.

ELEAZAR MED.

Jak s lehkou myslí můžeš pronášet
tu obžalobu, nejlíp ukazuje,
jak málo zralý jsi k té vědě sám.

BAR-KOCHBA.

Mluv tedy ty — rád budu poslouchat!

ELEAZAR MED.

Ty děcko myslíš, že lze za hodinu
 při jedné číši svět ti odhalit,
 ne pouze svět, leč jeho tajemství
 vznik, trvání, taj, v který otec světla
 jak v závoj halí blyškavou svou tvář,
 by neoslepil smrtelníka v ráz?
 Jak mohu slovem tobě vysvětlit
 ten celý řetěz tajuplných sil,
 tu Merkaba, tuň prvků zázračnou,
 v níž trůní Šedim, Claim a Kišuf v tmách?
 Jak dokázat ti sílu lidské vůle?
 Jak vésti tebe, jenž jsi drsný vojín,
 ku soustředění lidské myšlenky
 na jeden bod, ku vznětu obraznosti,
 jež silou svou pak duchy vyvolá?
 Jak vésti tebe k taji Sefiroťů?
 Jak vysvětliti tobě obrazem,
 co uniká se halíc v subtilnost
 a symbol jemný, pro nějž smyslu nemáš?
 Jak vésti tebe k tváři Elohima,
 jenž moře blesků, tebe syna tmy
 a hříčku náhody, jak odhalit
 ti za vteřinu co jest prací let
 a malým plodem velké moudrosti,
 neb dobře věz, to málo co jen víme
 jest balvan smrtelníku, když jej znáš
 a neovládněš. Jistě zdrť tebe,

a proto neptej se a propust mne!
 To byli větší duchem nežli já —
 jak Bileam a Jamnes, Balak, Jamhes,
 leč k vědě jich já ani nesestoup,
 z té hrůzu mám a jako děcko v tmách
 spíš zavru je v své šťasten málomoci,
 než v také světlo bych je otevřel,
 zkad kyne hrůza, mlčení a zmar.

BAR-KOCHBA.

To vše mne dráždí jen — to slova jsou,
 já určitou dal jasnou otázku,
 na kterou's dlužen zůstal odpověď.
 Sám pravil jsi, že všecko, co tu bylo
 a co tu jest i se vším, co tu bude,
 v magickém jakéms trvá spojení.
 To chápu dobře, toho teď se třímám
 a vyzývám tě, bys mi pravdu děl,
 lze s mrtvými, již přece jednou *byli*,
 a podle nauky tvé dále *jsou*,
 neb nic se odtud ztratit nemůže,
 spoj navázat? Co na to řekneš mi?

ELEAZAR MED.

Ty myslíš ono Doreš ha Methim — ?

BAR-KOCHBA.

Co jmeno mi? — Chci věci podstatu!

ELEAZAR MED.

To ovšem lze — však síly ducha k tomu
 a postu dlouhého a modlení

a zařikání, vzácných kadidel
 a spaní na hrobech a s mrtvými,
 až s nimi v obcování vejde duch,
 jest potřebí, však toto dokázat
 lze jedině jen bílou magií,
 vzýváním Šemota, než skloní Sarim
 se s vyšších vrstev k tvému upění
 a objeví, co halí budoucnost.

BAR-KOCHBA.

To právě chci, teď pad's mi do rány.

ELEAZAR MED.

Však síly k tomu nemáš, Bar-Kochbo,
 jsi příliš k světu poután všemi zájmy.
 Zde nejpřísnější třeba odloučení
 jest od všech smyslů, čiré vytržení
 a vidění — tys pouze činu muž
 a požitku (s pohledem na Juditu), to není pro tebe!

BAR-KOCHBA.

Což jestli přece? — Což ty o tom víš?

ELEAZAR MED.

A k čemu chceš to vědět ode mne?
 Já nikdy ruky k tomu nepodám,
 vést nezasvěcence ve tajů říš.
 Já řekl víc již, než jsem říci měl.
 Co náhle tyto věci tobě jsou?
 Tys vojín, vůdce, velitel a král,
 hled průkopů svých a hled zásob vojska,
 hled odraziti útok Římanův,
 jichž řetěz kolem Betar obklopuje,

to pole tvé, však říši tajů nech,
tam nevníkneš!

BAR-KOCHBA.

Ba musím vniknout tam!

Nuž já ti povím, co mi mate sny
a bouří mozek od dlouhé již doby.
Slyš, uvaž to, a jsi-li moudrý muž,
ty pochopíš a dáš mi odpověď.
Ne pouze vůdce, jak se domýšlíš,
jsem *více* svému lidu, jeho okem
a mozkiem chci být v krušném stavu tom,
a den když skončí pro mne trud a znoj,
dum brány duši mé se otvírají
a v minulost vždy zahloubám se rád.
Náš stav zde, obležených Římány,
se v mnohém podobá té kruté tísni,
v níž Jerusalem úpěl před lety.
Tu napadlo mi znaje učení
o spoji všeho, co zde jednou žilo,
zda mrtví z doby oné nemohli
by radou živým nápomocni být?
Co oni prodělali, trpěli,
jest za nimi, jest jejich zkušeností,
však sám jsi děl, že nic se neztratí
čím jednou plno světa divadlo,
tož není hříchem nechat spáti je
ve stínech Šeolu a netěžít
pro živé z jejich mrtvé zkušenosti?
Jak málo zanechali letopisci

nám pohledů a pravých do dějin,
těch bojů nadlidských? Ať mrtví mluví!
Ať poučí nás živé, zápasící,
ať odhalí nám svého úpadku
a zmaru svého pravé příčiny,
ať rozsmeknou se hrobu čelistě
a zjeví pravdu! — Proč pad Jerusalem,
jak padnout moh, kde tolik nadšení
a tolik bohatýrů bohorovných?
Tu napadlo mi, snad to šlenství,
však je-li, řekni, proto mudrc jsi,
ať strhnou rubáš z kostí hnijících
a promluví ti Judy náčelníci
z dob Tita, jestli v stínech Šeolu
se neztratilo vše jim z paměti!
Ať mluví znovu Josef Flavius
a řekne vše, co v knihách zamlčel,
ať mluví Amittai, kněz veliký,
Jan Giskala a onen Eleazar,
jenž v nejhorším nezoufal úpadku,
vždy bouřil v odboj nový proti Římu,
až s dětmi ženami všech zhynul sám?
Ať mluví Simeon, ať vstanou zas
i oni prorokové falešní
a povědí, kdo pravdu měl, kdo ne?
Jsou přece všichni naši otcové,
když žili, tedy podle tebe *jsou*,
ať naučení dají potomkům
a výstrahu před zmarem budoucím!
Co tomu říkáš? Lze je vyvolat?
Lze po minulosti se ptáti jich?

Lze z toho další tvořit důsledky
ku spáse lidu svého? — Nyní mluv!

ELEAZAR MED.

Tys obrazností svojí Bar-Kochbo
a myšlenek svých letem stejně velký,
jak silou lví v svých pažích mohutných.
Však to jsou věci plné záhad zlých
a tajemných. — Nech těchto myšlenek — —
Co mrtvé, mrtvé — jiné poměry
přec byly tenkrát, nyní jiné jsou,
a rozhoduje pouze skutečnost.

BAR-KOCHBA.

Mně nevyklouzneš! Jedno v druhém kořen
má pevný, sám jsi řek to. Mrtví žijí,
ať mluví tedy nyní ku živým!

ELEAZAR MED

(vstává).

Nuž máš-li tedy síly k tomu, zkus to,
a uvidíš sám nejlíp, nikdy však
já ruky svojí k tomu nepodám.
Jsem stařec blízký hrobu, jednou jen
jsem přiblížil se k prahu, za kterým
přestává žití — a já zšedivěl.
Buď s bohem, Bar-Kochbo — jdi raděj spát,
co patří stínům pro vždy stínům nech,
a smím-li něčím tebe zapřísáhnout,
těch varuj se spíš, než jim padneš v klín.
Jsi činů muž, nech mátoh blouznivých,

jen z činů může zdar ti vykvésti
a tvému lidu — prosím, mrtvých nech!

BAR-KOCHBA.

Pak lží jest všecko vaše učení,
pak celá vaše tajná kabbala
je slátanina cetek bez významu,
jíž halíte jen nevědomost svou.
Já k jádru chci a k němu dostoupím
ať cestou jakoukoliv!

ELEAZAR MED.

Budiž zdráv,
co mohl řek jsem, více nesmím ani.
Odejde.

BAR-KOCHBA.

Tys zakuklený též můj nepřítel.

JUDITA.

A k tomu lhář anebo pokrytec,
jenž nechce zjeviti — co zjevno přec.

BAR-KOCHBA.

Ty's naslouchala? — Což ty o tom víš?

JUDITA.

Víc nežli on. — Ten bude zapírat,
jak Akiba a jako ostatní.
Ví mnohé snad, však říci zdráhá se.

BAR-KOCHBA.

Proč by se zdráhal?

JUDITA.

On též cestu zná,
však podstoupit ji, k tomu nemá síly.

BAR-KOCHBA.

Proč neměl by ji?

JUDITA.

Proto, že by musil
dřív zapřít Boha svého, Jehovu!

BAR-KOCHBA.

Co díš to, ženo? Zapřít Jehovu?

JUDITA.

A svěřiti se tmám jen, tmám a tmám!
To bojí se, neb nemá k tomu ducha
a síly dost . . .

BAR-KOCHBA.

Já tobě nerozumím!

JUDITA.

O Kišuf mluvil — ale tajemně
a záhadně — to však je tajů klíč.

BAR-KOCHBA.

Co je to Kišuf?

JUDITA.

Černá magie,
z té hrůzu má, neb není zralý k ní.

BAR-KOCHBA.

A ty jsi zralá? — Odkud vše to víš?

JUDITA.

Je lidský život dlouhý, pane můj,
a koncem věd všech nejsou rabíni
a jejich moudrost.

BAR-KOCHBA.

Ty víš tedy víc?

JUDITA.

Ba vím to, vím a víc než Eleazar.

BAR-KOCHBA.

Tak povídej —

JUDITA.

Já hlavní řekla již.

BAR-KOCHBA.

A to by bylo?

JUDITA.

Odříkat se Boha.

BAR-KOCHBA.

To děsné, ženo!

JUDITA.

Avšak možné přec.

BAR-KOCHBA.

Co dále potom?

JUDITA.

Vzývat Satanim

a krve neštítit se k oběti,
a nefeš získat si Habal de Garmin,
všech prvků, živlů přervat spojení,
až Habal de Garmin, byť nezjevil se,
v sled odpoví na vše tvé otázky.

BAR-KOCHBA.

Ty mohlas by to?

JUDITA.

S tebou, pakli chceš.

BAR-KOCHBA.

Já všecko chci za svoji myšlénku.

JUDITA.

A za tvou já. — Jsi silný? — Uvidíme!

☆ ☆
☆

Hrobní sluje a skrýše v údolí Josafat. Nizká klenba ve skále, v níž jsou zamřížované otvory. Vše splývá v šero, které jest ještě stupňováno dýmem kadidla, které kouří na několika různě rozestavených trojnožích a splývá v modrý hustý oblak u stropu. Na pravo do skály odbočuje chodba, v ústí jejím hoří matným svitem kadidlo na trojnoži. *Judita* leží na zemi a sypá ob čas kuřidla a koření na doutnající uhly. Je oblečená v šedé roucho, vlasy má v divém neladu spuštěny k bokům, za pasem krátký nůž. TaHy její evi divokou vášeň a odhodlanou sílu vůle. *Bar-Kochba* opírá se za ní

stoje o skálu. Černý plášť splývá mu přes ramena, po boku má krátký meč.
Přilba a štít leží stranou pohozeny. Noc, venku víchr.

JUDITA.

Vše připraveno a vše hotovo,
jen mysle neztrácet a sílu mít.
Však bez krve to, tuším, nepůjde,
ta vzácná šťáva nejvíc síly má,
přilákat duchy prvků, Satanim.
To hlavní stalo se již, Bar-Kochbo,
tys Boha světla se již odřikal
a propad tmě, mne dále jednat nech,
a toužený již přijde výsledek.

Sype nové koření do uhlí.

BAR-KOCHBA.

Let málo tomu, drahá Judito,
co v těchto hrobech, déle než Ježíš v poušti,
jsem trávil noci v tuhém rozjímání,
spal s mrtvými, jich ptal se, mluvil k nim,
a nechali mne vždy bez odpovědi.
Ó tenkrát jsem věřil v Boha světla
a vroucností své tiché modlitby
jej nutil, aby se mi ráčil zjevit
a posilnit mne k velikému dílu!
Zde jednou v letní noci měsíčné
mne našel Akiba jda podpírán
svým žákem Meirem, jeho světlý zjev
dal stéblo tonoucímu v zoufalství
a vyvedl mne z hrobu k životu zpět.
To všechno dnes v mou mysl vrací se

a divně dojíká to protivami,
 jež leží ovšem někdy mimo nás,
 však proto nitro naše stejně drtí.
 Noc tenkrát jasná — nyní temná jest
 a bouřlivá jak celý osud můj,
 já Bohu světla tenkrát zaslíben,
 dnes bohům tmy a zmaru zaprodán,
 já tenkrát s přítelem — dnes tady sám,
 ba tebe nebýt, já bych nestál zde.

JUDITA.

A onen světla Bůh ti pomoh, vid?
 A onen přítel tebe opustil
 jak ostatní — já pouze zbyla ti
 a vytrvám . . . Dnes ovšem vichr hýká
 a příšerně se chechtá ve skalách
 jak ohlas byl by šklebu našeho
 a vzdoru . . . Slyšíš? — Táhlý, dlouhý zvuk
 jak vytí končí, teď jak děcka pláč . . .

Zachvěje se.

Hm, nevolno zde ovšem, příteli;
 u stropu klenby v mračno houstne dým
 a uhlí prská, jakby nechtělo
 víc přijímati žertvu kadidla.
 Vše zaříkání a vše zaklínání
 jsem vyčerpala . . . ano pravdu mám,
 bez krve nepůjde to, Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

A kde tu vezmeš? (skočí a rozhalí si ňadra).

Bodni v srdce mé,

a misku drž a krve nachytej,
 a postav ji pak žhavou, kouřící se
 před hrobu mříže — snad stín dá si říci
 a zjeví se, já mroucím aspoň okem
 jej zachytím a mroucím uchem svým
 na prahu smrti chytím jeho zvěst.
 Zde meč můj, — bodni! (podává ji meč.)

JUDITA.

Tvá krev té síly nemá, Bar-Kochbo,
bez viny nejsi, krev jen *nevinná*
 a *čistá* má tu sílu, vyvolati
 ku žití mrtvé. — Tvoje čista není,
 mých polibků jed černě zhustil ji,
 jest neplodná jak moje objímání.

BAR-KOCHBA.

A kde chceš najíti krev nevinnou?

JUDITA (vítězně).

I o tu postaráno, příteli.

Vstane a ubírá se do výklenku skalního na levé straně, který jest úplně
 v tmu pohřížen.

Hleď, tady spí!

Kloní se k zemi a odkrývá něco přikrytého černým pláštěm.

Vstaň, Ismaeli, vstaň!

BAR-KOCHBA.

Kdo je ten Ismael?

JUDITA.

Hned uvidíš!

Judita přivede za ruku asi desítiletého chudě oblečeného bosonohého rozespalého hochu.

ISMAEL.

Kde jsem to, ženo?

JUDITA.

Doma, hochu můj,
jen neboj se, — což nepoznáváš mne?

ISMAEL.

Upíná k ní rozespalé velké černé oči.

Vím — znám tě, znám, tys tuze dobrá paní,
nás našla včera v naší jeskyni
a hojně obdařilas matku mou,
po krátké rozmluvě mnes odvedla
a cestou jíst mi dala, černé víno
mě dalas pít — já brzy usnul pak,
byl večer již — a dále nevím nic.

JUDITA.

Jsi v dobrých rukou; pojď sem lehni ke mně,
až ráno bleskne do skal červánek,
zas vyvedeš své kozy na pastvu,
a budeš trhat si zas kvítí v luhu
a vybíratí pestré kaménky
ve Siloě . . . zas matku uvidíš
i otce svého . . . Nyní tiše spi,
sem hlavu na prsa mi polož jako matce . . .
Chvíš zimou se — já tebe zahřeju.

(Odhalí své nadra a položí na ně hlavu Ismaelovu.)

Vid', je ti teplo? — Dobře. — Hochu, spi!

BAR-KOCHBA.

Čí je to hoch a co zamýšlíš s ním?

JUDITA.

Nevšímajíc si otázky Bar-Kochbovy dívá se upřeně v tvář spícího Ismaele, jednou rukou sáhne za sebe a hází novou hrst kadidla do pánve, nový odlesk uhli doutnajícího polije nACHEM BLEDOU tvář Ismaele, Judita druhou rukou tasí z pasu svého krátký nůž.

Jak slíčný jest!

BAR-KOCHBA.

Ty zabiti jej chceš?

JUDITA.

Že *musím*, potřebuji jeho krev
a bez krve to nejde . . .

BAR-KOCHBA.

Zběsilá!

Čí hoch je to?

JUDITA.

Zda pastýřův hoch z hor,
co po něm tobě?

BAR-KOCHBA.

Ale matka jeho,
jak mohla vydati své dítě tobě?

JUDITA.

Jest dobře zaplaceno, příteli!

Ohledává rukou šij Ismaelovu.

BAR-KOCHBA.

Ty nebudneš! (Chce jí vpadnouti do rány.)

JUDITA.

Máš pravdu, nebudnu,
však podřezám . . .

Učiní tak dřív, než Bar-Kochba může ji ruku s nožem zadržet, odstrčí jednou rukou Bar-Kochbu, který zděšen se potácí v pozadí, druhou přidržuje ústa chroptícímu Ismaeli a sbírá hustě řinoucí se krev jeho do misky obětní.
Venku víchr děsně hýká a sténá.

BAR-KOCHBA.

Ó hrůzo! hrůzo! (zastírá si rukama obličej).

JUDITA.

Lehce jako v snu

on přešel mezi stíny. (Dívá se na mrtvého.) Jak mu blaze,
snil právě asi, jak byl obdarován
od ženy neznámé, jak zítra ráno
koz stádo vyvede si na pastvu . . .
Je posud krásný (políbí mrtvou tvář). Jak jeho krev kouří
teď třeba díla chopiti se hned.

Odstrčí trup Ismaelův a vzhopí se stavíc misku plnou krve před zamřížený
otvor hrobový.

Stín čichá krev — on cítí v spánku let
to sladké teplé její přibuzenství,
cos jako křídla vlastní duše své,
zde hrob to právě Jana Giskaly,
on musí vstát, krev zaschlá v žilách jeho
se zbouzí čisté krve blízkostí,
teď rychle zaklínání . . .

Satanim,

jež zrakům smrtelníka ztajení
vzduch pronikáte, prvky nečisté,
vy strůjci zla a zhouby, zjevte se,
a ukažte svou sílu, vliv a moc!
Sem slette se a spojte s kletbou mou!
Do kostí vjedte Jana Giskaly,
je oživte, jim vraťte starou pružnost
a vládu údů! — Co vám překáží,
jste málomocni? Krev jest nevinná
a voněti vám musí jako ambra . . .
A nejvyšší ty králi zatracení,
ty nepříteli věčný Jehovy,
v stín pohroužen, zkad není návratu,
ty slyš mne, velký kníže temností,
vstaň Samueli, okřídli své duchy,
kterými halíš, jako Sefiroty
tvář Adonai, své čelo zryté blesky
a plné žluté síry Sodomské,
vstaň, oživ tělo Jana Giskaly,
ať promluví a věští budoucnost!
Vstaň, zaklínám tě při tvé pravici,
jež zvedla odboje štít proti Bohu,
při hadu tvém, jímž's Evu v ráji sved,
jí podav smyslnosti jablko,
při nesmrtelné věčně krásné, mladé
tvé choti Lilitě, při pádu tvém
i zatracení! . . . Spěj mi k pomoci,
neb ty jsi Adonai i Elohim,
ty pravý jsi — a on je falešný
jen násilník, čest, chvála ti a dík
a hymny národů! Ó zjev se, zjev!

Vrhne se s roztaženými rukama na tvář k zemi. Kouř z trojnože se vyvalil hustým proudem, šlehne plamen a hned zhasne, vítr venku fádí divoce, dlouhý šedý stín splývá přes mříž otvoru hrobového a stojí nehnutě.

BAR-KOCHBA.

Jest zde již, Judito! A hrozný jest!

JUDITA.

Jej rychle ptej se!

BAR-KOCHBA.

Ztuhla v žilách krev,
já nevím, co se ptát, ač dlouhé noci
jsem o tom dumal a to rovnal v hlavě,
já nevím, nevím . . . ptej se sama ty!

JUDITA

(vztýčí se a upře zrak na stín, který stojí bez pohnutí).

Mluv, stíne, jaký bude osud náš
a konec boje všeho s Římany?

Stín.

Jen zmar a smrt!

JUDITA.

Leč komu platit bude
ten zmar, ta smrt? Vid', staré vlčici?

Stín.

Jen tomu vždycky, kdo je zaslouží!

JUDITA.

Jak bude dále, Israele los,
ký bude věky?

STÍN.

Opět zmar a smrt!

JUDITA.

Proč, stíne, mluv?

STÍN.

Smrt kráčí za vinou,
zmar vedle ní . . .

JUDITA.

A více nevíš již?

STÍN.

Jen zmar a smrt a zahynutí všem!

Rozplývá se v dým.

BAR-KOCHBA

(vyskočí dívoce s mečem vytašeným).

Stůj, příšero, ty neujdeš mi tak,
jsi zlobný stín z nejtmašších luhů pekel,
jsi posel Samuelův, jenž jest zlo,
ty nejsi stínem Jana Giskaly,
ten miloval svůj národ ubohý
a nemoh by mu pro vždy věstit zmar,
tys pekel stín, stůj, já tě zadržím!

Priskočí k stínu a bodne jej, v tom však uskočí zděšen zpět —

Ó Judito! — To nebyl žádný stín!

JUDITA.

Že nebyl stín to?

BAR-KOCHBA.

Horké *krve* proud
mi smočil obě ruce, jak jsem bod,
stín nemá krev. — Sem světlo! — Neunik,
vchod k sluji zatarasen balvanem . . .

Žene se ke vchodu sluje.

JUDITA.

Rozžehne o doutnající uhlí v pánvi pochodeň, rudé světlo a hra stínů po
skalných stěnách a klenbě.

Zda vidíš jej?

BAR-KOCHBA.

Ne, já nevidím nic,
jen cítím horkou krev na ruce své,
ta divně žhne —

JUDITA.

Hled' k vchodu, vidíš jej?

Obrátí pochodeň k vchodu, na balvanu, tarasicím vchod, sedí *Ahasver*, krev
splývá mu z prsou přes zdrané roucho.

AHASVER.

Ó bodej, bodej, bodej tisíckrát.
Za každou ránu bych ti děkoval,
smrt kdyby ráně té šla v zápětí,
však *zde* je málomocná síla tvá,
jsem chráněn pro věky, moc Jehovy,
jež proklínal's, zříš na mne zjevenou!

BAR-KOCHBA.

Kdo's, divný muži? — Proč's nám věštil zmar?

AHASVER.

Jsem, třeba nerad, věštcem neštěstí
a jiného již věštit nedovedu.

BAR-KOCHBA.

Doráží naň znovu mečem.

Ty kejkle zničím!

AHASVER.

Prožeň celý meč
mým celým tělem — celý vyjde zas,
a věky kráčeti já budu dál,
jak věčný důkaz moci Hospodina!

Odvalí titanskou silou balvan, bledý svit jitra valí se do jeskyně a roste v odlesk
ranních červánků.

BAR-KOCHBA.

Stůj, dále mluv!

AHASVER.

Bud' s bohem, Bar-Kochbo,
a hled', ať spolu nesejdem se již,
já zřejmě děl ti: Nesu zmar a smrt!

Zmizí v otvoru jeskyně.

BAR-KOCHBA.

Meč klesne mu z ruky, potácí se zpět zdrcen.

Co bylo to?

JUDITA (ztrnulá).

Zlá šalba a nic víc!

BAR-KOCHBA.

Ty neznáš jej — kdo mohl by to být?

JUDITA.

V Betaru nedávno kdys vyprávěli
o kmetu podobném tak divné věci,
tam též se mihnul, bleskem zmizel zas
jak bublina a stín . . .

BAR-KOCHBA.

Jímž snad byl přec,
až na tu proudící své rány krev
a věštbu neblahou.

Z VENČÍ V SKALÁCH HLAS.

Hej, hola, hochu můj!
Můj Ismaeli! — Ismaeli! — Slyš!

BAR-KOCHBA.

Zda slyšelás?

JUDITA.

Kdos volal . . .

HLAS (bližší).

Ismaeli!

BAR-KOCHBA.

Ten hoch slul také — tuším, — Ismael!

JUDITA.

To hledá bědný otec dítě své!

HLAS.

Můj Ismaeli! — Kde jsi? — Celou noc
tě hledám ve bouři a vichřici
pláč matky tvé zní v hlase mém — ó slyš!
Můj Ismaeli!

BAR-KOCHBA.

Co teď začítí?

JUDITA.

To nejlehčí co může, nastává,
jej nech sem vstoupit — cestu zaskočím
zpět k vchodu jemu, než se naděje,
jej skolíš mečem!

BAR-KOCHBA.

K tomu nemám síly,
kdo's ochromil mé mocné rameno,

[(sahá k meči)]

ni nepozvednu meče víc — ó běda!

JUDITA.

Pak sama vykonám to — ustup zpět!

BAR-KOCHBA.

Ku druhé vraždě nedovolím víc!

JUDITA.

Zde vražda nutností je — zpátky ustup!

HLAS

(se vzdaluje).

Můj Ismaeli! — Hochu, neslyšíš?

BAR-KOCHBA.

On odchází — ó díky nebesům . . .

HLAS (slabší).

Slyš, Ismaeli — hochu! Ismaeli!

JUDITA.

Již zanikl docela — i to jest dobře,
teď počkáme až k slunce východu,
a potom v skalách cestou ukrytou
se vydáme zas nazpět k Betaru;
tvým průkopem, nás nikdo neužítí.
Ty chvěješ se a na tvém čele pot?
Ó Bar-Kochbo, já zklamala se v tobě!

BAR-KOCHBA (jako v snění).

»Můj hochu, Ismaeli — slyšíš mne?«

Hlas tento budu slyšet do smrti

a v odvet jemu: »zmar, smrt, zhynutí!«

Klesne na balvan, zastíraje si rukama obličej.

»Ó Ismaeli — slyšíš — otec tvůj

tě volá — hledal tebe celou noc . . .

Vybuchne v hlasitý pláč.

Pláč matky zní v mém hlase, neslyšíš?

Můj hochu, slyšíš, Ismaeli můj?«

JUDITA.

Otírajíc krvavý meč Bar-Kochbův.

Ty zvyklý, vraždit celé zástupy
a hýřit v krvi tisíců, se chvíš
před krví děcka?

Přehodí plášť přes trup Ismaelův.

BAR-KOCHBA

(nezvedaje hlavy, temně).

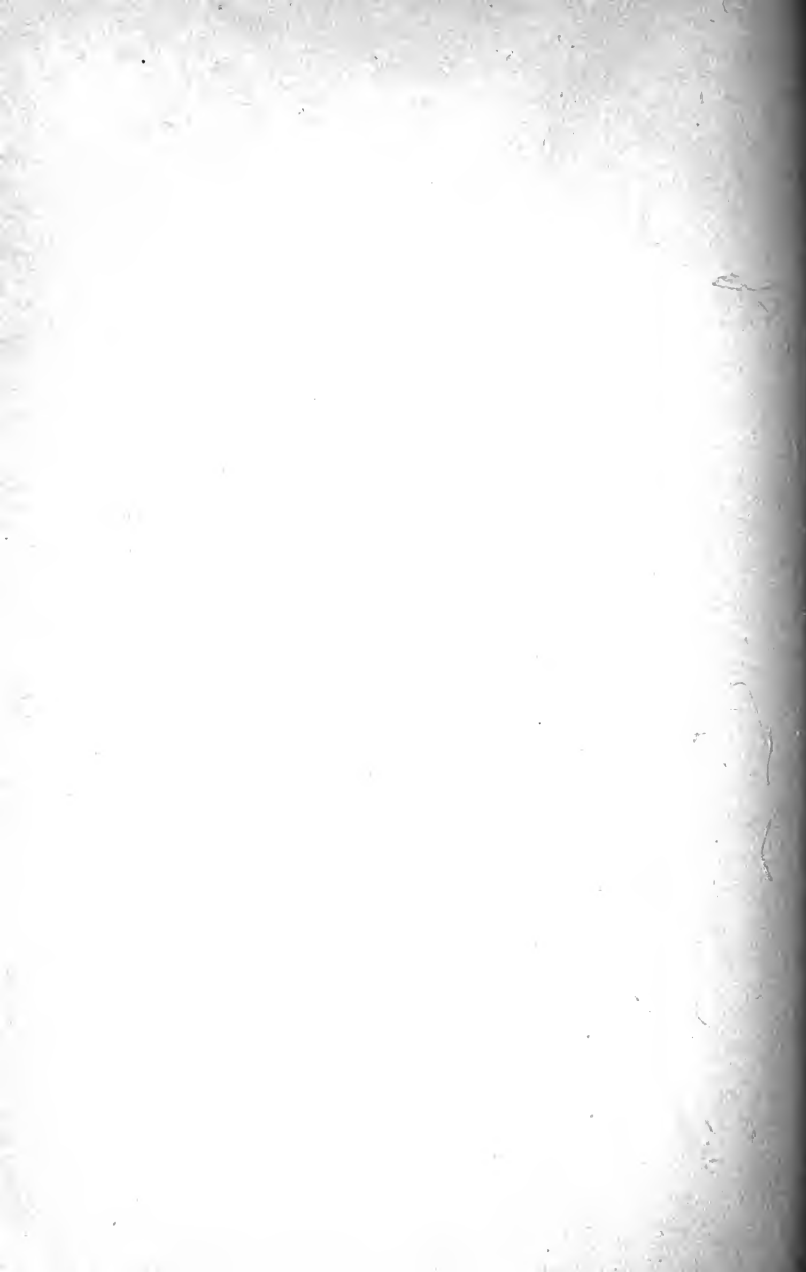
Byla bez viny!

Úplně jitro zaplaví plavým světlem jeskyni. Slunce vychází.

ZPĚV XI.

STARÁ VLČICE.

STARÁ VLCICE.

Zříceniny a trosky Tur-Simonu, proměněné v tábor vojska římského. Na bývalých valech, za nimiž ční k nebesům vypálené zdivo věží a hradeb s ohořelými stromy trčí řada stanů římských. V popředí stan Julia Severa, vyšší ostatních, před ním zaražené signum válečné. Přední stěna stanu jest vytažena, lze viděti do vnitř, kde u polního stolu plného pergamenů sedí zadumán *Gajus Julius Severus*. Kraj zpustošený a zpráhlý. Římské strážce na valech i v popředí.

G. JUL. SEVERUS.

To těžký úkol jest na bedra moje.
Ba těžší, nežli kdy jsem myslit moh!
Já posud navyk válčit s nepřitelem,
jejž vidím a jejž znám. — Ví Brittanie
i Gallie, co zmohu, znám-li soka . . .
Zde neznám jej, mně stále uniká . . .
Kraj holý, jako žebrákova dlaň,
bud ohněm zpustošen, bud sluncem zpráhlý
jak přesile mé by se vysmíval.
Já posud neviděl jsem nepřitele,
jej pouze tuším někde — ale kde?

(Odhazuje pergameny.)

Vše mapy klamou. S prázdnou každý den
se vyzvědačů zástup navrací,
co schytá předvoj — samý žebrák jest
či šílenec a blb, kteréhož řeči
je těžko rozumět, nač padli jsme,
to byla celá obec málomocných,
a tenkrát my jsme byli na útěku
před nemocí, jež horší války jest.
A při tom dnové prchají, jak sen,
pln mátoh zde se vleče líný život.

Zahledi se do jednoho z pergamentu.

Na mapě tady Betar — (ironicky) na mapě,
leč k němu *kudy* ?

Měří rozpjetím prstů vzdálenosti na mapě.

Tady Jerusalem,
to jeden pevný bod a ještě náš —
zde hory — pláň — a za ní moře již
a mezi ním a plání leží Betar,
to srdce vzpoury, město Bar-Kochby.
Snad bližší jsem mu, nežli sám to tuším.

(Pausa.)

Jen vyčkávat — a stále vyčkávat,
jak onen z pradědů mých — Cunctator,
to není zvyk můj, uzel rozeznout
mé povolání; co však platno jest,
do vzduchu mávat, kde nic nevidím?
To římského jest vojska výprava?
Jsem já to Severus? — Ó císař neví,
co složil na mnc v této kleté zemi!

(Pausa.)

I vojsko chábne v také nečinnosti,
 má přísná kázeň jen je udržuje;
 dnes ještě klid — kdož ví, co bude zítra?
 Zde vyhladovět, vrátit se — co lepší?
 zde vytrvat a zhynout? — Nikoliv!
 Zde zvítěziti káže imperator,
 a Severus — ten vždycky vítězil!

Zamysli se nad listinami. Vstoupí *Titus Annius*.

G. JUL. SEVERUS.

Co nového? Zda vrátily se stráže
 a vyzvědači?

TITUS ANNIUS.

Nevím o ničem.

G. JUL. SEVERUS.

Tím horší pro nás. — Nevím, co si počít.

TITUS ANNIUS.

Já rovněž ne. S tím lidem těžký boj.
 Teď teprv otci věřit počínám,
 co zkusil s nimi, za vše oběti
 a strádání pad posléz v nemilost
 a lepší los, věř, tebe nečeká.
 Mne postav proti celým šikům vojsk,
 kde místo muže medvěd severní
 se tyčí v boj neb vlk — já vydržím,
 však proti židu, jenž se ukrývá
 a pichne jako ušlápnutý had,
 kdes nejmiň čekal, ve trávě že číhá,

to nedovedu, zde jsem bez zbraně
s vším uměním i se lstí Bellony.
Co chceš zde začít?

G. JUL. SEVERUS.

Vyčkat, příteli,
a válečným když jejich uměním
jest nechat vyhladovět nepřítel, —
jim splatit stejným — vyhladovět je!

TITUS ANNIUS.

Jen jestli vojsko tvé to vydrží?

G. JUL. SEVERUS.

To stejný loket — stejně jako my,
zda oni vydrží to — otázka?

TITUS ANNIUS.

Tys *cizí* zde a oni — *domácí*;
to rozhoduje — ty jsi vždycky sám,
kde oni mají tisíc spojenců
a tisíc podzemních cest v město svoje,
po kterých zásoby a dobytek
je dopravují (ukazuje na mapu) ty zde na hoře
je hledáš, oni zatím pod zemí
se stýkají, ty jako orel signa
před tvář slunce bojovati chceš,
tmu podzemí si oni zvolili
a jako krtci ryjí pod tebou,
kde nejmíň bys to tušil — možná snad

že Tur-Simon, kde vítěz stojíš dnes,
je jimi podkopán, že v noci kdys
zem zachvív se pod tajnou prací krtků
a z hlubin pluky vstanou ozbrojené,
a překvapí tvé spící legie.
Zde samá zrada, samá lest a klam,
a jestli Bůh, či osud, který Řím
až posud vedl cestou triumfální
po světa okruhu, se nesmiluje,
bud odtáhneme s hanbou z této země,
neb najdeme v ní — málo čestný hrob.

G. JUL. SEVERUS.

Polo jej poslouchá, polo nad mapy schýlen.

Ten jejich Betar — nový Jerusalems —
přec není k hvězdám nebes přikován
řetězy z démantu? Jak blíž jen k němu?

TITUS ANNIUS.

Jak v dosah jeho jen se přiblížíš,
jsi obklíčen — zem náhle oživne
a vychrlí je — odkud — kdož to ví,
blíž k Betaru, jest jíti zhoubě vstříc.

G. JUL. SEVERUS.

A proto moudře vyčkáme my zde.

TITUS ANNIUS.

A pomřem hlady?

G. JUL. SEVERUS.

V stepích severních
přec *lidé* byli — zde jich nevidím.

TITUS ANNIUS.

Toť přirozené — neb jsou v Betaru;
tu díru slyší vytop -- a jsi pán
celého kraje, jenž dnes před tebou
jak dálná poušť se táhne v nekonečnost.

G. JUL. SEVERUS

(v zamýšlení).

Ten jejich messiáš a jejich král,
ten Bar-Kochba . . .

TITUS ANNIUS.

V něm celá síla jejich.

G. JUL. SEVERUS.

Jej chtěl bych znát. — Ty znáš jej, Annie?

TITUS ANNIUS.

Jen jednou viděl jsem jej v žití svém,
v stan mého otce kdysi vstoup jak hrom,
když otec zorat chrámový chtěl vrch.
To den byl hrozný . . . Z pole přicházel,
kde býky dva svou pěstí porazil,
sám nemluvil, neb mluvil jeho čin

a rabbi Akiba byl pozoun jen
 té síly jeho všechno drtící!
 Stál tichý, klidný, velký jako slunce
 v svých vlasů rámci hlava lví — a mlčel,
 však že jest *čin*, to každý cítil z nás,
 a prchli jsme, jak plachý prchá brav,
 v nějž padne vlk . . .

G. JUL. SEVERUS.

Je z královského rodu ?

TITUS ANNIUS.

To nikdo neví — zvou jej synem hvězd.

G. JUL. SEVERUS.

A to mne nejvíc dráždí, příteli,
 já Říma syn, vždy zvyklý skutečnosti
 v tvář pozíráti bez vší škrabošky,
 že *záhadě* mám dívati se v líc.
 Na křemén křemen, blesk na zpupný dub,
 na dlažbu kola vítězného vozu,
 na jisté jistým odpovídám jen.
 Však záhady a taje od jakživa
 těch nesnesu, ty se mi protiví!
 A Bar-Kochba a Betar, Israel
 jsou záhady — co s nimi, rci jak, k nim ?

TITUS ANNIUS.

Zas záhadami — snad to vše jest klam,
 a tento lev má jistě rovněž tlapu,

kde poraníš jej jistě. Hledej ji,
až nalezneš, paks vyhrál. —

G. JUL. SEVERUS.

Vyčkati,
je proto nejlepší, — my vyčkáme!

TITUS ANNIUS.

Jen vojsko tvoje když to vydrží!

G. JUL. SEVERUS.

Když nevydrží — pak jest odsouzeno
a my též s ním.

TITUS ANNIUS.

A potom, Severe?

G. JUL. SEVERUS.

Já aspoň jistě nevrátím se odsud.

TITUS ANNIUS.

Jak myslíš, dělej. Já též vytrvám,
já otce svého pomstít musím pád
a Římu dokázat, čím Římu byl,
kde nejmíň jeho služeb ceněno.
Dnes Hadrian, kam otáčí svůj zrak
nad tebe, věru, nemá lepšího,
a ty sám, vítěz severu, se chvíš
a couváš zde . . .

G. JUL. SEVERUS.

Já čekám dosavad.

Jsou naposledy všechny zbraně dobré,
jen *kdy* jich užít — celá moudrost vůdce.
Až vyzvědači v tábor přijdou zpět,
sem uveď je —

TITUS ANNIUS.

Vykonám všecko rád,
však vyzvědačům — zde víc nevěřím.

Odejde.

Signály trub. Předem před stan Severův přichází četa římského vojska, jež vede centurio, za nimi druhá četa obklopuje dav rabinů vypovězených z Betaru, za ní třetí četa uzavírá průvod, Severus vyskočí od stolu a jde vstříc svému lidu.

CENTURIO.

Zde vzácná kořist, vojevůdce náš,
zde hlavy vzpoury tobě vedeme,
to samý rabbi, kněz a učitel . . .
Ti nejlépe povědít mohou nám
o Betaru i Bar-Kochbovi vše.

SEVERUS.

Kdes zajal je?

CENTURIO.

My táhli pustou plání
po lupu pátrající v okolí,

neb docházejí vojsku zásoby.
 Kraj celý prázdný, když jsme našli ves,
 tu byla vypálená, bez lidí
 a kam jsi hled, jen nedohledná poušť
 ku modrým horám Inula k obzoru.
 Pár keřů stranou — v tom jak jdeme kolem,
 se podezřele keře zachvěly,
 já kázal zastavit a pozor dávat,
 v jich středu seděl divných mužů sbor
 v talárech černých s vousem vlajícím
 dav značný, třicet jich, jež vedem zde,
 při krocích našich razem povstali
 a hlavy dohromady v úradě
 kol tesklivým se okem rozhlíželi,
 jak cestu hledali by krajem dál.
 Z nich přední starší kynul k západu,
 v tom kázal jsem, je kolem obklíčit
 a zajal všecky — a je vedu sem.
 Po cestě jal jsem se jich vypyávat,
 kdo jsou a odkud jsou — však mlčeli.
 Jich tvrdošijnost mohu omluvit,
 snad cizí jim náš jazyk neznámý.
 Ty tlumočníka, pane, najdeš spíš,
 ať promluví — já vykonal, co moh.

SEVERUS.

To vzácná kořist — ať odstoupí voj.

Stane se, rabíni stojí před Severem.

Zde nová překážka, jak mluvit s nimi?
 Jsou učení — tož znají latinsky,
 však budou-li jen *chtiti* — vypovídat?

K stráži.

Vy Tita Annia sem zavolejte !

K jiným.

Vy v kruhu volném kol je obstupte,
ať nepomyslí nikdo na útěk!

Stane se dle jeho rozkazu, mezitím Akiba praví tiše hebrejsky

AKIBA.

Ať děje, co se děje — mlčení!

SEVERUS.

K stráži.

Co povídal ten žid ?

STRÁŽ.

Já nevím, vůdce,
jak ty jsem ani slova nerozuměl.

SEVERUS.

Vztekem dupne

Líp desetkrát jest válčit s barbary !

Centurio vrací se, za ním Titus Annius.

CENTURIO.

Zde Titus Annius !

SEVERUS.

Hleď, Annie, jaký to vzácný lup,
když bída největší, hned pomoc blízká,

rabínův celé hejno do cesty
 nám sehnal Mars, však jak děl řecký básník:
 Pot před výsledek postavili bozi,
 a potom zlým je tady hebrejšтина,
 ty dobře rozumíš jim, znáš ten jazyk,
 byv léta otci svému po boku
 v Jerusalemě. Prosím, vyslechni je!
 Sem sedadla!

Stráž přinese polní křesla před rabíny, na jedno usedne Severus, na druhé *Titus Annius*.

TITUS ANNIUS.

V tom vyhovím ti rád.

Hebrejsky k židům.

Vás mnoho jest a všecky vyslychati
 mi nemožno, leč z pouhé nutnosti
 bych tomu podvolil se, kdyby snad
 jste zarputilost nesli na odív,
 neb chtěli zmást nás výpovědmi svými.
 Však jistě jeden mluvčím bude všech,
 kdo jest váš mluvčí, kdo jest vůdce váš?

VŠICKNI RABÍNI.

Náš mluvčí, naše hlava, Akiba!

TITUS ANNIUS.

Aj, Akiba — ctný Akibo, buď zdrav,
 my známe se — zda ještě pamatuješ,

jak před zoráním hory chrámové
jsi vyjednával moudře s otcem svým,
Taeciem Rufem? Já jsem jeho syn,
Filius Rufi u vás dobře znám.
Ó tenkrát vpadl's jako chytrá liška
v stan mého otce — ano tys to byl,
jenž nejdřív jedem sladké výmluvnosti
chtěl's naklonit jej k smíru, k milosti?
Tys nepochodil ani Theradion,
pak přišel třetí — ten váš Bar-Kochba,
jenž býka pěstí k zemi porazil,
a rozbil šiky římských legií,
tys jako krále jej, jak boha vítal,
tys prohlásil jej Messiašem hned
na posměch Říma! Moudrý Akibo,
tak po letech se setkáváme zas!
Tys liškou přišel — zůstal řvoucím lvem,
byls pozoun Israele — co jsi dnes,
do jaké masky zahališ svou tvář?

AKIBA.

Já nikdy tvář svou v masky nehalil,
já za hlasem šel vždycky Pána svého
a z misky osudu vždy beru klidně,
co vloženo tam, štěstí nebo zmar.
Tvůj otec, paměti muž neblahé,
se krví zapsal v srdce mého lidu.
Tyrannus Rufus zván byl po krajích.
Proč otce svého měl bys lepším byt?
Já nenahlížím.

TITUS ANNIUS.

Rabbi, uspoř slov,
 po moudrosti tvé ptát se nehodlám,
 pár krátkých otázek jen zodpovíš,
 když ochotně a podle pravdy — doufám,
 jsi jistě rozumný a moudrý muž —
 jste volni všickni, tebe ústy svými
 ti druzí zvolili. Já ptám se, mluv.

AKIBA.

Co smím a řeknu, povím podle pravdy.

TITUS ANNIUS.

A podle pravdy budu soudit já.

SEVERUS.

(K Titovi Anniovi latinsky.)

Co povídá?

TITUS ANNIUS.

Nic posud, vůdce můj,
 to potřebný jen úvod k řeči byl.

SEVERUS (netrpěliv).

Ty nějak příliš obřadně si vedeš.
 Nač s židy dělat takých okolků?
 Ty ptej se jen — ať odpovědí v ráz,
 a ty mi každý výrok přetlumoč.

TITUS ANNIUS.

To nejde jen tak lehce, vůdce můj,
ty neznáš rabbiny — toť učenci
a chytří jsou — to není galská luza
a germanská — zde třeba rozvahy
a důmyslu . . .

SEVERUS.

Jen rychle, již se ptej!

TITUS ANNIUS.

Slyš, Akibo — je známo v celém kraji
i Římu známo to, jenž všecko ví,
že celé této vzpoury Bar-Kochbovy
ty duší jsi a hlavou. — Zapíráš?

AKIBA.

Já nezapírám, jen tě opravuju,
já nejsem duší vzpoury Israele,
tou jediné jest Jahvé zástupů
a Bar-Kochba — ať dnes vše proti němu, --
jest jeho trestajícím ramenem.

TITUS ANNIUS.

Jen kruč se dál — to platno není nic,
bez tebe nebylo by Bar-Kochby.

AKIBA.

Jak bez blesku by nezaduněl hrom.

TITUS ANNIUS.

Nech parabol — na ty nás nechytneš.
Jen odpovídej na mé otázky!

AKIBA.

Tys posud neptal se . . .

TITUS ANNIUS.

Tož ptám se teď.

SEVERUS.

Co povídá?

TITUS ANNIUS.

Nic posud, vojevůdce,
to všecko posud předehra jest hry.

SEVERUS.

Však trochu dlouho trvá, příteli!

TITUS ANNIUS

(vstane).

Nuž prosím, chceš-li, rychlej veď to sám!

SEVERUS

(sraží jej na křeslo).

Ne z horka tak — již začni s výsledkem!

TITUS ANNIUS.

Však třeba k všemu času, pane můj.

Usedne zase k Akibovi.

Jen málo otázek ti předložím,
je zodpovíš — a propustíme vás,
jich nezodpovíš a jste zajati,
co dále s vámi — císař rozhodne.
Vás obklíčily naše legie
na pusté pláni, odkud přicházíte,
kam směřujete?

AKIBA.

Jdeme z Betaru!

TITUS ANNIUS

(tlumočí latinsky odpověď Severovi, který uspokojen hlavou pokyne).

Aj, z Betaru, to zvěst je vítaná,
a k čemu vás, vy »oči zákona«,
ven poslali? Jste vy snad vyzvědači?

AKIBA.

Tím nikdy žádný rabbi nebude.

TITUS ANNIUS.

A proč jste opustili ono město?

AKIBA.

Že musili jsme.

TITUS ANNIUS.

Hleďte, musili!

Tož tak zle na tom slavný Betar jest,
že nevyživí třicet rabbinů,

že k vůli úsporám na jídle, vodě
své vypovídá kněze, učitele?
Zda uhod jsem?

Sklání se k Severovi a jemu latinsky to tlumočí.

AKIBA.

Ne, to jsi neuhod.

TITUS ANNIUS.

Proč tedy vy jste město opustili,
vy hlavy rady nejvyšší, vy oči,
vy jazykové soudu božího?
Mluv, odpověz . . .

AKIBA.

Co po tom, pane, tobě?
My odešli jsme, že jsme musili,
a více nepoví ti nikdo z nás,
za mučidla to nepoví ni smrt,
neb co nám smrt je a vše mučidla,
my dávno všichni vložili svůj los
do ruky Boha, která neklame.

SEVERUS.

Co povídá?

TITUS ANNIUS.

Hned ti to přeložím.

Skloní se k němu a tlumočí mu výrok Akibův.

SEVERUS.

Jen rychle dále!

TITUS ANNIUS

(k Akibovi).

Dobrá, nechme to,
ty nechceš s pravdou ven, nech hádat mne,
vy sami dobrovolně z Betaru
jste nevyšli do pouště na zdařbůh,
vás vyobcoval z města Bar-Kochba?
Ty mlčíš k tomu? — To jest přiznání!

Skloní se k Severovi, jemuž vše tlumočí, Severus kývá spokojeně
hlavou.

TITUS ANNIUS.

Tož mezi vámi, již jste rabíni,
a mezi Bar-Kochbou jest roztržka,
jež skončila se vaším — vyhnáním . . .
Ty mlčíš opět — ty se přiznáváš!

(Stejná hra.)

Nuž dobrá — pro nás dobrý je to zisk;
štír nesváru se zakous v Israel,
míň práce bude míti vlčice,
když ochotně jí sami pomůžete.

AKIBA.

Ne příliš ochotně — jak vidíš sám.

TITUS ANNIUS.

Co vidím — vidím a co slyším — slyším.
Spor tedy vypuk mezi Bar-Kochbou

a mezi vámi — oč — co nám je potom,
 však *vypukl* a to je hlavní věc.
 Vy vyhnání jste — pravda to či ne?
 Ty mlčíš zas? — Mám pravdu! Pokračuji.

Stejná hra k Severovi.

Když vyhnal vás ten král a Messiaš,
 pak jistě stojíte zde *proti němu*,
 a podle pravdy vypovíte nám.

AKIBA.

Co vypovědít? Po čem jsi se ptal?

TITUS ANNIUS.

Nech vytáček! Tož vy a Bar-Kochba
 jste proti sobě — to nám postačí . . .

AKIBA.

Kdo moudrý jest, ten dobře rozeznává,
 ty neděláš to ale, legate.

TITUS ANNIUS.

Co rozeznat mám?

AKIBA.

Jednu velkou věc,
 že *Bar-Kochba* a *národ* Hospodinův
 dnes nejsou jedno víc!

TITUS ANNIUS.

Tot novinka
a věru Římu velmi přišla vhod!
Váš Bar-Kochba víc není Messiáš?

AKIBA.

Zle zklamal nás.

TITUS ANNIUS.

Mluv prosím, zřetelněji!

AKIBA.

On zklamal *nás*, však *ne věc Israele*,
ta nesmí padnout s ním, to rozeznávej!

TITUS ANNIUS.

Jej prokleli jste?

AKIBA.

Ano Bar-Kochbu,
však nikdy, nikdy Israelský lid!

TITUS ANNIUS

(tlumočí vše Severovi, který spokojeně hlavou kývá — k Akibovi.)

To sofisma je — v tom se vyznám, rabbi,
jste proti Bar-Kochbovi — vyhnal vás,
však zradit nechcete jej? — Nuže mluv!

AKIBA.

Mně podivno, že ty to nerozeznáš,
 co *hlava lidu* jesti a co *lid*.
 Pán zvolil Bar-Kochbu — my přijali jej,
 on nehodným se této volby stal,
 to pravda jest — však posud *vede* národ,
 a tím je svatý, nedotknutý stejně;
 hněv jednotlivce patří jednotlivci,
 však národ celý stojí nad jedincem.
 Ty's ironicky zval nás »jazykem
 a okem zákona« — to budem vždy!
 My můžem proklínati Bar-Kochbu
 a pro vždy jeho odříkat se služeb,
 leč *lidu svému, svému národu*
 jsme poslušností, láskou povinni.
 To nezvikláš! Necht' třeba nehodný
 jest Hospodinův sluha Bar-Kochba,
 jest přece sluhou jeho, námi zvolen
 a pomazán; byl nehodný též Saul
 a přece byl jen první v Israeli,
 kdys David hřešil — a přec zůstal králem,
 pad v bludů sítě velký Šalomon,
 a přece zůstal pomazaným Páně,
 víc neřeknu, ty dovtípíš se již.
 Necht' hlava chorá — tělo zdravé jest,
 necht' hlava chorá, přec je hlava těla,
 a pokud naší hlavou Bar-Kochba,
 necht' prohřešil se proti Hospodinu
 a zákonu, kterého oči jsme,
 je stejně svatým — klidně pravím ti

za všechny, jejichž úst zde ústy jsem,
 víc nedozvíš se, nežli co jsem řek,
 ať propustíš nás, nebo uvězniš,
 vždy jedno řeknem, pokud Hospodin
 svým divem jiného nám nedá krále,
 jest Bar-Kochba vždy jeho ramenem
 a proti němu zrady nespášeme!
 Nás trýzni jak chceš, jak to Říman umí,
 my známe to již z dlouhých zkušeností,
 nás na mučidla napni, pobij nás,
 ni jediný, (ač mnohý v srdci svém
 je Bar-Kochby nepřítel zarytý,
 ti nevypoví ani zbla víc — pane!
 Svůj lid by zradil tím a svatou věc,
 pro kterou bojujeme řadu let,
 jež jako slunce svítí nad námi.
*My mohli se v svém oklamati králi,
 však nikdy v nás náš král se nesklame!*

TITUS ANNIUS

(skloní se k Severovi, jemuž vše tlumočí).

Co s nimi, pane? Jsou jak berani,
 na jatka veď je podle libosti,
 já dokonal zde svoji úlohu.

SEVERUS

(skloní se k Titovi Anniovi a něco do ucha mu šeptá).

TITUS ANNIUS.

Když přání tvoje, zkusím ještě to.

(K Akibovi.)

Víc ptát se nechci, znám tě přespříliš,
 však jednu dovol ještě otázku.
 Nám oznámili naši vyzvědači,
 že tajné chodby vedou z Betaru,
 vy jistě víte o nich. Rci, kde vchod
 je ku ztajeným oněm průkopům,
 jež Bar-Kochba dal vésti na vše strany
 z Betaru kolem? — Vid', že pravdu mám?
 Ty opět mlčíš, pak se přiznáváš.
 Víc nechci, moudrý rabbi, od tebe,
 jen maličkost, nás doved' na to místo,
 a vchod nám ukaž k těmto průkopům,
 jsi propuštěn a tvoji soudruzi,
 ba dáme ochranný vám list, jímž pro vždy
 jste bezpeční, kam zabloudí váš krok.

AKIBA.

To nejhorší jsi nechals k posledu,
 tak bídný není Israele syn,
 by takto zradil národ a svou vlast.
 Kde chodeb vchod — to všech je tajemství
 a také tajemstvím to zůstane.
 Co chceš, ty dělej, pozvi muky vše,
 smrt samu pozvi, jež jim v zápětí,
 v tom ústa naše nikdy neotevřeš,
 v tom němí jsme jak hroby Josafatu.
 Já domluvil a všichni souhlasí.

TITUS ANNIUS

(skloní se a tlumočí vše Severovi, který rozpačitě mu odpovídá).

(Pausa.)

TITUS ANNIUS.

Co začnem s nimi? Máme mučit je?
Řeč vždy je řeč a pouze skutky mluví.

SEVERUS

(vstane prudce).

Dost výslechu — jsem příliš znaven již
a novou radu podá nový den.
Je odvedte, (k stráži) však s nimi pozorně
a vlídně nakládejte, k večeři
co nejlepšího máte, dejte jim,
a v klidu ponechte je do rána.
Zde ukvapeně jednat, byl by blud.
Dost že je máme. — Díky, Annie,
za námahu tvou. — Odvedte je již,
mně protivní jsou jako smrt a noc
a česnekem mi příliš zapáchají.
Je odvedte — chci spát již — dobrou noc!

Stráž odvádí rabíny s Akibou v čele. Severus dumá v křesle. Pausa. Titus
Annius doprovází průvod rabínův, pak se vrátí.

TITUS ANNIUS.

Je mučiti a týrat — neradno,
ty neznáš, pane, posud rabíny,
jeť velká jejich moc a jejich vliv.
Dost víme již, co jsme se dozvěděli,
jsou proti Bar-Kochbovi — to je víc,
než můžem cenit — nech je v záloze,
o ostatní snad postará se bůh.

Stráž přivádí sem zajatého pastýře. Šat jeho je sedrán, pln prachu, přes rameno má přehozený pytel.

SEVERUS.

Co nového zas?

CENTURIO.

Muže tohoto jsme našli, kolem hradeb plížil se, dal chytnout se a svázat, jeho řeči však nerozuměl, pane, nikdo z nás, též nechtěl ukázat, co v pytli nese.

SEVERUS

(k Titovi Anniovi).

Mám toho dost, jej, prosím, vyslechni!

Odejde do stanu, který se za ním zavře.

TITUS ANNIUS.

Kdo, muži, jsi a jak zní jméno tvé?
Nač plížil jsi se kolem tábora?
Co neseš nám, jsi Judy vyzvědač?
Jsi přítel náš?

PASTÝŘ.

Vše zodpovím ti hned.
Jsem v římském táboře?

TITUS ANNIUS.

Jak vidíš, jsi.

PASTÝŘ.

Mé jméno Baruch, poctivý jsem muž
a chudý pastýř v dolu Siloe,
jež k Josafatu skalám táhne se,
ve prosté chatě žil jsem s ženou svou
a synem Ismaelem.

TITUS ANNIUS.

Co nám po tom?

PASTÝŘ.

Jen z doslechu vím o tom velkém boji,
jež vede Řím zde proti Betaru,
já dbal jen koz a ovcí, jež můj syn
na pastvu vodil — já byl chudý muž,
však šťastný, pane!

Vrhne pytel před Tita Annia.

Zde mé všechno štěstí,
jen rozhrň řasy pytle — nemáš síly?
Já otec mám ji!

Vyndá z pytle krvavou hlavu Ismaele.

Zde mé všechno štěstí,
náš Ismael, to dobré, sladké dítě . . .
Kdo zničil je a zabil? — Bar-Kochba!

TITUS ANNIUS.

Co blábolíš zde? S dětmi nebojuje
přec Bar-Kochba. — Jsi smysly posedlý?

PASTÝŘ.

Jsem posedlý jak může otec být,
kterému vzato dítě jediné
a bídně utraceno. — Bůh ví proč!
Slyš ostatní! My ovšem v chudobě,
však v štěstí žili jsme — co nám jest svět
a boje velkých? — Co má chudás z nich?
Tu náhle přišla, pár je tomu dnů,
neznámá žena, vzácná na pohled
dle šatu, šperků, jež ji tížily,
do naší chaty, zřela Ismaele,
jak bezstarostně u krbu si hrál,
řeč počla s ženou — dala peníze,
by hochu dovolila jíti s ní,
že do večera ještě přijde zpět,
a slabá žena moje svolila.
Noc nastala a hoch se nevracel,
já týral ženu, více neřekla
a také nevěděla, co má říci,
já na cestu se vydal mezi skály,
rval s vichrem se a bouří podzimní
a volal do skal, které hluchy byly,
»Můj Ismaeli! Dítě, hochu, slyš!
Kde zůstal jsi? Tvá matka pro tě pláče,
já tebe volám!« Všecko nadarmo!
Tu k ránu bylo, já jsem dostal se
až v Josafat, kde staré hroby jsou
ve skalních slujích — já jsem volal dál,
já všecky prolez, až tu, pane, v jedné
jsem našel svého Ismaele trup

zahalen v černém plášti — trojnože,
z kad ještě kadidla se valil dým,
kol před mřížemi stály dávných hrobů,
krev na zemi i na balvanech skal . . .
a kousek dále — v prachu ležela
ta odříznutá hlava mého dítká!
Ó zoufalství, kdo tebe vypoví?
Sem zlákan k tajné vraždě ubožák
za bídný šperk a dukát zaprodán,
můj Ismael! Já hlavu jeho zved,
ji v slzách líbal a sluj opustil.
Jdu pouští dál — v tom dva zřím před sebou,
šli chvatně; rozeznal jsem, žena, muž,
šli přede mnou — já utajil svůj krok
a číhal jsem. Muž tvarů obrovských
vous ryšavý měl, plavozlatý vlas,
a žena byla oné podobná
již večer před tím líčila mi choť,
jež chlapce vylákala do hor jít.
Já poznal Bar-Kochbu jsem v mžiku tom,
toť onen Judy lev byl nezdolný
a ona lvice jeho. — Za nimi
jsem opatrně plížil se jak stín —
tu náhle, jakby zem se otevřela,
mi zmizeli — jen keř se pozachvěl,
kams zapadli — ti tam . . .

TITUS ANNIUS.

Co povídáš?

Že zmizeli, jak polkla by je zem?

Toť Bar-Kochby jsou jistě průkopy!
Keť zachvěl se a zem že zapadla,
a nebylo jich víc?

PASTÝŘ.

Jak povídám!
Jak na zázrak jsem na to všechno patřil,
a nebýt mrtvé hlavy Ismaele,
jež křičela mi, co je skutečnost,
já myslel bych, že snů vše mátoha
a šílenství.

TITUS ANNIUS.

To důležitá zpráva!
A znáš to místo, dobrý Baruchu,
a poznal bys je okamžitě zas?

PASTÝŘ.

Já velký kámen jsem tam přivalil,
na ono místo, v kterém zmizeli,
ten sám se nehne.

TITUS ANNIUS.

Dovedeš nás tam?

PASTÝŘ.

Ze srdce rád, já proto přišel jsem,
bych pomstít smrt moh' svého Ismaele,
jenž divným kouzlům jistě propad tam.

Chceš dát mi vojsko? Já je povedu
a jistě tebe, pane, neoklamu.
Co celý ten boj Judy proti Římu
jest pastýři? Mně syna ukradli
a zabili a nyní chci se mstít!

TITUS ANNIUS.

Ty budeš pomstěn. Ty nás povedeš!

PASTÝŘ.

A dovedu vás jistě k Betaru,
však jedno prosím — nech mi tuto hlavu,
bych do syta se nad ní vyplakal!

TITUS ANNIUS.

Je tvojí, dobrý muži poctivý!
Jdi na lože, stráž tebe provádí
a zítra povedeš nás!

PASTÝŘ.

Milerád! (Stráž jej odvádí.)

TITUS ANNIUS

(popojde a strhne oponu stanu Severova).

Vstaň, vojevůdce, my jsme zvítězili,
to lepší lup jest nežli rabíni,
vstaň, rychle k dílu!

SEVERUS (vyjde rozespalý).

Co zas blábolíš?

TITUS ANNIUS.

My máme jistou cestu k Betaru,
teď propustiti můžeš rabíny
a velkomyslným být nádavkem.
Víc nepovědí, nežli já vím teď.
Bůh války posud neopustil Řím,
lstí vynikla vždy stará vlčice,
kde síla selže — lest vždy pomáhá!

SEVERUS.

To slyším rád, já vždycky doufal v bohy,
a věčný Řím. — Dík tobě, Annie!

(Vejdou do stanu.)

ZPĚV XII.

ŘÁD BETARU.

PÁD BETARU.

Ložnice v hradě Bar-Kochbové v Betaru. Strop i stěny z dříví cedrového bohatě vykládané. Lampa od stropu i na stole. V prostředku velké nízké lože pokryté kůžemi lvími a pardalími. Na pánvích uhlí, kde doutná kadidlo. Příbory zlaté, mísy, vázy porfýrnu, zbraně na stěnách. Na loži polosedíc pololežíc *Judita* v nádherném nočním rouchu. Šij a ruce má obnažené. Velký had je svinut vedle ní a klade hlavu mezi její prsy.

JUDITA
(v polosnění.)

Kdy přijde pán tvůj, velký Samael,
by vykoupil nás z toho zajetí
a vrátil světu nás a životu?
Dnes na noc myslila jsem bezpečně,
že místo tebe ležím na mých ědrech,
já svaté jméno jeho šeptala,
však v odpověď mi hlas zněl Bar-Kochbův.
Co počít máme v tomto zajetí?

Vstoupí *Bar-Kochba* v plné zbroji. *Judita* sejme tise a pozorně hlavu hada se svých ěder a položí ji na lví kůži, kde se had v klubko schoulí.

BAR-KOCHBA.

Zda slyšela jsi, drahá Judito,
tub signály? Jsme obleženi již.
Nás našel přece Říman konečně.
Ty nevíš, jak to vzpružilo mé síly,
již uspané tím dlouhým příměřím.
Boj, pouze boj jest moje heslo teď
a Říma zmar! Jak noční přeludy
vše prchly mátohy dnů minulých,
já v světlo patřím, které život jest
a skutečnost! Ta všechna strašidla,
jež burcovala moje sny, — ta tam!
Jsem volný, dýchám v čistém vzduchu zas,
víc neznáš mne, jsem jako před lety
a heslo moje nazývá se čin!
Pět útoků jsme odrazili dnes,
co počít Říman neví s Betarem
a Bůh ví také, sotva kdy to zví!
Dnes došly podzemními průkopy
nám nové masa, vína zásoby,
na měsíc bezpečně jsme pojištěni,
lid posilněn se drží na valech,
ba starý, omrzelý Eleazar,
jak oživ by, jest plný nadšení
a odvahy, na valech káže vojsku,
je pobádá a žehná, modlí se.
To dobré pro dav — proto šetřím jej,
ač mohu říci, že mi protivný
je z celé duše. Teď jsem odskočil
na chvíli jen, bych tebe vidět moh,

zas v boj se musím vrátit ve mžiku.
Však číše vína s tebou nahradí
mi celou dlouhou bezesennou noc.

Udeři mečem na štít.

Sem víno, rychle!

Otrok přinese na zlatém táci amforu a dvě číše. Bar-Kochba nalije do obou, vezme jednu a podává ji Juditě. Jak se přiblíží k loži, vztýčí had proti němu hlavu a prudce zasyčí — Bar-Kochba couvne a při tom rozlije půl číše na lvi kůže, had začne dvojklaným jazykem lízati rozlité víno. Judita jej tiše se zálibou pozoruje.

BAR-KOCHBA.

Já prosil tě již jednou, Judito,
bys zanechala těchto příšer zlých,
sen kazí mi — mně nelze s tebou spát,
když zasyčí to v koutech lože kdes
tak z nenadání.

JUDITA.

Ty se bojíš jich?
Mne znají, proto neublíží tobě.

BAR-KOCHBA.

Mně protivné jsou, kluzkost jejich těla,
lsti, úskoků jich plné pohyby
hnus ve mně nítí — já tě prosil již,
pusť z hlavy tyto nesmyslné hračky,
jen v činu spása jest a v činu jen!
Vždyť sami jsme se oba přesvědčili,
jak málo zrna v celé kabbale,

nám ze všeho zbyl rmut a hořkost jen
a v duši stín, jenž nikdy nevymizí.

JUDITA.

To pouze tím, že's k jádru nepronik,
jsi zvyklý na povrchu věcí plout,
měl pravdu jistě Eleazar Med,
když před Kabbalou tebe varoval.
Ta není pro tebe, tys činu muž
ne myšlenky — to dokázal jsi přec.

BAR-KOCHBA,

A co mi vysvětlila ona noc,
kde vraždy svědkem byl jsem — dítěte?
Co onen stín, jenž cedil žhoucí krev,
a jehož kletba posud zní mi v duši
jak trouba soudu? Víš ty sama, rci,
byl člověk to — či přelud? Odpověz!

JUDITA.

To dnes již přece není žádný taj,
toť bláznivý Jerusalemský švec,
zván Ahasver, byl zde již v Betaru,
o sobě roztrušuje divné zvěsti
a báhorky, jimž nevěří ni lid,
spí ve hrobech neb v skrýších málomocných,
smrt hledá — ta však se mu vyhýbá,
do vody skáče jako do ohně
a žár ni voda jemu neublíží,

kam vstoupí, hlásá zmar a neštěstí,
a zmizí po své věštbě jako stín,
by objevil se nenadále zas.
Ten nestrhne mne více v klamu síť,
co s bláznem chceš? Líp nemysliti naň.

BAR-KOCHBA.

Líp oddati se černé magii,
a s hady bratřit se? — Co z toho kyne?

JUDITA.

To uvidíš, až pravý přijde čas,
kdo pomůže ti v bídě nejvyšší!
Když Jehovy se's odřek, zbývá pak
jen k Samaeli, jeho protichůdci
zrak pokorný obrátit v důvěře.

BAR-KOCHBA.

Jej *vidělas*, žeš přesvědčena tak?

JUDITA.

A *viděl* ty jsi svého Jehovu?

BAR-KOCHBA

(zmaten).

Ne, neviděl — *jej nelze viděti*,
víš, sám co říkal velký Akiba,
ni andělé tvář jeho nevidí,
jak teprv člověk, jenž jest prachu syn?

JUDITA.

Nu vidíš — Samael je zrovna tak
 jak Jehova, sok jeho odvěký!
 Ten pohled snéstí nemůž' smrtelník
 a přece může věřit, doufat v něj.
 Tys zapřel Jehovu, však v duši své
 máš přece kout, kde on tam zůstal pánem.

BAR-KOCHBA.

Tvou bytost opanoval Samael,
 blud jako blud. Nás opanovat má
 jen účel náš a naše poslání!
 Mým boj byl vždy, boj věčný proti Římu
 a volnost Israele nikdy z mysle
 jsem pustit neměl na mžik jediný.
 To svaté heslo svého života!
 To, Judito, byl jediný můj hřích
 a spáchán v slabé chvíli — k vůli tobě.
 Však nechtějme si kalit chvíli tu,
 snad příliš mnohů takých nebude;
 já nepřišel, bych cos ti vyčítal,
 neb s tebou přel se o záhadách taje,
 z nichž oba naposled jen víme — nic.
 Nech klidně si kult svého Samaele,
 já k činu hledím zas, ten spasí jen.
 Nu, připij mi na naše vítězství!

JUDITA

(chopí se poháru).

Bez Samaele vítěz nebudeš,
 neb světla bůh dnes proti tobě stojí

a ty se musíš držet boha *tmy*!
 Ku jeho slávě pohár povznáším,
 zdar Samaeli, králi zástupův!

(Pije.)

BAR-KOCHBA.

Mým světla bohem dnes jest pouze čin,
 a síla moje v mojí paži jest,
 v mém rozumu a v mojí rozvaze
 a tomu bohu *světla* připíjím!

(Pije.)

Z venčí signály trub, vřava boje až sem dolehá. — Bar-Kochba odtrhne číši od úst a naslouchá chvíli, pak postaví pohár na stůl.

Zas nový útok! Musím na hradby,
 seč bude zlá. — Sem ke mně, Judito,
 mne obejmí, snad je to naposled!

Judita se vztýčí na loži, rozpřáhne nahé ruce a strhne Bar-Kochbu v své objetí.

JUDITA.

Jdi, silný lve můj, bojuj, řvi a zvítěz!
 Však jedno věz, když nejhůř tobě bude,
 že na pomoc ti přijde Samael,
 mně slíbil to dnes v noci . . .

BAR-KOCHBA.

Co to díš?

Vždyt v dnešní noci *já* byl u tebe.

JUDITA.

Tys tvrdě spal, když ke mně přišel *on*.

BAR-KOCHBA.

Mně zdá se, Judito, žes nemocná . . .

JUDITA.

Jak nemocný je každý, kdo tu věří.

BAR-KOCHBA.

Tak přišel tedy? — A jak vypadal?

JUDITA.

Po sladké chvíli v klíně mém jsi spal,
had svinut vedle mne se náhle vztýčil
a tiše hlavu svoji položil
mi na rameno. Kolem bylo ticho,
jen lampa plála zelenavým svitem
do stínů záclon, do čalounů stěn.
Já otevřela oči v polosnu
a na hada se přímo zadívala,
a had měl náhle lidský obličej,
tak smutně krásný, smutně lahodný
a plný přece divné veleby!
Já chtěla mluvit, ale v žilách krev
mi stuhla, srdce stavilo svůj tluk,
to byl jen mžik, však cítila jsem v tom,
to nebyl had, to Samael byl sám,
to zavržené kníže temnosti,

já chtěla tebe zbudit, Bar-Kochbo;
leč pozdě již, roztála vidina,
had na mém ramenu byl opět had,
měl víčka přivřená a rovněž spal.
Však jistě vím — *já zřela Samaela.*

BAR-KOCHBA.

Ty vskutku nemocná jsi, Judito,
v tůň černých kouzel příliš nahlédla's,
až pojala tě děsná závrať z nich.
Zde já jsem zdráv, zde já, jenž rozeznávám,
co pravdy zář a co je hrozný blud.
Teď teprve si jasně vysvětluji
a ve všem tebe, drahá, omlouvám,
jak mohla's ty, jenž's ve všem žena přec,
tak prolit klidně Ismaele krev!
Ty, která neublížíš ptáčeti,
jež sama bylas matkou vášnivou -
ó pomni jen, jak jsme se našli,
prst nedala jsi utit svému synu
pro zákon boží — a pak's vraždila
jak hyena a lítá tygřice!
Ó Judito, blud z všeho nejhorší,
když otroků svých nadělá si z nás,
tys bludu propadla, ó vzbud' se, vzbud',
dej výhost kouzlům, snům i mátohám,
vrať k světlu se, které je skutečnost.
Já nepodlehli tvým přeludům,
já silnější byl, nepodlehej též,
zři v jasné světlo, nehledej víc tmy,

hled' všecko láskou smířit, vyrovnat
 a Samael tvůj mému Jehovovi
 pak smírnou ruku podá naposled.
 Vždyť věčně trvat nemůže ten boj,
 jenž v zlo a dobro rozštíp celý svět,
 i sporné živly v sled se udolají
 a z všeho tryskne shoda, souzvuk, smír!
 To veškerenstva slední meta jest
 a požadavek lidstva nejvyšší,
 ty nevzdoruj mu, vždyť jsi žena přec
 a žena láska jest a souzvuk, smír!

JUDITA

(pláče na jeho srdci).

Jen z lásky k tobě, bych ti pomohla,
 jen z lásky k tobě, bych ti něčím byla,
 já zapředla se v tyto mátohy
 a z lásky k tobě — jich se odříkám.

BAR-KOCHBA

(líbá jí a hladí vlasy).

Tak poznávám tě opět, ženo má!
 Co v posled všichni jsme, jak málo víme!
 Prach zvířený na okamžiků pár . . .
 Ó hledme vždy je láskou vyplnit
 a dobrem jen — hled, civí proti nám
 čas, prostor, poměry a co zvem svět
 a celý život; kterak obstát v nich,
 kde všecko taj a všecko nebezpeč',
 kde v srdce druhu nenahlédne druh,

kde pouze vírou každý silný jest
a každý lsti a bludu podléhá?
Pryč s taji, kouzly, s bludy, přeludy,
to všecko stfny obraznosti jsou
a jedno slunce — pravda, skutečnost!

JUDITA.

Již chápu tebe a chci lepší být!
Však jedno slib mi, choti, miláčku,
můj světe celý, než vzplá slední boj,
že neumřeš sám, že sem přijdeš pro mne,
chci umřít s tebou, jak jsem s tebou žila!
Ty přijdeš, vid' — nechť Betar obklíčen,
nechť zapálen a dobyt Římany,
ty přijdeš umřít se mnou — Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

To bohu tmy i světla přísahám!
Já přijdu k tobě v chvíli poslední
a v objetí jen — nalezne nás Smrt.

V tom se znovu vztýčí had a zasvčí proti Bar-Kochbovi, z venčí nový
povyk boje a signály trub.

JUDITA.

Ty přijdeš, vid'?

BAR-KOCHBA.

Já přijdu, Judito! (Odejde.)

Valy Betaru. Chmurný mlhavý den. Slunce pod mraky. Boj obléhajících Římanů sem doléhá. Eleazar Meď stojí na pahorku ruce rozpjaté k nebesům v modlitbě. Na ulici pod hradbami ženy a děti leží v hadrech. Ob čas pár vojínů přeběhne nesoucích smolné vichy a věnce. Katapulty na valech v plné práci.

DÍTĚ.

Mám hlad, maminko!

JINÉ.

Já žízeň mám.

ŽENA.

Jen strpení, mé děti.

JINÁ ŽENA.

Muž v noci odešel a nepřišel, snad zabit leží v hradním příkopu, zde nestará se více nikdo o nás. My umřeme.

TŘETÍ ŽENA.

Jen kdyby již to bylo.

STAŘEC.

Tak vidíte. Jen k zlému konci se všechno chýlí, Říman zvítězí naposled, nás polomrtvé hlady zdeptají kopyta jeho koní. Jak nás oklamal náš král a Messiáš!

ŽENA.

Náš Bar-Kochba!

JINÁ.

Kde jest nyní? Kdo viděl ho?

STAŘEC.

Ten má jiné věci na starosti.

DRUHÁ ŽENA.

On zaprodal se tmě.

TŘETÍ ŽENA.

Co je to?

ČTVRTÁ ŽENA.

On odřikal se Jehovy, krále zástupův, a zapsal se knížeti temnot.

STAŘEC.

Těž jsem o tom slyšel.

ČTVRTÁ ŽENA.

Choť jeho, ta poběhlice z Cyreny, jest zasvěcena do kouzel egyptských a spletla smysly jeho a opila jej nevěrou.

PÁTÁ ŽENA.

Povídal můj muž, že v ložnici své chová hady, že je živí svým mlékem a svou krví.

STAŘEC.

Povídáčky . . .

PÁTÁ ŽENA.

Žádné povídačky, Jonathane. Můj muž jest v službách tělesných Bar-Kochby, vidí a zná všecko. Od té doby, co Bar-Kochba vyhnal z města rabíny, oddal se černé magii sveden ženou svou a od té doby hynem a zahynem.

PRVNÍ ŽENA.

Co je to černá magie ?

STAŘEC.

Hlouposti, samé hlouposti. Povídačky. Bar-Kochba důvěřuje příliš v sílu svou a v tom se klame. Řím jest mocnější. To je ta celá černá magie.

DRUHÁ ŽENA.

Což tobě je, starochu, ty se již přece lecjak přiživíš, ale děti mé mají hlad.

TŘETÍ ŽENA.

A hlavní všeho věc. Vody nemáme. Co rabíni vše studny otrávil, nemá nikdo důvěry pítí a čerpati z nich.

ČTVRTÁ ŽENA.

A přijdou-li průkopy podzemními zásoby vína a vody, to vypijí vše vojíni.

PÁTÁ ŽENA.

To bych jim ani za zlé neměla. Bojují celý den, ať se posilní. Ale horší jest, že všechno vypijí a na nás ničeho nezbude.

DÍTĚ.

Mám hlad, maminko!

DRUHÉ DÍTĚ.

Já žízeň!

STAŘEC.

A k tomu to dojde zas, jako co praví pamětníci o oblehání Jerusalema Titem. Matky uvaří v kotli děti své a dají je jísti druhým, aby hlady neumřeli, a koně až po boky a hřívý budou se brodití krví a všady bude pláč a skřípění zubů.

PRVNÍ ŽENA.

Však to přece jednou musí skončiti.

STAŘEC.

Ale jak to skončí — my v tom zůstaneme i děti naše.

DRUHÁ ŽENA.

Tam Eleazar se modlí.

TŘETÍ ŽENA.

Ta duše Betaru! Ten věrný, jediný spravedlivý!
Dík nebi, že ten ještě zůstal nám. Modlitba jeho drží
svatou věc Israele, která by se bez něho zborila
v zmar a zahynutí! Jaký to svatý muž, skoro jako
Akiba!

ČTVRTÁ ŽENA.

Ba větší jest nežli Akiba. Zůstal Akiba s námi?
Odešel s ostatními a Eleazar zůstal. Kdo vytrvá, jest
vždycky větší.

STAŘEC.

Akiba musil odejít, nemohl přec zraditi rabíny.
Avšak ani s Eleazarem není Bar-Kochba v přátelství.

PÁTÁ ŽENA.

Jak to jen všecko skončí. Jak nás oklamal náš
král a Messiáš!

Ryk nového útoku válečného až sem zaléhá.

STAŘEC.

Zas nový útok!

ŽENA.

Jsme ztraceni, ztraceni!

Kvílí, lomí rukama a vlasý si trhají.

Vystoupí *Bar-Kochba* v plné zbroji s několika oděnci. Uzří plačící ženy,
jeho hněv vzkypí.

BAR-KOCHBA.

To hrozné — tam boj na život a na smrt, zde babské kvílení. Co chcete ustavičně, vy straky protivné?

ŽENY

(padají před ním na kolena. chytají se jeho šatu, který libají).

Hlad mají naše děti!

JINÉ.

Žízníme!

BAR-KOCHBA.

Já s dětmi nebojuji ani s ženami. Vy jste zde všickni zbyteční, dám vyvésti vás z města.

STAŘEC.

Raděj pobij nás!

BAR-KOCHBA.

Nemluvím, cháme, s tebou. Starci, děti a ženy patří na mrchoviště. Zde jen překážíte!

Chce dále, ženy jej zastavujíce objímají jeho kolena.

PRVNÍ ŽENA.

Ty neopustíš nás, o hvězdo naše!

DRUHÁ ŽENA.

Náš králi!

TŘETÍ ŽENA.

Náš Messiaši!

ČTVRTÁ ŽENA.

Slunce a spásu naše, ty neopustíš nás!

BAR-KOCHBA.

A co chcete na mně?

VŠECKY.

Jíst a pít!

BAR-KOCHBA

(Strne a zastaví se zaražen).

Ovšem — dostanete všeho — ale strpení mějte,
nyní bojujeme!

PRVNÍ ŽENA.

To říká se nám již třetí den — a my hladovíme
a žízníme ustavičně.

VŠECKY.

Ano hladovíme a žízníme my všickni i děti naše.
Což o nás, Bar-Kochbo, ale děti, děti!

BAR-KOCHBA

(dojat).

Ano — děti! Jděte do hradu mého a řekněte
svou bídu. Ať vám vydají všechny zásoby mé, jezte a

pijte, ale mlčte teď, teď bojujeme, pro vás i pro vaše děti; rozumíte, teď bojujeme.

PRVNÍ ŽENA.

Ó já se neklamala v tobě, Bar-Kochbo! Máš cit a dobrý jsi — díky tobě!

JINÉ ŽENY.

Ty nás neopustíš, vid'?

BAR-KOCHBA.

Ne, já vás neopustím. Já umru s vámi. Ale mohu dělat víc? Mohu vydupati ze země nové zásoby masa, zelenin a potravin, nové měchy vína a vody? Ty přijdou zítra dle smluvení a podle zpráv mých. Do zítřka počkejte. Jděte zatím k Juditě, ta vám dá jistě vše, co má, byste nehynuly, ale teď mne pusťte, mne volá boj a boj jest povinnost, je pro vás a pro vaše děti, jest pro celou svatou věc Israele, kterou ani chápat nemůžete, ale je dobrý a svatý.

VŠECKY.

O díky, díky, Bar-Kochbo!

BAR-KOCHBA.

Jen již jděte, prosím vás. Já musím na hradby. Nezdržujte mne déle.

Vyprostí se jim násilím a odkvapí.

PRVNÍ ŽENA.

Slyšely jste? Od ní, od Judity, od té čarodějnice, od té služky Satana máme bráti chléb a víno? Nikdy! Nikdy! Raděj zahynu!

DRUHÁ ŽENA.

Mám s hady sdíleti se o skývu? Br... Krev žil svých raději dám svému dítěti.

JINÉ ŽENY.

Má pravdu! Má pravdu!

STAŘEC.

Ale hlad je hlad a ten je všemohoucí.

DÍTĚ.

Maminko, pojďme k paní Juditě.

JINÉ DĚTI.

Ať pit nám dá jen vody — ale pít, pít!

TŘETÍ ŽENA.

Tak pojďte k vůli dětem, zkusíme to.

ČTVRTÁ.

Snad nás neotráví...

OSTATNÍ.

Pojďme, pojďme.

Odejdou starcem vedeni. V tom vrátí se Bar-Kochba, jest neobyčejné roz-
čilen, s ním dva oděnci. Vedle Eleazara na vršku se modlicího objevil se
Ahasver, který mu něco šeptá do ucha. Eleazar toho nedbá a modlí se dále.

Bar-Kochba uzří Ahasvera, pozná jej a zachvěje se.

BAR-KOCHBA

(k sobě).

S tím zrádcem tedy vyjednává on,
on, Eleazar? Toho nestrpím,
kvil jeho a skřek jeho modlitby
mi dávno u velení překáží
a jeho ruce vzpjaté k nebesům
mne dráždí jen. — Co myslí si ten kmet?
Když ruce jeho, křídla netopýří
se zvědají — my máme vítězit,
když klesají — my máme podléhati?
To samé kejkle! — Těch já nestrpím,
chce na proroka on si tady hrát?
Hej oděnci, vylezte na horu
a tomu bláznu, jenž tam v divné křeči
se svíjí, usekněte obě páže
až u ramen! Pak jistě pokoj dá!

PRVNÍ ODĚNEC.

Tot Eleazar!

DRUHÝ ODĚNEC.

Duše Betaru!

Ty moh' bys, pane?

BAR-KOCHBA.

Mohu to, co chci!

PRVNÍ ODĚNEC.

To nežádej!

DRUHÝ ODĚNEC.

To nelze, králi můj!

BAR-KOCHBA

(vztekle).

Co lze, co nelze? Lze, to, co já chci,
já rozkaz dal a vy jej vykonejte!
Neb jinak budete se houpati
na prvním stromě!

PRVNÍ ODĚNEC.

Ty jsi poručil!

DRUHÝ.

A na tvou hlavu padni jeho krev!

BAR-KOCHBA.

Až vykonáte rozkaz, přivlečte
mi starce sem a dál s ním promluvíme!

V chvíli, kdy oděnci slezou vršek a přistoupí k Eleazarovi, stále se modlícím, zmizel Ahasver, který mu stále do ucha šeptal. Oděnci vykonají roz-

kaz Bar-Kochbův a přivlekom omdávajícího bolesti Eleazara před Bar-Kochbu, jej šetrně podpirajice.)

BAR-KOCHBA.

Tys zrádce! S kým's to mluvil na hoře?

ELEAZAR.

Já nejsem zrádce, to ví Jehova!

BAR-KOCHBA.

A s kým jsi tamto mluvil na hoře?

ELEAZAR.

Já s nikým nemluvil, jen s Bohem svým.

BAR-KOCHBA.

Kdo vedle tebe stál?

ELEAZAR.

Já nevěděl nikoho.

BAR-KOCHBA.

A kdo ti stále šeptal do ucha?

ELEAZAR.

Já jen se modlil, nevím o jiném.

BAR-KOCHBA

(v největším vzteku).

Ty tvrdošijný jako všichni židi,
 ty lotře, zrádče, vedle tebe stál
 a stále tobě šeptal do ucha,
 já znám jej, byl to bludný Ahasver,
 Švec Sionský, mluv, co ti povídal?

ELEAZAR.

Jak Jahveh nade mnou, já nezřel nic.

BAR-KOCHBA

(kopne jej, až se skácí).

Tak umři tedy bídný, zrádný pse!

ELEAZAR.

Rád umírám, však, věz to, bez viny!
 Ó Bar-Kochbo, tys propad lži a tmám,
 ty zvítězí — ty padneš, Bar-Kochbo!

(Umře.)

BAR-KOCHBA.

I toho bylo ještě zapotřebí,
 bych volný, zcela volný tady byl!
 I této oběti se nelekám . . .

AHASVER

(objeví se náhle vedle Bar-Kochby).

Já varoval tě tenkrát v Josafatu,
 bys podruhé se se mnou nesešel,
 to nese zmar a smrt!

BAR-KOCHBA.

Aj, zřím tě zas?

Uzří jej a tasí meč a bodne po něm, Ahasver v tom zmizí.

Kdy budu v posled *těchto* stínů prost?

Odejde.

Noc. Náměstí v Betaru. V středu jeho vchod k průkopům Bar-Kochbovým. Před ním stráž. Leží na zemi a spí. V průčelí hrad Bar-Kochbův. Několik smolnic porůznu rozžehnutých osvětluje scenu. Pausa. Měsíc bleskne oblakem a opět zmizí. V tom se otevře brána průkopu, z ní vystoupí pastýř Baruch, na tyči nese hlavu Ismaele, za ním římské vojsko v plné zbroji. Postoupí v před a vrhnou se na spící stráž, kterou bez hluku udolají a pobijí. Stále nové a nové davy Římanů se hrnou tiše a opatrně na jeviště. V jich čele Titus Annius. Šiky římské zhasí smolnice a rozestaví se pozorně kolem po náměstí v tmě.

TITUS ANNIUS.

Jsme na místě. Tys výborně nás ved,
 teď klid, tma, ticho, pouze spasí nás.
 Jak z kovu ulití zde všickni stůjte;
 v té chvíli vede Sever hlavní útok
 na hlavní bránu pode pláštěm tmy,
 kde přivítá jej jistě Bar-Kochba
 smolnými věnci. Vy se nehněte,
 a mlčte všickni. Naším signálem
 jest rudý požár ze tří města stran,
 pak teprv hněte se a dodělejte,
 co počne plamen.

Hluboké ticho. Brzy je přervané signály římských tub, stále více a více se opakujícími. Brzy rudá záplava zatopí obzor. Betar hoří. Římské čety se nepohnou v stínu.

BARUCH
(předstoupí).

Konec začíná!

Hluk a ryk boje doráží až sem z valů. Hořící třísky litají přes hlavy římského vojska, které trvá bez hnutí. V tom vrazí sem Bar-Kochba s mečem v ruce a žene se k hradu svému a buší mečem do vrat. Měsíc se vyhoupne z oblak roztržštěných a v mracích jest viděti zjev *Asmavetha*, jak byl popsán v prologu. Stane před Bar-Kochbou, který čeká, až vrata povolí. Bar-Kochba uzří *Asmavetha* v oblacích a napřáhne meč proti němu.

ASMAVETH.

A všechněm zhouba, zmar a zničení!

BAR-KOCHBA.

Zas nový přelud? Já se nelekám!

Šlehne mečem proti *Asmavethovi*, který se toho ani nevšimne a letí dále v oblaky, jen kosa zasáhnuta ranou meče Bar-Kochbova tne tohoto v obličej.

BAR-KOCHBA.

Co bylo to? Jak plameny a krev!

V tom předstoupí z vojska posud v stínu utajeného *Baruch* a drží tyč s hlavou *Ismaele* před Bar-Kochbou.

BARUCH.

Na hlavu tu se pamatuješ přec?

BAR-KOCHBA.

O stíny, samé stíny, přšery!
 Já světlo chci a skutečnost a čin . . .
 tmě propadám. — Já slíbil Juditě,
 že umru s ní, a tomu dostojím!

V tom se otevrou vrata a Bar-Kochba zmizí za nimi. Vrata zapadnou. Třetí krvavá zář vzplane z jiné strany nad městem. Baruch se vrátí k vojsku.

TITUS ANNIUS.

Teď začněte — lev octnul se v své pasti,
 nic nešetřte, vše bijte napořád,
 dnes Betar *byl* — *nebude* nikdy víc!

Požár se šíří se všech stran. Šiky Bar-Kochbovy v nelađu utíkají přes jeviště a srážejí se s vojskem římským. Bitva a řež. Signály tub a rohů. Zmatek všeobecný. Průkopem se hrnou nové šiky římského vojska, které v krátkce zaplaví celou scenu. Všeobecné vraždění a úpění v tmách. Měsíc ob čas blyskne a se opět ztratí v mlze. Stín Asmavethův letí opět přes oblaky.

ASMAVETH.

Jste zatracenci všichni, všichni, všichni!

(Zmizí.)

Jitro. Spáleniště Betaru. Římské vojsko zahrulo celý prostor. Táhle, smutné signaly tub přecházející ve vítěznou fanfaru. Nové legie římské se hrnou, v čele jich *Julius Severus*. Z druhé strany se připojí k němu *Titus Annius* a *Baruch* se svým lidem. Tuby ztichnou.

SEVERUS.

Jsme vítězi, jak musili jsme být.
 Betaru není — světem vládne Řím,

moc Judy pokořena do prachu
a vyvrácena ze svých základů,
dík vzdejte bohům!

Nový hlahol tub. Ticho.

SEVERUS.

Kde jest Bar-Kochba?

Pad' v boji snad? Dám cenu vypsatí
na hlavu jeho, kdo ji odevzdá
ať živou, mrtvou

BARUCH
(předstoupí).

Pak jest cena má!

Z troskek hradu Bar-Kochbova vynášejí římští oděnci na nosítkách mrtvolu
Bar-Kochby, přikrytou černým pláštěm.

BARUCH.

Já první za ním vnikl do hradu,
co kolem zuřil divý boj a řež,
šel za ním jsem do jeho ložnice,
jež zasáhnuta ohně jazyky
jak roztopená výheň sálala.
Jak vkročil jsem, sta hadů ze všech stran
se vyřítilo na mne syčících,
na loži mrtvá žena ležela,
on v jejím klínu mrtev — tady jest!
Vše shořelo pak, jej jsme zachránili
jen z této zhouby. — Odkryj roušku sám!

SEVERUS

pristoupí k nosítkám a zvedne černý plášť z těla Bar-Kochby. Jest bledý a zachvěje se. Je viděti Bar-Kochbu mrtvého. Obličej jeho zčernal v uhel, veliký had je otočen kolem jeho těla.

Jej mohl zmoci jedině jen bůh,
tak velký byl a hrozný! — Odneste
tu mrtvolu! — Jest naše vítězství,
a světa okrskem jen vládne Řím!

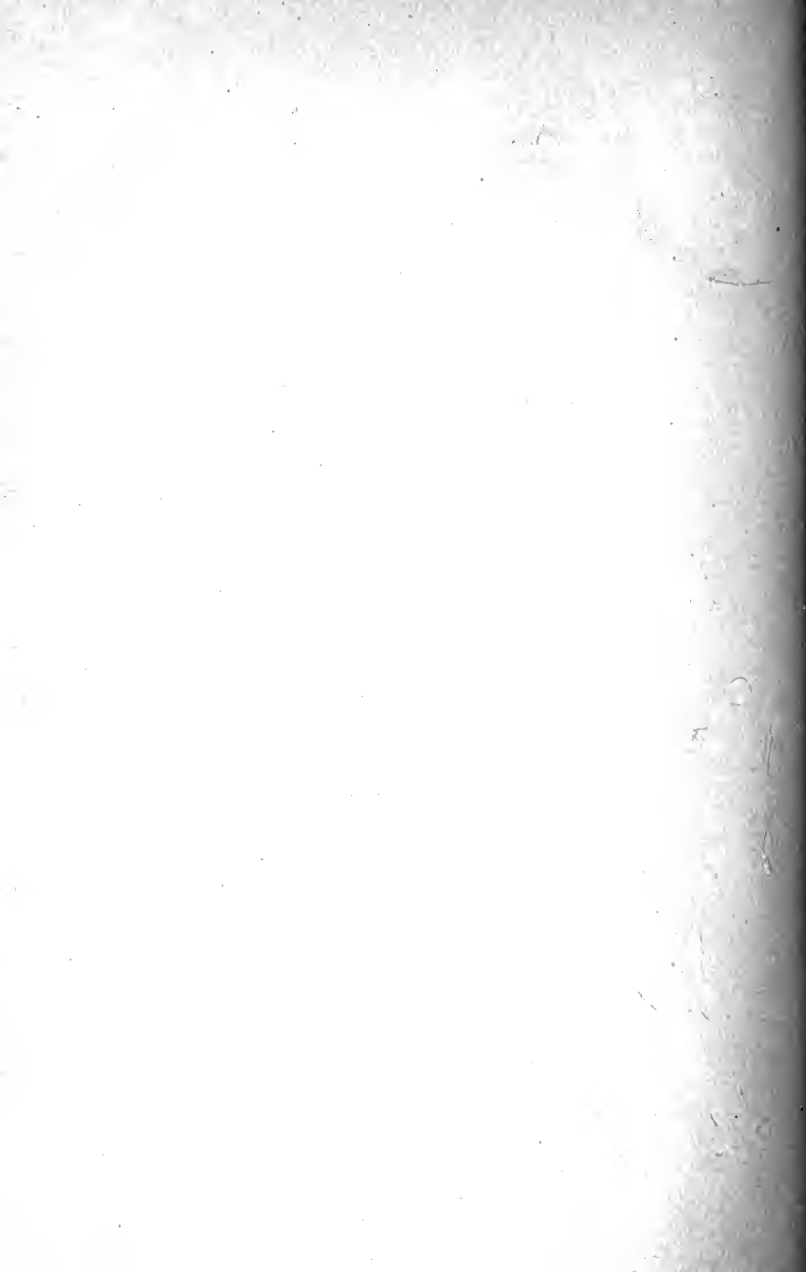
Všichni zděšení ustupují. Nová hudba tub římských.

BARUCH.

Co vše to platno, Ismaeli můj?

(Klesne u Bar-Kochby.)

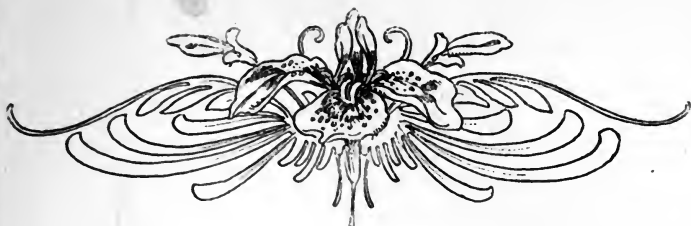

EPILOG.

AKIBOVO VIDĚNÍ VĚKŮ I KADDIŠ.

AKIBOVO VIDĚNÍ VĚKŮ A KADDIŠ.

Já rabbi Meir, ne poslední z 24.000 učenníků Akibových, v sklonu života svého a pod tíží let znamená blízký konec svůj, píše zde potomkům, co jsem zachytil v paměti z vidění mistra svého, když mučen byl na rozkaz uchvatitelův římských, po pádu Betaru a smrti Bar-Kochby (vlastně a dle pravdy Bar-Kosiby), jakož i modlitbu zapisuji, již ze svatých úst vypustil tento svícen zákona božího, která sluje Kaddiš a již šeptati budou vždy za mrtvé ústa synů a dcer Israele až do skonání věků.

Po strašlivém mučení, kdy kmetu 120 let starému železnými hřebelci kůže z celého těla byla stažena a on ležel v kaluži vlastní krve na oko beze smyslu, seděl jsem po boku jeho a pozoroval, jak oči, které po chvíli otevřel, se leskly zimničním ohněm nadšení, a zachytil jsem slova nesouvisle z úst se mu řinoucí, jako kapky krve z celého jeho rozdrásaného těla. A poznal jsem, že v duchu starce dějí se věci neoby-

čejné, a proto vryl jsem do paměti své všechno tak, by to stále živo bylo přede mnou. A cítě slábnouti teď i tuto nejspolehlivější družku klopotného svého života píši vnukům a potomkům pro paměť, jak psáno:

»Země byla jako pustá pláň bez stromů a tvorů, mraky s mlhou pokrývaly ji a vzpínaly se ob čas jako veliké hvězdy tmy a stínu. Já stál sám na nějaké hoře, vůkol nebylo viděti ani osad ani lidí, jen cáry mraků poletovaly přede mnou, jako rozdrásané plachty lodě, jejíž mužstvo vymřelo morem.

A co tak dítval jsem se v dálku, vynořili se z mráčen čtyři jezdci. První Asmaveth smrt, druhý Milkhama válka, třetí Ra'ab bída a čtvrtý Magepha mor. I zastavili se na svých vychrtlých koních a pravili k sobě:

»Pro hříchy své zpustnula země a lidské pokolení učiněno jest na vymření. Rozděleme se o toto dědictví smutku.«

To pravili a začli dělit se tiše hovořice a jak se skláněli k sobě, měl Milkhama tvář Tita imperatora, Ra'ab tvář Hadriana, Magepha tvář Bar-Kosiby, který mne v životě sklamal nejvíce, a Asmaveth se měnil v obličej každé chvíle, tu toho tvář tu onoho taky přijímaje.

A když se dohodli spolu, vrhli se na kořist svou a Israel byl první z národů, jejíž stihlo jejich dělení. A dělit se začli po pádu Betaru a dělit se ustavičně a dělit se budou až v konec dnů, kdy zjeví se teprve mstitel lidu svého, pravý Messiaš.

A divadlo vidění mého začlo se rychle měniti a plynulo kolem mne s krajinami, moři, městy a lidmi

jako sen. Já viděl nejen do ulic měst ale i v nitro domů a příbytků lidských, já prohlédl vraty a okny uzavřenými a viděl, co je psáno v srdcích, a jak jsem viděl, tak jsem ihned vážil a soudil.

Ale soud můj z prvu ledový a krutý, jihnul brzy v soucit a milosrdenství, nebo viny lidu toho a vůdců jeho, ač nesčetné, přece tak veliké a hrozné nebyly, aby zasloužily trestů takových.

Však souditi, to není moji věci ale Hospodina, který dovolil, aby o lid vyvolený se začlo dělení mezi anděly temnoty. Já chtěl násilím odvrátiti oči těla svého obrácené do vnitř, ale oči vnitra mého viděly stále, co viděti jim souzeno dle úsudků věčných, a já musil prodělati za svůj lid všecka muka jeho, která prodělati mu bylo cestou věků a drahou utrpení.»

Zde ustál Akiba těžce oddychuje, houbou v ocet namočenou navlažil jsem jeho rty a přetřel spánky sinalé, a on po malé chvíli pokračoval:

»Já viděl, kterak se opakovaly všechny hrůzy, které nastaly vyvoleným páně po pádu Jerusalema za času Tita, ale byly ještě větší a četnější. Starci, ženy a děti sesekány v hromadách, až koně po břicha krví se brodili, až přivaly krve pohnuly velkými balvany, které leží blíž Jericha, a já viděl, jak valily se tyto balvany k moři, které zrudlo krví, jež vydávala ostrý zápach hníloby k nebesům.

Milkhama, válka, počítal oběti své a bylo jich do 40.000, Ra'ab počítal oběti své, a bylo jich do 80.000, Magepha počítal oběti své a bylo jich do 120.000, a Asmaveth spočítal všechny, které jemu připadly, a bylo jich 1.000.000, všecko lid Israelský.

A já viděl skály v údolí Fosafatu, a byly pokryté mozem rozlitym děti, jichž lebky Říman o kmeny a balvany tříštil, a lebky ty ležely jako střepy, kol a mohlo býti lebek těch do 30.000.

A já viděl tvář v tvář milé soudruhy své ve vykládání zákona božího, Chaninu ben Teradjona, jak byl upálen, drže v ruce své svitek zákona, a Ješababu a Chuzpita, jak byli zavražděni, a Ichudu Ben Babu, jak právě v okamžiku, kdy světil žáky své (a mezi nimi byl i tys Metre!) — byl proklán oštěpy — a meči a zemřel.

A já viděl umirati Ismaele syna Elisaba, Simeona III. syna Gamliele II., Lakidu, Annania, syna Teradionova, Eleazara, syna Sumnova, Judu, syna Damova, Jebabu, písaře, Hanima, syna Akinaie, a Judu, syna Baby, všickni, kteří se mnou chyceni byli po pádu Betaru a týráni mučením.

A já viděl, jak zorána konečně byla hora chrámová, jak založeno tam město nové pohanů a neznabohů, jak vztyčen nečistý obraz prasete u cesty vedoucí k Bethlemu nad bránu města pro nás pro vždycky ztraceného.

A já viděl dělníky římské, jak stavěli zeď kolem vinice, tři míle byla do délky a tři míle do šířky, a stavěli ji na rozkaz Hadrianův, — s nímž naložili Bůh dle soudu svého a zásluhy jeho — a když jsem přihlédl bližší, nebyl to bílý kámen sluncem vypráhlý, ale kosti bratří a sester mých, těch, kteří pobiti byli v tom roku hrůzy v Betaru a v okolí a v Judei.

A já viděl kouř z 985 měst židovských stoupati k nebi a dýmem tím jako kalným zrcadlem viděl jsem

i věci, které teprve se stanou, hrozné na pohled a hroznější v následcích svých.

A já viděl tržiště měst egyptských a syrských, řeckých a římských.

A já stál v Terebintu a Gaze, kde spoutání za otroky se prodávali synové a dcery lidu mého, kde hltaly nestoudné zraky barbarů obnažené vděky dcer Israelských, ale malé byly ceny prodeje a malý odbyt, jen aby delší bylo utrpení a hanba prodáváných.

I rozjeli se čtyři apokalyptičtí jezdcové, každý do jiného úhlu světa a zrak můj letěl za každým z nich, aby se opíjel znova obrazy hrůzy a zděšení, které se na všech stranách opakovaly.

A já viděl rozptýlené učitele zákona božího blouditi jako stádo bez přístřeší a vydané urážkám cizinců, já viděl svůj lid, kterak mu zavíraly brány měst, kam zašel, a kterak řetězy a mřížemi oddělovány ulice, aby se neposkvrnili s nečistými a prokletými.

A já viděl i tam, kde je strpěli, jak byli synové moji věčným předmětem šklebu a urážek, jak jim zavírali školy své a jak je nutili nositi šat nápadný, aby každý z dálky mohl se jim vyhnouti.

A tak kam jen syn kmene mého stoup, proměnila se země pro něho v Emak Habacha, čili v údolí slz, nářku a zoufalství.

A já viděl vypálené synagogy v Jamně, Bnebraku, Tiberiadě, já viděl povražděný lid židovský, který chtěl se připojiti výpravě křížácků, chtějlících z moci nového Bar-Kochby Orientu vyrvati hrob rabbiho Jošny, já viděl vraždění v Špýru a Wormsu, kde matky samy z úzkosti zabíjely děti své, aby nepadly do rukou ne-

přátel, křičíce Sema Jisrael! Já viděl děti násilím vlékané ku křtilnicím, já viděl, jak dvanáctiletý hoch při tom tasil nůž a zbodal radního pána, načež byl oštěpy proklán na místě svatém. Já viděl Isara ben Davida, jak zabil vlastní dcery své v předvečer dne svátečního a zapálil svůj dům v oběť Hospodinu a sám se s přítelem svým vrhl do plamenů obětních před archou úmluvy a vše to raději udělal, než by v něčem jen povolil násilníkům. A takové obrazy se opakovaly v Rotterdamě a v Praze, v Trevtru, Metách, Geldernu, a Řezně, ve Francii, Normandii, Španělsku, na Rusi a v Polště, v zemích žáru a v zemích mlh a sněhu, za králů dobrých a zlých, mezi učenými a sprostými od baronů a sedláků, a děly se všady, kam se rozjeli čtyři z jedců apokalyptických, kteří kdykoli se vrátili z výpravy své před zrak můj, dělili se o kořist svou a počítali duše zabitých a upálených na Quemaderu, umrzlých v stepích bez konce, v hlučných předměstích ve vydrancovaných synagogách, na trhu obilním, v jizbě učence, v krámu vetešníka, v koutech žalářů a byly to vraždy bez konce a počet jich přecházel v sta tisíce a ze sta tisíců v miliony po celém země okrsku a já slyšel pláč, kvil, úpění a kletby jejich, já viděl slzy jejich, já cítil krev jejich horkou stoupající ke mně, čpavou ostře a plnou duší zavražděných nevinně.

A věky táhly přede mnou, jako písek hodin přesypacích a všechny stoupaly krví lidu mého a zněly pláčem a nářkem lidu mého a všechny byly rudé krví a málokterý byl bělejší a tak to táhlo před zrakem duše mé jako vír oblaků bez konce prorván pouze shlukem čtyř jezdců těch, když počítali lup svůj a dě-

lili se o kořist svoji sebranou ze všech úhlů světa, když dělili se o zlatohlav Israele, zlomenou berlu jeho, o plášť královský rozdrásaný rejthary, mameluky, spahimi, kozáky, lancknechty, dragóny světa celého od východu na západ nesoucími nabodané děti na pikách, przníciemi zvířeckytěla dívek, plívajícími ve vous stříbrný starců a rabinů, valících na hromadu thoru a knihy zákona, aby je upálili jako veteš bezcennou a brak kacířský.

A to se opakovalo v staré mravné Evropě od jihu ku severu, to začalo v novém světě starou záští, to se opakovalo v době, kdy se lidé bratry chtěli zvát a vztýčili si náboženství lásky a rovnosti. A když nemohli mečem a ohněm, ubíjeli pérem a štětcem, jedem pomluvy a nařknutí, jen aby tím větší byla kořist Asmavetha, který věky měnil tvář svou v podobu příštích caesarů a džingischanů, králů a knížat, papežů a kardinálů, jichž jména jsem nepodržel ve snu svém, jichž rysy krvelačné zplynuly ve vidění mém na jedinou tvář plnou šklebu, zloby, závisti, ukrutnosti, jizlivosti proti všemu, co nese jméno tvoje, lide můj, co hlásá slávu potu plnou, co s tebou souvisí, poněvadž ví, že tys vyvolený mezi národy, přes veškerý útisk národů a věků, že jsi silný, kterého zabiti nemohou.«

Zde přemohla únava Akibu a stichl. Přistoupil k němu Titus Annius, tyranna Rufa, — ježž Bůh sud podle skutků jeho, — syn, a vida, že Akiba ještě dýchá, pravil posměšně: »Což nedodělá ten žid? Jistě schválně si prodlužuje utrpení své, aby z něho měl větší zásluhy před Bohem svým«. Ale v tom již pozvedl se

z celého těla krvácející Akiba na loži prosáklém vlastní krví, pozvedl půli těla a zvedaje sedřené ruce k nebesům hlasem velikým, co oči mu vzplály posledním nadšením, zavolal tento Kaddiš (modlitbu nejvyšší lásky za mrtvé, a on se modlil v smrti své za všechny, jichž smrt viděl ve vidění svém), který se opakovati bude do skonání věků na rtech všech, kteří svědky toho jsou, když ubírá se duše otce neb matky, bratra neb sestry v stíny Šeolu:

Slaveno a svěceno budiž jméno Páně!

Amen!

Ve světě, jež stvořil dle vůle své, přijal království jeho za vašich dnů a za vašeho žití a za žití celého rodu Israel brzy a v čase krátkém.

Amen!

Budiž jméno Páně pochváleno na věky věků.

Pochváleno a ctěno a velebeno a oslaveno a vynášeno u velebnosti a výši k slávě své uznáváno budiž jméno Svatého.

Pochváleno budiž!

Pochválen budiž, jež vyvýšen jest nad všecku chválu a zpěv, všecko klanění se a každou pobožnost, jež pronáší se v tomto světě.

Amen!

Kéž přijme se modlitba a prosba celého Israele od otce nebeského.

Amen!

Jenž zjednává mír na výšinách svých, ten zjednej mír nám a všemu Israeli.

Amen!

A když vydechla ústa jeho tuto svatou modlitbu modliteb, klesl na lože zpět do krve své, přivřel oči náhle hasnoucí a jen slovo jediné »Jehova Erhad«, »*Bytost jest Bůh, bytost jest jediná*«, kteréž neustál opakovati v nejhrošších bolestech svého mučení, chvělo se kolem uvadlých jeho rtů.

Bytost jest Bůh, Bytost jest jediná!« vykřikl náhle a skonol.

A co jsme stáli kolem ve smutku, bylo síni žaláře slyšeti mocný hlas Bathkolu, tak že jako pod vichrem klesli jsme k zemi na tváře své a hlas ten pravil jasně a zřetelně:

»Blahoslaven budiž po věky Akiba, blahoslaven budiž spravedlivý, který umřel na rtech svých maje jméno Jediného!«

POZNÁMKY A VYSVĚTLIVKY.

Zpěv I. (Str. 28.)

»*Na Domitilly případ narážíš*« atd. Při prvotní toleranci Hadriana k Židům začal se šířit zápal pro náboženství židovské ve vznešených rodinách římských, zejména ženy holdovaly tomu, jako Domitilla, Fulvia, Poppea, která se dala i po židovsku pochovati. Hadrian nechápal tento zápal, ač byl od mnohých z počátku i za messiaše prohlašován, neb názory svými byl křesťanství bližší. — Dva bratři *Julianus* a *Pappus* pro nepatrné přestoupení zákona utrpěli smrt mučnickou. Pomáhali hnutí židovskému tím, že na všech místech z Antiochie do Akka zřídili banky, které cestující židy penězi palestinskými opatrovaly. Byli popraveni v Laodicei. Že by je náhle odvolání *Lusia Queta* Hadrianem bylo zachránilo od smrti, nelze dokázat. (Srovnej »*Geschichte des Judenthums und seiner Sekten*« von Dr. J. M. Jost II. 4. 5. Buch pag. 75—83.) — *Clemens*, příbuzný Domitianův, obžalován byl pro sympatie k židům a odpraven, *Aleonomos* byl proto stíhán a následován.

Zpěv II. (Str. 49.)

»*To ze všech nejlépe ví Akyles . . .*« Akyles, překladatel pentateuchu do řečtiny, proselyta, jemuž svěřen dozor nad chrámem a Jerusalemem.

(Str. 69.)

»*Co děl teu hlas. — Toť Bathkol nebeský!*« — Bathkol, (hlas, druhý hlas, hlas hlasu, hlas dcera: hlas nebes) ohlas božího hlasu k lidem vnikající. Zjevení božího soudu a úsudku o osobách a věcech a poměrech jako korektiva slabého soudu lidského. Dle Talmudu skutečný ohlas, neb domnělý ohlas božího hlasu, proroctví, věštba. Dle jiných skutečný hlas boží.

Zpěv VII.

Nový Jerusalem. Novějším badáním jest zjištěno, že Jerusalem nikdy nepadl v ruce Bar-Kochby a že byl celé této poslední války ušetřen jako

Poznámky a vysvětlivky.

stálá posádka římská. Bar-Kochba zvolil za středisko svých válečných podniků horské město Betar, ležící bližší Cesarei a Diopolis. Pozdější tradice rabínské velikosti a význam Betaru přílišně zveličovaly a třeba údaj jeich hodně redukovati. Nové kritice je těžko určití dnes přesně polohu Betaru, jež též Bitter, Bether, Better nazývaly. Eusebius kladl jej dosti blízko u Jerusaléma, tradice asi na 4 milliarie vzdálenosti. O velikosti a významu Betaru praví Talmud, že tam bylo 400 škol, z nichž každá měla 400 učitelů a každý učitel 400 žáků. Srovnej: Geschichte der Römerherrschaft in Judäa etc. von J. Salvador a Gregoroviovo zvláštní pojednání o Hadrianově Aelia Capitolina.

Zpěv VIII. (Str. 212.)

»*To staré mince Trajanovy jsou*« atd. Co zde líčeno, jest zjištěný údaj historický. Mince Bar-Kochbovy zachovaly se v sbírkách Pařížských.

(Str. 214.)

»Že vůbec *byl*, se hádat budou lidé — po staletích a zdali byl to *on*« — Zcela správné, nebo mnozí historikové v jménu Bar-Kochby vidí pouze obecný název *jakehokoliv* vůdce neb náčelníka.

Korunovace Bar-Kochby není ovšem faktem historií zjištěným, jest ale snadno pochopitelnou konsekvencí všeho předcházejícího, básnicky zajisté oprávněnou.

Zpěv IX. (Str. 227.)

Eleasar či *Elieser* z Modeinu zvaný *Med*, byl jediný příbuzný Bar-Kochbův v Betaru, kde vytrval až do své smrti v zpěvu posledním vylíčené. Při této ozval se bathkol, jež prý slyšel Bar-Kochba: »Tys ochromil rameno Israele a oslepil oko jeho; proto bude ochromeno rameno tvé a oslepené oko tvoje.«

(Str. 289.)

»*Já sluji Ahasver!*« Ačkoliv jest báj »o věčném židů« původu pozdějšího, neodolal básník vtáti svůdnou tuto postavu do díla svého. Ovšem, jak dále ukázáno výpočtem, není jeho Ahasver fantom neb stín, nýbrž skutečný žijící člověk, kol jehož skrání chmurná gloriola budoucí teprve spínati se začíná. Vmíchání se Ahasvera v děj Betarský zde a později v zpěv XI. »*Stiny Šeolu*«, jest ovšem ryze invencí autorovou, ale jest tu i tam zcela *přirozené* a myslím, že i motivované a tudíž básnicky možné.

Zpěv X.

Stiny Šeolu. Ke všemu, co v zpěvu tomto s kabbalou souvisí, ukazují čtenáře na dílo Kiesewetterovo: »Der Occultismus der Alten« (Leipzig, W. Friedrich str. 367—438). Autor dobře ví, že kabbala v soustavném svém

Poznámky a vysvětlivky.

sepsání jest dilem pozdějších rabinů, ale nikdo neupře mu, že prvky její sahají do nejzazšího starověku a byly již rabinům této doby známy. Lze tedy s apparatusem jejím již v době této pracovati, třeba celá soustava až později byla vypracována.

Seol = podsvětí židovské.

(Str. 308.)

Merkaba. Díe kabbaly tvoří všechny bytosti vesmíra organicky sřaděný a rozčleněný a spolu co nejtěsněji spojený řetěz, v němž články hořejší na dolejší a navzájem působí. Člověk může vstoupiti ve spojení pouze s nižšími a zevnějšími bytostmi tohoto řetězu, který sluje Merkaba.

Sedin jsou nejnižší elementární duchové, **Claim** jest spojení neb sňatek proti přírodě mezi nižšími duchy (Širim), jichž pomocí se dochází k vytvoření **nefeš** (těla astrálního); **Kišuf** je nauka o černé magii, a zaklínání mrtvých pomocí zlých duchů **Satanim**, pravá to již nekromantie.

»Ty myslíš ono **Doreš ha Methim** druhý vyšší stupeň magie přírodní, otazování se mrtvých, posty, modlitbou, zařikáním, kadidly, přenocováním na hrobech. Na třetím stupni užívá se vyzývání svatých jmen, jež slují **Šemot** a pomáhají ke spojení s vyššími duchy **Sarim**.

Nefeš černé magie sluje **Habal de Garmin**, má postavu těla a vznáší se nad hroby, lze jej pomocí **Satanim** viděti. Sefiroti, deset abstraktních čísel představujících obecné tvary věcí, přívlastky božství, jména božská.

(Str. 323.)

»Zde hrob to právě **Jana Giskaly**.« Giskala, jakož i velký kněz Amitai, Eleazar a Simeon, o nichž též na str. 312. jest řeč, byli vynikající hrdinové v boji a obležení Jerusalema Titem. Bližší o nich Josefus Flavius v díle svém o »Válce židovské«.

Epilog: Akibovo vidění věků i Kadliš.

Epilog tento zbudován jest hlavně na knize »Emek habachae« (údolí slz) od Josefa ha Cohen (přel. Dr. M. Wiener, Leipzig 1858.)

CHYBY TISKOVÉ.

- Str. 13. verš 7.: místo *Byttunii* čti *Blthynii*.
Str. 39. verš 2. zdola: místo *jenž* čti *jež*.
Str. 96. verš 5. zdola: místo *Ba, starý pane,* čti *starý, pane*.
Str. 147. verš 12. zdola: místo *mihaly* čti *mihala*.
Str. 148. verš 6. zhora: místo *misilo* čti *misily*.
Str. 170. verš 5. zhora: místo *tu dívka pravila* čti *tu dívka řekla*.
Str. 187. verš 4. zhora: místo *a sama vytáčka* čti *a vytáčka*.
Str. 188. verš 2. zdola: místo *a něho* čti *a všeho*.
Str. 192. verš 4. zhora: místo *já první Messiašem* čti *já Messiašem*.
Str. 205. verš 1. zdola: místo *sákon boží* čti *a sákon boží*.
Str. 211. verš 1. zdola: místo *rozházi hlasatelé* čti *rozházi hlasatel*.
Str. 230. verš 6. zhora: místo *útěk* čti *útok*.
Str. 269. verš 2. zdola: místo *zel* čti *žel*.
Str. 271. verš 9. zhora: místo *dřív nežli lid* čti *dřív nežli všeken lid*.
Str. 274. verš 11. zdola: místo *s ním* čti *s nimi*.
Str. 307. verš 5. a 6. zdola: místo *že skrýváte* čti *se skrýváte*. Místo *se halíte* čti *že halíte*.
Str. 308. verš 2. zdola: místo *jej* čti *je*.
Str. 321. verš 5. zhora: místo *našla* čti *našla's*.
Str. 321. řádek 2. zdola: místo *své* čti *svá*.
Str. 322. verš 5. zdola: místo *zda* čti *jest*.
Str. 324. verš 15. zhora: místo *Samuelí* čti *Samaeli*.
Str. 326. verš 7. zdola: místo *Samuel* čti *Samael*.
Str. 331. verš 5. zhora: místo *zanikl* čti *zanik'*.
Str. 338. verš 7. zdola: místo *je* čti *se*.
Str. 347. verš 3. zhora: místo *Taeiem* čti *Tineem*.
Str. 377. verš 14. zhora: místo *prolit* čti *prolit'*.
-

OBSAH.

	Str
<i>Slovo úvodní</i>	V.

PROLOG.

<i>U zdi chrámové</i>	1
---------------------------------	---

Nářky lidu israelského u zdi zbořeného chrámu v Jerusalemě. — Akiba a Meřr. — Matka Bar-Kochby Miriam přivádí sedmiletého Bar-Kochbu k zřízeninám. — Hoch únavou schvácen usne, co hvězda svítí mu nad čelení. — Akiba jej uzří a tuší jeho budoucí poslání. — Asmaveth, anděl smrti, zjeví se nad spícím.

ZPĚV I.

<i>Setkání na hoře Garizim</i>	17
--	----

Císař Hadrian na svých cestách v Orientu vrací se s hory Garizim, kde v průvodu Antinoa byl přítomen bohoslužbě židovské. — Setká se s Akibou a Meřrem. — Jich rozhovor o situaci Židů vůči Římu. — Hadrian vnikne hloub v zámysly židovské myšlenky o samostatnost, což má nepříznivý obrat na jeho smýšlení v otázce židovské.

ZPĚV II.

<i>V údolí Bét-Rimmón</i>	41
-------------------------------------	----

Velká schůze lidu židovského v údolí Bét-Rimmón, prodávající otázku, jaké stanovisko dlužno zaujati vůči novým

Obsah

Str.

ediktům Hadriana proti Židům. — Různé strany v národu a mezi rabíny. Odpor Kismy a Samuele mladšího. — Replika Akibova. — Bath-kol rozhodne v jeho prospěch a ve vůdcovství Bar-Kochby. — Akiba se vydá na pouť, vyhledat Bar-Kochbu.

ZPĚV III.

Mezi hroby 77

Bar-Kochbovy meditace v údolí Josafat. — Setkání se s Akibou, který jej povolá k jeho úloze.

ZPĚV IV.

Vyvolený Páně 91

Římský místodržitel Q. Tinneus Rufus chce provést dle rozkazů Hadrianových zoraní hory Sionské. — Rabíni Tera-dijon a Akiba s ním vyjednávají, ale marně. — Mezitím zabijce Bar-Kochba vola, jenž měl zorati horu chrámovou, a rozptýlí římské žoldnéře a vnikne v stan Rufův. — Akiba jej prohlásí Messíášem.

ZPĚV V.

Vojsko Hospodinovo 115

Bar-Kochba sbírá lid branný. — Každý má si useknouti prst na důkaz síly a neohroženosti. — Matka mladého Bar-Dromy, Judita, bývalá milenka Bar-Kochby, se tomu energicky opře. — Bar-Kochba místo Bar-Dromy sám sobě prst utne a tím v svůj prospěch smýšlení všech obrátí.

ZPĚV VI.

Tur-Simon 127

Tinneus Rufus mučí v dobytém Tur-Simonu zajatce židovské. — Jeho vyzvědači líčí úspěchy a moc Bar-Kochby

Obsah

Str.

v lidu. — Scena v lese cedrovém. — V rozhodné chvíli udeří Bar-Kochba na pevnost, a zažene římskou posádku.

ZPĚV VII.

Nový Jerusalem 155

Betar, město Bar-Kochby a jeho význam proti Jerusalemu pro Židy ztracenému. — Bar-Kochba jmenuje Bar-Dromu, syna Judity, velitelem Tur-Simonu. — Pokus marný Bar-Kochby o spojenství s křesťany prostřednictvím biskupa Jerusalemského Judase. — Bar-Kochba a Judita. — Obnovení staré lásky jich, ona zůstane u něho jako choť jeho.

ZPĚV VIII.

Král a Messiaš 201

Úspěchy válečné Bar-Kochby přivodí jeho slavnostní prohlášení za krále a Messiaše. — Tajný odpor rabínův. — Mince Bar-Kochbovy. — Jeho korunovace za intervence Akiby.

ZPĚV IX.

Bar-Kochba a Bar-Kosiba 225

Bar-Kochbův plán válečný a jeho zápasy s lidem poubořeným. — Pád Tur-Simonu a vyznání a smrt Bar-Dromy. — I. zjev Ahasvera. — Otrávené studnice v Betaru a soud Bar-Kochbův. — Rozpor mezi Bar-Kochbou a Akibou. — Vyhostění rabínův z města, jich odchod a prokletí Bar-Kochby. — Eleazar Med.

ZPĚV X.

Stín Šeolu 301

Bar-Kochba sveden Juditou oddá se černé magii a zapře Jehovu. — Přes odpor Eleazara volá stíny mrtvých. —

Judita zabije k účelu tomu Ismaele, synka pastýřského. —
 II. zjev Ahasverův, který bydlí v hrobech údolí Josafat. —
 Marně hledá Ismaele otec jeho v bouři. — Bar-Kochba
 pozná pozdě blud svůj.

ZPĚV XI.

Stará vlčice 333

Julius Severus a jeho taktika v boji proti Židům. — Za-
 jatí rabíni z Betaru vyhostění a výslech jejich Anniem
 Rufem. — Otec Ismaelův vyradí zločin Bar-Kochbův v údolí
 Josafatském a uvolí se, provésti římské vojsko podzemními
 průkopy do Betaru.

ZPĚV XII.

Pád Betaru 367

Bar-Kochba a Judita před bojem posledním. — Juditino
 vidění Samaele a kult ofitický. — Bída a hlad v obleženém
 Betaru. — III. zjev Ahasvera a smrt Eleazara Meda. —
 Vniknutí vojska římského podzemními chodbami do města.
 — Poslední boj. — Zjevení Asmavetha a smrt Bar-Kochby.

EPILOG.

Akibovo vidění věků a kaddiš 399

Rabbi Meír líčí poslední chvíle Akiby a vidění jeho
 řadou věků, a v nich pronásledování kmene židovského. —
 Čtyři jezdcové apokalyptičtí a dělení se jich o lid židovský.
 — Mučennická smrt Akiby a kaddiš jeho.

DOTIŠTĚNO

V KNIHTISKÁRNĚ JOS. R. VILÍMKA V PRAZE

V MĚSÍCI PROSINCI L. P. 1897.

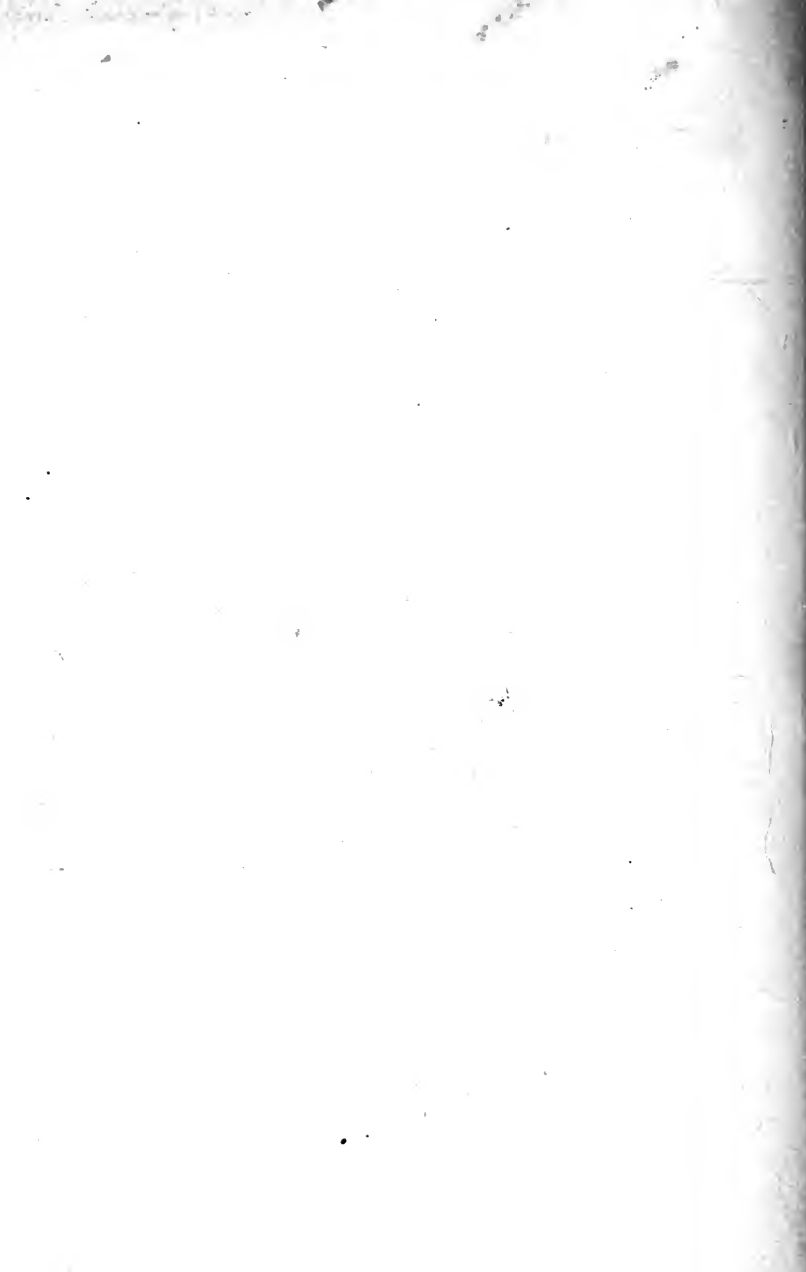

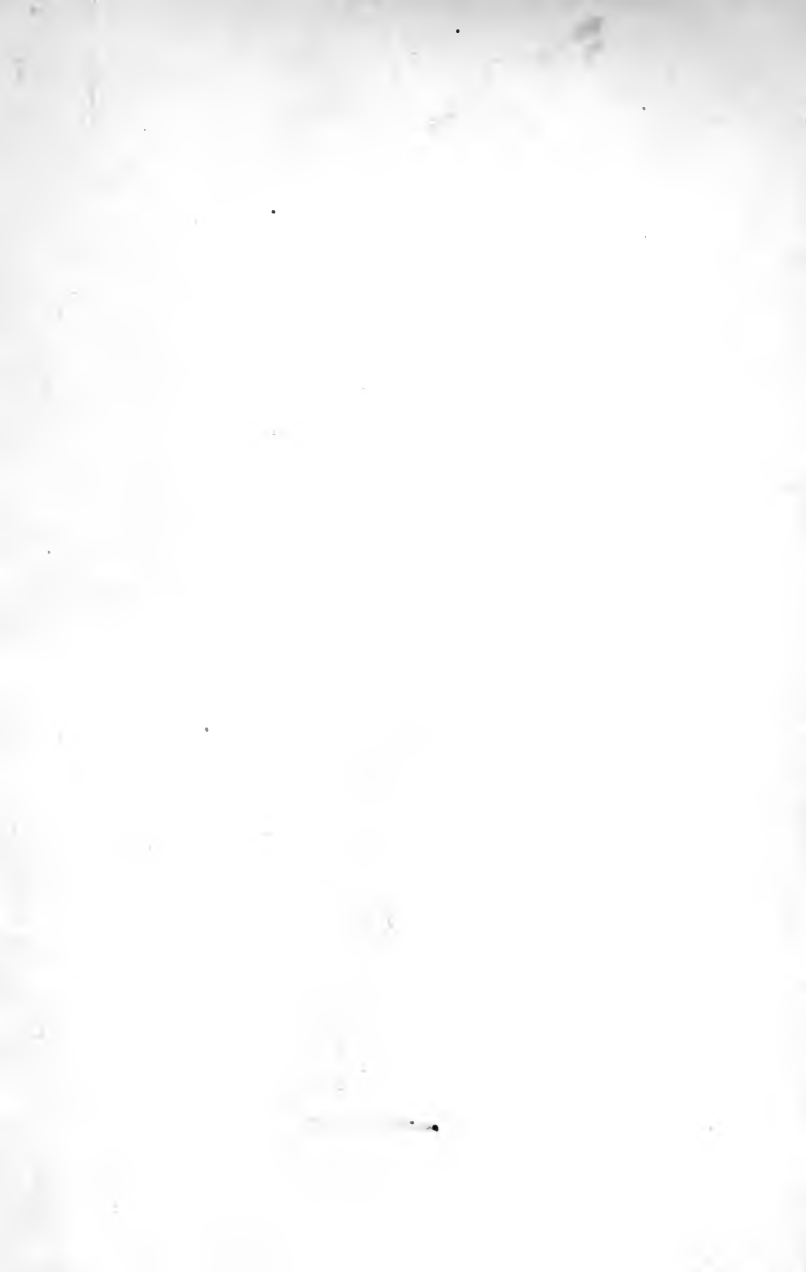
JAR. VRCHLICKÝ :

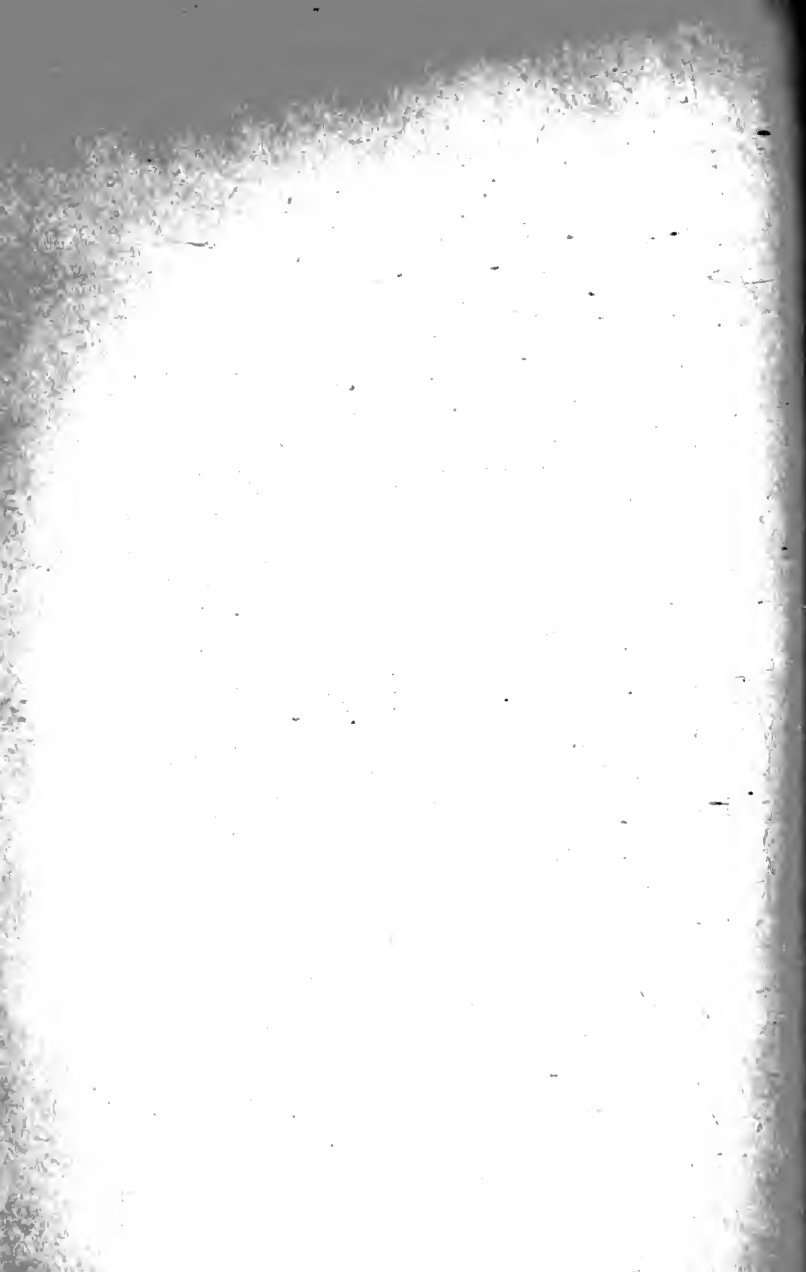

Cena 2 zl. 10 kr.

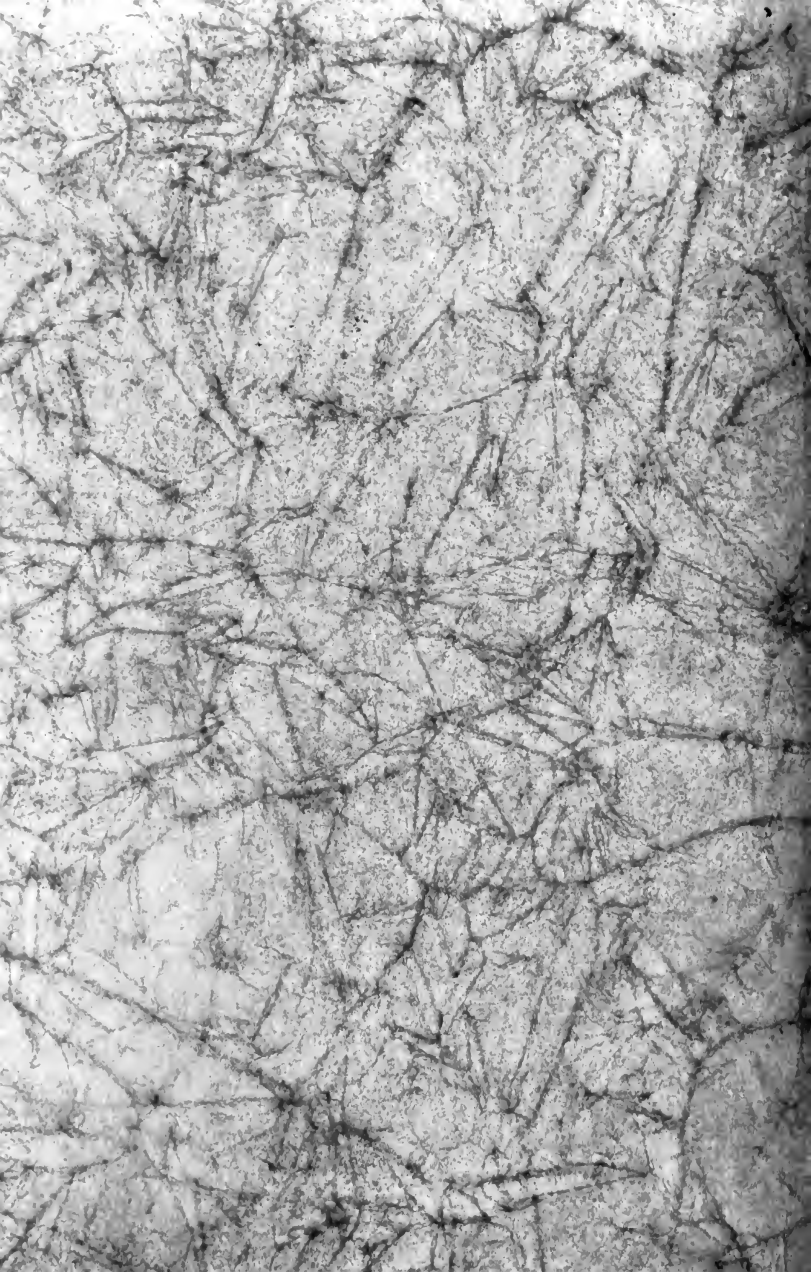
NAKLADATEL:
· JOŠ R. VILÍMEK ·
· v Praze ·

PG
5038
F8B3

Frida, Emil Bohuslav
Bar-Kochba

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

